Pühendame oma raamatu inseneriõppele Tallinna Tehnikaülikoolis ja eesti tehnikakultuurile. Mõtleme tänutundega eesti inseneridele: neile, kes olnud, ja neile, kes täna tööd teevad. Targad insenerid ja kõrgetasemeline inseneriõpe on riigi majanduslik ja sotsiaalne alus.

MAJATA MAJA
LUGU

Tallinna Teadlaste Maja

Tallinn 2006

Koostas ja toimetas Elsa Pajumaa
Teksti ja fotode arvutitöötlus Arvi Prikk, Raul Juurma

ISBN 9985-50366-X
© Elsa Pajumaa

Trükitud Tallinna Raamatutrükikojas

Sisukord

SAATEKS 9
1. PÜÜDLUSI, KA UNISTUSLIKKE 11
1.1. ETTEVALMISTUSTÖÖD 11
1.1.1. Vajadus 11
1.1.2. Algatajate avamäng rahvaküsitlusega 14
1.2. ASUTAMISKOOSOLEK 20
1.3. ASUTAMISÜRIKU TEKST 24
2. ARGISTEST ASJADEST 34
2.1. RAHAST 34
2.1.1. Kasinad kopikad 34
2.1.2. Ranged pilgud 39
2.1.3. Uhked rahavood 41
2.2. KUS ON MAJA KODU, KES ON KODUHOIDJAD? 49
2.3. MAJA TUNNUSMÄRK 51
2.4. TEGEVUSPAIKADEST 52
2.5. „STRIX" SÜDALINNA 58
3. AINULT RAHA EI PANE RATTAID KÄIMA 70
3.1. VOLINIKEST 70
3.2. OTSUSTAJATEST 83
3.3. KÕIGE KÕRGEM VÕIM 97
3.4. ON, KELLE JAOKS PÜÜDA! 117
4. TEGEVUSVÄLI ON LAI 122
4.1. RÄÄGIME MAAILMA ASJAD SELGEKS ... VÄHEMALT ENDA JAOKS 122
4.1.1. Millest kõigest küll ei ole räägitud! 122
4.1.2. Vaimustusega isemajandamisest ja poliitikast 129
4.2. LIIKUMA, KA VÄRSKESSE ÕHKU 135
4.3. VAIMUVIRGUTUSI MALE JA KABEGA 158
4.3.1. Malepisik nakatab 158
4.3.2. Julgesti rinda pistma rahvusvaheliste meistritega 158
4.3.3. Omakandimehedki pole "papist" 160
4.3.4. Maja oma malemeistrid 161
4.3.5. Maailma ainulaadne maleturniir 162
4.3.6. Malefestivalil 164

4.3.7. Kabeköitvus kasinam ... 170
4.4. NOBEDAD NÄPUD AITAVAD ALATI ... 171
4.5. LAULAME ISE ... 175
4.6. TANTSUTUURID AINA ÜLEVAL ... 182
4.7. KÖITEV KULTUURILUGU ... 192
4.8. TEISTE LOOMETÖÖ VILJU MAITSMAS ... 194
4.8.1. Kirjanikega kirjandusest ja muustki ... 194
4.8.2. KUNSTI NAUTIMAS ... 202
4.8.3. MUUSIKAST MUUSIKUTEGA ... 203
4.8.4. MITMEKÜLGNE FILMIKAVA ... 205
5. MAJALE AINUOMAST ... 215
5.1. TALLINNA TEADLASTE MAJA TEADUSPREEMIA ... 215
5.2. PUHT – TÖÖALANE KATSE ... 216
5.3. TALLINNA – NIMELINE TEADLASTE MAJA ... 218
5.3.1. Kuidas nimi pandi? ... 218
5.3.2. Tallinna nimi kohustab ... 219
5.3.3. Kui toimetati Nõmmel ... 220
5.3.4. KODUTallinna armunud loomeinimesed ... 223
5.3.5. Ikka Tallinnale mõeldes ... 223
5.3.6. Et ka avalikkus teaks ... 225
5.3.7. Uus aastatuhat Tallinnas ... 226
5.4. TUTVUMISKÄIKUDEST ... 238
5.4.1. Vaataks … ka naabri aialapile ... 238
5.4.2. MAJ SUURIM ÕPPEKÄIK ... 240
5.4.3. TERVE UUDISHIMU EI RAUGE ... 241
5.5. VESTLUSSARI “MINU TEADLASETEEST JA UURIMISTÖÖST” 260
5.6. KOLLEEGIDE NÕUANDED KULUVAD MARJAKS ÄRA ... 263
6. MIDAGI HELENDAB ... 264
6.1. FOSFORIIDIST ... 264
6.2. POLIITILINE MUINSUSKAITSE ... 264
6.3. ÜHISRINNET LOOMAS ... 265
6.4. ÜLEMINEKUAJA HÕNGU PROTOKOLLIDEST ... 267
6.5. ÜHEST RIIGIST TEISE ... 271
6.6. DEKOLONISEERIMISE KONVERENTS ... 277
6.7. OMA RIIGI AASTAPÄEV ... 280
6.8. ÜLDLAULUPEO AUKS VÄNDRA METSA ! ... 282
7. EESTI KEELE KESTMISE EEST ... 289

7.1. AJAME ASJU EESTI KEELES 289
7.2. PROJEKT „EESTI TEADUSKEEL JA EUROOPA LIIT” 290
7.3. PROJEKT „KODU JA PERE MÕJU EESTI KEELE ARENDAMISELE JA KESTMISELE” 296
8. MEIE JUURED KESTAVAD PERES 303
8.1. PEREPROBLEEMIDE KÄSITLUSI 303
8.2. RÄÄGIME LASTEGA VANEMATEST JA VANAVANEMATEST. 303
8.3. TEIST PÕLVE MAJA LIIKMEID 304
9. KULGEMINE EUROOPA LIITU; PROJEKT „KES TARK, VÕTAB ÕPETUST” 312
10. KOOS TEISTEGA 316
11. ON’S JUHTMÕTETEL MÕTET ? 322
12. KUI ÕIGE ÜLDISTAKS NELJA AASTAT NELJAKÜMNEST? 330
12.1. MIKS JUST NEED? 330
12.2. OLI AASTA 1972 330
12.3. KÜMME AASTAT HILJEM – AASTAL 1982 347
12.4. JUBA 30-AASTANE ! 349
12.5. UUEST AASTATUHANDEST – AASTA 2005 355
13. TALLINNA TEADLASTE MAJA LIIKMESKOND 40 AASTA JOOKSUL 365
14. LÕPETUSEKS 385

SAATEKS

Jutustan järgnevalt loo ühest Majast, mis kannab TALLINNA TEADLASTE MAJA nime. Õigupoolest pole see üldse maja selle sõna otseses tähenduses, vaid mõtte- ja saatusekaaslaste ühendus, organisatsioon oma liikmete, töövormide ja tavadega.

Olen selle jutustamisloa saanud Tallinna Teadlaste Maja nõukogu otsusega, milles antud soovitusi olen püüdnud järgida. Loomulikult olen kasutanud dokumente, et tagada kirjutatu ajalooline tõepärasus. Sellest tingituna on tekst võrdlemisi kokku surutud, on rohkesti arve ja nimesid ning siit ka tekstil kuivuse pitser.

Olen selle Maja asutajaliikmena ajapikku kaasa teinud kõik, mis selles Majas ja Majaga on toimunud. Olen koguni võimaluse ja au osaks saanud selle Maja elu mõjutada ning mõnevõrra korraldada kogu tema senises kestmises, olles seda juhtiva nõukogu liige ja nõukogu teadussekretär.

Olen püüdnud hoiduda järelduste tegemisest, kuigi kiusatus oli. Lugeja saab ise otsustada tegude põhjal. Ühe järelduse luban endale siinkohal siiski, kuigi Maja liikmed on seda minult korduvalt kuulnud: Maja tegevus neljakümne aasta jooksul, ja väga keerulistel aegadel, on kinnitanud seda, et õilsa ja tähtsa kordasaatmisel on eestlane sõbralik, abivalmis ja koostöötahteline – ei jälgegi kiusust ega kadedusest (mida väga sageli kuuleme eestlastele süüks pandavat).

Olen tänulik paljudele Maja liikmetele, kes mind jutustamishoos on aidanud, aga ka pidurdanud. Eriti suur tänu Maja direktorile Sirje Arrole, Hendrik Arrole, Kaisa Mensile, Enn Pirrusele, Rein Võrgule, Enn Uusenile ja Arvi Prikile, kelle abita käesolevat trükist ei olekski.

Heatahtlikku lugemist ja ajas kaasakõndimist !

Elsa Pajumaa

1. PÜÜDLUSI, KA UNISTUSLIKKE

1.1. ETTEVALMISTUSTÖÖD

1.1.1. VAJADUS

Teadlane kui ühiskonna liige elab läbi ja kaasa kõik selle, mis rõõmustab või häirib või vapustab ühiskonda. Eesti rahval, sh õpetlastel, on vapustusi olnud ridamisi: omariikluse hukk ja kolm kohutavate tagajärgedega okupatsiooni – raske on leida veel midagi hirmsamat.

Ometi oli vaja edasi elada, oli vaja arutleda, oli vaja luua, oli vaja mõttekaaslastega ühte hoida.

Mingi valguskiir tundus ühiskonda tungivat, kui suur diktaator Stalin siit ilmast lahkus. Siberist tulid tagasi need, kes imekombel ellu jäid ja vabaks lasti. Vaimueluski tundus puhuvat värskemaid tuuli. Ilmavalgust nägi rahvuseepose „Kalevipoeg" kaheköiteline teaduslik väljaanne, hakkas ilmuma ajakiri „Keel ja Kirjandus"; aparatuuri ja hoonete poolest kosusid teadusinstituudid ja kõrgkoolid, kus tuhatkonna õppejõu hoole all oli üle 13000 üliõpilase …

Teadlaste tööd andsid püsivamaid väärtusi ning võimaldasid vaimuelus eemalduda õõnsast propagandapoliitikast, viisid otsingutesse ja arutlustesse ning andsid seeläbi toitu ka hingele ja vaimule. Seda oli üha enam vaja, sest loodetud valguskiireke tuhmus üsna pea: kerkis Berliini müür, tulid uued kõvad käed (1964, Brežnev, Kossõgin), suures Hiinas helistati aina valjemini üha kummalisemaks muutuva kultuurirevolutsiooni kelli.

Tuli ikka valida hoolega, kus ja kellega ning mida ja millest kõnelda. Algas jälle tõmbumine kitsamasse ringi omade keskele. Saabus loomerahva klubide tekkeaeg.

Aspirantuuriaja õpingukaaslastest teadustöötajate ühel järjekordsel kokkusaamisel tekkis mõte sagedamini kusagil kokku saada.

Mis võiks olla parem kui oma klubi!

Oli möödunud sajandi kuuekümnendate aastate keskpaik ja ühinemiste aeg.

1962. a olid kirjanikud valmis saanud oma maja (Harju tn 1), kunstnikud olid peremehed KUKU klubis kunstihoone keldris, filmitöötajad olid just (1965) kirja pannud oma liidu.

Selle aja oludes oli imekombel pea igal ettevõttel oma klubi või kultuurimaja. Teaduste Akadeemial ei olnud. Ka kõrgkoolid vaevlesid ruumikitsikuses.

Oma kultuurielu oli muidugi laulukooridel: vähemalt kord-kaks nädalas proovid, siis esinemised, võistulaulmised jne. Kooridel olid oma proovisaalid. TA naiskoor ja meeskoor käisid koos Sakala 3 Teaduste Akadeemia saalis (praegu Kaitseministeeriumi valduses).

Sakala 3 majas töötasid ka mõned instituudid:

- TA Keele ja Kirjanduse Instituut (KKI);
- TA Keemia Instituut (KI);
- veel mõned teaduslaborid;
- TA kirjastusosakond.

Naabermaja Estonia pst 7 oli täiesti teadlaste päralt. Seal töötasid:

- TA Ajaloo Instituut (AI);
- TA Geoloogia Instituut (GI);
- TA Ehituse Teadusliku Uurimise Instituut (ETUI);
- TA Majanduse Instituut (MI);
- TA Spetsiaalne Konstrueerimisbüroo (SKB);
- TA Küberneetika Instituut (KüI).

Sealsamas kõrval, 1964. a valminud TA Teadusliku Raamatukogu (TATR) hoones võtsid lisaks raamatukogule kohad sisse TA Keskarhiiv ja TA aspirantuuriosakond. Nii oligi Tallinna kesklinnas liikumas ja töötamas arvukalt teadusinimesi, kes soovisid kokku saada ka pärast tööd.

Teadlaste oma klubi loomise mõte idanes. Kunstiteadlane ***Mart-Ivo Eller*** (AI) tõi kinnitust Bulgaaria Rahvavabariigist, Leningradis teati koguni kaht Teadlaste Maja, Kiievis oli kasutada kaunis palee, Moskva Teadlaste Maja igapäevast lahtiolekut, paljusid isetegevusringe ning hotelli teadsid mõnedki eesti aspirandid ja stažöörid (sh ***Valve Kirsipuu***, ***Ilme Pilv***, ***Helle Kaar***, ***Vello Subi, Silver-Lello Jõks*** jt.). Teadlaste oma klubi mõtet heietati ja levitati. Nõusse oli saadud juba ka TA president ***Johan Eichfeld***, asepresident ***Nikolai Alumäe***, TPI rektor ***Agu Aarna***, AI direktor ***Viktor Maamägi***, GI direktor ***Karl Orviku***, Konservatooriumi rektor ***Vladimir Alumäe*** ja hulgaliselt huvilisi teadlaste ja õppejõudude seast. Mõttele ei seisnud vastu ka Haridus- ja Teadustöötajate Vabariiklik Komi-

tee, lootes sellest tuge leida ametiühingute kultuuritööle. Pealegi olid mujal teadlaste majad tegevad ametiühingute raha toel ja valvsa pilgu all. Vastuseisu ei avaldanud ka Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee juhid.

Tänu Maja loomist korraldanud inimestele, kes säilitasid ja köitsid kokku märkmelehti ja protokollegi, on võimalus mõnda meenutada. Sedagi, et asutamiskoosoleku „eelmäng" kestis vähemalt pool aastat.

Päevinäinud kaustast „Teadlaste Maja asutamise ankeetlehed ja kirjavahetus" (kokku 342 lk) leiame pliiatsiga kirjutatud juba koltunud paberilehelt:

„ 8. juuni 65

***Maamägi**, **Makarova**, **Koržets**, **Martinson**, **Kirsipuu**, **Kaar**.*

1. *Maja peab aitama kõiki Tallinna uurimisasutuste töötajaid.*

***Maamägi**: kontingendiks kõik kraadiga inimesed, aspirandid (jt?). Koosolekutesaal, kohvik. Külaliste vastuvõtt vajalik. Kokkutulekud, pidulikud koosolekud.*

- *Ruumid: ühing „Teadus" saal, tööruumid, kohvik „Moskva" või taotleda valitsuselt kõrgehitustes korrus. Tingimata kesklinnas;*
- *Ringid jne. kujunevad hiljem;*
- *Mõningad koosseisulised töötajad kas akadeemia koosseisust (või ?);*
- *Ettepanek keskkomiteele;*
- *Koosolek: igast instituudist esindajad;*
- *Liikmemaks;*
- *Põhikiri.*

***Martinson**: Ringid instituutides surid välja. Kas on võimalik neid koondada Maja juurde? Kas AÜ komiteed on nõus suunama need summad Maja juurde?*

***Maamägi**: osa nõuda valitsuselt.*

***Makarova**: Lätis, Leedus on ühendatud AÜ komitee, koosolekud 2 x kuus. Rida üritusi ühised. Teha ka siin paralleelselt analoogne organisatsioon."*

Lehe pöördele on kirjutatud rida instituute ja märge: 22. kell 15

Kommentaariks: kes oli kes sel ajal?

- ***Viktor Maamägi*** – TA Ajaloo Instituudi direktor ja TA presiidiumi liige (akadeemik 1964);
- ***Liidia Makarova*** – TA Keskasutuse aspirantuuriosakonna juhataja ja AÜ komitee esimees;
- ***Rudolf Koržets*** – TA asjadevalitseja;
- ***Karl Martinson*** – TA Teadusliku Keskarhiivi juhataja;
- ***Valve Kirsipuu*** – TA Majanduse Instituudi noorem teaduslik töötaja;
- ***Helle Kaar***– TA Keemia Instituudi teaduslik sekretär.

1.1.2. ALGATAJATE AVAMÄNG RAHVAKÜSITLUSEGA

Paberilehelt, mille päises on märge 22. juuni 65, leiame osavõtjate omakäeliselt kirjutatud nimed ja töökohad, kokku 25 (üks nimi 6. numbri all Kristi Kultas on maha tõmmatud). Lisaks 8. juunil koos istunutele on veel:

- ***A. Kerge*** – ETUI aspirant;
- ***M. Rubel*** – GI noorem teaduslik töötaja;
- ***M. Eller*** – AI noorem teaduslik töötaja;
- ***M. Norvik*** – KKI AÜ komitee esimees;
- ***L. Issako*** – EBI vanem teaduslik töötaja;
- ***T. Orav*** – EBI vanem teaduslik töötaja;
- ***L. Hallop*** – EBI aspirant;
- ***L. Paalme*** – KI;
- ***T. Tomson*** – KI;
- ***U. Lõhmus*** – TATR AÜ komitee esimees;
- ***K. Vainola*** – SKB peakonstruktor;
- ***J. Pukk*** – KüI peainsener;
- ***I. Ehin*** – MI noorem teaduslik töötaja;
- ***I. Pilv*** – EKMI (Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut) ntt;
- ***H. Kahn*** – EKMI teaduslik sekretär;

- ***R. Valdek*** – TA TEFI (Termofüüsika ja Elektrofüüsika Instituut);
- ***V. Baru*** – TA TEFI;
- ***H. Eesmaa*** – TPI.

Enam ei arutata, **kas** Maja luua, vaid **kuidas** luua. Huvipakkuv on ***Harri Eesmaa***, tollase TPI haldusprorektori sõnavõtt, mis on kirjas nõnda:

"1949 algasid TPI-s ettevalmistused TM loomiseks. Oluline on organiseerimisgrupi suur ettevalmistustöö, enne kui pöörduda presiidiumisse. Tuleb valida maja kas vanalinnas või Nõmmel. Niisugune on näiteks Kleini (E.P.-ilmselt Glehni) pargi loss. Sinna tuleb TPI klubi. Rääkida sm. Brunsiga, võibolla kesklinnas on ka mõni niisugune maja. Pidada nõu Arhitektide Liiduga, Arh. obj. kaitse valitsusega. Et saaks maja ajutiseks kasutamiseks 5-6 aastat. Edasi astuda samme uue maja saamiseks.

Kas Majal on juriidilised liikmed või personaalsed liikmed? See on oluline. Ettevaatlik tuleb olla liikmemaksuga. See ei tohi olla piirav tingimus. Ei maksa arvata, et TM saab luua siis, kui maja on juba valmis."

Ilmar Ehin (MI):

"Ruumid määravad ära liikmete hulga. Parem rohkem kui vähem. Kohviku osa olgu sõltumatu plaanitäitmisest. Ruumide saamine on utoopiline. Ühingus „Teadus" tuleb remont. Asi enne seda korda ajada. Finantsiline külg on väga raske. Liikmemaksud ei kata kulusid. Kust peale hakata? Kultuurmassilise töö summad osaliselt eraldada TM-le. Sisustus nõuab raha. Kust me saame raha, kas riigi eelarvest? Millised on siis meie lähemad plaanid?"

(***I. Ehin*** pidas tõenäoliselt silmas instituutide aü komiteede raha – E.P.).

K. Martinson luges koosolijaile ette küsitluslehe kavandi, sellele tehti täiendusi ja otsustati jaotada instituutidesse.

Küsitlusleht sisaldas 16 küsimust liikmeskonna, liikmemaksu, liikmeks saamise korra, ürituste, ringide, oma kohviku jm kohta. Algas nii: *„Palume Teie asutusest ..... töötajalt vastuseid alljärgnevatele küsimustele."*

Ja vastuseid laekus, küll loodetust vähem. Küllap oli põhjus ajas: 22. juunil alles arutati ringküsitluse teksti kava, seejärel paljundati ning saadeti siis postiga 13-le ja viidi käsitsi 7-le organisatsioonile. Vastuseid oodati juba 7. juuliks. Vastustega siiski hilineti.

ENSV Ministrite Nõukogu Riikliku Kõrgema ja Kesk-Erihariduse komitee Ed. Vilde nimeline Tallinna Pedagoogiline Instituut (TPedI) saa-

dab 10. juulil 1965. a prorektor ***R. Kallingu*** allkirjastatud vastuse, milles täheldab: *"Kahjuks pole neid võimalik saata sellisel arvul nagu soovisite, sest enamik meie õppejõude viibib alates 1. juulist puhkusel."* Saak ongi sealt kesine, ainult 9 vastust, kuid need on sisukad.

Väga põhjalikult vastab ***Raimond Isok*** 4. juulil 1965. a Otepäält (on seal laagris). Arvab, et *„võtaks kindlasti osa, kui meie peret teadlaste hulka saaks arvata! Spordikateedris on seega teadlase mõõtu väljaandvaks õppejõuks meditsiinikandidaat dotsent **Olaf Imelik**"*. ***R. Isok*** leiab: *„otstarbekohane on teaduslike ringide loomine. Teadlastele näiteks ühe või teise teadusala uurimismeetodite (matemaatilised, küberneetilised jms) ringid või siis võõrkeel, filosoofia jms, dissertatsiooni vormistamise konsultatsiooni ringid"*.

Oma kohvikut peab võimalikuks, kuid *„tuleks arvestada ohtu – kas ei muututa liialt eraldatuks, kas ei kujundata mingit erilist priviligeeritud seisust?"* Alkohoolsete jookide kohta kohvikus vastab otsustavalt: *„Põhimõtteliselt mitte, kuid kaubandusorganisatsioonid ei ole vist sellise „kuivusega" mingil juhul nõus!"*

Laekunud vastustes on mõndagi huvitavat, millest järgnevalt rida näiteid:

NSVL Ehituskomitee Riikliku Ehitusmaterjalide Tööstuse Komitee Silikaltsiidi Teadusliku Uurimise ja Projekteerimise Üleliidulise Instituudi (SilTUI) direktori asetäitja teaduslikul alal ***Johannes Hint*** vastab, et on nõus aktiivselt osa võtma Teadlaste Maja tööst, ta leiab, et *„Teadlaste Maja võiks mõjustada koolide õppeprogrammide koostamist, nii et nendes oleksid väljendatud mitte ainult meie rahva ja teiste rahvaste saavutused kirjanduse ja kunsti alal, vaid ka teaduse ja tehnika alal."*

30-aastane (vastaja vanust küsiti – E.P.) GI ntt ***Rein Einasto*** leiab muuhulgas, et *„oma liikmetele korraldatavatest üritustest peaks olulisel kohal olema vaba mõttevahetus ja diskussioonid ettekuulutatud teemal."* Märkuste all lisab: *„Asutamiskoosolekust osavõtja võiks lugeda Maja asutajaliikmeks."*

Sama instituudi 32-aastane vaneminsener ***Vello Karise*** arvab muu kõrval, et *„üritused võiksid mõnelgi juhul toimuda nn kohvikuõhtu vormis"* ning et *„võiksid töötada näiteks male, käsipalli, lauatennise, sulgpalli, võimlemise jt sektsioonid"*, lisades, et *„kehakultuuriringide tööst võtaksin osa, samuti ka minu abikaasa"*.

Sama instituudi 65-aastane sektorijuhataja ***A. Verte*** arvab, et *„kohvik võiks olla, isegi tantsusaaliga*".

29-aastane Elektrotehnika Instituudi vallaline grupijuht ***Rein Randma*** kirjutab lisaettepaneku: *"Teadlaste Majal võiks olla raamatukogu, eriline tähelepanu pöörata perioodikale ja mingisugune informatsiooniteenistus (bibliograafiline)"*.

27-aastane EBI vaneminsener ***Tiit Pärnik*** arvab, et Maja liikmel *„peaks olema liikmekaart "*.

Sama instituudi 63-aastane teadlane ***Paul Rahno*** on nõus aktiivselt Maja tegevusest osa võtma ning loetleb: *„Majas võiksid töötada: näitering, kirjandusring, teaduse ajaloo ja kodu-uurimise ring, male-kabe ring"*.

P. Rahno kolleeg 42-aastane bioloogiakandidaat ***V. Tohver*** kirjutab: *„Tallinna raekoda anda teadlastele, võib ka mõni muu hoone vanalinnast, näiteks endine Briti saatkond Laialt tänavalt"*.

Sekka viskab nalja TA instituudi töötaja, keegi 40-aastane, kirjutades: *„esialgu veel abielus: konjak ja vein kindlasti. Loov töötaja ilma konjakita on humoresk. „Pegasusest" esialgu piisab."* Ühtlasi arvab ta: *"Miks näiteks ei võiks liikmeks vastuvõtmise akti sooritada humoorikalt – pidulikult?"*

ERKI dotsendi kt., ühtlasi RPI „Eesti Projekt" peaarhitekt ***Mart Port*** arvab, et *„Maja liikmeks võiksid saada teaduslikud töötajad ja õppejõud automaatselt, ülejäänud võetakse vastu personaalselt."* Ruumide kohta teeb ta ettepaneku: *"Tuleks põhjaliku rekonstrueerimisega sobitada mõni vanalinna elamu koos siseõuega, mis on vähe sobiv elumajaks."*

TPI statistika kateedri juhataja, 37-aastane dotsent ***Uno Mereste*** leiab,et Maja liikmeks astumisel tuleb nõuda 2 soovitust varasematelt liikmetelt ja Maja peaks asuma kesklinnas.

TPI-st saadi tagasi 36 küsitluslehte (suurim arv), KKI-st – 17, EBI-st – 16, SKB-st – 10, KüI-st – 10,

ENSV Elektrotehnika Instituudist – 10, teistest asutustest vähem (selleaegse nimetusega):

NSVL Meditsiini Akadeemia Eesti Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudist (EKMI) – 7,

Eesti NSV Põllumajandussaaduste Tootmise ja Varumise Ministeeriumi Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse Teadusliku Uurimise Instituudist – 6 jne.

Viimastest saab lugeda, et Sakus töötavatel teadlastel võib kujuneda osavõtt Maja tööst raskendatuks.

Kokku laekus 193 ankeeti, millest ainult kolmes on eitav vastus aktiivse osavõtu kohta tulevase Maja tööst.

Väga huvitavad on Teadlaste Maja ruumideks pakutud ettepanekud:

- Akadeemia maja Estonia pst 7;
- Teaduste Akadeemia Raamatukogu uus hoone (korduvalt);
- Õpetajate Maja;
- Maarjamäe loss;
- Tehnika Propaganda Maja;
- Tombi klubi (Mustpeade maja);
- Ühingu „Teadus “ saal (Harju tn 13);
- Pikk tn 20;
- Niguliste kirik (1 kord);
- Viru värava torn (1 kord);
- Kohtu tn 6 TA hoone (korduvalt);
- Kirjanike Maja;
- EKP KK vabanevad ruumid (Võidu väljak 7, korduvalt);
- Sakala 3 söökla ruumid, II korrus, mõned ruumid (väga palju kordi);
- Toompeal mõni vanaaegne maja;
- Uue maja ehitamine (väga palju kordi);
- Keegi tegi ettepaneku ümber ehitada Teadlaste Majaks Tallinna I Lastehaigla Narva mnt alguses (see on lammutatud seoses Viru hotelli ehitamisega).

Ankeedile saadud vastused kinnitasid üksmeelselt: Teadlaste Maja on vaja teadlaste ja õppejõudude omavaheliste sidemete tugevdamiseks ja ka napi vaba aja veetmiseks. Kohvikut peeti vääramatult vajalikuks, oma hotelligi. Isetegevusringe ei peetud vajalikuks, küll aga matkamist, sporti ja võõrkeele õppimist. Liikmemaksu leiti vaja olevat, kuid arvamused lahknesid: pooldati diferentseeritut st sõltuvalt palgast, aga enam oli ühtse liikmemaksu pooldajaid.

Ankeedist said Maja asutamise ettevalmistajad ainet nii põhikirja koostamise kui korraldustöö tarbeks.

Korraldajad püüdsid harjutada instituutide inimesi ühisüritustel käima.

Dokumendid näitavad, et *„21. detsembril 1965. a. on Sakala 3 suures saalis toimunud loeng-kinoetendus. (Kahjuks ei selgu etenduse nimetust – E.P.) Allkirja vastu on antud pääsmeid ´a 20 kopikat: 15 TATR-*

le ja SKB-le, 25 on vastu võtnud MI aü komitee esimees ***Kaljo Laas****, 20 – GI aü komitee esimees* ***Ülo Heinsalu****, 12 – ETUI peainsener* ***A. Kerge****, 34 on jagatud TA Presiidiumis; lisatud on ka kinokülastajate nimekirjad, millest järeldub, et 1965. a. 21. dets. kell 20.15 olid kinos* ***K. Orviku****,* ***A. Raukas, D. Kaljo, Ü. Ennuste, R. Otsason, H. Paalberg, V. Aasmäe, O. Priilinn, U. Margna, Ü. Vaher, T. Orav, R. Jannus, R. Maran*** *jpt."*

Päris 1965. a lõpus on korraldajad veel koos olnud koguni 28. detsembril. Esindatud on 11 organisatsiooni 16 inimesega:

V. Kirsipuu (MI)	***H. Nestor*** (GI)
A. Kerge (ETUI)	***U. Lõhmus*** (TATR)
H. Arro (ETUI)	***A. Milk*** (KI)
E. Jõgioja (ETUI)	***E. Jürisma*** (SKB)
P. Tamkivi (TEFI)	***K. Vainola*** (SKB)
H. Sui (TEFI)	***A. Silvere*** (EBI)
K. Leppik (KüI)	***K. Martinson*** (TA Presiidium)
R. Tavast (KüI)	***H. Eesmaa*** (TPI)

Kindlat päevakorda pole leida, küll aga pliiatsiga kirjutatud ***Helle Kaare*** märkmed:

Kohvi organiseerimine.

Tseremooniameister ?
Panso ?
Ratassepp ?
Pasun !

Märk
Hümn
Liikmekaardi kavand
Vimpel
Presidendi kepp
Komisjonid: revisjon
majaotsimise
ajutine kultuuri- (tseremooniate) komisjon
majanduskomisjon
juriidiline

Maamägi ─ sõnavõtt (seletus)
Sõnavõtud (7-8 min)
Memorandum
Valimised.President
Juhatus
Presidendid
kontsert

4. jaanuar, teisipäev

Räägitu ei ole protokollitud. Märkmelehelt on lugeda kavandatud nimesid juhatuse ja komisjonide koosseisu. 4. jaanuaril 1966. a esialgselt kavas olnud Maja asutamiskoosolek aga lükati 9. jaanuarile.

Koosoleku teatele lisati, et on vaja kaasa võtta kohvitass, lusikas ning 50 kopikat kohviraha.

1.2. ASUTAMISKOOSOLEK

1966. a 9. jaanuari pärastlõunal kogunes TA Sakala 3 saali sadakond teadlast, õppejõudu ja külalist valdavalt oma kohvitassiga. Kohvilaua taga istuti oma klubi loomist otsustama.

Esindajaid oli 19 asutusest, erialati:

Tehnika	– 25	Matemaatika	– 5
Ajalugu	– 12	Arhitektuur	– 4
Majandus	– 10	Põllumajandus	– 3
Muusika	– 9	Filosoofia	– 2
Keemia	– 8	Õigus	– 2
Filoloogia	– 7	Raamatukogundus	– 2
Bioloogia	– 5	Geograafia	– 1
Geoloogia	– 5	Rahandus	– 1

Kõrget akadeemiku tiitlit kandis 17, professoreid oli kokkutulnute seas 11.

Sellega piirdubki Maja ajaloos tiitlite üleslugemine. Pärast asutamisüriku vastuvõtmist, eriti pärast põhikirja kinnitamist rakendus kirjutamata seadusega endastmõistetavalt üks nimetus – Tallinna Teadlaste Maja liige, vajadusel lisati sellele: nõukogu esimees, aseesimees, nõukogu liige, komisjoni esimees, asutajaliige.

Aga pöördume tagasi asutamiskoosoleku juurde.

Korraldustoimkond oli koosoleku juhataja tarbeks teinud täpse 18-punktise juhise. Juhatajaks nähti ette valida ***Agu Aarna*** (TPI), sekretärideks ***Maija Raudsepp*** (TA Presiidium) ja ***Eeva Ahven*** (KKI). Nii läkski.

Kuulati isetekkinud korraldustoimkonna volitatud esindaja ***Viktor Maamäe*** (AI) kokkuvõtet ettevalmistustööst, mis oli kestnud pool aastat. Oli loomist toetavaid sõnavõtte. Seejärel luges ***Rudolf Sarap*** (Konservatoorium) ette asutamisdokumendi, mida sealsamas hakati nimetama asutamisürikuks. Üriku teksti oli hoolega tehtud, see kõlas kaunilt, isegi veidi nn vanakeelse hõnguga, tekstis oli välditud tarbekeele tavaväljendeid (oli tunda Emakeele Seltsi mõju); ürik sisaldas ilusaid alltekstiga juhiseid. Plaksutati tublisti ja kirjutati sealsamas koos olnud asutajate poolt alla.

Sellel külmal ja tuisused näärikuu üheksandamal päeval 1966. aastal oleme tulnud siia kokku meie – Tallinna linna naised ja mehed teaduse-põllult ja Tallinna suurkoolidest, et panna üks kindel ja tugev alus kokkutulemistele, mida müüd ja edaspidi kutsutagu

Tallinna Teadlaste Majaks

Me loodame, et see maja saab üheks heaks kokkutulemise paigaks kõigile Tallinna naistele ja meestele, kes teevad oma tööd teaduse ning uurimise valdkonnas või õpetavad tarkust kõrgetes koolides.

Me soovime: saagu see maja nüsugiseks kohaks, kus on mõnus ning kasulik viita oma nappi vaba aega ja kust igaüks võiks kaasa viia mõne targa tõetera või tululise õpetuse; – saagu see maja nüsugiseks kohaks, kus iga teadusemees või -naine vaataks oma aialapilt üle müüri kui naabri aialapile, vaataks, mis ta teeb ja puhuks tema ja mõne sõna mõnusat juttu või-veel parem – kui ta selle müüri oma aiamaa ümbert hoopiski maha lõhuks; – saagu see maja üheks sõbralikuks kokkutulemise kohaks, andku talle kaumist paistust südamesoojus ja ärgu olgu siin tähtsust aukraadidel ning püri ülemate ega alamate vahel!

Et ülesilde saab see maja üheks tordaks, hubaseks, meeldivaks ja kasulikuks paigaks alles siis, kui me kõik, suur huvi, tõelise ünnu ja kogu oma südamega selle tööst osa võtame.

Ja kui sel näärikuu päeval ongi siin ja seal vahest umbe jäämid mõned teed ja rajad, siis ometigi ärgu jäägu ükski umbe meie igaühe kaumisteed teaduse vallas ja andku meie üritus loomingulist jõudu ja indu sotsialismimaa teaduse edasiviimiseks!

Et see kõik oleks tõesti nõnda, seda soovi kinnitame meie, klubi asutajad sellelsamal 1966. aasta näärikuu üheksandamal päeval oma allkirjaga:

Mõned hingelt asutajad olid vabandust palunud, et ei saa tööülesannete või puhkuseloleku tõttu koosolekule tulla (***J. Eichfeld, L. Jürgenson, O .Kirret, B. Levin, H .Moora, H. Oruvee, M. Pesti, H. Randalu, E. Rannik, J. Saat, E. Siirde, P. Tarvas, J. Vaabel***), kuid palusid end asutajaks arvata.

Allkirju kogunes asutamisürikule 96.

Seejärel valiti Teadlaste Maja Asutava nõukogu esimeheks senine korraldustoimkonna esindaja ***Viktor Maamägi*** ja aseesimeesteks ***Agu Aarna*** ning ***Nikolai Alumäe***. Nimekirja alusel valiti veel ajutisse nõukogusse kultuuritööd korraldama ***Alice Roolaid*** (Konservatoorium) ja ruumidekomisjoni juhtima ***Harri Eesmaa*** (TPI) ning seni isetekkinud korraldustoimkonnas aktiivselt tegutsenud:

Helle Kaar (KI)
Juhan Kahk (AI)
Vladimir Alumäe (Konservatooriumi rektor)
Johan Eichfeld (TA president)
Hans Kruus (endine TA president)
Madis Pesti (Kõrgema ja Keskerihariduse Riikliku Komitee esimees)
Elvi Kaas (Haridusala Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate AÜ Vabariikliku Komitee esimees)
Jaan Vares (ERKI).

Paar tosinat tublit töötegijat valiti nelja komisjoni:

1. Põhikirja ja kodukorra koostamise komisjon:
B. Levin (MI)
H. Randalu (MI)
H. Lepikson (TPI)
K. Martinson (TA Keskasutus)
J. Kask (TA Presiidiumi teadussekretär)

2. Finants- ja majanduskomisjon:
R. Otsason (MI)
E. Jõgioja (ETUI)
L. Issako (EBI)
A. Rannes (TPI)

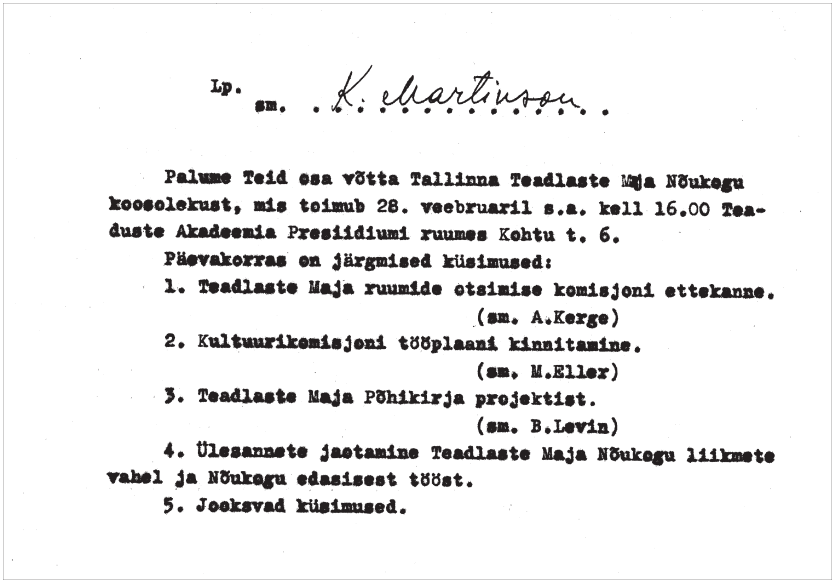
3. Tallinna Teadlaste Majale sobivate ruumide otsimise komisjon:
H. Üprus (Restaur. Töök.)
P. Tarvas (ERKI)
H. Arro (ETUI)
H. Eesmaa (TPI)
A. Kerge (ETUI)
L. Jürgenson (TPI)
H. Aben (KüI)
H. Arumäe (AI)

4. Kultuurikomisjon:
A. Ratassepp (Konservatoorium)
M. Eller (AI)
L. Tormis (AI)
R. Tavast (KüI)
A. Viidalepp (ERKI)
H. Ahven (Emakeele Selts)
V. Kirsipuu (MI)

Rõõmsas elevuses seisti pikas tassipesemise järjekorras ja lennutati sealsamas toredaid ettepanekuid, mida võiks ja peaks tegema.

Maja oli sündinud !

Peatselt kutsuti kokku nõukogu esimene koosolek, millest võtsid osa (registreerimislehel kirjutatud järjekorras): ***H. Randalu***, ***E. Pajumaa***, ***J. Kask***, ***J. Eichfeld***, ***N. Alumäe***, ***K. Martinson***, ***H. Eesmaa***, ***A. Rannes***, ***J. Vares***, ***E. Kaas***, ***A. Roolaid***, ***R. Tavast***, ***A. Kerge***.

Lp. sm. K. Martinson

Palume Teid osa võtta Tallinna Teadlaste Maja Nõukogu koosolekust, mis toimub 28. veebruaril s.a. kell 16.00 Teaduste Akadeemia Presiidiumi ruumes Kohtu t. 6.

Päevakorras on järgmised küsimused:

1. Teadlaste Maja ruumide otsimise komisjoni ettekanne. (sm. A.Kerge)
2. Kultuurikomisjoni tööplaani kinnitamine. (sm. M.Eller)
3. Teadlaste Maja Põhikirja projektist. (sm. B.Levin)
4. Ülesannete jaotamine Teadlaste Maja Nõukogu liikmete vahel ja Nõukogu edasisest tööst.
5. Jooksvad küsimused.

Ruumide komisjoni ettekandele (4 lk) on alla kirjutanud ***A. Kerge***. Komisjoni arvates oleks TM-le vajalik „hoone vähemalt 10 ruumi koos abiruumide ja kahe saaliga.”

Kultuurikomisjon pidas vajalikuks korraldada diskussioone, kohtumisi teadlaste ja kultuuritegelastega; majanduskomisjonile jäeti väljasõitude ja lõbusate koosviibimiste korraldamine.

1.3. ASUTAMISÜRIKU TEKST

Sellel külmal ja tuisusel näärikuu üheksandal päeval 1966. aastal oleme tulnud siia kokku meie, Tallinna naised ja mehed teaduspõllult ja Tallinna suurkoolidest, et panna üks kindel ja tugev alus kokkutulemistele, mida nüüd ja edaspidi kutsutagu Tallinna Teadlaste Majaks.

Me loodame, et see maja saab üheks heaks kokkutulemise paigaks kõigile Tallinna naistele ja meestele, kes teevad oma tööd teaduse ning uurimise vallas või õpetavad tarkust kõrgetes koolides.

Me soovime:

saagu see maja niisuguseks kohaks, kus on mõnus ning kasulik viita oma nappi vaba aega ja kust igaüks võiks kaasa viia mõne targa tõetera või mõne tululise õpetuse;

saagu see maja niisuguseks kohaks, kus iga teadusemees või naine vaataks oma aialapilt üle müüri ka naabri aialapile, vaataks, mis ta teeb ja puhuks temaga mõne sõna mõnusat juttu või veel parem, kui ta selle müüri oma aiamaa ümbert hoopiski maha lõhuks;

saagu see maja üheks sõbralikuks kokkutuleku kohaks, andku talle kaunist paistust südamesoojus ja ärgu olgu siin tähtsust aukraadidel ning piiri ülemuste ega alamate vahel!

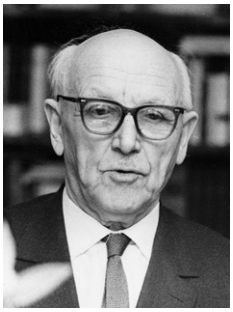
Ent üleüldse saab see maja üheks toredaks, hubaseks, meeldivaks ja kasulikuks paigaks alles siis, kui me kõik suure huvi, tõelise innu ja kogu oma südamega sellest tööst osa võtame.

Ja kui sel näärikuu päeval ongi siin ja seal vahest umbe jäänud mõned teed ja rajad, siis ometigi ärgu jäägu iial umbe meie igaühe käimisteed teaduse vallas ja andku meie üritus loomingulist jõudu ja indu sotsialismimaa teaduse edasiviimiseks!

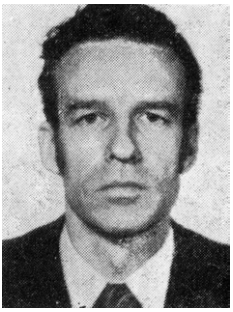
Et see kõik oleks tõesti nõnda, seda kinnitame meie, selle asutajad sellelsamal 1966. a. näärikuu 9. päeval oma allkirjaga:

(asutajaliikmete allkirjad)

Lugeja märkab kindlasti, et aja märgile on tekstis määratud üks sõna.

Agu Aarna

Hillar Aben

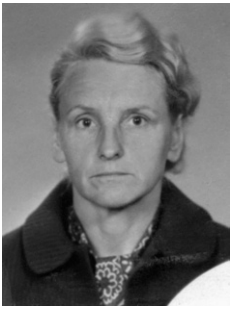
Eeva Ahven

Heino Ahven

Leo Ainola

Aleksandra Alumäe

Nikolai Alumäe

VladimirAlumäe

Kuno Areng

Heli Arro

Heino Arumäe

Harri Eesmaa

Johan Eichfeld

Olaf Eisen

Kalju Habicht

Johannes Heil

Lilian Issako

Endel Jõgioja

Erika Jürgenson

Leo Jürgenson

Endel Jürisma

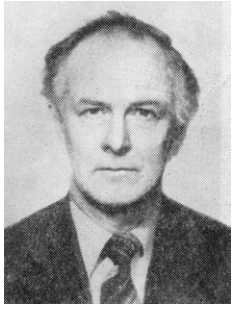
Helle Kaar

Elvi Kaas

Juhan Kahk

Dimitri Kaljo

Paul Karp

Ano Kask

Ago Kerge

P. Kippar

Oskar Kirret

Valve Kirsipuu

Manivald Korv

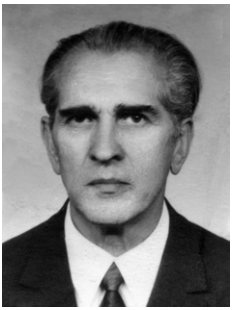
Hans Kruus

Ülo Kurvits

Arvo Laanest

Karl Leichter

Heino Lepikson

Lalju Leppik

Bentsian Levin

Endel Lippmaa

Paul Luhtein

Viktor Maamägi

Liidia Makarova

Karl Martinson

Laine Mets

Arnold Milk

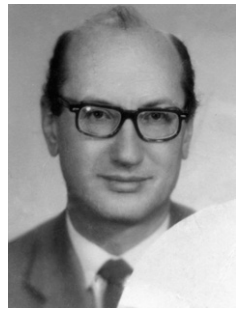
Harri Moora

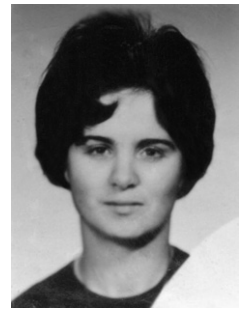
Mari Must

Ulo Nigul

Leo Normet

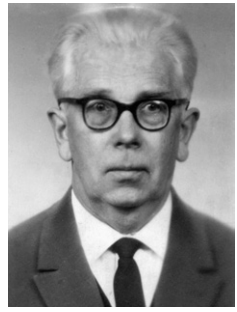
Hurmi Oja

Eugen Ojamaa

Toivo Orav

Karl Orviku

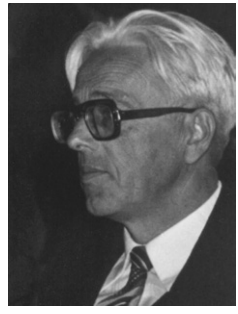
Rein Otsason

Elsa Pajumaa

Endel Pata

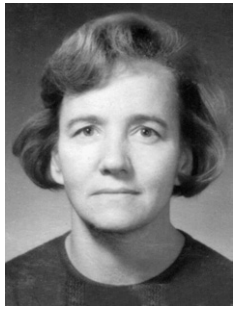
Ivar Petersen

Susanna Pimenova

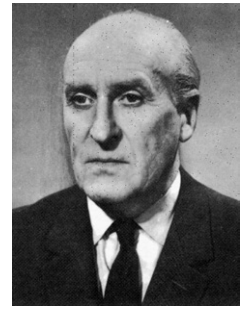
Evald Pobul

Hildegard Pobul

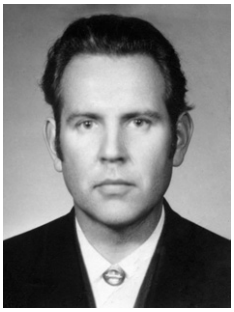
Oskar Priilinn

Arkadi Rannes

Erkki Rannik

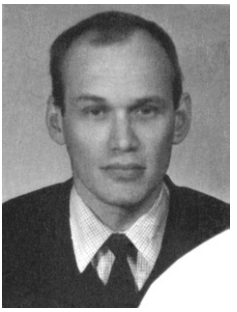
Arvo Ratassepp

Maija Raudsepp

Alice Roolaid

Madis Rubel

Viivi-Maret Russ

Joosep Saat

Rudolf Sarap

Vello Sarv

Maire Semper

Heljo Sepp

Ants-Peep Silvere

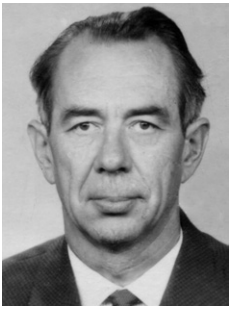
Helmut Sui

Paul Tamkivi

Boris Tamm

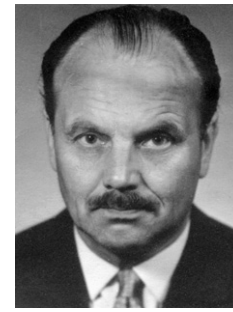
Boris Tamm, Leo p

Maret Tamm

Vello Tarmisto

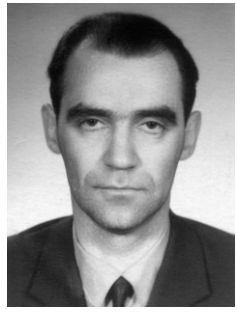
Peeter Tarvas

Raul-Roman Tavast

Lea Tormis

Raul Uuesoo

Juhan Vaabel

Lembit Vaik

Kalju Vainola

Ülo Valdre

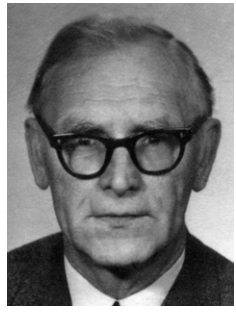
Jaan Vares

Artur Vassar

Hilja Vihalem

Endel Vint

Tamara Vint

Ilmar Öpik

Helmi Üprus

20 aastat hiljem, 9. jaanuaril 1986 palus Maja nõukogu asutajaliikmed „Strixi", et üheskoos sõbralikus vestlusringis sünnipäevakringlit süüa ning otsustada: kas ja kuidas edasi? Tavakohaselt alustas nõukogu aseesimees *Nikolai Alumäe* küsimusega: *„Noh, kas nüüd paneme Maja kinni?"* Sellele kõlas üksmeelne valjuhäälne: *„Ei."* Mõned kinnitasid seda kellegi küsimata ka käetõstmisega. Õhtult lahkuti kindlas teadmises, et Maja jääb kestma.

Oskar Raunam ja *Paul Luhtein*

Aruteluainet ja meenutusi jätkus mitmeks tunniks

Agu Aarna, Viivi-Maret Russ, Heino Lepikson

Heino Arumäe, Dimitri Kaljo, Erkki Rannik

Lilian Issako, Maret Tamm

Nõukogu ettevalmistatud ülevaatlik slaidikava kutsus esile mõnegi muige.
Vasakult *Heino Ahven*, *Eeva Ahven*, *Lilian Issako*, nõukogu liige *Rein Võrk*

2. ARGISTEST ASJADEST

2.1. RAHAST

2.1.1. KASINAD KOPIKAD

Kuigi rahaasjadest kõnelemist ei peeta just heaks tooniks, räägitakse rahast sageli rohkem kui millestki muust. Ükski asutus ega organisatsioon ei saa läbi rahata, ka Tallinna Teadlaste Maja.

Huvitav on jälgida Maja loomise eel ja loomise ajal tehtud sissekandeid „Jooksvate kontode ja arvelduste raamatus". Eelpool juttu olnud loomiseelsete ühisürituste korraldamist ilmestavad 1965. a 21. detsembri sissekanded:

Filmide demonstreerimisest	(tulu)	67.-	rubla
Kinomehaanikule	(kulu)	3.-	"
Riietehoidjale	"	5.-	"
Valvurile	"	1.50	"
Kinematograafiatöötajate Liidule	"	30.-	"
Jääk	1.01.1966	27.50	rbl.

1966. a päev enne Maja asutamiskoosolekut on laekunud ´a 1 rubla osavõtjalt, kokku 101 rubla. Koos jäägiga on juba 128.50 rbl. Sellest on Maja asutamiskoosoleku ostudeks kulutatud 9. jaanuaril 1966. a:

Peensuhkur	3.90
Kohviube	11.25
Kondiitritooted	8.75
Kondiitritooted	46.35
Kokku	70.25 rbl.

Lisatud kohviku „Tallinn" arvelt võime lugeda, millest koosnes summa 46.35:

Tort „Trüffel" 1 kg 5 tk ´a 3.42	= 17.10
Tort „Biskviit" 1 kg 5 tk ´a 2.77	= 13.85
Küpsis „Liiva" 2 kg ´a 2.90	= 5.80
Küpsis „Anjuta silm" 4 kg ´a 2.40	= 9.60

Päeval pärast üldkoosolekut on välja makstud:

Purunenud nõude eest	2.17
Nõude laenutamine	11.84
Klaaside laenutamine	0.20
Riietehoiu eest	3.-

Ja veel on lisatud konjak 4.12 (kellele jne pole täpsustatud).

Nii ostude kui nõude laenutamisega on paberite järgi tegelnud ***Heli Arro***, asutajaliige.

10. jaanuaril 1966. a on vastasutatud Tallinna Teadlaste Majal raha 36 rubla ja 92 kopikat.

Siis tulevad sissekanded alles 1966. a 8. aprillist ja need kajastavad sisseastumismakse (´a 2 rubla) ning kohviku „Pegasus" külastuskaardi tasu (´a 50 kopikat); summa aina paisub: 23. aprillil 1966. a on arvel 480.42 rbl, 30. mail juba 1152.42 rbl.

Ka esimesi väljamakseid võime näha:

12. mail 1966 – majanduskuludeks	18.86
25. mail 1966 – töölepingu alusel	74.20
25. mail 1966 – töölepingu alusel	18.07
31. mail 1966 – majanduskuludeks	40.39
31. mail 1966 – majanduskuludeks	5.24
ning Maja arvele on raha jäänud	958.66.

Siinkohal ka Maja esimene tööleping:

„Ühelt poolt „Teadlaste Maja" Nõukogu ***V. Maamägi*** *isikus ja teiselt poolt* ***Malts, Edith*** *Karli tr. sõlmisid 25 .aprillil lepingu alljärgnevas: Sm. Malts, Edith Karli tr. on kohustatud pidama „Teadlaste Maja" kirjavahetust, korrastama dokumentatsiooni, aitama kaasa ürituste läbiviimisele kohvik „Pegasuses" ja laiemates ringides, pidama sidet „Teadlaste Maja" liikmeiks olevate organisatsioonide vahel, aitama kaasa TM Nõukogu ja komisjonide töös.*

Teiselt poolt „Teadlaste Maja" Nõukogu on kohustatud tasuma vastavalt TM Nõukogu koosoleku protokollile nr.2, 22. aprillil 1966 (vt lisa) sm. Malts, E. 80 rubla kuus töötasuna."

Järgnevad poolte aadressid ja allkirjad. Lepingut on täidetud.

Maja esimene palgatöötaja ***Edith Malts*** on kirjutatud Maja ajalukku tema enda abiga: tema on esimesed dokumendid kogunud ja köitnud.

Edasi jätkuvad kontode raamatus „Pegasuse" külastuskaardi tasu laekumise sissekanded. Dokumentidest näeme, et huvi selle kaardi vastu

oli suur, 1966. a aprillist kuni 1968. a oktoobri lõpuni on asutuste kaupa kokku kaarte saanud (nimekirjad on säilinud):

TPI	- 200	Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut	- 50
Silikaatbetooni TUI	- 122	SKB	- 43
KüI	- 120	TATR	- 39
ERKI	- 82	TBA	- 32
Elektrotehnika TUI	- 80	Saku Maaviljeluse Instituut	- 30
GI	- 76	Ajaloo- ja Vabaõhumuuseum (koos)	- 23
KKI	- 70	Epidemioloogia ja Hügieeni TUI	- 20
ETUI	- 63	Kõrgema ja Keskerihariduse Komitee koos selle metoodilise kabinetiga	- 19
AI	- 63	Ministrite Nõukogu Teaduse ja Tehnika osakond	- 12
TEFI	- 62	Pedagoogika TUI	- 10
EBI	- 51	jne, jne.	

Paar näidet ka esimestest suurematest kulutustest, mis pakuvad kultuuriloolist huvi.

Kultuurikomisjoni esimehe ***M. Elleri*** kirjutatud avaldus Maja nõukogule.

Selle pöördele on kirjutanud asutajaliige ***L. Tormis*** Ajaloo Instituudist:

„Lgp. Sm. ***Pobul****!*

Vastavalt kokkuleppele ***M. Elleriga*** *jätan Teile Teadlaste Maja ballil esinenud artistide arved, kuna Te pidite tegema palgalehe. Üliõpilased võtavad raha välja kõik koos, oma esindaja kaudu. Teised esinejad eraldi.* ***Ülo Vilimaa*** *passinumber on puudu, selle kirjutame hiljem juurde. Arvatavasti tuleb Aller sellele palgalehele järele.“*

M. Elleri avaldusest näeme, kes esinesid Maja sügisballil 1966.a oktoobris. Säilinud on ka ***H. Pobuli*** kaunis käekirjas koostatud kõnealune palgaleht.

Tallinna Teadlaste Maja
Nõukogule

TM Kultuurikomisjon palub välja maksta Teadlaste Maja sügisballi kontserdil esinenud artistidele nende esinemistasu vastavalt riiklikult kinnitatud tariifimääradele järgmiselt:

Helenurm, Helle-Reet
Jakobi, Peeter
Karisma, Katrin
Komissarov, Kalju
Kukli, Dina
Lill, Mari
Mikkor, Ilmar
Ots, Andres
Randviir, Tiiu
Roo, Ago
Sal-Saller, Ago
Tooming, Jaan
Trass, Raivo
Urbsoo, Mari

Punktitasu ühelt esinemiselt à rbl. 4.50, kokku rbl. 63.-

Vilimaa, Ülo - punktitasu à rbl. 9.-
Himbek, Aino - -"- " 9.50

rbl. 18.50

Kokku kuulub väljamaksmisele rbl. 81.50

TM Kultuurikomisjoni
esimees
/M. Eller/

Teine näide on Maja kultuurikomisjoni kulude ülevaade seoses suusapäevade korraldamisega Tallinna Rohelise Vööndi Metsamajandi Vääna jahilossis 1968. a 5. märtsil; lossi kasutamise eest on makstud 40 rubla; muud suusapäeva kulutused, nagu aruandes on kirjutanud ürituse läbiviija ***Heli Arro***:

6 kg suhkrut	6 x 0.78	=	4.68
5 pulka pärmi	5 x 0.07	=	0.35
tasu õlle tegemise eest			5.00
kohalevedu Vääna			6.50
			16.50
viinerid 6.5 kg	6.5 x 2.20	=	14.30
kartulisalat 10 kg	10 x 0.80	=	8.00
hapukapsasalat 10 kg	10 x 0.60	=	6.00
1 kg kohviube			4.50
suhkrut 3 kg	3 x 0.78	=	2.44
siirupit 2 tuubi			0.40
			36.34

Pillimehe tasu 10 rubla, vahile kraamimise eest 5 rubla. Kulud kokku 67.87 rubla.

Heli Arrol ruumidekomisjoni liikmena tuli niisiis teha ka spordiüritusi, sest asutamisnõukogu ajal spordikomisjoni ei olnud. Dokumentidest ei nähtu, kes oli õllemeister ja kuidas tegu õnnestus. Ei ole ka suusapäevast osavõtjate nimekirja, mistõttu vahetuid mälestusi pole õnnestunud saada.

Samast kontode raamatust nähtub, et 1968. a oli Majal midagi ka juba hoiukassas ning et protsente saadi 46 rubla ja 75 kopikat.

2.1.2. RANGED PILGUD

1969. a detsembris andis asutamisnõukogu oma tegevusest aru ja valiti nõukogu uus koosseis, ka esimene revisjonikomisjon: ***Heimar Peremees*** (esimees), ***Leev Kuum*** ja ***Hildegard Pobul***.

Kontode raamatust pole midagi huvitavat silma jäämas, kandeid on minimaalselt, need puudutavad Maja direktorit: *„töötasu sm.* ***Mõtustele*** *1970. a augustist välja makstud kaks korda kuus kokku 77 rubla kuus."* Maja esimene kontode raamat lõpeb kirjega: *„Vastu võetud 24.12.70. a. rbl. 536.74 (viissada kolmkümmend kuus rbl ja 74 kop)* ***L. Tagamets****."* Sel ajal TA füüsika- matemaatika- ja tehnikateaduste osakonna vaneminspektorina töötanud Laine Tagametsa hooleks jäigi edaspidi viieks aastaks raamatupidamise tegelik korraldamine koostöös finantskomisjoniga, mida juhtisid nõukogu liikmed ***Ivar Jõerüüt*** (1969–1971 ja 1977–1985), ***Heimar Peremees*** (1971–1975), ***Uno Mikkov*** (1975–1977), **Boris Levin** (1985–1993); pärast seda eraldi finantskomisjoni ei ole olnud.

Nõudlik ja asjatundlik on olnud revisjonikomisjon, mida on juhtinud esimeestena ***Heimar Peremees*** (1969-1971), ***Arnold Jannus*** (1975–1977), ***Dimitri Kaljo*** (1977–1981), ***Gunnar Kiivet*** (1981–1989), ***Tõnu Akkel*** (1989–1995), ***Jaan Ennulo*** (1995–k.a.).

Et revisjonikomisjoni kuulus aastaid asutajaliige ***Hildegard Pobul***, ametilt TA pearaamatupidaja, siis oli Maja rahaasjadele range ja asjatundlik pilk tagatud. Hiljem tegi aastaid (1975–1992) Maja raamatupidamist TA Keskasutuse raamatupidaja ***Helga Utsal*** ja tema siitilmast lahkumise järel ***Hildegard Pobul*** (1992–2004). Edasi ohjab juba vastavat raamatupidamisprogrammi Maja direktor ***Sirje Arro***.

Kõik revisjonikomisjonid on Maja tegevust revideerinud põhjalikult, õigeaegselt ning tulemustest alati ka ette kandnud Maja liikmete aastakoosolekul.

Näiteks 14.12.1989 koostatud revisjonikomisjoni akt, millest loeme, et *„Majas oli 1040 üksik- ja 25 kollektiivliiget ning kollektiivliikmemaksu plaanist 7950 rubla oli revideerimise päevaks laekunud 7950 rubla; individuaalliikmemaksude laekumise plaan oli 5350 rubla, revideerimise päevaks oli laekunud 4948 rubla.*

Liikmemaksuvõlglaseks on kontrollimise hetkeks 3 liiget 1987. aastast ning 4 liiget 1988. aastast, 1989. aasta eest polnud revideerimise ajaks liikmemaksu veel tasunud 52 liiget."

Komisjon märgib aktis ka Maja kulud:

„Juhtimiskulud	*2460.74*
Majandamiskulud	*403.89*
Inventari soetamine	*-*
Komisjonide tööks	*4238.43*
Nõukogu korraldatud üritusteks	*346.93*
Preemiateks	*845.-*

Vahendite jääk 14.12.1989 on 4705 rubla 85 kopikat, sellest Hoiupangas 4320.98. Järeldus: Teadlaste Maja kulutused on tehtud kooskõlas üldkoosolekul kavandatud finantsplaaniga nõukogu poolt kinnitatud plaanitud tööks ning vormistatud nõuetekohaselt."

Revisjonikomisjon käis aeg-ajalt ka volinike tegevust kontrollimas.

Näiteks, kirjutab revisjonikomisjoni liige ***Elin Lokk*** 7. detsembril 1989. a aktis:

*„Kontrollitud Tallinna Tehnikaülikooli keemiateaduskonna grupi finantsmajandust – volinik **Heli Raudsepp**.*

1988. a oli TTM liikmeid 30, kõik maksid liikmemaksu ´a 5 rubla ja raha laekus 150 rbl.

Aasta jooksul lahkus 2 liiget teise asutusse. 1989. a. oli liikmeid 28, kõik maksid liikmemaksu. Pretensioone Teadlaste Maja nõukogu tööle ei ole. Kõik soovijad on saanud üritustest osa võtta. Volinik isiklikult märkis, et võiks olla rohkem teatri ühiskülastusi."

1989. a 14. detsembri aktis on kirjutatud: *„Käesolevaga revideeriti Teadlaste Maja finantstegevust Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituudis. Revideeris TM revisjonikomisjoni liige **Asre Koha**, seletusi andis volinik **Helgi Kooskora.***

Instituudis on 24 TM liiget. Liikmemaksu on tasunud kõik. Dokumentatsioon on korras."

1989. a 7. detsembril on revideeritud ka TA Keemia Instituuti – Tallinna Teadlaste Maja kollektiivliikme organisatsioonilist ja finantsilist tegevust. Aktist võib lugeda:

„1. TM liikmeid oli 1.01.1988 – 52;

2. Kahe aasta (1988,1989) jooksul tuli juurde 5 liiget;

3. Samal ajal lahkus 7 liiget, kelle kohta on TM nõukogule esitatud avaldus;

4. 1989. a. 1. dets. oli Keemia Instituudis arvel 49 TM liiget;

5. 1989. a. liikmemaks on laekunud 50 TM liikmelt;

6. Keemia Instituudi TM liikmetest on teaduste doktoreid 6, teaduste kandidaate 32;

7. Liikmemaksude lehed on vormistatud nõuetekohaselt ja raha üle kantud.

*Allkiri **Lia Nappa**, revisjonikomisjoni liige, volinik **Helvi Uibopuu** juuresolekul".*

Revisjonikomisjoni on Maja neljakümne tegevusaasta jooksul valitud 39 inimest (23 meest ja 16 naist), sh 27 üks või kaks korda, et oleks värske ja terav pilk! Enam kordi on valitud ***Leev Kuum*** (5), ***Tõnu Akkel*** ja ***Elin Lokk*** (6), ***Gunnar Kiivet*** (7), ***Jaan Ennulo*** (9).

2.1.3. UHKED RAHAVOOD

Uhke raamatupidamisalane oskussõna – rahavood – kõlab Maja puhul eriti kaunilt, just ainult sõna kõlalt. Voogusid pole olnud kogu tegevusaja vältel, vaid ikka vaevu-vaevu ots otsaga kokku. Siinkohal siiski ka arvnäitajaid aastati.

Üksikliikmemaks

Aasta	Aastamaks
1970-1972	3 rubla
1973-1990	5 rubla
1991	8 rubla
1992	8 krooni
1993	10 krooni
1994	20 krooni
1995-1996	30 krooni
1997	50 krooni
1998	60 krooni
1999-k.a.	100 krooni

Mittetöötavad pensionärid maksavad juba mõnda aastat liikmemaksu 25 krooni aastas.

Juriidiliste ehk ühisliikmete (kollektiivliikmete) aastamaks on kokku lepitud igal aastal eraldi.

Käive aastati

Aasta	Käive (rublades)	Aasta	Käive (rublades)
1970	2045	1988	10905
1971	3945	1989	11000
1972	6591	1990	13805
1973	6608	1991	19832
1974	6839		KROONIDES
1975	6567	1992	6168
1976	6859	1993	34703
1977	8135	1994	33000
1978	9809	1995	48350
1979	7439	1998	61385
1980	8213	1999	79841
1981	9554	2000	77280
1982	10570	2001	158482 (sh 77000 pr.toetus)
1983	10837	2002	126900 (sh 30000 pr.toetus)
1984	11234	2003	130742 (sh 29692 pr.toetus)
1985	11380	2004	133211 (sh 15000 pr.toetus)
1986	10900	2005	133450 (sh projektitoetust veel 3000)
1987	11100		

Ülalmärgitud projektitoetusi on Teadlaste Maja saanud viimasel viiel aastal

Aeg	Projekti nimetus	Toetaja	Summa (kroonides)
04.2001-04.2002	„Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit”	Avatud Eesti Fond, Euroopa Liidu Infosekretariaat	77000
04.2002-02.2003	Sama projekti raames konverentsi korraldamiseks ja kogumiku “Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit” väljaandmiseks	Haridusministeerium	30000

03.2003-12.2003	„Kes tark, võtab õpetust” (Eesti ja Euroopa Liit)	Avatud Eesti Fond	29692
12.2004-12.2005	„Kodu ja pere mõju eesti keele arendamisele ja kestmisele”	Haridus- ja Teadusministeerium	15000
14.03.2005	Emakeelepäeva tähistamine Estonia Talveaias	Tallinna Kultuuriväärtuste Amet	3000

Aegade jooksul on Majas palgalisi ametikohti loodud kolm:

direktor – 1. juulist 1970

raamatupidaja – 1. veebruarist 1975

nõukogu teadussekretär – 1. märtsist 1991

Nende ametipalgad kuus

Ametikoht	A. rublaajal					B. krooniajal		
	1970	1975	1980	1990	1991	1992	2000	2005
direktor	90	95	130	195	350	378	1250	1700
raamatupidaja	80 maksti ainult preemiat kord kvartalis	35 osalise tööajaga	80	120	120	120	600	750
nõukogu teadussekretär	x)	x)	x)	x)	400	432	1250	1700

x) nõukogu sekretärile maksti kord poolaastas 130-250 rubla preemiat.

Maja loomisest peale on väljasõitude bussi eest ning ööbimis- ja toiduraha tasunud osavõtjad, nagu ka pidudest osavõtu eest. Kõik see ongi võimaldanud piskuga kuidagi läbi ajada.

Tuleb aga tingimata korrata aastaid Majas teada tõde: kui Maja ühisliikmed ei oleks algusest peale kehtestanud kirjutamata seadust, et ühisliikmed annavad Maja üritusteks oma ruume kasutada tasuta, siis ei oleks Maja tegevus saanud toimuda.

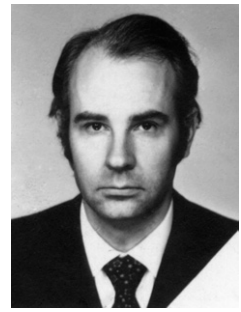
Kauneid sõnu, millega ühisliikmeid 40 aastat kestnud vastutuleku ja abi eest saaks tänada, on palju leida, aga olgu siinkohal Maja pere nimel öeldud lihtsalt: **olge kogu südamest tänatud !**

Tõnu Akkel

Jaan Ennulo

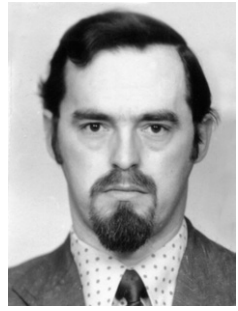
Gunnar Kiivet

Kalev Koger

Asre Koha

Mardo Liitmaa

Elin Lokk

Lia Nappa

Helgi Reisenbuk

Helle Simm

Ingrid Sotter

Aksel Telgmaa

Luule Teras

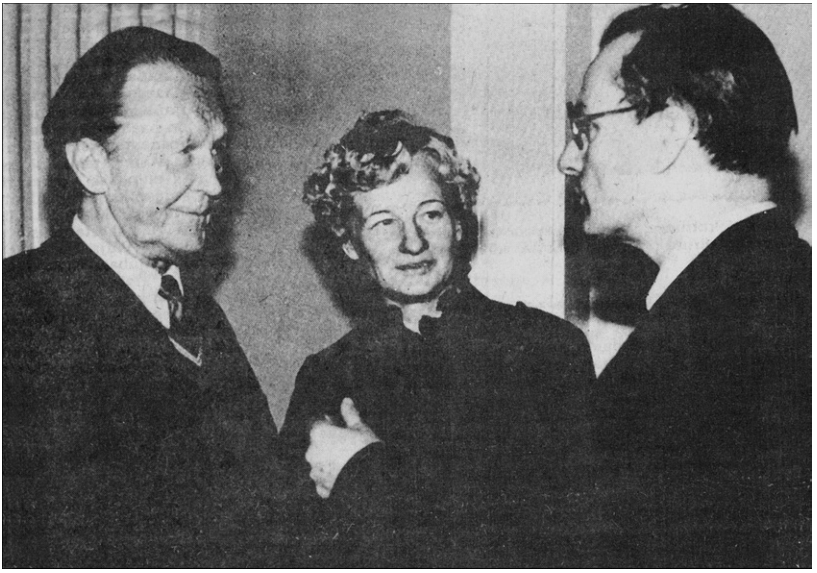
August Undusk

Silvi Õispuu

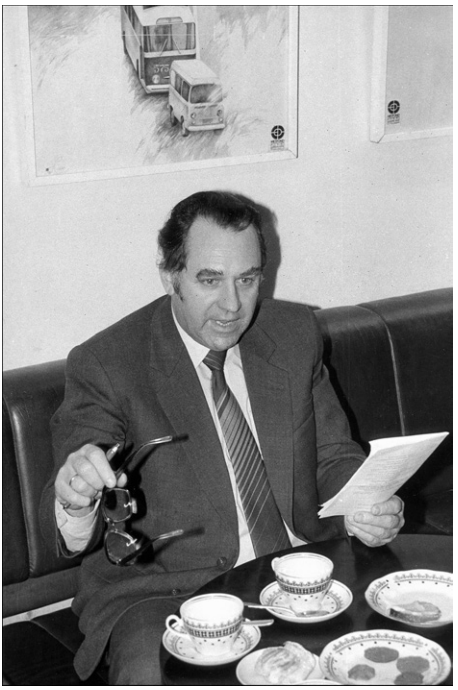

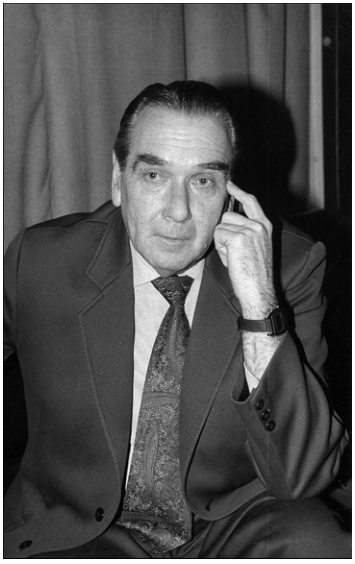
Nõukogu esimees *Nikolai Alumäe* loeb finantsdokumente hoolega ja alles siis annab direktor *Sirje Kalamile* palutud allkirja (16.12.1885 "Strixis")

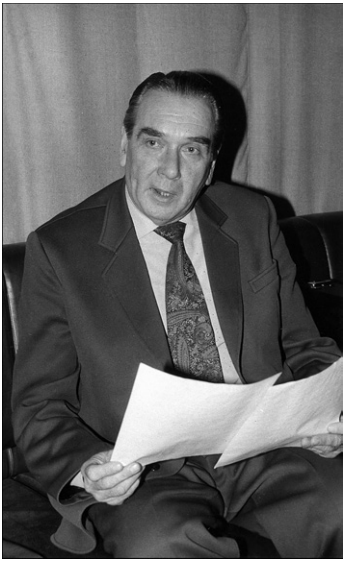
Kolm väga toimekat Maja liiget: vasakult *Arnold Jannus* on juhtinud revisjonikomisjoni; *Astrid Saava* on tegutsenud revisjonikomisjoni liikmena ja daamidekomisjoni esinaisena; *Rein Munter* on olnud nõukogu liige

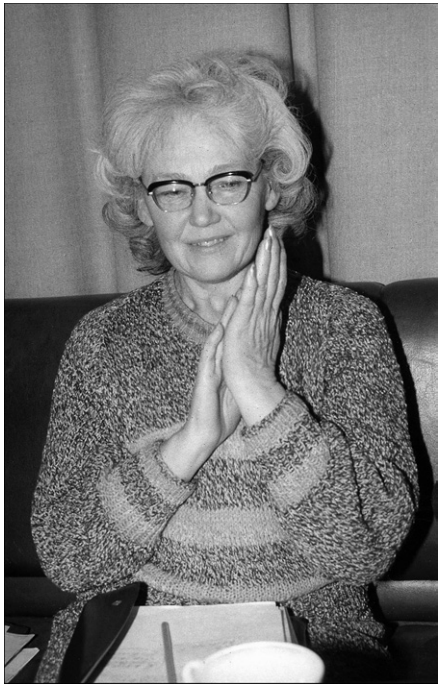

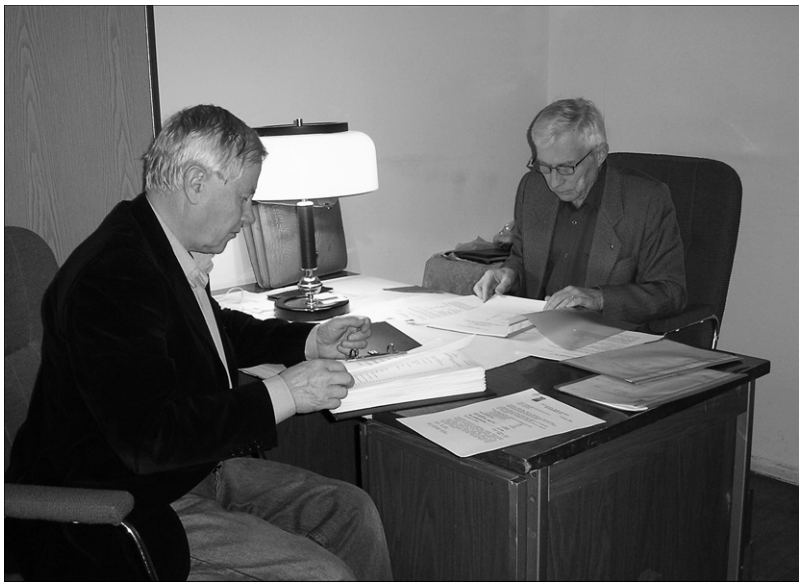

Rahajutte kuulates muutuvad ilmed. Nõukogu aseesimehe *Heimar Peremehe* (ülal vasakul) tõsist teavet kuulab tähelepanelikult, kuid muiates rahanduskomisjoni esimees *Ivar Jõerüüt* (all vasakul); nõukogu teadussekretär *Elsa Pajumaa* (all vasakul) rõõmustab, sest teaduspreemia saab jälle teoks; elukogenud kultuurikomisjoni esinaine *Alice Roolaid* (all paremal) jääb vaoshoituks, sest esinejaid tuleb edaspidigi ikka otsida AITÄH eest. (Nõukogu koosolek „Strixis" 16.12.1985).

Revisjonikomisjoni esimees *Jaan Ennulo* (paremal) ja komisjoni liige *Heinar Nurste* Maja tegevust revideerimas (Teadlaste Maja toas Estonia pst 7-177, 13.12.2005)

Seletusi jagab Maja direktor *Sirje Arro*

2.2. KUS ON MAJA KODU, KES ON KODUHOIDJAD?

Maja postiaadressiga päriskodu on vahetunud juba kolm korda. Sünnikoht on küll Sakala tn 3 TA saal (tõelise sünnitusmaja vastas), kuid tegevust korraldati ja registreeritud aadress oli algaastail **Kohtu tn 6 TA Presiidiumi majas**; koos käidi sagedamini Kirjanike Majas asuvas kohvikus „Pegasus" (Harju tn 1).

Kohtu tn 6 TA Presiidiumi saal sai ka Maja direktori töölaua asupaigaks üsna mitmeks aastaks. Selle taha asus 1970. a sügisel Tallinna Teadlaste Majja tööle suunatud TPedI kultuuritöö eriala lõpetanu ***Mart Mõtuste,*** Maja esimene direktor. Väike palk sundis meest lisatööd otsima muusikamehena ning suunamisaja lõppemisel ta vabastatigi töölt. Uueks direktoriks sai 1973. a ***Salme Saksen***, kes oli enne seda TA aspirantuuriosakonna töötaja ja omandanud kultuuritöö eriala kaugõppes väljaspool Eestit.

21. jaanuaril 1975 on protokollitud Maja nõukogus toimunud arutelu direktorikandidaadi, TPedI IV kursuse üliõpilase ***Sirje Kalamiga***.

*„**A. Roolaid**: Kas loodate, et tulete toime?*

***S. Kalam**: Arvan küll.*

***H. Aben**: Kas diplomitöö teema on olemas?*

***S. Kalam**: Pean lavastama ühe näidendi, ilmselt P. Pinna nim. Rahvateatris. Tükki veel ei ole. Lavastus peab valmima hiljemalt maiks.*

***S. Hanson**: Kas Majas ei taha lavastada meie oma jõududega?*

***S. Kalam**: Ei tea.*

***N. Alumäe**: Vajalik oleks meie oma jõududega sisustada senisest rohkem meie kokkutulekuid.*

*Otsustati: Kinnitada **S. Kalam** 28. jaanuarist k.a. tööle TTM direktorina poole kohaga. (S.Kalami avaldus ja Instituudi tõend lisatud)."*

Nii saigi Maja uue direktori. Juba 1975. aasta veebruarikuu tööplaanis oli teade: *„10. veebruaril kell 17.30 ootab Kohtu tn 6 saalis uus direktor **Sirje Kalam** näidelda ja pilli mängida soovijaid."*

Kuulutatud ajal olid uut direktorit toetama tulnud kultuurikomisjoni esimees ***Alice Roolaid*** ja nõukogu liige ***Elsa Pajumaa***, aga ei ainsatki näidelda ega pilli mängida soovijat. Direktor oli silmnähtavalt hämmingus (ja kes tema asemel poleks seda olnud!), sest lootis asuda rakendama ka lavastajana oma erialalisi TPedI-s omandatud teadmisi. ***A. Roolaid*** ja ***E. Pajumaa*** selgitasid Maja liikmeskonna lootuste eripära: soovitakse napil töövabal ajal saada uusi teadmisi, kuulda teiste teadlaste vaatenurki ja mõttevahetustes neid omadega võrrelda, tutvuda teiste uurimislaborite sisseseadete ja töökorraldusega, lõbutseda üheskoos peoõhtutel, matkata jne. Direktor leppis seletustega ja asus innukalt tööd jätkama, sügisel juba täiskohaga.

1983. a aprillis sai direktor tööruumi **TA Teadusliku Raamatukogu juurdeehituses (Lenini pst 10, nüüd Rävala 10)**; tuba nr 80 poolkeldrikorrusel oli seni olnud akadeemik ***Nikolai Alumäe*** kabinet. Küberneetika Instituudi uue hoone valmimisel Mustamäel (Akadeemia tee 21) pidas selle direktor ***Hillar Aben*** loomulikuks pakkuda instituudi loojale ja esimesele direktorile sobiv tööruum oma instituudis. Tänu sellele vangerdusele, mida korraldas Maja asutajaliige, nõukogu aseesimees ***Hillar Aben***, kes oli mõni aasta varem (1980) lasknud rajada ka klubilise kohviku („Strix"), sai Maja nüüd suurepärased tegutsemisvõimalused südalinnas. Jäeti maha 17 aastat askeldusi ja elamusi Toompeal.

1983. a septembrist alates oli direktor ***Kalami*** kabinet avatud juba kuus päeva nädalas: E 10-13, T 10-13, K 13-17, N 14-18, R 10-13 ja L 11-16; saadetised võis jätta TATR valvelauda, sealt võis võtta ka Maja töökava, nagu nüüdki. Ka vastremonditud kohvik oli laupäeviti 11-16 avatud.

Kümme aastat hiljem – novembris 1993 – sai Maja jälle uue aadressi ja direktor uue kabineti, kuhu mahtus nüüd ka nõukogu teadussekretäri töölaud. Koliti **Estonia pst 7, TA hoonesse** esimesele korrusele Geoloogia Instituudi ühte tuppa (nr 119), mis peatselt vahetati teise (nr 117) vastu sealsamas üle koridori. Viimases ongi töötatud tänaseni.

2.3. MAJA TUNNUSMÄRK

Maja sümboliks kinnitas nõukogu 17. detsembril 1970. a asutajaliikme ***Paul Luhteina*** kavandi alusel öökulli (strix).

Mitu aastat hiljem, alles 1976. a aprillis võttis see suuresilmne lind koha sisse Maja igakuise tööplaani nurgal ega ole sestsaadik sealt lahkunud.

Strixi leiame kaunilt kujundatult ja Kunstiinstituudi (ERKI) graafikakojas valmistatud Maja liikmepiletilt ning sel ajal lubatud ainult kakskeelselt plangilt, mida trükiti ERKI-s.

Ka kõik Majale valmistatud meened, mida on antud tunnustuseks võistlustel (särgid, klaasid, järjehoidjad, rinnataskurätikud, vimplid jne) kannavad öökulli kujutist.

1971. a 22. novembril seadis nõukogu sisse tänutähise (puidust), eritänutähise (alumiiniumivärvi sulamist) ja ülitänutähise (pronksivärvi sulamist); jällegi ***Paul Luhteina*** kavand; kusagil töökojas (ERKI) meisterdas neid üliõpilane ***Toomas Urb***, puidust tänutähiste valmistamist korraldas ***Harri Eesmaa***.

Ülitänutähiseid valmistati kokku üldse ainult kümme. Neid on seni välja antud nõukogu otsusega ***Jaan Varesele, Nikolai Alumäele, Tartu Riiklikule Ülikoolile, Eesti Põllumajanduse Akadeemiale, Tallinna Polütehnilisele Instituudile, Küberneetika Instituudile, Moskva Teadlaste Maja Akadeemilisele segakoorile*** esinemise ajal Tallinnas, ***Paul Luhteinale*** ja ***Dimitri Kaljole***.

2.4. TEGEVUSPAIKADEST

Neljakümne aasta jooksul on Maja tegevust korraldatud mitte üksnes Tallinna, vaid kogu Eestimaa paljudes paikades. Ettevõtmiste läbiviimiseks on kasutatud, endastmõistetavalt tasuta, kõikide kollektiivliikmete ruume; valik on olnud suur, sest kollektiiv- ehk ühisliikmeid on Majal olnud aastati üle kolmekümne.

Maja liikmed on harjunud paljude tegevuspaikadega. Seda võib isegi eeliseks pidada – ikka võib loota midagi uut. Mugavat ja uut loodeti ja ka saadi, kasutada muidugi, kui midagi sobivat valmis, nagu Glehni loss või TA SKB kohvik-klubi või Küberneetika Maja. SKB kohvik-klubi ehitas isemajandav rakendusorganisatsioon – Spetsiaalne Konstrueerimisbüroo, kus toodeti uudisaparaate ja oli selleks tarbeks arvukalt töötajaid. Söökla ehitamise sildi all kohvik-klubi ehitamine patuga pooleks toimusgi. Maja asutajaliige ***Kalju Vainola***, aastaid ka Maja nõukogu liige, tundis hoone projekteerimise eel üksikasjalikku huvi Maja tegevuse eripära ja ruumide vajaliku lahenduse vastu, seetõttu sündiski suure söögisaali kõrvale väike baariruum näituste tegemise võimalusega ning baari kõrvale hea parkettpõrandaga peosaal (Akadeemia tee 19/21). Selles pidas Maja 1985. aastast üle aasta üldkoosolekuid ja vana-aastapidusid, viimati 1993. aastal; SKB kohvik-klubist oli selleks ajaks juba mõne aasta eest saanud AS „Penbor" Maja nõukogu endise liikme ***Boris Mehilase*** juhtimisel.

1988. a pidutseti Maja aastakoosoleku järel esimest korda Küberneetika Instituudis (Akadeemia tee 21); nüüd kannab see hoone Küberneetika Maja nime. Avara vestibüüli, hubase saali ning peaaegu kõrval asuva tantsupõrandaga söögisaal on olnud 1994. aastast pidevalt Maja suuremate ettevõtmiste, konverentside, aastakoosolekute ja pidude toimumise paigaks, eelkõige tänu AS Cybernetica juhtidele, kellest üks – ***Ülo Jaaksoo*** – oli aastast 1997 Maja nõukogu esimees.

Selle lõigu võiks lõpetada juhuslikult võetud näitega – nn üleminekuaasta 1990; selle jooksul pakkus Maja võimaluse suunduda Teadlaste Maja 34 eri paika, täpsemalt näiteks detsembris: KKI-sse, KüI-sse, Kinomajja, loomulikult „Strixi" korduvalt, TTÜ aulasse ja Mustamäe spordihoonesse, Lauatennisesaali (Rüütli 15), Estonia pst 7 saali, MI-sse, Matkamajja, Narva ja koguni Riiga. Tuleb lisada, et see polnud kaugeltki tegevusrohkemaid aastaid.

TEADLASTE MAJA DIREKTORID

Salme Saksen

Sirje Arro

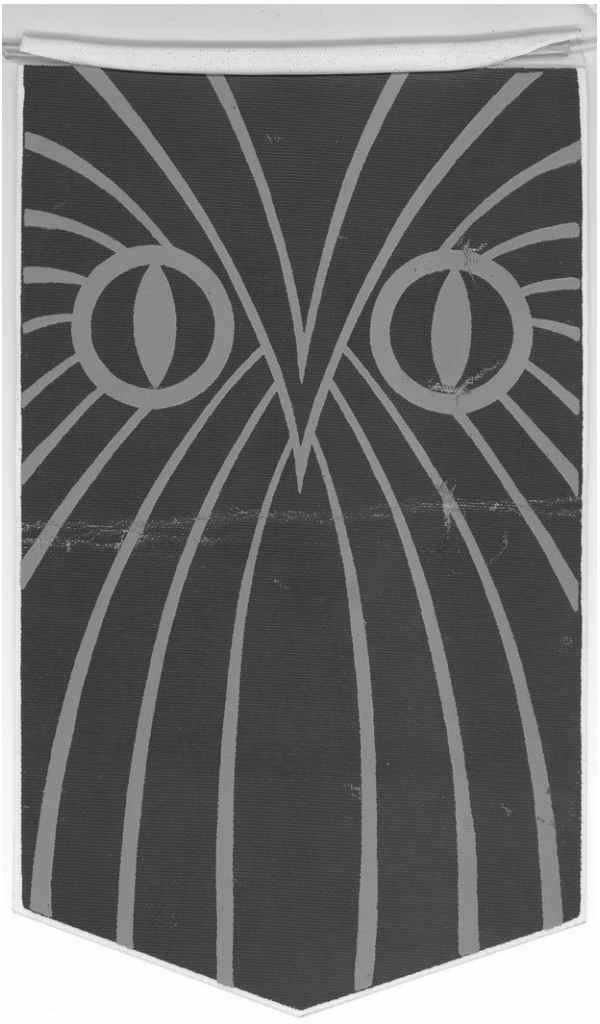
Tänutähis

(metall) (puit)

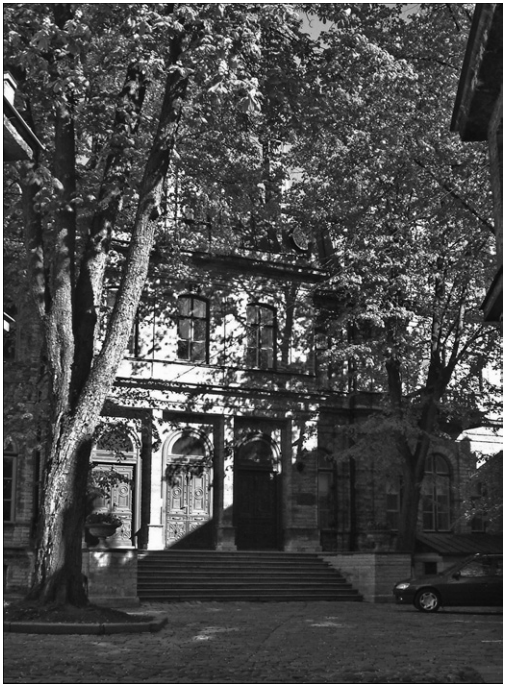
Kunstiinstituudi trükitud plangid – oma aja nõudele siiski mittevastavad, sest – öökull ...

Vimpel, pöördel on tekst:
TALLINNA TEADLASTE MAJA

Sakala 3, Teaduste Akadeemia saalis pandi 9.01.1966 alus Tallinna Teadlaste Majale

Kohtu tn 6, Teaduste Akadeemia Presiidiumi hoones paiknes Tallinna Teadlaste Maja 1966–1983

Estonia pst 7, Geoloogia Instituudi ühes toas on Teadlaste Maja tööruum aastast 1993

Lenini pst 10 / Rävala pst 10, TA TR juurdeehituses sai Maja esimest korda omaette tööruumi kümneks aastaks (1983–1993)

2.5. „STRIX" SÜDALINNAS

„Strixi" nime on Maja andnud TATR hoonesse rajatud kohvikule alles 1985. aastal, kuigi kohvik avati juba 11. mail 1981 Maja liikmetele kell 17–20 tööpäeviti ja 11–16 laupäeviti, muul ajal tegutses südalinnas töötavate teadusinstituutide ja TATR töötajate ning lugejate tarbeks söögikohana.

1985. aasta veebruarikuu töökavas on kirjas: *„Teisipäeval, 5. veebruaril kell 17.30 Lenini pst. 10 kohvikus (edaspidi nimetatud „Strix", ööökull ehk kakk) näputööhuviliste klubiõhtu."*

Kõne all oleval nime andmise kuul korraldati „Strixis":

5. ja 19.02. – näputööhuviliste klubiõhtud;

7.02. – esimene õhtu uuest sarjast „Minu teadlaseteest ja uurimistööst" – avaõhtul oli külas ***Nikolai Alumäe***;

11.02. – kohtumine sõjateaduste doktori ***Vello Varega***;

13.02. – välkmaleõhtu;

18.02. – Maja nõukogu ja revisjonikomisjoni koosolek;

18.02. – kohtumine ***Evald Okasega*** (kelle näitus oli samal ajal avatud TATR fuajees);

20.02. – sarjast „Kohtumisi kuulsate naistega. Õhtu ***Ülle Ullaga***."

Toodud näide üksnes kinnitab, et „Strix" oli muutunud kiiresti väga meeldivaks kooskäimise kohaks kesklinnas: peale plaaniliste ürituste määrati siia kohtumisi, arutati tööasju, käidi raamatukogu lugemissaalist vahepeal lugemisest kohvitassi taga puhkamas.

„Strixis" on varasematel aastatel olnud igas kuus vähemalt 4–5 üritust ja rohkemgi, viimastel aastatel aga ainult kolmapäeviti, sest eraettevõtjate huvid ei ole võimaldanud rohkem üürivaba aega Majale anda.

Algusest peale ei ole „Strixis" suitsetatud ja alkohoolsed joogid ilmusid ka palju hiljem.

Kohviku rajas Küberneetika Instituut teadlikult klubiruumideks: üht saali saab teisest lükandustega eraldada, diivanid võimaldavad rahvarohkematel üritustel tihedamalt istet võtta, ümmargused lauad ja tumbad, otsaseina katva ülestõstetava ***Raul Meeli*** maali taha on peidetud ekraan, tagasihoidlikud värvitoonid (tume lagi – selle aja sümbol!), tumeroheline

mööbel ja heleroheline põrandakate lõid rahuliku keskkonna meeldivaks suhtlemiseks. Maja liikmed on pidanud ***Vello Asi*** „Strixi" kujundust õnnestunuks ja väga sobivaks ning on olnud rahul.

„Strixis" on Maja aastakümneid korraldanud pidevalt paari kuu tagant ka kunsti- ja fotonäitusi, seegi võimalus plaaniti juba kohviku rajamisel. Siin on vaadata olnud tõelise kangelase ***Meelis Luksi*** trükipilte, eesti keelejuhtide fotosid Eesti Keele Instituudi kogust, Tuglasele kingitud eesti kuulsate kunstnike töid Tuglase erakogust, mitu näitust ***Paul Alliku*** töödest, ***Ivo Lille*** klaasikunsti, ***Helen Kauksi*** vaipu, ***Jaak Nõlvaku, Tõnis Saadre, Heino Väljali*** jt fotosid, Jõgioja Ehitusfüüsika KB OÜ termopilte, mis suurendatult meenutasid mõne kuulsa graafiku abstraktseid töid, ***Silvi Väljali*** raamatuillustratsioone ja akvarelle, ***Aleksei Turovski*** loomaportreid, ***Jaan Varese*** maale, ***Ene Pika*** ja ***Silvia Hansoni*** akvarelle jms.

Maja tegevuse kestel on seni „Strixis" olnud üle kolmesaja näituse; sageli on tööde üle aru peetud koos autoriga.

2005. aasta aprillis peeti „Strixi" sünnipäeva. Kutse ilmutati aprillikuu töökavas:

> *„Kolmapäeval, 13. aprillil kell 17.15 tuleme „Strixi" (Rävala pst.10 kohvikusse) ja peame „Strixi" sünnipäeva: meenutame, mis siin huvitavat tehtud ning mis peamine – räägime sellest, missugune peaks edaspidi olema „Strix" ja mis siin sündida võiks (nüüd ju Tallinna Ülikooli alluvuses). Baar on avatud."*

Sünnipäevalisi kogunes saalitäis, teiste seas Maja asutajaliige ***Hillar Aben*** – tänu kellele tollal niisugune kohvik Küberneetika Instituudi poolt rajati – ning sisekujundaja emeriitprofessor ***Vello Asi***. Neid tänati südamlikult.

Jääb vaid kahetseda, et äsja viimase remondi käigus nüüdne omanik (TLÜ Akadeemiline Raamatukogu) ei säilitanud Maja paljude liikmete ühe meelispaiga sisekujunduse terviklikkust.

Aastakümnete jooksul „Strixis" toimunud ürituste arv on ammu ületanud kolme tuhande piiri. Üksikutelt ettevõtmistelt mõned fotod

Nokolai Alumäe 80. sünniaastapäeva tähistamine 12.09.1995

Vasakult *Hillar Aben*, *Ilmar Öpik*, *Valdek Kulbach*, seljaga *Leo Alumäe*, *Mare Pirn*, tema kõrval *Aleksandra Alumäe*

Vasakult seljaga *Malle Alumäe*, *Tanel Alumäe*, *Laine Alumäe*, *Jüri* ja *Kaja Engelbrecht*

Sünniaastapäeva puhul seadsid Maja direktor *Sirje Kalam* ja nõukogu teadussekretär *Elsa Pajumaa* TATR fuajees üles *Nikolai Alumäe* mälestusnäituse, millega „Strixi" meenutama tulnud said eelnevalt tutvuda

Silvia Hansonil on Majas olnud mitu näitust; seekord jõudis see kohale Haapsalust 1. detsembriks 2004, kui endine daamidekomisjoni esinaine esitles ka oma luuleraamatut (näitus oli avatud 15.01.2005)

Kohtumine Tallinna linnapea *Robert Lepiksoniga* 25.03.1997 on lõppenud, aga linnapeal on veel hetk aega Maja juhte kuulata, vasakult *Rein Võrk*, *Robert Lepikson*, *Elsa Pajumaa*, *Dimitri Kaljo*

Sarjast *„Meenutame Eesti riigimehi"* kõneles 20.02.2002 Maja liige *Rein Helme Jaan Sootsist* (1880–1941 mõrvatud Solikamskis; kindralmajor *Soots* oli *Jaan Poska* rahudelegatsiooni liige, viies valitsuses minister ning ka Tallinna linnapea 1934–1939; arreteeriti 20.09.1940)

Vladimir Alumäe, Maja asutajaliikme ja nõukogu endise liikme mälestusõhtul (10.04.1997) 80. sünniaastapäeva puhul (6.04) mängisid tütar *Niina Murdvee* ja tütrepoeg *Mikk Murdvee*

Ühiselt käidud teed meenutas vend *Leo Alumäe*; vasakul istub *Valter Ojakäär*. Meenutajate seas olid ka *Nikolai Alumäe* tütar *Mare Pirn* ja tema abikaasa *Lembit Pirn*

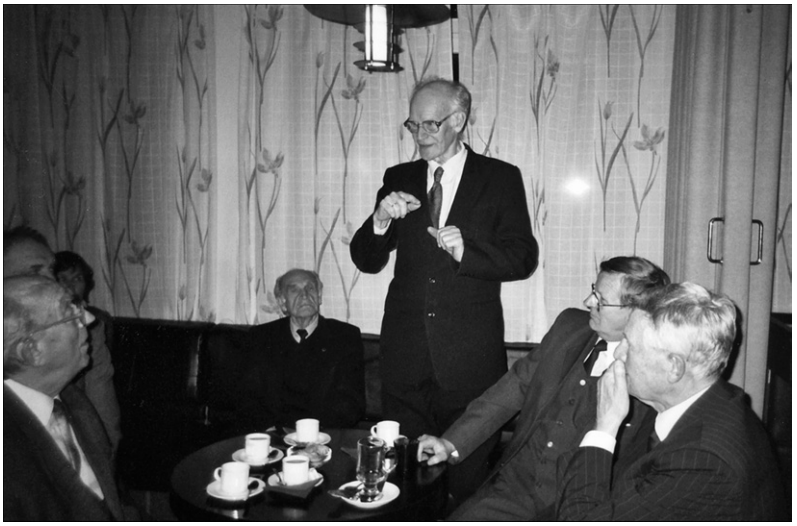
Maja poolt sai kunstnik tänusõnad ja õnnesoovid *Elsa Pajumaa* vahendusel

Silvi Väljal, kelle näitus „Strixis" avati 23.12. 1997, kuid kohtumisele ootas kunstnik oma austajaid 30.01.1998

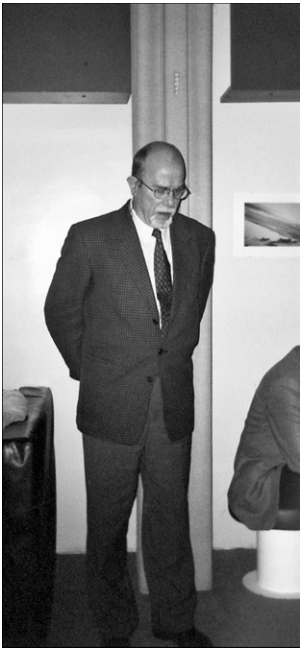
Maja teeneka liikme *Ferdinand Eiseni* 90. sünniaastapäeval 17.11.2004 oli „Strix" tulvil *Eisenit* austades ja mälestades; suuresti tänu temale säilis ja arenes eestikeelne kool ka NL okupatsiooniaastatel

Kõneleb *Jaan Vares*, vasakult *Aksel Pajupuu*, *Arnold Green*, *Väino Rajangu*, *Jüri Kraft*

Jüri Kraft

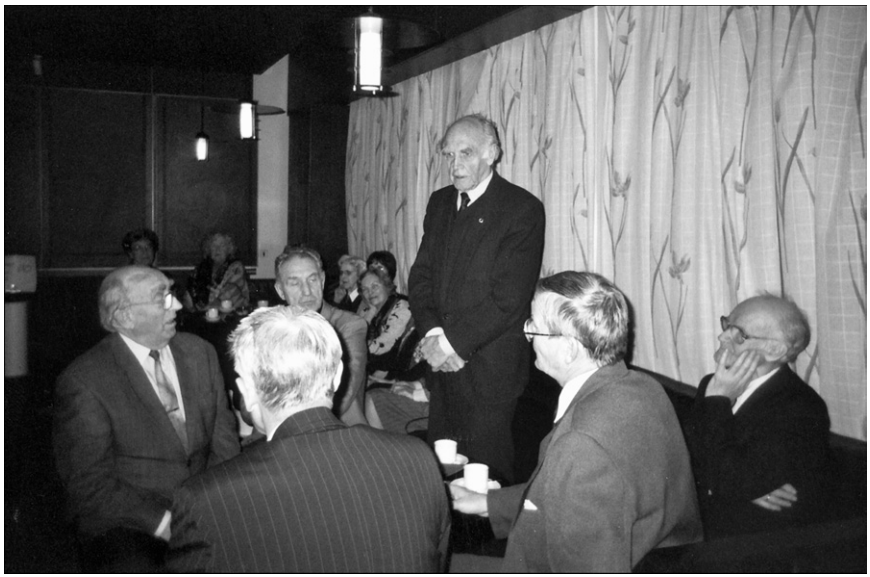

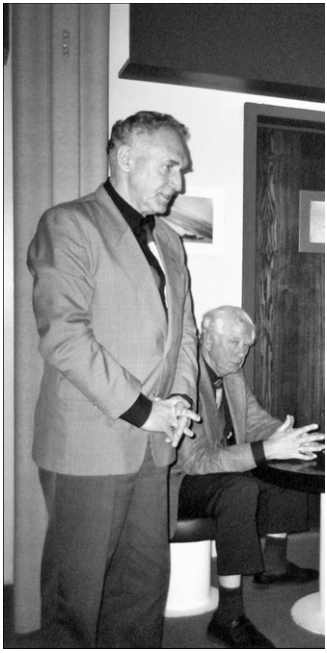
Ilmar Kopso

Eva Maaring

Kõneleb *Arnold Green*

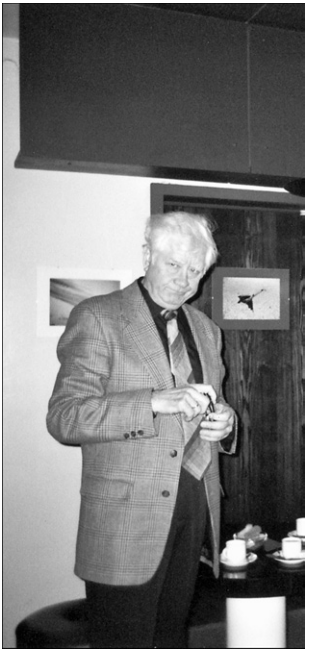

Ants Eglon

Väino Rajangu

Kalju Luts

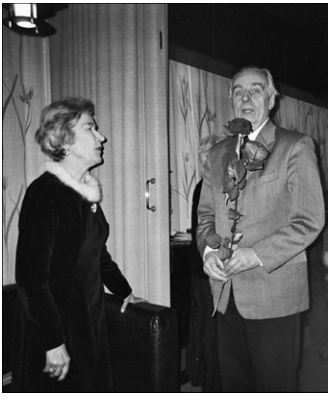
Õnnitlejaid kogunes „Strixi" maalt ja linnast, sest maitsetaimede uurija on mõlemaga seotud; Maja asutajaliige *Lilian Issako* on endiselt võluv ja toimekas. Õnnesoovijate seas on *Tiia Mänd*, *Helvi Uibopuu*, *Lembe Laanest*

Oskar Priilinn ja *Udo Margna* (endised vahetud ülemused EBI-st)

Silvia Hanson

Endel Jõgioja

Üks paljudest volinike kokkusaamistest, seekord „Strixis" (4.11.1996).
Kõneleb *Eha Viluoja*, vasakult *Hilja Vihalem*, *Kadri Sisask* ja *Aino Ostrat*

Vasakult *Eha Kindel*, *Kaisa Mens*, *Tiia Viru*, *Vello Karise*, *Mai Teder* ja *Kaljo Laas*

3. AINULT RAHA EI PANE RATTAID KÄIMA

3.1. VOLINIKEST

Teadlaste Maja elujõulisus sai kujuneda aastatepikku tänu hästi läbimõeldud toimimisskeemile. Kohe alguses sai selgeks, et organisatsioonikultuur sünnib elavas suhtluses. Et nõukogus kavandatu jõuaks iga liikmeni oli vaja inimesi, kes võtaksid enda kanda tänamatu igapäevase teavitustöö. Tuleb arvestada toonaseid paljundamisvõimalusi ja teabetehnikat ning lisaks veel peaaegu olematut Maja eelarvet.

Pole õnnestunud kindlaks teha, kelle huulilt esimesena poetus sõna „volinik". See lühend sõnapaarist „volitatud isik" sobis. Nii võtsidki kohe pärast Maja põhikirja registreerimist tõsiselt ette ulatusliku vahendustöö volinikena 1970. a Maja asutajaliikmed:

Aleksandra Alumäe Ehituse Teadusliku Uurimise Instituudis;

Viivi-Maret Russ TPI-s;

Maret Tamm TA Küberneetika Instituudis;

Hilja Vihalem TA Teaduslikus Raamatukogus.

Samal aastal võtsid volinikuülesanded enda kanda juba Maja uued liikmed:

Silvi Alumäe Pedagoogika Teadusliku Uurimise Instituudis;

Tiia Mänd TA Eksperimentaalbioloogia Instituudis (Harkus);

Vera Nikolajeva Silikaatbetooni Teadusliku Uurimise Instituudis;

Jaan Viru Maaviljeluse ja Maaparanduse Instituudis (Sakus).

Loetletutest on seda koormat ainsana (!) veel kandmas ***Viivi-Maret Russ*** nüüdses TTÜ-s.

Alles 1972. aasta 23. oktoobril kinnitas nõukogu voliniku statuudi, kui oli selge, et ainult volinike abiga suudetakse Maja liikmeid teavitada ning saada nende kaudu teada liikmete arvamusi, ettepanekuid ja kriitikat.

Volinikele langes ka Maja liikmemaksu kogumine ja igakuiste töökavade edastamine.

Peagi selgus, et TPI on ühele volinikule ülejõu käiv koormus (kõik ju põhitöö kõrvalt!) ning 1972. aastal tulid volinikena appi:

Heino Arumäe – mehaanikateaduskonnas;

Lauri Einer – automaatikateaduskonnas;

Milvi Loitve – üldainete teaduskonnas;

Lia Raud – ehitusteaduskonnas.

Maja tegevuse jooksul on voliniku koormust kandnud rohkem kui 60-s organisatsioonis 148 Maja liiget, sh 55 meest. (Trükise lõpus toodud nimekirjas on vastav märgistus (Vol)).

Maja nõukogu on pühendanud alati tähelepanu volinikele, kelle suhtumisest Majja on sõltunud Maja edukas tegevus.

Esimestel aastatel oli Maja nõukogu koosolekutel sageli päevakorras volinike informatsioon oma tööst. Näiteks:

- 22. mail 1972 – volinike töö korraldamisest TPI-s ja Küberneetika Instituudis;
- 23. jaanuaril 1973 – Ajaloo Instituudi ja TPI ehitusteaduskonna TTM volinike informatsioon oma tööst (***Ellen Karu*** ja ***Lia Raud***);
- 13. veebruaril 1973 –TPI majandusteaduskonna TTM volinik ***Maie Tomson*** andis aru oma tööst;
- 14. mail 1973 – oma tegemistest rääkis Silikaatbetooni Instituudi volinik ***Vera Nikolajeva***;
- 12. veebruaril 1974 – kuulati Geoloogia Instituudi voliniku ***Kaisa Mensi*** ja Kunstiinstituudi voliniku ***Malle Jaaniso*** teavet;
- 23. aprillil 1975 –***Lauri Einer*** andis ülevaate oma tööst TTM volinikuna TPI ehitusteaduskonnas;
- 26. augustil 1975 – informatsiooni esitasid ***Leev Kuum*** – (Kaubanduskonjunktuuri Instituut) ja ***Aleksandra Alumäe*** (Ehituse TU Instituut);
- 28. jaanuaril 1976 – ülevaate oma tööst andis TPI mehaanikateaduskonna volinik ***Heino Arumäe***;
- 6. aprillil 1976 – esitas aruande Akadeemia SKB volinik ***Endel Jürisma***;
- 31. mail 1976 – esines informatsiooniga oma tööst Projekteerimis- Tehnoloogia Instituudi (TUPTI) volinik ***Meldo Papp***.

Seda rida võiks jätkata.

Maja nõukogu on kasutanud ka muid võimalusi volinikega suhtlemiseks, et teada saada Maja liikmete soove ja ettepanekuid Maja töö paremaks korraldamiseks.

Kohtu tn 6 kaminaga saal oli väga sobiv koht volinikele mõnusate kaminaõhtute korraldamiseks. Seal räägitu arutati läbi Maja nõukogu koosolekutel. Näiteks, 1975. a 8. jaanuaril peetud volinike kokkusaamisel tehtud ettepanekuid ja kriitilisi märkusi arutas Maja nõukogu oma 21. jaanuari koosolekul. Vahelduseks toimusid sellised kokkusaamised aga ka mujal. Nii peeti 1975. a 23. oktoobril nõukogu ja volinike ühine koosolek Tallinna Raekojas, seejärel oldi aga jälle kaminaõhtutel: 1.03.1976, 28.02.1978 kutsel oli kirjas: *„… arutatakse kõiki selle aasta pakilisi tööprobleeme, antakse tööks vajalikke materjale."* 19.02.1979 sõitis nõukogu tööpäeva lõpul koos volinike ja revisjonikomisjoniga Lohusallu, kus arutati paari tunni jooksul Maja edasist töökorraldust ja liikmetele enam vastuvõetavaid töövorme. Volinike õhtuid on jätkatud pidevalt.

Teabevahetuseks oli aeg-ajalt nõukogu päevakorras ka kohtumisi mõne instituudi või asutuse Maja liikmeskonnaga. Sel puhul läks nõukogu kohale täies koosseisus (ka revisjonikomisjon, kui soovis). 1974. aasta 26. novembril oldi näiteks Keemia Instituudis (Akadeemia tee 15). See kohtumine on protokollitud (A. Kollist) ja kirjapandust võib lugeda arvukalt ettepanekuid, sh:

- reklaamida rohkem matku, teha ka jalgrattamatku;
- organiseerida Maja juurde „Automi" sektsioon;
- pallimänge on vaja ja nendeks mängudeks saali;
- teha väljasõite ainult telkides ööbimisega;
- arutada teemal „Kuidas kujuneb meie korter? Korterite planeerimine (puudused!)";
- külastada „Maratit", „Tarbeklaasi", Kunstitoodete Kombinaati;
- diskuteerida teemal „Naine ja teadus";
- kohtumiste puhul püüda küsimusi juba ette koguda jne.

Viimane lause protokollis on: *„KI rahva arvamus – TTM esialgu alles jätta."*

Välja arvatud jalgrattamatkad ja „Automi" sektsiooni organiseerimine on ettepanekud ajapikku teoks tehtud, sh on püütud mõnda aega ka korv- ja võrkpallimängu korraldada.

Volinikud on palutud tavaliselt ka üle aasta detsembris toimuvale kollektiivliikmete õhtule, kus kavandatakse nõukogu ja revisjonikomisjoni uut koosseisu.

Aja jooksul on ikka enam kinnitust leidnud eeldatu: volinik on ülitähtis, sest tema vahetu inimlik suhtlemine oma asutuse Maja liikmetega oli see, mis hoidis Maja kui elava organismi pidevas töökorras. Maja volinik tegi oma töö kõrvalt seda vahendustööd päevast päeva aastaid järjest, saamata selle eest midagi ainelist.

Nõukogu on korraldanud aegajalt volinike austamisõhtuid, et sõbraliku sõnaga neid määratu tähtsa töö eest tänada. 1985. aasta 21. oktoobril kutsus Teadlaste Maja nõukogu: *"Austame töö- ja laululembest helget inimest, Keemia Instituudi Teadlaste Maja volinikku* ***Helvi Uibopuud*** *tema esimesel juubelil Raekojas."* Tulvil Raekoda sai kuulda kauneid sõnu ja ***Helvi Uibopuu*** erakordset lauluhäält.

26. mail 1998 oodati „Strixi" Maja endiseid ja praeguseid volinikke, kellele tänukõne järel laulis Maja kergemuusikakoor. Arvukalt osales volinikke ka kurval kokkusaamisel 20.04.1999 „Strixis", aasta eest ärateele lahkunud Küberneetika Instituudi voliniku, Maja asutajaliikme ***Maret Tamme*** mälestusõhtul. Tema lahkumine puudutas valusalt paljusid volinikke, kellega ta oli ühistööd teinud üle kolmekümne aasta.

Volinikud said mõnikord nõukogult ka üsna ootamatuid lisaülesandeid. 1990. a maikuu töökavas kirjutati: *„NB! Teadlaste Maja kutsus üles eesti rahvast ülal pidama oma kulu ja kirjadega Eesti Kongressi ja Eesti Komiteed. Palume Teadlaste Maja liikmeid – eesti kodanikke – jaanipäevani loovutada Teadlaste Maja volinikele (on vastavad kogumislehed) just nii palju, kui süda sunnib.*

Täname ette volinikke selle erandliku lisaülesande täitmise eest! Teadlaste Maja nõukogu".

2001. a 24. jaanuaril palus nõukogu volinikke, ka endiseid, Eesti Raamatu Aasta puhul „Strixi", et neid ikka jälle tänada ja veidi üllatadagi.

Aastate jooksul on üle kolmekümne voliniku saanud Maja nõukogult puidust tänutähise, millel on küll ainult lihtsa sümboli väärtus.

Eesti Vabariigi taastamise järel on kõrgkoolide ja teadusasutuste ulatusliku reformimise tulemusena ning e-posti kasutuselevõtmisega muutunud ka volinike ülesanded, vähenenud koormus (liikme- ja osavõtumaksude tasumine panka); selle kõigega kaasnes kohe ka Maja liikmete arvu vähenemine, mille üks põhjusi on vaieldamatult vahetu inimliku suhtlemise nõrgenemine. Kahanenud on ka volinike arv.

Igavesti tänuvõlglasteks jäävad Maja liikmed oma volinikele ometi.

Mihkel Aitsam

Silvi Alumäe

Hendrik Arro

Heino Arumäe

Rein Birk

Arvo Einre

Lauri Einer

Virve Helimets

Marianne Hendrikson

Gina-Helve Herne

Eha Hiie

Ketsia Ilp

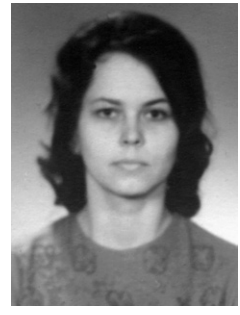
Aino Itra

Helju Jegorov

Silver-Lello Jõks

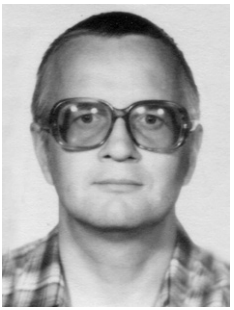
Tiia Karing

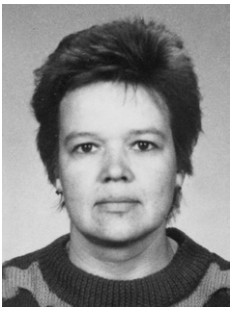
Vello Karise

Ellen Karu

Enn Kaup

Rita Kerge

Eha Kindel

Aksel Kirch

Feodor Kommel

Maret Krull (Hamburg)

Reet Kulmet

Mati Kutser

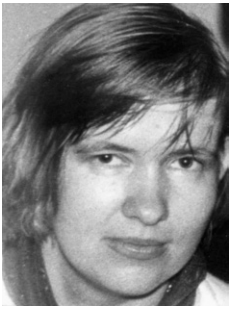
Rein Kuuben

Ivi Kääramees

Maie Laaman

Eva Laarmann

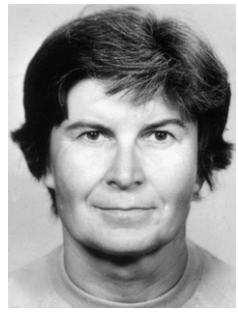
Lilja Lahe

Elle Lees

Juhan Lepik

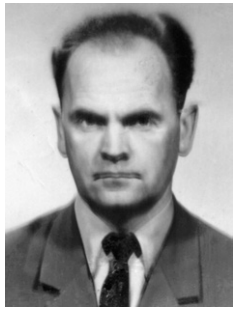
Marina Leppik

Maret Liidja (Merisaar)

Siiri Liiv

Heino Lind

Milvi Loitve

Madli Lond

Koidu Marge

Meida Mayer

Kaisa Mens

Anne Mirme

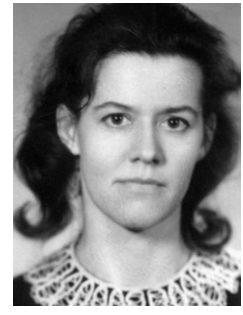
Eva Mirme

Malle Mõistlik

Viive Mäe

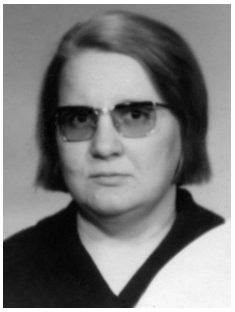
Tiia Mänd

Tiiu Märss

Kalju Möller

Virge Naaber

Anu Neuman

Katrin Niglas

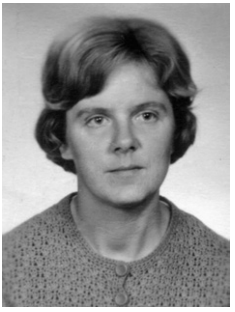
Vera Nikolajeva

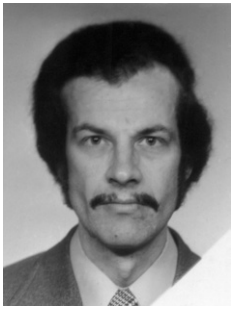
Vilja Oja

Hillar Olljum

Aino Ostrat

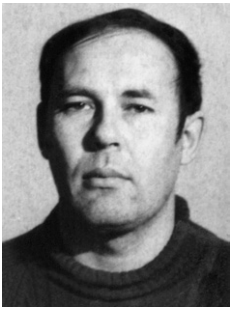
Jakob Ots

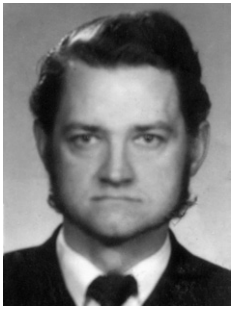
Vilja Palu

Meldo Papp

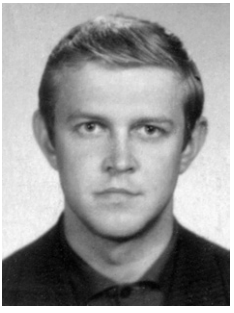
Vello Pihelgas

Ruuben Post

Piret Promet

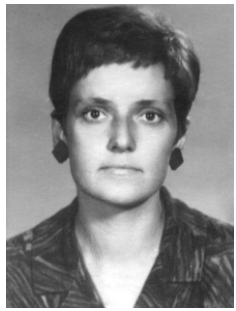
Ülo Puustak

Evi Pärsim

Daisy Rajango

Lia Raud (Öpik)

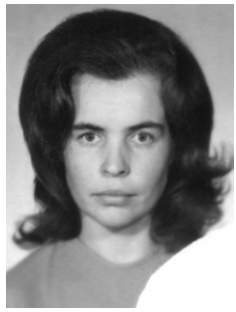
Mari-Helve Raudsalu

Heli Raudsepp

Robert Raudsepp

Ellen Redi

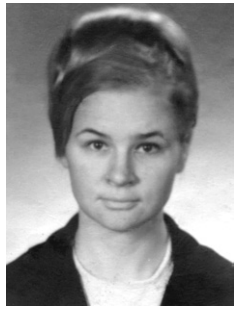
Ally Renter

Ilme Rohtla

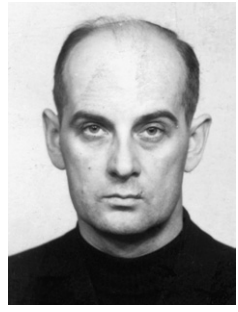
Luule Saat

Merilaid Saava

Juta Schifrin

Aleksander Schipai

Lilian Semper

Hilmo Seppel

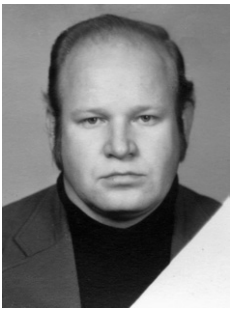
Helju Sirel

Kadri Sisask

Tiia Süld

Heiki Tammoja

Juta Tarvis

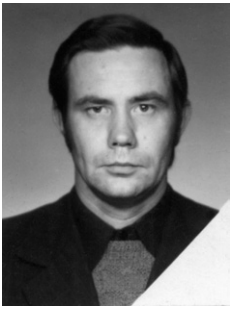
Anne Tavast

Mai Teder

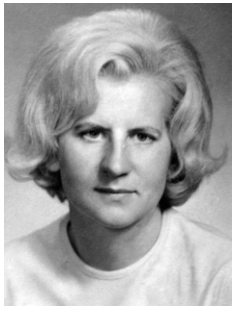
Mare Teearu

Pavel Thalberg

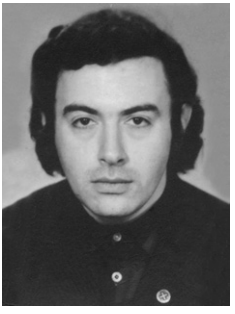
Maie Toimet

Maie Tomson

Arne Tunis

Aleksei Turovski

Helvi Uibopuu

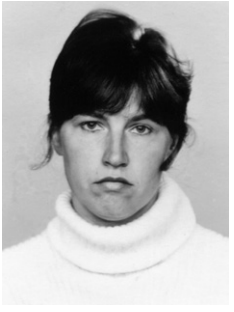
Ahto Vallikivi

Juhan Valtin

Urmas Vent

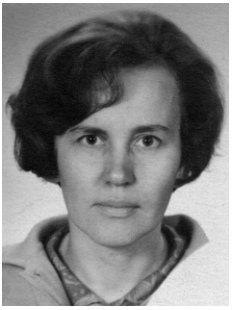
Ann Vihalem

Helgi Vihma

Eha Viluoja

Ene-Mall Villemi

Mart Vinnal

Tiia Viru

Ants Väljataga

Kaua aastaid volinikutööd südamega teinud *Kadri Sisask* sarjast „On põhjust ...” „Srixis” 14.11.2001 – suure juubeli – 80. sünnipäeva eel sõprade ja endiste kolleegide keskel

Esireas vasakult *Kiira Subi*, *Ants Tauts*, täpne, põhjalik ja alati rõõmsameelne *Kadri Sisask*, *Rein Võrk*, *Heli Raudsepp*

Alice Roolaidu 90. sünniaastapäeva eel 9.06.2004 mälestades kogusid Maja liikmed tema pere liikmete, kolleegide ja külaliseks palutud korp Lembela abiga kokku mälestuskillud; pajatajatest üks *Viktoria Jagomägi* („Strixis")

Maja asutajaliige, aastakümneid volinik ja pikka aega nõukogu liikmena Maja kultuurikomisjoni juhtinud Alice Roolaid lahkus meie seast 9.10.2001

3.2. OTSUSTAJATEST

Nõukogu on Teadlaste Maja töö peamine suunaja ja hindaja üldkoosolekute (aastakoosolekute) vaheajal.

Kord kuus toimuvatel nõukogu koosolekutel arutatakse ja hinnatakse eelmises kuus tehtut ja kinnitatakse järgmise kuu tööplaan (v.a. juuli ja augustikuu), võetakse vastu uusi liikmeid, kuulatakse ürituste ettevalmistuste käiku jne. Maja tegevuse jooksul on nõukogu pidanud üle 400 töökoosoleku; ärajätmise või jäämise juhtumeid pole esinenud. Koosolekuid on peetud nõukogu liikmete tööpaigus, aga ka suurürituste (matkapäevade) ajal Viitna motellis, TPI Klooga spordibaasis, aastapäevaõhtute eel Tallinna Raekojas, uurimislaevadel „Aju–Dag" ja „Arnold Veimer", legendaarsel „Suurel Tõllul", Teletorni jalamil Botaanikaaia murul, Johan Laidoneri muuseumis ja mujal.

Nõukogu annab igal aastal aastakoosolekul Maja liikmetele aru ning kahe aasta tagant valitakse nõukogu ja revisjonikomisjoni uus koosseis.

Tavaliselt on nõukogus 12-15 liiget, kelle seast on nõukogu koosolekul valitud esimees, 1-3 aseesimeest, teadussekretär (1982. aastani sekretär) ja komisjonide esimehed.

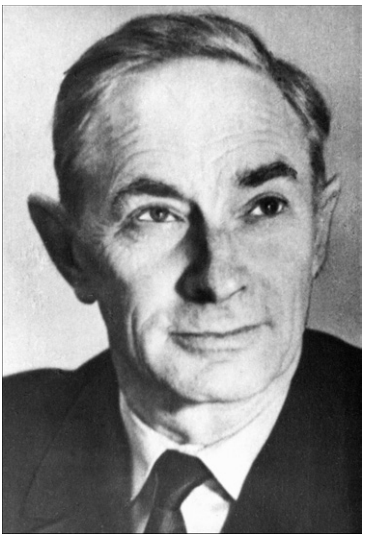
Majal on neljakümne aasta jooksul olnud neli nõukogu esimeest:

- ***Viktor Maamägi*** – 12.10.1917 Berdjansk – †31.10.2005 Tallinn, ajaloolane, TA akadeemik, asepresident, Ajaloo Instituudi direktor; Maja asutajaliige ja asutamisnõukogu esimees 1966-1969;
- ***Nikolai Alumäe*** – 12.09.1915 Tallinn– †27.03.1992 Tallinn, tehnikateadlane, Küberneetika Instituudi rajajaid ja esimene direktor, TA akadeemik, asepresident, Maja asutajaliige ja asutamisnõukogu aseesimees 1966-1969, nõukogu esimees 1969-1989;
- ***Dimitri Kaljo*** – 12.10.1928 Haapsalu, geoloog, TA akadeemik, osakonna akadeemiksekretär, Geoloogia Instituudi direktor; Maja asutajaliige, revisjonikomisjoni esimees 1977-1981, nõukogu aseesimees 1985-1989, esimees 1989-1997;
- ***Ülo Jaaksoo*** – 16.04.1939 Mõisaküla, tehnikateadlane, küberneetik, TA akadeemik, asepresident, Küberneetika Instituudi direktor, AS Cybernetica direktor; Maja nõukogu esimees 1997–2006.

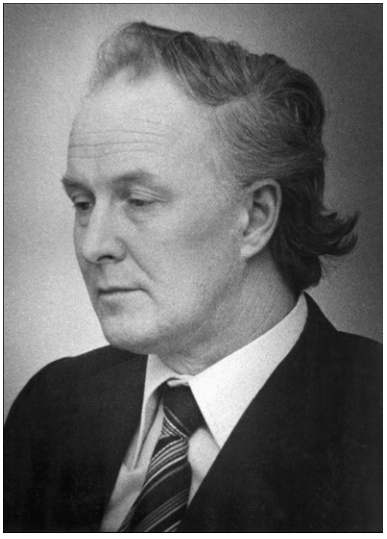
TEADLASTE MAJA NÕUKOGU ESIMEHED

Viktor Maamägi

Nikolai Alumäe

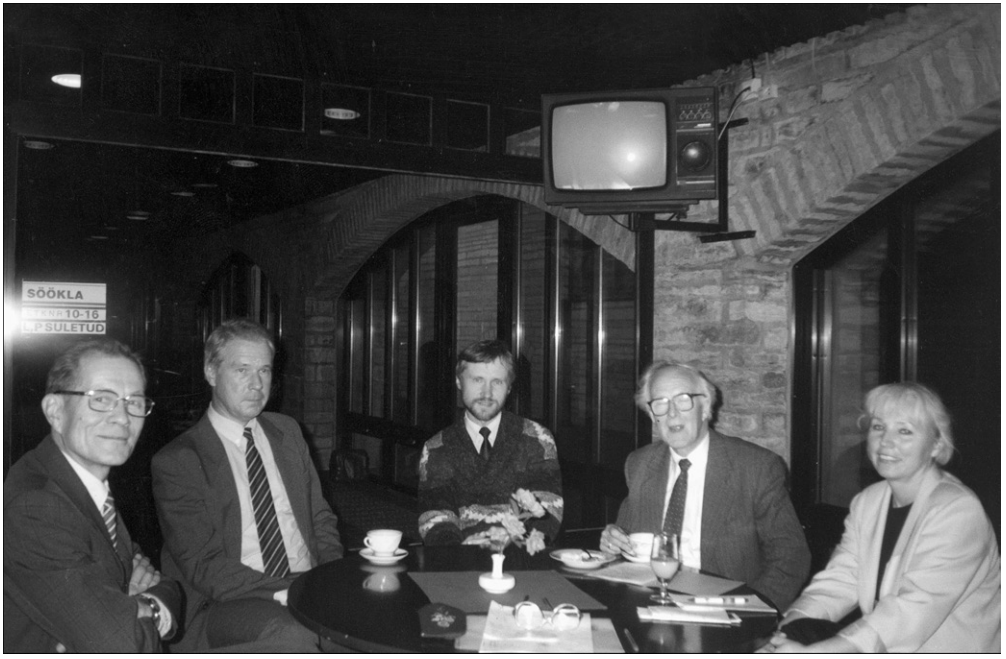
Dimitri Kaljo

Ülo Jaaksoo

Nõukogu koosoleku järel puhuvad veel „Strixis" 14.01.1985 mõnusat juttu *Jüri Martin* (vasakul) ja nõukogu aseesimees ning finantsjuht *Boris Levin*

Üks sõbralik laudkond Maja nõukogu koosolekul Rahvusraamatukogus 9.10.1995, aseesimees *Rein Võrk*, *Jaak Põlluste*, *Kalev Kukk*, esimees asutajaliige *Dimitri Kaljo* ja direktor *Sirje Kalam*

Enne pika päevakorra kallale asumist 26.06.1996 (poolaasta töö kokkuvõte, ESTO päevade ja Ülemaailmse Eesti Teadlaste Kongressiga seonduv jm) jõudsid mõned nõukogu liikmed vaadata kindral Laidoneri muuseumis Konstantin Pätsi tuba. Seletusi jagasid *Elle Lees* (paremalt esimene) ja muuseumi töötaja *Marika Reintam* (vasakult kolmas); kuulamas vasakult *Harri Tani*, *Elsa Pajumaa*, *Anne Veinberg*, *Aili Lobjakas*, *Rein Võrk*, *Kalev Kukk*

Nõukogu koosolekul 9.01.2003 sünnib *Sirje Arrol* ajalooline foto; vasakult *Jaak Põlluste*, *Riina Raud*, revisjonikomisjoni esimees *Jaan Ennulo*, *Anne Veinberg*, *Elsa Pajumaa*, esimees *Ülo Jaaksoo*, *Tiia Püss*, *Aleks Rulkov*, *Heinar Nurste*, *Rein Võrk*

Nõukogu, ühisliikmete ja asutajaliikmete ühisel arupidamisel „Strixis" 16.11.2005 Maja edasise käekäigu üle; asutajaliikmed (vasakult) *Raul-Roman Tavast*, *Paul Tamkivi*, *Helmut Oruvee*, *Endel Jõgioja*, *Jaan Vares*

Samas kõneleb Maja kõige mõjukama ühisliikme TTÜ esindaja juba rektor, aga veel Maja nõukogu aseesimees *Peep Sürje*, istuvad (vasakult) *Valve Kirsipuu*, *Pille Kippar*, *Kalju Vainola*, *Hildegard Pobul*, *Ago Kerge*, *Heinar Nurste*, *Ülo Jaaksoo* – nõukogu esimees, tema vastas aseesimees *Peeter Normak*, kelle paremal käel *Viivi-Maret Russ*, seljaga *Ivar-Heldur Petersen*

Maja nõukogu koosolek TTÜ energeetikahoones nõukogu saalis 12.12.2005; pildile mahtusid (vasakult) aseesimees *Peeter Normak*, *Heinar Nurste*, *Aleks Rulkov*, *Andres Tekkel*, *Jaak Põlluste*, esimees *Ülo Jaaksoo*, seljaga rektor *Peep Sürje*

Esimeestest on sõltunud nõukogu tööstiili kujundamine: kõik otsused tehakse sõbraliku arutelu tulemusena, kõik saavad avaldada oma arvamusi ja ometi pole koosolekud veninud pikaks, sest kõik on üsna koormatud inimesed ja hindavad kallist aega. Nõukogu koosolekutel valitseb tavaliselt äärmine heatahtlikkus, sõbralikkus, heidetakse nalja, juuakse kohvi (ja ainult!), arutatakse nõukogu liikme labori, õppetooli ja instituudi teadusuudiseidki. Palju aastaid on tavaks pidada aasta viimane nõukogu ja revisjonikomisjoni koosolek detsembrikuus TPI-s, nüüd TTÜ-s, kus iga kord on esimese päevakorrapunktina kirjas: *„Mis on uudist TPI-s (TTÜ-s)?"*

Kuna nõukogus on mitme eriala inimesi, siis on ka nõukogu koosolekud omaette teabevahetuse vorm, mis kinnitab asutamisürikus kirjapandu ellurakendamist: *"Saagu see maja niisuguseks kohaks ... kust igaüks võiks kaasa viia mõne targa tõetera või mõne tululise õpetuse."*

Näiteks kas või 1985. aastal valitud nõukogu kümnenda koosseisu liikmete erialad ja tööülesanded nõukogus:

- Esimees – tehnikateadlane ***Nikolai Alumäe*** – üldjuhtimine;
- Aseesimees – geoloog ***Dimitri Kaljo*** – asendab vajadusel esimeest;
- Aseesimees – kaubandus-majandusteadlane ***Boris Levin –*** finantsid;
- Aseesimees – majandusteadlane ***Heimar Peremees*** – kollektiivliikmed;
- Teadussekretär – eesti keel ja kirjandus – ***Elsa Pajumaa***;
- Daamidekomisjon – arsteadlane ***Astrid Saava***;
- Diskussioonid – majandusteadlane ***Ilmar Pärtelpoeg***;
- Filmikroonika – botaanik ***Jüri Martin***;
- Kinokomisjon – tehnikateadlane ***Aleks Rulkov***;
- Kujunduskomisjon – arhitekt ja akustik ***Helmut Oruvee***;
- Kultuur – muusik ja pedagoogikateadlane ***Maie Vikat***;
- Linnandus – arhitekt ***Uuno Pall***;
- Näputöö – matemaatik ***Maret Tamm***;
- Spordikomisjon – tehnikateadlane ***Rein Võrk***;
- Nõunik – keemiateadlane ***Valdek Mikkal***;
- Nõunik – aparaadiehitaja – ***Kalju Vainola***.

Nagu kõikide teiste nii ka selle nõukogu mõtteerksusest ja otsustuskindlusest kõnelevad kõik kokku seatud ja täidetud tööplaanid; küll on kahetsusväärne, et rahapuudusel jäi tegemata kroonikafilm.

Sama kirjud erialati ja südid tegutsema on olnud nõukogu kõik 19 senist koosseisu, kuhu 40-ne tegevusaasta jooksul on valitud 102 Maja liiget (80 meest ja 22 naist), sh ainult 19 inimest viis ja enam korda, 16 inimest ka kolm ja neli korda, seega tubli kaks kolmandikku on olnud nõukogus kaks aastat, mis näitab nõukogu koosseisu pidevat uuenemist. Seni on enam kordi nõukogusse valitud ***Rein Võrk*** (9), ***Aleks Rulkov*** ja ***Heimar Peremees*** (11), ***Nikolai Alumäe*** (13), ***Elsa Pajumaa*** (19) korda.

Teadlaste Maja kõik juhid ei ole väsinud toonitamast, et Maja ainus rikkus on inimesed, kes ei virise, ei kadetse, ei kiusle, vaid tegutsevad väga sõbralikult, arusaamises ja tubli annuse tegutsemistahtega. Just nende pärast muretsebki nõukogu pidevalt. Ühel arupidamisel, 13. detsembril 1978 Sakus, kui tehti kokkuvõtet uute liikmete vastuvõtmisest ja kuulnud, et sel aastal on juurde tulnud 61 liiget, küsis nõukogu aseesimees ***Hillar Aben***: *„Kas pole kasv olnud liiga kiire? Kas mahume ikka ära? Kas ruumid võtavad üritustele soovijad vastu?"*

Nõukogu koosseisu pidev uuenemine ning samas mingi osa "vana seemne" säilitamine ongi taganud nii aina uute mõtete tekke kui ka tavade kujunemise. Nendest võiks mõnda nimetada. Need on kujunenud kirjutamata seadusteks.

Kindlasti ei nihutata Maja asutamise aastapäeva tähistamise kuupäeva (9. jaanuar) ega ka üldkoosolekut, kas aruande- või aruande- ja valimiskoosolekut igal aastal detsembris.

Kindlasti tuleb nõukogu koosolekule tavaliselt iga kuu teisel esmaspäeval, väga harva erandlikult mõnel teisel päeval.

Kindlasti arutavad ühisliikmete esindajad vähemalt paar nädalat enne nõukogu ja revisjonikomisjoni valimisi kandidaate nendesse ning lepivad kokku oma ettepanekud.

Kindlasti algavad väga paljud Maja üritused kell 17.15. Erandeid tehakse siis, kui minnakse tutvuma instituutide, laborite või ettevõtetega, kus töökorraldus seda kellaaega ei võimalda.

Kindlasti kehtib reegel, kes ees … Kui on tegemist piiratud arvu kohtadega (buss, kontsert või muu), siis ei ole nõukogu ega revisjonikomisjoni liikmetel mingisugust eelist, kehtib registreerimise järjekord.

Kindlasti peab järgmise kuu töökava olema saada eelmise kuu viimasel päeval.

Kindlasti püüab Maja tegelda jõukohaselt heategevusega, peamiselt raamatute kogumisega Maja liikmetelt ning kinkimisega vajajatele (Illuka Põhikool, Narva koolid, Ladise (Laitse) Rahvamaja, Paldiski Gümnaasium, lapserikkad pered …).

Kindlasti peetakse nõukogu ja revisjonikomisjoni töökoosolekuid erinevates kohtades, 2004. aastal näiteks:

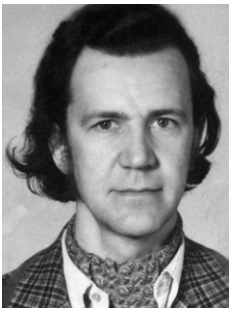
- 9.01. – Geoloogia Instituudi raamatukogus;
- 9.02. ja 13.09. – Küberneetika Majas;
- 8.03. – TPÜ (nüüd TLÜ)Akadeemilises Raamatukogus;
- 10.05. ja 13.12. – TTÜ uues hoones nõukogu saalis;
- 21.06. – Sisekaitseakadeemias:
- 8.10. – Tervise Arengu Instituudis;
- 8.11. – Euroülikoolis.

Niisugune praktika on võimaldanud nõukogu liikmetel saada ettekujutuse uurimistööde temaatikast, õppetöö korraldamise ulatusest ja kitsaskohtadest, teadlaste ja õppejõudude koormusest ja ettevalmistamisest ning muust tähelepanuväärsest, mida juht (juhid) oma asutusest pajatada on soovinud. Kõik see on aidanud kavandada ja ellu viia Maja arvukaid eripalgelisi üritusi.

Kindlasti on Maja nõukogu püüdnud kuulda võtta Maja tegevuse korraldamisel Maja asutajaliikmete arvamusi; seni viimane sellekohane kokkusaamine toimus 16. novembril 2005 „Strixis”, kus otsustati, et Maja peab tegevust jätkama. Asutajaliikmeid on olnud pidevalt ka nõukogu koosseisus, üldse 30, Maja algaastatel rohkem, koguni enamus; 20. nõukogus on aga veel ainult kaks asutajaliiget (***V. Kirsipuu*** ja siinkirjutaja).

Mait Arvisto

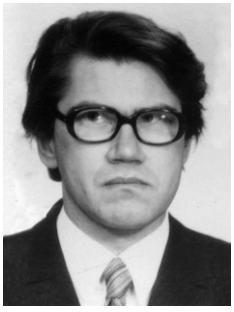
Endel Ervin

Silvia Hanson

Sylvia Herman

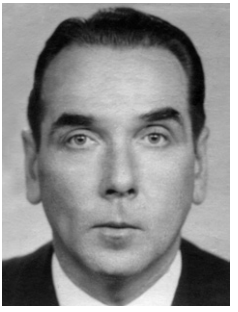
Mati Hint

Ülo Jaaksoo

Malle Jaaniso

Ivar Jõerüüt

Ilmar Jürisson

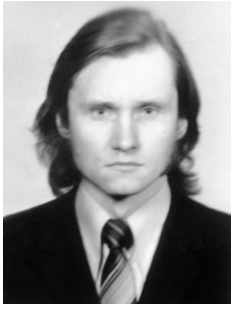
Hubert Kahn

Ülo Kess

Ilmar Kleis

Kalev Kukk

Ado Köstner

Arno Köörna

Rein Küttner

Johannes Küttis

Kaljo Laas

Jüri Laving

Boris Levin

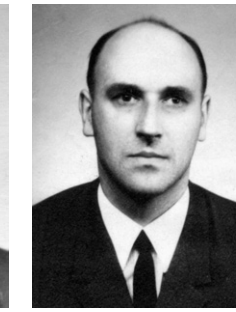
Ahto Lõhmus

Heino Lõiveke

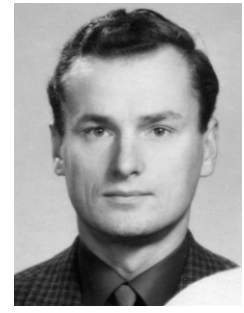
Jüri Martin

Valdek Mikkal

Uno Mikkov

Rein Munter

Mart Mäger

Peeter Normak

Heinar Nurste

Georgi Oserov

Rein Palvadre

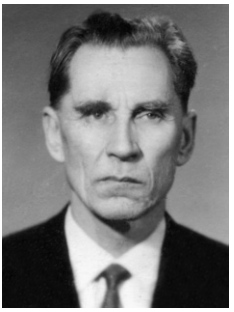
Heimar Peremees

Ilme Pilv

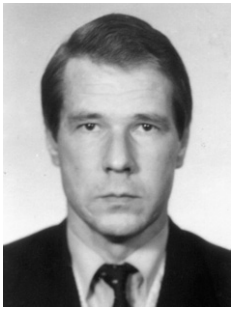
Jüri Plink

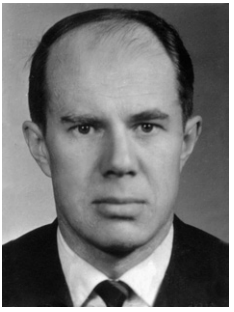
Vladimir Polonski

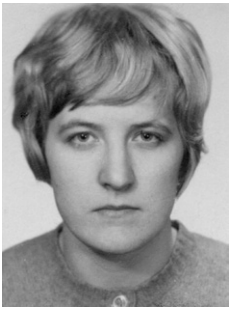
Ilme-Luule Puussaar

Jaak Põlluste

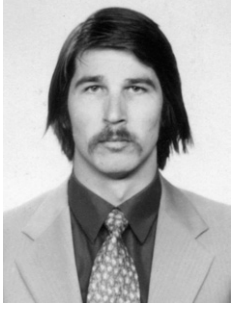
Ilmar Pärtelpoeg

Tiia Püss

Riina Raud

Aleks Rulkov

Astrid Saava

Andres Siirde

Peep Sürje

Laine Tagamets

Eve-Reet Tammet

Jüri Tanner

Olev Tapupere

Andres Tekkel

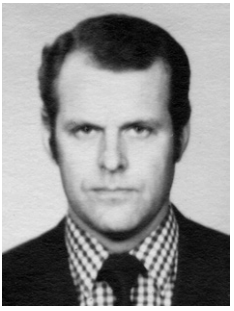
Olaf Terno

Eeli Tiigimägi

Enn Uusen

Rein Vaikmäe

Anne Veinberg

Uno Vergi

Maie Vikat

Rein Võrk

3.3. KÕIGE KÕRGEM VÕIM

Põhikirja järgi on kõige kõrgem võim Maja liikmete üldkoosolekul, kes otsustab põhikirja muutmise, kinnitab (või ei kinnita) nõukogu esitatud aastaaruande ja revisjonikomisjoni koostatud aruande (akti) ning valib uue nõukogu ja revisjonikomisjoni. Seni toimunud üldkoosolekute ajast ja kohast saab ülevaate järgmisest tabelist

Jrk. nr.	Aasta	Kuupäev	Koht	Aadress
1.	1966	09.01.	Teaduste Akadeemia saal (asutamiskoosolek)	Sakala 3
2.	1969	18.12.	Teaduste Akadeemia Presiidiumi saal	Kohtu 6
3.	1970	19.12.	Teaduste Akadeemia saal	Sakala 3
4.	1971	18.12.		
5.	1972	23.12.	Poliitharidusmaja saal	Sakala 3
6.	1973	22.12.	Kesklektooriumi saal (vana-aastapidu kohvikus „Moskva”)	Harju 13
7.	1974	21.12.	Poliitharidusmaja saal	Sakala 3
8.	1975	20.12.		
9.	1976	18.12.		
10.	1977	17.12.		
11.	1978	16.12.		
12.	1979	22.12.	Glehni loss	Vana-Mustamäe tee 48
13.	1980	20.12.		
14.	1981	26.12.	Postimaja saal (vana-aastapeol tantsiti saali ees fuajees)	Narva mnt 1
15.	1982	25.12.	Glehni loss	Vana-Mustamäe tee 48
16.	1983	17.12.	Aiandussovhoosi saal	Mustamäe tee 60
17.	1984	22.12.	Õpetajate Maja	Raekoja pl 14
18.	1985	21.12.	TA SKB kohvik-klubi	Akadeemia tee 19/21
19.	1986	20.12.	Glehni loss	Vana-Mustamäe tee 48

20.	1987	19.12.	TA SKB kohvik-klubi	Akadeemia tee 19/21
21.	1988	16.12.	Küberneetika Instituudi saal	Akadeemia tee 21
22.	1989	16.12.	TA SKB kohvik-klubi	Akadeemia tee 19/21
23.	1990	12.01.91 Erandlikult (seoses Maja 25 aastapäevaga		
24.	1991	21.12.	AS „Penbor" saal (end. TA SKB saal)	Akadeemia tee 19/21
25.	1992	19.12.	Küberneetika Instituudi saal	Akadeemia tee 21
26.	1993	18.12.	AS „Penbor" saal	Akadeemia tee 19/21
27.	1994	17.12.	Küberneetika Instituudi saal	Akadeemia tee 21
28.	1995	16.12.		
29.	1996	21.12.		
30.	1997	20.12.		
31.	1998	19.12.		
32.	1999	18.12.		
33.	2000	16.12.		
34.	2001	15.12.		
35.	2002	21.12.		
36.	2003	20.12.		
37.	2004	18.12.		
38.	2005	17.12		

1970. aastast alates on aastakoosolekule järgnenud alati pidu. Need on olnud rahvarohked ja sõltunud eelkõige saali võimalustest.

VÄIKE VALIK AASTALÕPU KOOSOLEKUTE JA VANA-AASTAPEO KUTSEID

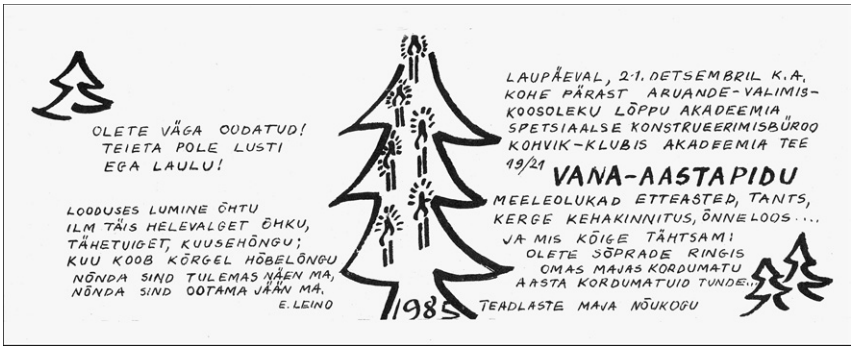
1983

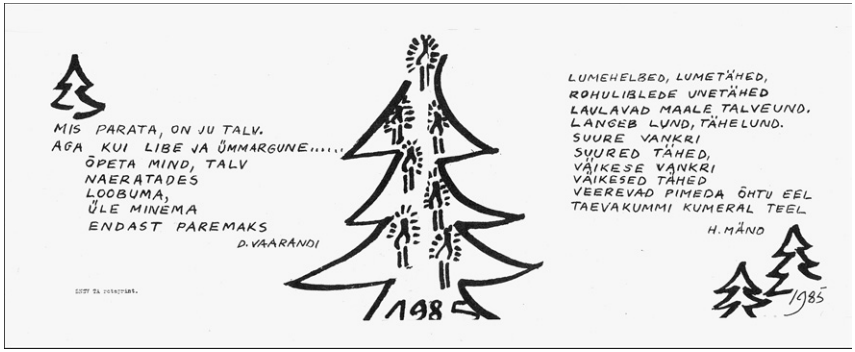

1984

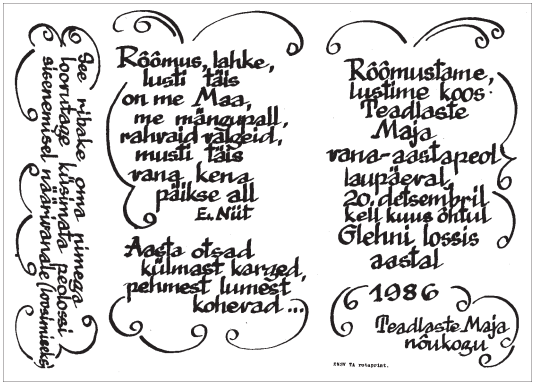
VÄIKE VALIK AASTALÕPU KOOSOLEKUTE JA VANA-AASTAPEO KUTSEID

1985

1986

VÄIKE VALIK AASTALÕPU KOOSOLEKUTE JA VANA-AASTAPEO KUTSEID

VANA-AASTAPEOL :

esinetakse
esitletakse
imetletakse
juteldakse
juuakse
kuulatakse
kõneldakse
lauldakse
lustitakse
ostetakse
proovitakse
soovitakse
süüakse
tantsitakse
tänatakse
lahkutakse,
kui pidu läbi - tund enne südaööd !

Tallinna Teadlaste Maja nõukogu

Mis te,
TÄHED
näete seal
laia
lumevälja peal ?
Kumavates
kuuskedes,
esimese
akna ees ?

(Juhan Liiv)

TALLINNA
TEADLASTE MAJA,
kus ...

laupäeval ,

20. detsembril

pärast

aastakoosolekut

(see algab kell 17 ja on lühike)

KÜBERNEETIKA INSTITUUDIS

(Akadeemia tee 21)

peetakse

VANA-AASTAPIDU ,

kuhu just Teid

austatud

.....

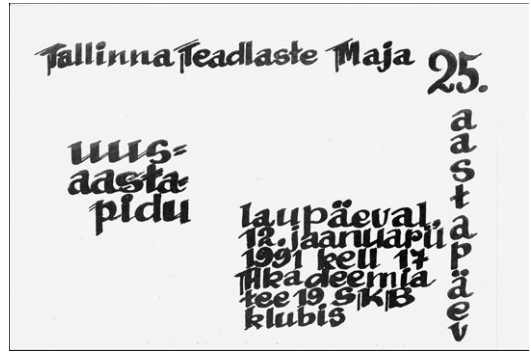
oodataksegi !

TÄHED
kõnelevad tõtt,
ka siis, kui ...
"lund valget puistab
pilvesüli
ja imeline helin
lumehelvestes"

(Gustav Põldmaa)

1987

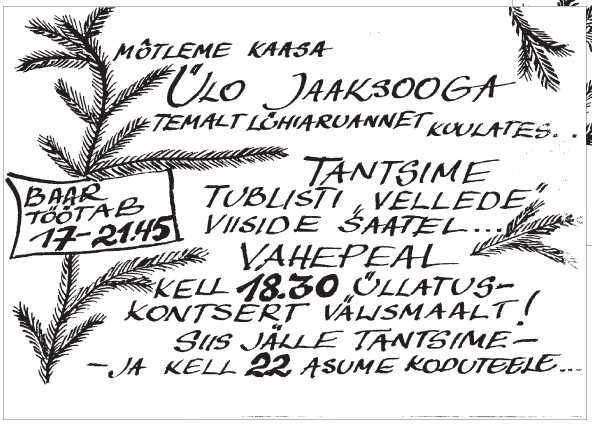

1991

VÄIKE VALIK AASTALÕPU KOOSOLEKUTE JA VANA-AASTAPEO KUTSEID

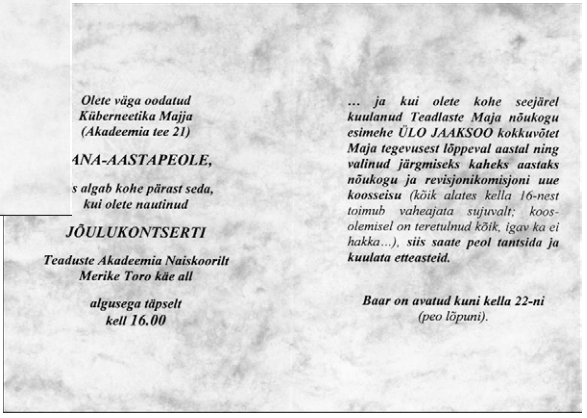

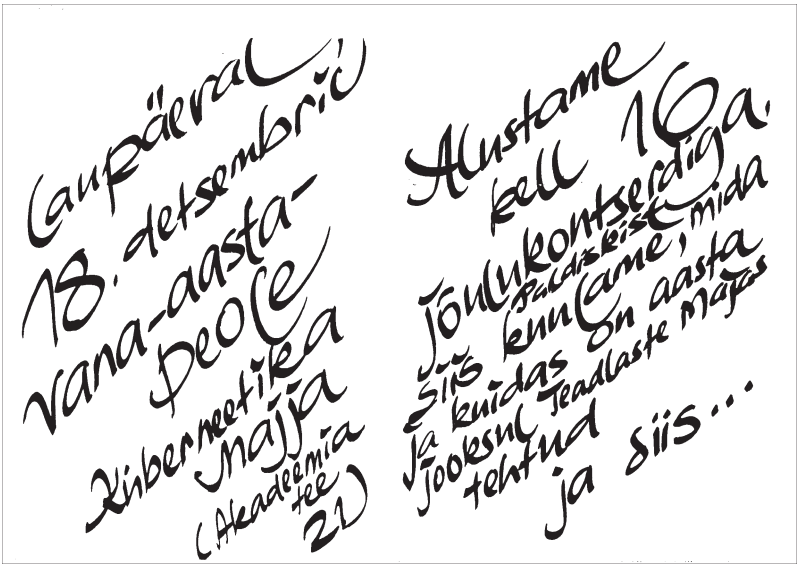
2002

2003

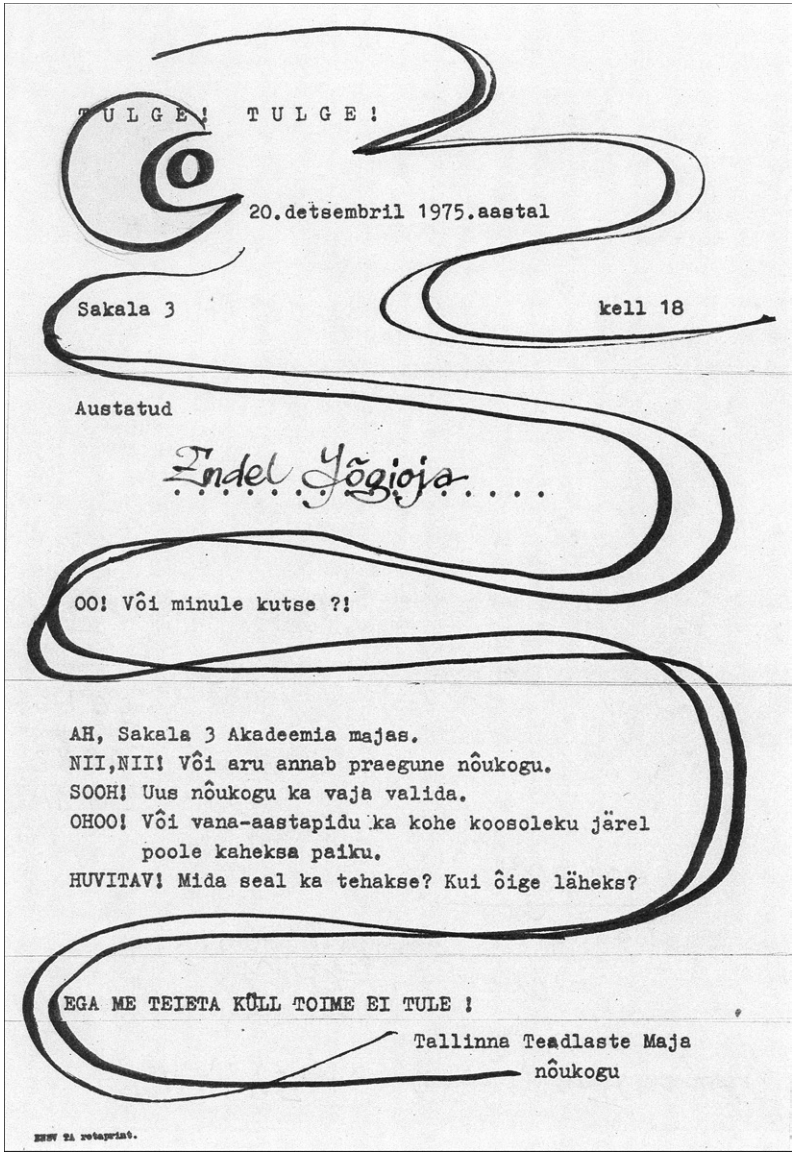

VÄIKE VALIK AASTALÕPU KOOSOLEKUTE JA VANA-AASTAPEO KUTSEID

2004

TULGE! TULGE!

20.detsembril 1975.aastal

Sakala 3 kell 18

Austatud

Endel Jõgioja . . . .

OO! Vôi minule kutse ?!

AH, Sakala 3 Akadeemia majas.
NII,NII! Vôi aru annab praegune nôukogu.
SOOH! Uus nôukogu ka vaja valida.
OHOO! Vôi vana-aastapidu ka kohe koosoleku järel poole kaheksa paiku.
HUVITAV! Mida seal ka tehakse? Kui ôige läheks?

EGA ME TEIETA KÜLL TOIME EI TULE !

Tallinna Teadlaste Maja nôukogu

RNW 21 rotaprint.

Palju aastaid korraldati Maja vana-aastapidudel loteriid, kus võitudeks Kunstiinstituudi üliõpilaste tööd. Nende väljaostmiseks tuli raha tagasi saada (ja kasumit ei tohtinud teenida!). *Helgi Vihmal* ja *Karl Martinsonil* sujus loteriipiletite müük suurepäraselt

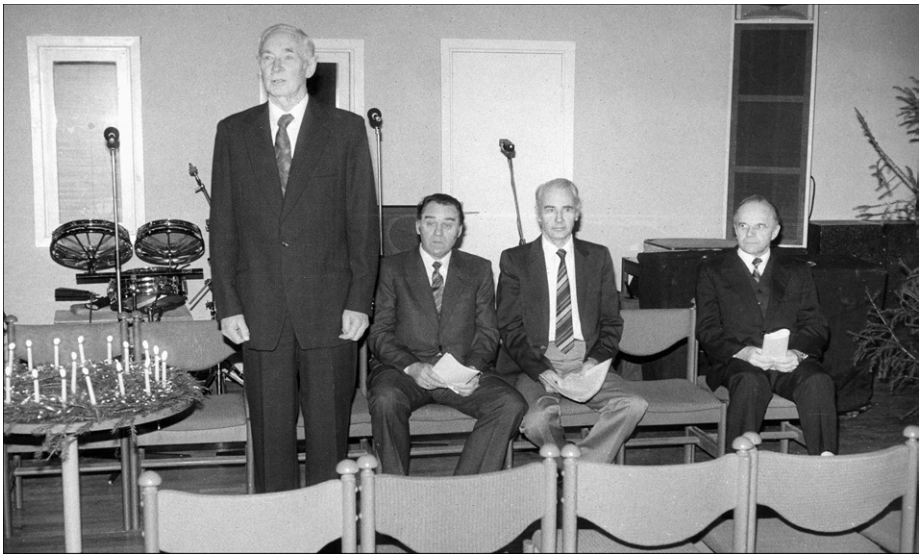
Glehni lossis 22.12.1979

1984. aasta 22. detsembril on jälle aeg aasta jooksul tehtust aru anda: kõneleb linnanduskomisjoni esimees *Uuno Pall*, kuulamas direktor Sirje Kalam, nõukogu aseesimees *Ilmar Jürisson*, näputöökomisjoni esinaine *Maret Tamm*, tagareas revisjonikomisjoni esimees *Gunnar Kiivet* (Õpetajate Majas)

Majas oli alati esinema oodatud *Eino Baskin*; oli aeg, millal tekstist enamgi kõnelesid pausid, ilmed ...

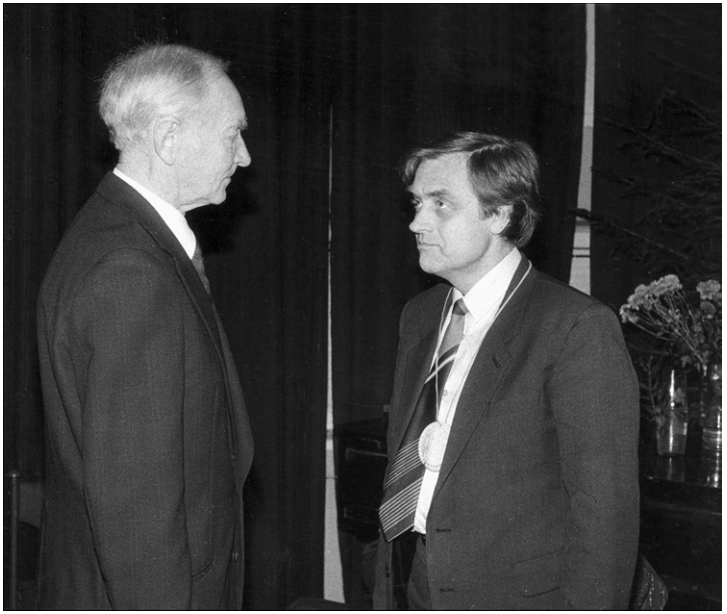

Tavakohaselt avab aastakoosoleku nõukogu esimees; SKB kohvik-klubis 21.12.1985 tegi seda *Nikolai Alumäe*; istuvad vasakult aseesimees *Heimar Peremees*, revisjonikomisjoni esimees *Gunnar Kiivet* ja nõukogu liige *Kalju Vainola* (majaperemees)

Daamidekomisjoni esinaise *Eve-Reet Tammeti* aruanne läheb finantskomisjoni esimehele *Boris Levinile* südamesse

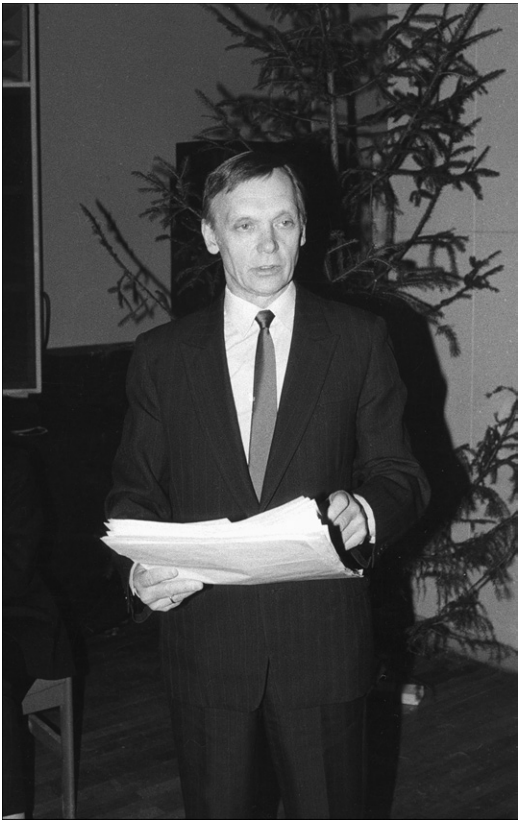

Tänu tubli töö eest on teeninud kinokomisjoni esimees *Uno Vergi* ja *Eve-Reet Tammet*, daamide juht; *Nikolai Alumäe* annab nendele tänutähised

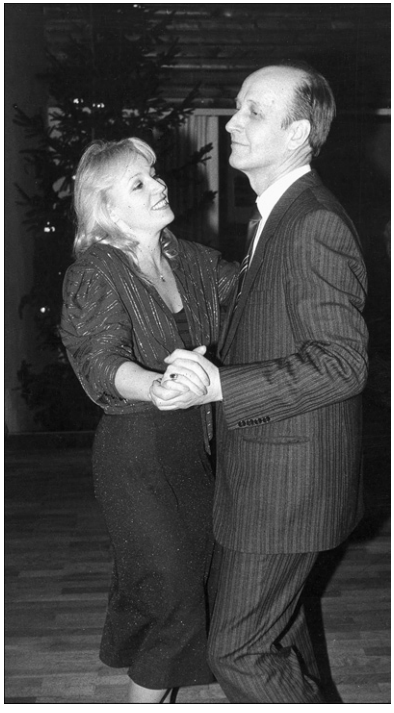

Valimiste tulemused annab teada *August Undusk*, just revisjonikomisjonist vabaks saanud

Nõukogu ja revisjonikomisjoni uue koosseisu kandidaate tutvustab kollektiivliikmete nimel *Eeli Tiigimägi* TPI-st

Maja teaduspreemia annab aastakoosolekul 21.12.1985 *Juhan Pruudenile* vasakul (KÜI) ja *Rein Küttnerile* (TPI) nõukogu aseesimees *Heimar Peremees*; laureaadil on kombeks midagi lausuda ...

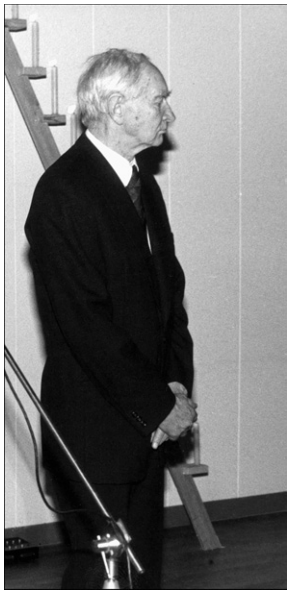
Töö tehtud, uued juhid valitud, on aeg tõtata tantsupõrandale: kutsuv eeskuju direktor *Sirje Kalam* ja volinik *Tavi Nirk*

Tantsupausis naerutas publikt nalja- ja muusikamees *Ants Matisen* ansambliga „Tavaline", kellelt ka 21.12.1985 vana-aastapeol tantsumuusika

23. aastakoosolek, seekord erandlikult koos uus-aastapeoga SKB kohvikklubis 12.01.1991 oli pidulikum – Maja 25. aastapäev; SKB-s töötavad Maja liikmed olid meisterdanud erilise, 25 küünla süütamiseks üle kahe meetri kõrguse küünlajala, mille ees mõttes endine esimees *Nikolai Alumäe* ja esimesed kaks aastat esimehe kohustusi kandnud *Dimitri Kaljo*. Paremal Maja nõukogu liige *Boris Mehilane*, järgnenud peo peakorraldajaid. Tema sai hakkama teoga ja valmistas rohkem kui kolmesajale peolisele mõdu … teatud ajal!

Sel ajal oli kõigest puudu; elasime defitsiidis ja talongidega … Samanimeline ansambel *Peeter Kaljumäega* pakkus elurõõmu ja irooniat

Harjumatu tegevus nõuab pingutust; *Ülo Kess* ja *Jüri Schifrin*

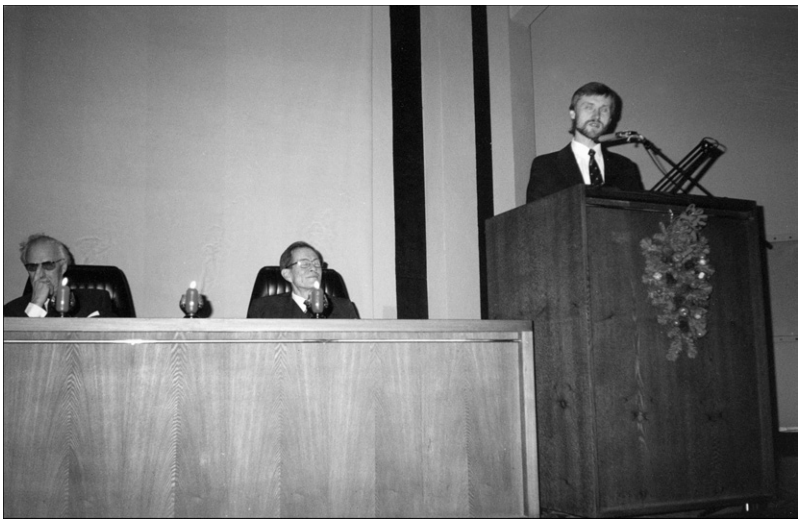
Omaette ... kahekesi ... vanapaar *Randvee*

Andres Siirde prouaga

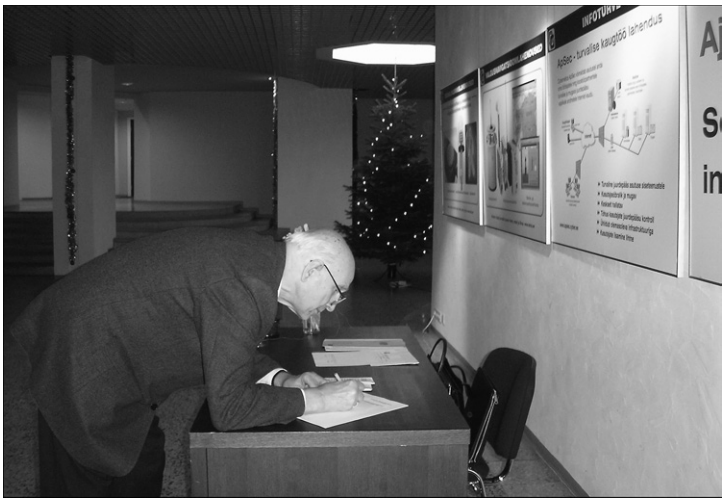
Vello ja *Kalli Karise*

Töist aastakoosolekut Küberneetika Instituudi saalis 16.12.1995 juhatavad *Dimitri Kaljo* ja nõukogu liige *Rein Võrk*, kõnepuldis *Kalev Kukk*

Aruannete ja valimiste asjalikkuse hajutasid *Hans Hindpere* ja „Vanad sõbrad" koosolekule järgnenud kontserdiga

Seni viimase aruande- ja valimiskoosoleku eel Küberneetika Majas 17.12.2005; nime paneb esimesena kirja *Hendrik Arro*

Saalis koosoleku ootel; esireas vasakult *Heiki Sumre*, *Ülo Jaaksoo* abikaasaga, *Tiina Linnas*, teises reas *Aino Pihlak*, *Erika Odamus*, *Helga Laanpere*, *Heino Aruküla*, *Heino Levald*

Pika ja sisuka kontserdi eest saab *Elsa Pajumaalt* tillukese "öökulli" ja lilled *Rainer Vilu* (17.12.2005)

Asutajaliige *Jaan Vares* tutvub põhjalikult nimekirjaga

Töö tehtud, kontsert kuulatud, nüüd on aega niisama juttu puhuda; vasakult *Andres Kollist* ja *Kalev Kukk*

3.4. ON, KELLE JAOKS PÜÜDA!

Teadlaste Maja loomise käigus oli juba paljukogenud rektoritele ja direktoritele ning TA presidendile ja asepresidendile selge, et organisatsioon, kellel ei ole oma katust pea kohal, ei suuda ellu jääda ainult üksikliikmemaksude varal. Nad leppisidki kokku, et annavad oma asutuste ruume Teadlaste Maja üritusteks tasuta ning lisaks vormistavad asutused kollektiiv- (juriidilise) ehk ühisliikme staatuse vastava liikmemaksu tasumisega. Seda kokkulepet (suuline see ju oligi!) on täidetud tänaseni (üksikute eranditega).

Ainult see lepe ongi võimalikuks teinud Maja kestmise.

Nõukogu ja komisjonide ning direktori töö viljana hakkas kasvama liikmete arv, vormistati ühisliikmeid (tabelis on esimestel ka vormistamise aeg märgitud)

Asutus	Kollektiiv- ehk ühisliige, (ÜL)	Liikmete arv		
		1972	1976	1986
1. TA Ajaloo Instituut	ÜL	23	25	30
2. Autotranspordi Arvutuskeskus		1	1	-
3. Eesti Maaehitusprojekt		1	1	1
4. Eesti Maaviljeluse ja Maaparanduse TUI	ÜL	9	11	22
5. Ehituse TUI	ÜL (17.04.1971)	18	19	27
6. TA Eksperimentaalbioloogia Instituut	ÜL (25.10.1971)	29	30	45
7. Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituut	ÜL	22	29	52
8. Elektritööstuse Planeerimis- ja Juhtimissüsteemide Teadusliku Uurimise ja Projekteerimis-Tehnoloogiline Instituut	ÜL (22.11.1972)	17	25	11 (üks sektor läks üle KüI-sse)

Asutus	Kollektiiv- ehk ühisliige, (ÜL)	Liikmete arv		
		1972	1976	1986
9. Kõrgema-ja Keskerihariduse Ministeerium (endine komitee)		6	7	6
10. Riiklik Kunstiinstituut	ÜL (22.11.1971)	10	14	11
11. Teaduste Akadeemia Presiidium		20	22	22
12. Epidemioloogia, Mikrobioloogia ja Hügieeni TUI		3	5	15
13. E. Vilde nim. Tallinna Pedagoogiline Instituut	ÜL	18	26	41
14. TA Füüsika ja Astronoomia Instituut		2	2	2
15. TA Geoloogia Instituut	ÜL (29.03.1971)	24	25	29
16. Haridusala, Kõrgemate Koolide ja Teaduslike Asutuste Töötajate AÜ EV Komitee		1	1	-
17. TA Keele ja Kirjanduse Instituut	ÜL (25.10.1971)	15	14	32
18. TA Keemia Instituut	ÜL	38	41	51
19. TA Küberneetika Instituut	ÜL (22.11.1972)	38	47	71
20. TA Majanduse Instituut	ÜL (29.03.1971)	39	34	70
21. NL TA Majandusmatemaatika Keskinstituudi Eesti Filiaal	ÜL (22.11.1971)	13	13	Ühendati MI-ga
22. Parteiajaloo Instituut		4	-	-
23. Pedagoogika TUI		8	8	11
24. Projekteerimisinstituut EKE Projekt”		3	6	-

Asutus	Kollektiiv- ehk ühisliige, (ÜL)	Liikmete arv		
		1972	1976	1986
25. Riikliku Autoklaavse Silikaatbetooni Teadusliku Uurimise ja Projekteerimise Instituut	ÜL	20	19	26
26. TA Zooloogia ja Botaanika Instituut		4	6	2
27. TA Tallinna Botaanikaaed	ÜL	5	7	15
28. TPI kokku, sh	ÜL (22.12.1970)	101	143	178
– Administratsioon		5	13	11
– Ühiskonnateaduste kateedrid		9	11	6
– Üldteoreetiliste õppeainete kateedrid		9	11	21
– Energeetikateaduskond		15	24	34
– Elektrotehnika teaduskond		10	9	14
– Mehaanikateaduskond		6	7	9
– Keemiateaduskond		20	30	30
– Ehitusteaduskond		11	16	25
– Majandusteaduskond		16	22	23
29. Tallinna Riiklik Konservatoorium		15	15	17
30. Tartu Riiklik Ülikool		1	1	2
31. TA Spetsiaalne Konstrueerimisbüroo		4	5	12
32. TA Teaduslik Raamatukogu		12	13	23
33. TA Termofüüsika ja Elektrofüüsika Instituut	ÜL	17	22	33
34. Vabariiklik Restaureerimisvalitsus		11	7	4
35. Üleliidulise Kaubanduskonjunktuuri TUI Eesti Filiaal	ÜL	3	3	6
KOKKU		***560***	***634***	***867***

Tabelist nähtub, et lühikese ajaga, Maja põhikirja kinnitamisest, kolme aasta jooksul, oli asutajaliikmete kõrvale tulnud ligi pool tuhat inimest: arvel oli juba 560 üksikliiget. Kollektiiv- ehk juriidilisi ehk ühisliikmeid oli 1972. a kümme. Üksikliikmeid oli ka Tõraverest ja Tartust. Instituudid ja kõrgkoolid olid sel ajal jagatud 13 süsteemi vahel, arvukamalt olid esindatud Teaduste Akadeemia ja Kõrghariduse Komitee (hiljem ministeerium). Siit saab veelgi selgemaks, miks peeti meil vajalikuks Teadlaste Maja kui tollase teadlasi ja õppejõude ühendava organisatsiooni loomist.

Mõnigi nimistus toodud instituut käis oma plaane kooskõlastamas ja aru andmas otse Moskvas, sest Eestis tal polnudki nn kõrgemalseisvat organit.

Eesti teadlaste ja õppejõudude omavaheliste sidemete loomine ja tugevdamine oli hädavajalik, et panna neid üheskoos arutama Eesti olude ja tuleviku üle, et teadlasi ja õppejõude omavahel tuttavaks teha ja huvi äratada ühiste tegemiste vastu. Maja põhikirja nüüd uuesti üle lugedes saab selgeks ja sügavama tähenduse mõnigi esmapilgul tavalisena ning kergelt võetud rida.

1976. aastaks, kui Majal olid täis saanud juba esimesed kümme tegevusaastat, oli liikmete arv nelja aastaga tõusnud saja võrra, sh oli kolmandik juurde tulnuist kolmes tegusas organisatsioonis.

36. TA Keemilise ja Bioloogilise Füüsika Instituut	ÜL	22	24
37. Infoinstituut	ÜL	4	32
38. Plaanikomitee TUI Labor (hiljem Plaaniinstituut)	ÜL	8	22

Kokku oli 1976. aastal Majas liikmeid 661, kellest mehi 431, naisi 230; teadusliku kraadiga oli 468 liiget sh 54 doktorikraadiga. Liikmeks astumisel olid paljud märkinud aktiivse kaasalöömise soovi, ka korraldajana:

- Daamidekomisjonis – 61;
- Diskussioonikomisjonis – 78;
- Kultuurikomisjonis – 118;
- Linnanduskomisjonis – 8;
- Spordikomisjonis – 114.

Just nende seast leitigi asjalikud, võib öelda ka ennastsalgavad korraldajad, sest kõike tehakse ju tasu saamata, ainult aitäh eest.

Maja 20. aastapäevaks (1986) olid liikmete read veelgi täienenud ja asutuste arv kasvanud. Üksikliikmeid oli 1022.

39. Algoritm	ÜL	10
40. Desintegraator	ÜL	11
41. ETKVL Arvutuskeskus	ÜL	17
42. Juhtide Kvalifikatsiooni Tõstmise Instituut	ÜL	12
43. Teenindusministeeriumi Projekteerimise ja Tehnoloogia Instituut		10
44. Üleliidulise Rakendusgeofüüsika TUI Eesti Filiaal		7
45. Vabariiklik Õpetajate Täiendusinstituut		6
46. Kohtuekspertiisi TUI Labor		3
47. Läänemere Kalamajanduse TUI		2

Üksikute liikmetega olid esindatud veel ka Lahemaa Rahvuspark, Ühing „Teadus", EKE Tehnokeskus, Looduskaitse Selts, EPA jt.

Liikmete arv suurenes ka edaspidi, jõudes 1989. aastal 1044-ni, juriidiliste liikmete arv jäi samaks.

Riigi üleminekuaastatest alates hakkas liikmeskond kahanema: 1997. a oli veel 740 liiget, uude aastatuhandesse astus Maja 8 ühis- ja 536 üksikliikmega. Teadusreformi käigus vähenes teadlaste arv ja lakkas olemast TA instituutide süsteem, mis on liikmete arvu vähenemise peamisi põhjusi.

4. TEGEVUSVÄLI ON LAI

4.1. RÄÄGIME MAAILMA ASJAD SELGEKS ... VÄHEMALT ENDA JAOKS

Tallinna Teadlaste Maja tegevuse jooksul on üks või teine töövaldkond kord laienenud kord ahenenud, see on sõltunud ajast ja oludest, liikmete huvidest ning komisjonide aktiivsusest. Üks on aga olnud kindel: diskussioonid (vaidlused, väitlused) on Maja tegevuse vääramatu osa, nende tähtsus väga suur.

Aastast 1970 kuni veebruarini 1984 toimusid need Teaduste Akadeemia Presiidiumi saalis Kohtu 6, seejärel kuni 1992. aastani Keele ja Kirjanduse Instituudi saalis (Lauristini/Roosikrantsi 6) ning edasi juba Teadusliku Raamatukogu hoones asuvas kohvikus „Strix" (Lenini/Rävala pst 10). Aeg-ajalt mujalgi, kuid ikka iga kuu teisel teisipäeval kell 17.30, „Strixis" aga kolmapäeviti kell 17.15.

Nagu ka hilisematel diskussioonikomisjonidel oli juba esimese – ***Endel Lippmaa*** juhitud komisjoni teemade valik haardega ning aruteludel mindi süvitsi. Diskussioonidele tuldi oma arvamusi välja ütlema, teisi kuulama, tarkuseiva noppima, ühisrinnetki looma. Kuigi iga toimunud sündmust tuleb hinnata eelkõige omas ajas, on aastakümneid tagasi toimunud vaidluste teemad tänagi huvitav mõtteaines.

4.1.1. MILLEST KÕIGEST KÜLL EI OLE RÄÄGITUD!

Ülevaate peaks andma järgnev tabel

Aeg	Teema / diskussioonikomisjoni esimees
Komisjoni esimees ***Endel Lippmaa*** – Küberneetika Instituudi sektorijuhataja	
1970	
märts	Teadlase suhted ühiskonnaga
mai	Moodsa teaduse mõju ühiskonnale ja eetikale
november	Teaduse osa kaasaegsas ühiskonnas
detsember	Teaduse osa inimühiskonnas ning inimühiskonna osa maa biosfääris ja universumis

1971	
jaan., veebr.	Teaduse osa inimühiskonnas ning inimühiskonna osa maa biosfääris ja universumis
märts, aprill, mai	Kas loodusseadused on üldkehtivad või spetsiifilised üksikutele teadusharudele?
november	Väärtushinnangud käitumishinnanguks elus ja teaduses
detsember	Teadusliku tõeni jõudmise teedest ja samuti küsimusest, kas on olemas ka mitteteaduslikke tõdesid?

Komisjoni esimees ***Ants-Peep Silvere*** – Eksperimentaalbioloogia Instituudi vanemteadur

1972	
veebruar	Loomingu ja tõe suhetest koos lisaküsimusega, kas teadusalane tegevus ja selle tulemused sõltuvad maailmavaatest?
märts	Kunsti ja teaduse eesmärkidest koos lisaküsimusega, kas on olemas professionaalne looming?
aprill	Kas on olemas loova inimese põhiomadus?
mai, juuni, september	IQ – sisu, määramise alused ja rakendamise perspektiivid
oktoober	Vabariigi teaduse perspektiivse arengu probleemidest aastani 1990
november	Narkomaania (kohvist LSD-ni) kui inimtegevuse motivatsiooni probleem
detsember	Ekstrasensoorse tunnetuse motivatsioon ja suunitlus
1973	
jaanuar	Teoreetilise ja rakendusliku aspekti vahekord loodus- ja humanitaarteadustes ning selle areng
veebruar	Kosmose alistamine ja inimkonna tuleviku probleemid
märts	Fenomenoloogilis–intuitiivse ja instrumentaal-matemaatilise käsitluse vahekorrast loodus- ja humanitaarteadustes ning selle arengu perspektiividest
aprill	Elava looduse uurimise perspektiividest ja probleemidest
mai	Teaduslikust fantastikast ja fantaasiast teaduses
juuni	Kas ja kus on võimalustel piirid – teadmistes ja nähtuste mõistmiseks, toorainetel ja majanduse arengus, rahvaarvus ja elutasemel?

oktoober	Võimaluste piiridest, seekord teaduses (paekivi orgaanilise osa struktuuri uurimine ja kasutamine, 25 m optilise teleskoobi ehitamine, meie vabariigi Teaduste Akadeemia allveelaevastiku asutamine jne)
november	Teadusliku uurimistöö efektiivsuse hindamisest
detsember	Teadusliku uurimistöö planeerimisest

Komisjoni esimees ***Ado Köstner*** – Tallinna Polütehnilise Instituudi kateedrijuhataja

1974	
jaan., veebr.	Inimese dimensioon teaduses ja mujal
märts, aprill, oktoober	Haridussüsteemi probleemidest
november, detsember	Loodus elu keskkonna ja ressursside allikana. Alustatakse veest ja maast
1975	
jaan, veebr., märts, aprill	Kas ja kuivõrd on teadus ja teadlane juhitavad?
oktoober, nov., dets.	Julged hüpoteesid ja teaduslikkus

Komisjoni esimees ***Mati Hint*** – Tallinna Pedagoogilise Instituudi dotsent

1976	
jaan., veebr.	Perekonnaprobleemidest
märts	Perekonnaprobleemidest (***Vaino Vahingu*** osavõtul)
aprill	Perekonnaprobleemidest, ka armastusest
oktoober	Tänapäeva ökoloogiline kriis – maailma lõpu algus
november	Ökoloogilise kriisi aspektidest, seekord maailma toiduvarudest
detsember	Ökoloogilise kriisi aspektidest, seekord urbaniseerumisest ja tehiskeskkonnast
1977	
jaan., veebr., märts	Aktseleratsioonist, devalvatsioonist, progressist
aprill	Aktseleratsioonist meie igapäevases elus
oktoober	Mis juhib meid õigemini, kas kaine mõistus või alateadvuslikud instinktid ? (***Vaino Vahingu*** osavõtul)
nov., dets.	Psüühilistest pingetest ja nende maandamisest

Komisjoni esimees ***Mart Mäger*** – Tallinna Pedagoogilise Instituudi dotsent	
1978	
jaan., veebr., märts	Kas teaduste ja kunstide areng on kaasa aidanud kommete puhastamisele (paranemisele)?
aprill	Teaduse eetikast (eelmiste täiendusena)
okt., nov.	Teadus ja moraal; meditsiini eetilised aspektid (sissejuhatus tervishoiuministrilt onkoloog ***Väino Rätsepalt***)
detsember	Inseneriteaduse eetilised aspektid
1979	
jaan., veebr.	Teaduse keel ja keeleteadus
märts, aprill	Mida kaitseme, loodust või keskkonda?
okt., nov., dets.	Maailm, meie ja igapäevane leib
Komisjoni esimees ***Toivo Orav*** – Eksperimentaalbioloogia Instituudi sektorijuhataja	
1980	
jaanuar	Maailm meie ja igapäevane leib
veebr., märts	Kas eesti rahvas on kultuurrahvas?
aprill	Kas ja kuidas seondub religioon poliitikaga?
mai	Religioon ja kultuur
oktoober	Miks on (ja kas üldse on) teaduses mahajääjaid?
november	Mil määral on edukus mahajäämuse mõõduks ja milles seisneb mahajäämus teaduses?
detsember	Rahvamajanduse planeerimine. Mis määrab planeerimise diapasooni?
1981	
jaanuar	Sotsiaalinfrastruktuur. Tegelikkus, perspektiivid, planeerimine
veebr., märts	Kas teadus vajab kriitikat? Kellelt? Kuidas?
aprill	Kihelkondlikust mõtlemisest
okt., nov.	Kas ja kuidas muutub Eestimaa lähema 20 aastaga, s.o 2000. aastaks? Eriti sotsiaalse ökoloogia aspektist
detsember	Sama, eriti maaelu

Komisjoni esimehed

Hubert Kahn – Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi sektorijuhataja

Valdek Mikkal – Tallinna Polütehnilise Instituudi prorektor

1982	
jaanuar	Sama, eriti teenustest ja teenindamisest
veebruar	Sama, eriti hariduskorraldusest
märts	Sama, eriti alg- ja keskhariduskorraldusest
aprill, mai	Sama, eriti arstiabikorraldusest
oktoober	Tavatus vormis ja vaidlusteooriamaiguline (sissejuhatusega ***Ülo Vooglaiult***)
november	Kas, kuidas ja palju või vähe mõjutab teaduse ja tehnika areng tervishoidu? (***Vello Lutsoja*** algatusel)
detsember	Kas ja kuidas mõjutab teaduse ja tehnika areng toitumisteadust ja toitlustamist? (***Einar Vagase*** osavõtul)
1983	
jaanuar	Milline peaks olema teadlaskollektiivi juht? (***Ülo Vooglaiu*** juhtimisel)
veebruar	Juhi osast teadlaskollektiivis (ametkonnast sõltumata)
märts	Toiduainete kvaliteedist ja tehnilisest progressist (***Jüri Kannu*** sissejuhatusega)
aprill	Infost: kas ja keda uputab? Millal ja kuidas?
oktoober	Kas sport või tervis või hoopis tervisesport? (sissejuhatus kehakultuuridispanseri peaarstilt ***Heldur Annuselt***)
november	Teadlikust ja mittemõistlikust juhtimisest (juhtimisteooria tähtkuju ***Raoul Üksvärava*** hakatusel)
detsember	Kas on haridusest, hariduses ja haritusest hädasid ja kui on, siis kuidas need mõjutavad progressi? (filosoofiakandidaat ***Edgar Savisaare*** osavõtul)

Tabelis toodud üle 100 diskussiooni rohkem kui 70-l teemal toimus 14 aasta jooksul.

TA Kohtu tänava 6 saali seinad on kuulnud nii mõndagi, ka seda, mis tolleaegsetele järelevalvajatele üldse ei meeldinud. (Saalitäie sekka oli kerge end poetada ka “Pagari tänava poistel”).

Suurriikliku surve tugevdamise tingimustes hakati Teadlaste Majale etteheiteid tegema ka diskussioonide suhtes, eriti ilmnes see pikka aega (oktoobrist 1981 – maini 1982) käsitlusel olnud teema puhul "*Kas ja kuidas muutub Eestimaa lähema 20 aastaga, s.o. 2000 aastaks?*" Küll ei meeldinud Eesti Vabariigi aegse koolikorralduse põhimõtete esitamine, tervishoiu ja teeninduse kriitika, sh vene keele vohamise kohta, küll ei meeldinud ***Ilmar Jürissoni*** väide, et meil küntakse aastal 2020 jälle põldu hobustega. See oli öeldud suurtraktorite kasutamise vastu, sest need rasked masinad hävitasid mulla mikroorganismid (nagu väitsid ***Johan Eichfeld***, ***Richard Toomre***, ***Ilmar Jürisson*** jt).

"Suured kõrvad" kandsid nende arvates ebaõiged ütlemised kultuuriministeeriumi (Teadlaste Maja oli registreerituna kirjas III kategooria kultuuriasutusena) ning aseminister ***Raoul Viiesel*** oli jälle "põhjust" Maja töö korraldajaid noomida, muidugi mitte ainult diskussioonide pärast. Veel varem, 1975. a detsembris ähvardas ta Maja kinni panna, sest olevat tungitud võõrale (Kunstnike Liidu) söödamaale, kui noortekomisjon (esimees ***Andres Kollist***) oli Harkus Eksperimentaalbioloogia Instituudis korraldanud koos noorte kunstnikega kunstinäituse ja sümpoosioni "***Harku 1975***".

Iga kord päästis Maja targalt tehtud põhikiri, mis justkui võimaldas kõike, eriti kui seda pikalt ning laialt seletada ja süüdistajad sellega tüdimuseni viia. Paar korda nõudis kirjalikku seletust diskussioonide kohta ka tollane akadeemia president ***Arnold Veimer***, kes ei olnud Maja liige. Ta luges seletuseks toodud paberi läbi, lükkas kõrvale ja ühmas: "*Vaadake, et seda enam ei juhtu!*" (ikka see 2000. a areng!?). Ei juhtunudki, sest täpselt sama teemat ju teiseks korraks ei sõnastatudki, vaid kõne alla võeti üldteemast mõni teine täpsem tahk.

1984. a veebruarist lükati tülikad diskuteerijad TA Kohtu tänava saalist all-linna; uus võimalus leiti Keele ja Kirjanduse Instituudis, kus teadusdirektorina töötas Maja asutajaliige ***Eeva Ahven***. (Sinna instituuti asus teadussekretärina tööle ka Maja nõukogu teadussekretär ***Elsa Pajumaa***, kellele instituudist suurt lisatööd ei antud, ja sai pühenduda Teadlaste Majale). Diskussioonid jätkusid.

Komisjoni esimees ***Jüri Martin*** – Tallinna Botaanikaaia direktor	
1984	
jaanuar	Objektiivse ja subjektiivse vahekorrast majanduselus (***Vladimir Koslovi*** sissejuhatusega)
veebruar	Ajalehes avaldatud haridusreformi projektist hariduselu tippjuhtide osavõtul
märts	Kodutundest, selle loomise võimalustest (või ka võimatusest)
aprill	Kodutundest, psühholoogilised aspektid kodust ja koju vaadatuna
mai	Noorsugu sotsioloogiapeeglis
oktoober	Isiksuse teispoolsus ilma müstikata (sissejuhatus ***Voldemar Kolgalt*****)**
november	Alateadvusest
detsember	Noosfäärist
1985	
jaanuar	Haridusdiplomi relevantsusest ja degeneratsioonist (sissejuhatus ***Väino Rajangult***)
veebruar	Söömisest kui rekreatsioonist, sukulentsetest paladest, supersöömisest ja tervisest
märts	Arhigooniast ilutaimedes, viriilsetest lilledest ja lilledest kultuuris
aprill	Teadusjuhi ettenägelikkusest ja ettevaatamisest: kui kaugele, kas üksi või koos ja kellega?
oktoober	Kus lõpeb **minu** ja algab **meie** teaduslikus loometöös?
november	Professiooni deformatsioonis
detsember	Karjerismist teaduses
Komisjoni esimees ***Ilmar Pärtelpoeg*** – Plaaniinstituudi teadusdirektor	
1986	
jaanuar	Meeskonnast teaduses, kas ja kuidas luua, millal ja mil moel laiali saata jne
veebruar	Peremehetunde tulekust, olekust ja minekust (majanduses ja juhtimises eriti)
märts	Pärimisõigusest ja sotsiaalsest õiglusest

aprill	Ühiskondliku koguprodukti jaotamise printsiipidest ja praktikast (kas meil on ja kui on, siis kellel on privileege?)
mai	Mõtlemisest üldse ja uut moodi mõtlemisest eriti – ning mitte ainult majanduses
oktoober	Palgast ja sellealasest eksperimendist meil ja mujal
november	Meie põllumehest (ka sellest, mis teda tööle sunnib või innustab)
detsember	Kas, millal ja kuidas asub meie tööstus inimeste nõudmisi ja vajadusi rahuldama?

4.1.2. VAIMUSTUSEGA ISEMAJANDAMISEST JA POLIITIKAST

Tabelist nähtub, et suurriigis püstitatud uutmoodi mõtlemise lootus polnud meie kandis ammu võõras, vastupidi – IME hakkas tulema!

Juba 1987. a jaanuaris ja veebruaris väideldi teemal: *„Kultuuri isemajandamisest. Kas tõesti? Mis sellest tulla võib? Kas kultuur kannatab või võidab?"* jne.

Järgnesid vaidlused kujutava kunsti sotsiaalsest rollist ja tellimusest, ka tellijatest, maksjatest ja maksumusest, siis kirjaniku sotsiaalsest rollist (meie päevil iseäranis) ***Jaak Jõerüüdi*** osavõtul; seejärel muusikast ja massikultuurist.

Huvi pakkus statistika teema üldse, statistiline keskmine eestlane eriti.

Sama aasta 10. novembri diskussioon oli sõnastatud otsesõnu vabariigi isemajandamisest. Seeme oli idanemas.

Aasta viimasel diskussioonil väideldi ***Ea Janseni*** osavõtul jälle rahvuskultuuri ja kõrgkultuuri üle. See jätkus järgmisel aastalgi (1988) ***Ivar Trikkeli*** osavõtul. Komisjoni juhtis endistviisi (teist korda järjest) ***Ilmar Pärtelpoeg.*** Päevakorda tulid avalikud diskussioonid rahvusküsimusest, dogmadest üldse ja tänapäeval eriti, seaduslikkusest, migratsioonist mitme kandi pealt, kodakondsusest, valimisseadusest, vööndiajast meie tegelikkuses.

1989. a jaanuaris jõuti jälle IME juurde, seekord vaieldi selle üle olmes ja olmekultuuris, siis jäeti paariks kuuks kõrvale ja võeti ette põletavamad teemad: *„Kas olla segunev või hääbuv rahvus? Kuidas olla?"*

Ega vastanud otsesõnu sellele küsimusele ka osalenud rahvastikuteadlane ***Toivo Mängel***.

Vabariigi kodakondsuse seaduseelnõu projekti arutelu oli aga nii kiireloomuline, et 2. märtsil 1989 tuli teha lausa erakorraline diskussioon. Seejärel tuli juba korraliselt päevakohane väitlus kultuuride kooseksisteerimisest (***Aili Aarelaiuga***). Siis jõuti teemani *„Eesti ja Vene IMEst"*, oktoobrist aga vajas vaidlemist koos Rahvarinde juhtidega see, kas, kes ja kuidas saab muuta Eestimaa palge kultuursemaks, aga tõstatus ka Vene Kultuuri Seltsi olemuse selgeksrääkimine ning muidugi Eesti teadus IMEs.

Kümnendivahetusel said meil hoogu üleminekuaastad Eesti Vabariigi taastamiseks. Majas toimusid endistviisi diskussioonid, kuid osalejaid oli vähemaks jäänud, sest nii Eesti Kongressi kui ka Rahvarinde ning parteide tekkega olid hõivatud ka paljud teadlased. Teadlaste Maja kõrvale tekkis uusi kohti, kus vabalt oma arvamust avaldada. Majas aga vaieldi endistviisi kirglikult ja põhjalikult.

Komisjoni esimees ***Kaljo Laas*** – Tallinna Polütehnilise Instituudi õppejõud

1990	
jaanuar	Kas Rahvarinne taandub või taandatakse, kui ja, siis miks ja kuhu?
veebruar	Traditsioonide osatähtsusest eestluse säilimisel
märts	Tavadest ja teadmistest eesti talus
aprill	Uued perekonnatavandid aja proovil
oktoober	Eesti majanduspoliitikast: kas on vaja oma majanduspoliitikat, kui ja, siis kes ja kus seda teeb jne?
november	Majanduspoliitikast, keskendumisega tehnikapoliitikale (sissejuhatus ***Kaarel Kilvitsalt***)
detsember	Ehe ja võlts elus ja laval (jutuotsa ülesvõtja ***Endel Zimmermann***)
1991	
jaan., veebr.	JUBA KOGUNETI ROOSIKRANTSI 6 (MITTE ENAM LAURISTINI 6) Millest oleneb edukus poliitikas ja edukast poliitikast
märts	Linnalapsest talupidajaks – on see perspektiivikas?
aprill	Vaba ajakirjandus – reaalsus või unistus?
20. august	***TAASTATI EESTI VABARIIK***

okt., nov.	Akadeemia pluss ülikool – armastus või sundabielu?
detsember	Kuidas kiiremini ühendada Eesti majandust ja kultuuri tervikuks – Kirde–Eestit eriti?

Diskussioonitoimkonna juht
Jüri Tanner – Tallinna Tehnikaülikooli prorektor

1992	
jaanuar	Tõrjututest ja tõrjutusest ühiskonnas (sissejuhatus ***Tiiu Kangronilt*****)**
veebruar	Eesti Vabariigi põhiseadusest; mida eelnõuga edasi teha?
märts	Rahvuspoliitikast Eestis
aprill	Teadlaste sotsiaalsest kaitsest (ühisarutelu **Eesti Teadlaste Liiduga)**
mai	Riigikaitsest (koos selle ala tippjuhtidega)
mai	Erandlikult! Rahvuspoliitika programmi algvariandi arutelu (TA Teadusliku Raamatukogu hoone kohvikus „Strix" Rävala pst 10)

Aasta teisest poolest, kui Eesti Vabariigis oli 28. juunil põhiseadus rahvahääletusega kinnitatud, otsustati mitte igas kuus diskussioone korraldada, vaid teha siis, kui on vaja kujundada Teadlaste Maja üldist seisukohta mõne seaduseelnõu, programmi või muu projekti kohta.

Edaspidised arutlusõhtud hakkasidki toimuma enamjaolt „Strixis" (Rävala 10 kohvikus) ikka algusega kell 17.15. Neid ei korraldanud enam pidevalt tegutsev toimkond, vaid mõni nõukogu liige nõukogus tehtud otsuse alusel. Esialgu jäid need ülesanded endiselt Tallinna Tehnikaülikooli prorektorile ***Jüri Tannerile***.

1993	
jaanuar	Sotsiaalteadustest ja -uuringutest, rahvusvahelistest suhetest (mõttevahetus ***Priit Järvega***)
veebruar	Mõttevahetus teletööst (***Hagi Šeiniga***)
märts	Millega tegeleb ja kuidas tegutseb Eesti riigi kasuks Patendiamet? (otseütlemisi ***Matti Pätsile***)
aprill	Teaduskorralduse seaduse eelnõu arutelu (ühe koostaja ***Ülo Jaaksoo*** osavõtul)
mai	Teaduskorraldusest Rootsis ja Inglismaal (Teadusfondi direktori ***Helle Martinsoniga***)
oktoober	Dekoloniseerimisest (***Jüri Estamiga***)

Aastatel 1994 ja 1995 lootis nõukogu väitluste korraldamisel peamiselt Tallinna Tehnikaülikooli professorile ***Rein Munterile*.**

1994	
veebruar	Dekoloniseerimiskonverents (vt 6.6)
märts	Kultuurkapitali seaduse eelnõu arutelu (koos Riigikogu liikme ***Rein Veidemanniga***)
aprill	Kas teadlasel on eetiline tulla ja olla poliitikas? (koos Riigikogu liikmete ***Lauri Vahtre*** ja ***Kalev Kukega***) Ringhäälingu seaduse eelnõu arutelu (koos Riigikogu liikme ***Rein Veidemanniga***)
mai	Esimene õhtu sarjast „Kas ja kuidas ühineda Euroopa ühenduse ja Liiduga?" (sissejuhatus ***Rein Randmalt***)
juuni	Keeleseaduse muutmise eelnõu arutelu
oktoober	Mida arvab teadlane tänasest ja homsest Tallinnast?
november	Euroopa Liidu poolt ja vastu (väitlemas ***Ivar Raig***)

1995. aasta kujunes sisutihedaks mõttevahetuseks poliitikute ja valitsusametnikega

jaanuar	Ühendus Parem Eesti – ***Jüri Estam*** (esimees) Reformipartei – ***Valve Kirsipuu*** (aseesimees)
veebruar	Eesti Rahvusliku Sõltumatuse Partei – ***Tunne Kelam*** (esimees) Roheliste Partei – ***Jüri Martin*** (esimees)
aprill	Mida kavatsete ette võtta Riigikogus? (mõttevahetus sinna valitud Maja liikmetega)
mai	Keskkonnaminister ***Villu Reiljan***
oktoober	Riigikogu haridus-ja kultuurikomisjoni esimees ***Tõnis Lukas***
november	Kaitseministeeriumi rahuvalvebüroo juhataja ***Raul Öpik***

Järgmisel paaril aastal ootas nõukogu mõttevahetuste korraldamist nõukogu liikmelt ***Rein Küttnerilt*** – Tallinna Tehnikaülikooli prorektorilt, keda abistasid siiski ka teised nõukogu liikmed.

1996	
jaanuar	Mida ja kuidas teha Naissaarel? (pärast päevast 165 Maja liikme viibimist saarel eelmise aasta septembris)
jaanuar	Kõrghariduse suundumustest ja õppekeeltest Eestis (koos TTÜ rektori ***Olav Aarnaga***)
veebruar	Raudteest: poolt ja vastu, head ja vead (ER finantsjuhi ***Peeter Põlluveere*** ja TTÜ teedeinstituudi direktori ***Peep Sürjega*****)**
aprill	Ettepanekuid Maja esindajale edastamiseks Eesti rahvusliku kasvatuse kongressile
mai	Arvamusi Eesti Ringhäälingu kohta (edastamiseks Riigikogu kultuurikomisjonile)
juuni	Haridusseadustiku uuendamise põhiseisukohtadest
november	Tallinna mälestusmärkidest
detsember	Energeetika hetkeseisust ja tulevikust Eestis (kas ameerika-onu suleb Eesti elektrijaamade ahju- ja korstnasuud või ..?)
1997	
jaanuar	Mida arvame reklaamist Tallinnas? (ettepanekud anti Tallinna Linnavalitsusele ja Riigikogule)
juuni	Vikerraadiost (programmi juhi ***Ain Saarnaga***)
september	Eesti rahvastiku olud ja tulevik (***Andra Veidemanniga***)
oktoober	Kriminaalhoolduse seaduseelnõust (Justiitsministeeriumi ametnike ***Heiki Loodi*** ja ***Maarja Mändmaaga***)
november	Eesti ohvitser täna ja homme (ettevalmistusest ja muust)
1998	
jaanuar, veebruar	Eesti energeetika tulevikust, ka erastamisest (koos majandusministri nõuniku ***Arvi Hamburgiga***)
märts	Rahvaloendusest: kas, kellele ja milleks on seda vaja?
mai	Hariduskorralduse dokumendid „Eesti haridusstsenaariumid 2015” ja „Õppiv Eesti” (enne arutelu Riigikogus)
november	Euroopa Liidust (sissejuhatus Euroopa Nõukogu Assamblee asepresidendilt ***Kristiina Ojulandilt***)
1999	
jaanuar	Riigikaitsealasest haridusest, teadusest (?!) ja õppeasutustest (sissejuhatus ***Boris Tammelt***)

veebruar	Pealinna olustikust ja arendamisest
märts	Mida teete Riigikogus? (jutuajamine Riigikogusse valitud Maja liikmetega)
mai	Kas ja kuivõrd on Vabaduse väljakul ja Estonia puiesteel muinsust ja kaitsmisväärset ning kohatut ja muutmisväärset?
september	Laulu- ja tantsupeo tulevikust
	Tallinna tervishoiukorraldusest ja elanikkonna tohterdamisest
oktoober	Kas ja kuidas saab, võib ja tohib kujundada ühtehoidvaid hingerikastavaid tavasid kultuuri ja keskkonna alusel (koos Paeliiduga). Teadlase ettevalmistamisest, töötingimustest ja rakendamisest Eestis (haridusministri ***Tõnis Lukase*** osavõtul)
2000	
märts	Haldusreformi kavast (koos Riigikantselei vastava büroo juhataja ***Väino Sarnetiga***)
aprill	Kvantmeditsiinist
mai	Kõrgharidusega spetsialistide ettevalmistamisest, ka tellijatest ja tellimustest, tööandjatest ja töövõtjatest
juuni	Ettepanekuid ETV ja ER töö parandamiseks
oktoober	Meie põllumajandusteaduse olud ja saatus (osalemas EPÜ professor ***Andres Koppel*** ja Põllumajandusministeeriumi büroojuhataja ***Illar Lemetti***)
	Kõrgkoolireformi viimastest seisukohtadest (Haridusministeeriumi osakonnajuhataja ***Rein Vaikmäega***)
november	Meie ühiskonnas toimuvatest protsessidest: kompetents, vastutus, võim (***Enn Uuseni*** ärgitusel ja sissejuhatusega)
	Eestlastest ja eestlusest, rahvusest üldse ning meie tänasest rahvuspoliitikast (sissejuhatus ***Andres Kollistilt***)

Diskussioonid on aastakümnete jooksul kinnitanud, et Eesti teadlased ei ole kapseldunud oma uurimisvaldkonda, vaid näevad olusid ja protsesse palju laiemalt; nad on alati valutanud südant Eesti arengu pärast ning on püüdnud seda võimaluste piires mõjutada.

Eesti taasiseseisvumise ajaks olid Maja diskussioonidel paljud maailma asjad põhjalikult läbi vaieldud ja selgemaks saanud, mistõttu poliitikutele appi tõtanud teadlased olid vajalikult ette valmistatud.

Uue aastatuhande hakul suundusid ka Maja arutlused moodsas kõnepruugis levinud projektide teele.

Nendest edaspidi.

4.2. LIIKUMA, KA VÄRSKESSE ÕHKU

Mitmepäevased väljasõidud võeti Maja tegevuskavasse üsna algaastail. Põhikiri nägi ette spordiharrastusi ja kehakultuuriüritusi, mis toetaksid teadlaste ja õppejõudude pingsa töö tegemiseks vajalikku tervislikku toonust.

1970–1971 kuulusid nõukogu kinnitatud spordikomisjoni:

- ***Aleksandra Alumäe*** (ETUI)
- ***Hendrik Arro*** (TPI)
- ***Dimitri Kaljo*** (GI)
- ***Arnold Milk*** (KI)
- ***Elsa Pajumaa*** (TA Presiidium)
- ***Ilmar Pärtelpoeg*** (Majandusmatemaatika KI Eesti Filiaal)
- ***Vello Tarmisto*** (MI)

Esimehe ülesanded olid pandud nõukogu liikmele Elsa Pajumaale.

Käidi suusatamas, matkamas, mängiti lauatennist, malet, loodi ujumis- ja võimlemisrühmi jne.

6.12.1971 taotles spordikomisjon järgmise aasta eelarvest (rublades):

Auhindadeks	210
Ruumide üüriks	390
Transpordikuluks	440
Ööbimiskuludeks	230
Komandeeringurahaks	30
Postikuluks	10
Nõude ja matkavarustuse laenutamiseks	100
Leningradi Teadlaste Maja maletajate, võrk- ja korvpallurite toitlustamiseks	170
Kokku	1680.-

Lisatud oli ka kavandatud tööplaan, milles oli üritusi:

- male – 5
- suusatamine – 3
- ujumine – 2 võistlust ja pidev töö 1 kord nädalas
- lauatennis – 3 võistlust ja pidev töö 1-2 korda nädalas
- korv- ja võrkpallivõistlusi – 3
- orienteerumisvõistlusi – 2 (1 valikorienteerumine septembris ja teine juunis „Öökullide I kokkulennul")
- tennisevõistlusi – 1
- matku (kahepäevane Ravilas 16.-18. juunil, teine sügisel Viitna metsades, koos orienteerumisega)
- võimlemine naistele
- sulgpallitunnid

Nii tuleb esimest korda trükitult sõnapaar „Öökullide kokkulend", mis äraseletatult tähendab suvist mitmepäevast väljasõitu.

1972. aasta juunikuu töökavas oli täpne teave:

„Öökullide kokkulend" telklaagris Ravilas. Väljasõit reedel, 16. juunil kell 17.30 Sakala 3. Saabumine samasse 18. juunil kella kuue paiku õhtul. Toiduraha 'a 4 rbl. maksta volinikele 7. juunini. Kaasa võtta toidunõud (kauss, lusikas, nuga, kahvel, kruus) ja magamisvarustus telgis ööbimiseks (võimaluse korral ka telk), piiratud arv ööbimiskohti on majas (kaasa võtta tekk ja linad).

Rahvast oli rohkesti. Toidunõusid polnud kõik võtnud, mistõttu pilt oli kurb ja kaootiline: kes ootas järge, kes sõi-jõi midagi purgist. Korraldajad olid jaganud omavahel, kes milliseid toiduaineid kaasa ostab, aga sellest ei oldud täpselt kinni peetud. Komisjoni esimees langetas seda nähes otsused:

1. Tuleb osta Majale nn matkaserviis;
2. Tuleb osta üheskoos toit ette koostatud menüü alusel, et oleks mitmekesine ja maitsev;
3. Osavõtjad tuleb jagada toimkondadesse, kes kohapeal toidu valmistavad, laua katavad ja hiljem nõud pesevad.

Nendest põhimõtetest on kõik aastakümned kinni peetud.

„Öökullide I kokkulend" oli looduskaunis kohas Pirita jõe käärus Ravila sovhoosi puhkemajas ja selle ümbruses. Kavas: jalgsimatkad, orienteerumine, saun, puhkeõhtud mõttevahetuse ja vestlustega selle paiga kultuuriloost ning tantsuga.

Kõik need tegevused on kavas olnud ka kõikidel hiljem toimunud väljasõitudel, kusjuures püüti iga kord leida uus „kokkulennu“ paik. Sügiseti on muidugi lisaks veel seenelkäigud, talveti suusatamine ja suusavõistlused.

Esimesest kokkulennust ei ole kahjuks fotosid ega slaide. Sellel juhtus aga lugu, mis äärmiselt pahandas tollast nõukogu esimeest ***Nikolai Alumäed*** ja spordikomisjoni liikmeid. Maja direktor ***Mart Mõtuste***, tahtes valmistada üllatust, oli spordikomisjoni ja nõukogu esimeest asjasse pühendamata tellinud Saku Õllevabrikust vaadi õlut. Spordikomisjoni põhimõte oli – alkoholita väljasõidud. Direktor eksis selle põhimõtte vastu ja nõukogu väljendas õigustatult pahameelt.

Ööbimiseks oli isiklikke telke kaasa võetud vähe. Direktor laenutas neid matkatarvete laenutusest ja vedas kohale suure autokoorma; see läks täie ette.

Esimene „Öökullide kokkulend” läks korda ja hilisematel osavõtjate read aina täienesid.

1973. aastaks palus spordikomisjon juba 2500.- rubla, sh juba ka tasu rajameistritele ja võimlemistreenerile (165.- rbl), honorari malesuurmeistritele (60.- rbl) ning maletajate sõiduks Tartusse ja Jõgevale koos ööbimiskuludega (180.- rbl).

Tööplaanides oli spordiüritusi hulgaliselt, eelpoolnimetatutele oli lisaks võetud ka laevasõit Võrtsjärvelt või Tartust Pihkvasse seal ööbimise ja ekskursiooniga ning purjelaevasõidud Tallinna lahel.

Pihkvasse jäi laevasõit siiski ära, sest laevukese üürimine kujunes kavandatust palju kallimaks.

Selle aasta spordivõistlustel selgusid ka esimesed Maja meistrid.

17. märtsil 1973 tulid suusatamises Maja meistriteks: N – ***Laine Tagamets*** (TA Keskasutus); M – ***Olev Tapupere*** (TPI). Naisi võistles 14, mehi 20.

Valikorienteerumise meistrid selgusid Viitnal: N – ***Laine Tagamets*** (TA Keskasutus); M – ***Eeli Tiigimägi*** (TPI).

Lisaks perekondade klass, kus meistritiitli said ***Uuno*** ja ***Helju Kreis*** (ETUI).

„Öökullide II kokkulend” toimus 22.-24. juunini Haapsalu lähistel Silma jahilossis. Väljakuulutatud kavas oli: valikorienteerumine, linnulaulud, jaanituli, kesköörprogramm, minimatkad, öine orienteerumine.

Silma talu vanaperenaine, kes elas välismaal, oli Maja asutajaliikme Lembit Vaigu sugulane. Ta saabus viimase abiga just meie kokkulen-

nu ajaks Eestisse ning Silmale. Vanaprouaga vesteldes veedeti mitu sisukat tundi.

Suundorienteerumise võitsid Silmal: N – ***Tiiu Luks*** (MI); M – ***Eeli Tiigimägi*** (TPI); perekondadest – ***Valdek*** ja ***Maret Mikkal*** (TPI).

Kokkutulek oli rahvarohke (ligi 90 osavõtjat), ilmad olid väga ilusad, telklinnak oli muljetavaldav. ***Selma Arro*** huikas tõelise öökulli kombel ja õpetas teistelegi, rannas päevitamas olnud „öökullid" muutsid end ühtäkki mudameesteks ja mudanaisteks Hunniuse õpetust järgides. Meeldejäävaks kujunes matk Laikmaa kodumajja ja tema kalmule. Erakordne sääserohkus tekitas võimaluse korraldada koguni võistkondlikud sääsepüüdmisvõistlused, mis suure naeru saatel ka teoks tehti.

Sellest kokkulennust on ***Jaan Vaitmaa*** tehtud slaide, millest ka fotod.

Vahepeal oli aja möödudes 1973. a. detsembris spordikomisjoni juhtima asunud ***Endel Jõgioja*** (ETUI), kes spordikomisjoni aruandes kirjutas:

"Öökullide III kokkulend viidi üle septembrisse ja toimus Ojaäärsel 13.-15.09.1974. Osavõtjaid oli 56."

Teatavasti oli sel aastal erakordselt vihmane suvi. Sügisel oli väga palju seeni. Toimkonnad valmistasid maitsvaid seenetoite. Meelde jäid hubased kaminaõhtud tantsutuuridega, kultuurikomisjoni esimehe ***Leo Normeti*** värvikad meenutused Indiast, Lahemaa Rahvuspargi (loodud 1.06.1971) tuleviku arutamine koos selle direktori ***Ilmar Epneriga***, matk Palmse mõisa, metsaandide skulptuurinäitus.

Säilinud märkmetest on näha, et *köögitoimkondades olid*:

R – Õ ***Koidu Marge, Evi Pärsim***, ***Malle Mõistlik***, ***Meeri Ratas***, ***Tiia Mänd***

L – H ***Liidia Pets***, ***Robert, Helgi*** ja ***Heli Raudsepp***, ***Jaan*** ja ***Tiia Viru***

L – L ***Leo Jürgenson***, ***Ilme Pilv***, ***Galina Mikk***, ***Elsa Pajumaa***, ***Illa Veigel***, ***Hilja Vihalem***

L – Õ ***Pille Kippar***, ***Kalju Möller***, **Eeli** ja ***TiiuTiigimägi***, ***Jaan Timmusk*** abikaasaga

P – H ***Nikolai Alumäe***, ***Karl Peterson*** abikaasaga, ***Kadri Sisask***, ***Harry*** ja ***Tiiu Õiglane***

P – L ***Ahto Jaanivald***, ***Endel Jõgioja***, ***Koidu Marge***, ***Hilmo*** ja ***Tiia Seppel***, ***Ilmar Öpik***.

Olgu lisatud ka menüü:

R – Õ Hakkšnitsel kurgisalatiga, leib, lõikesai, või, tee, teekook, suhkur

L – H Suitsuvorst, omlett seentega, leib, lõikesai, või, kohv, kreemisai, suhkur

L – L Nuudlid muna ja vorstiga, tomatisalat, punasesõstramahla jook, kooresai

L – Õ Keedetud kartulid praetud seentega, leib, lõikesai, või, tee, keedis

P – H Juust, kilud, leib, või, kohv, kooresaiad, suhkur

P – L Hernesupp, seapraelõigud, leib, praetud sai, õunad.

Toiduraha oli kogutud 5 rubla inimese kohta.

Saunatoimkond: ***Hendrik Arro*** ja ***Lia Raud*** suutis vastu pidada vahetuseta 2 päeva.

Kui programm täidetud, toad koristatud, matkaserviis kastidesse pakitud, istuti pooleks tunniks üheskoos kokkuvõtteid tegema ja tänu tegemiste eest avaldama. Märkmetes on kõik kirjas, kellele ja mida ning mille eest.

Suundorienteerumise võitjatele: N – 1. ***Evi Pärsim*** – puust leivaalus, 2. ***Koidu Marge***– laastudest ehtekarp, 3. ***Malle Mõistlik*** – väike korv; M – 1. ***Eeli Tiigimägi*** – kadakapuust leivaalus, 2. ***Udo Margna*** – leivaalus, 3. ***Oolu Rõõs*** – tuhatoos; perekonnad – 1. ***Viru*** – suur saunalina, 2. ***Peterson*** – suur saunalina, 3. ***Timmusk*** – suur saunalina

Kultuuriürituste sisustajatele: 1. Lahemaa RP direktor ***Ilmar Epner*** – kasetohust märsike, 2. ***Leo Normet*** India muljete eest – puidust luuvalumassaaži muna, 3. ***Silvia Hanson*** kujundustegevuse eest – puust kuuseke.

Toimkondadest märgiti: 1. ***Petersoni*** peret köögis tegutsemise eest – 2 linikut, 2. ***Seppeli*** peret köögis tegutsemise eest – 2 linikut, 3. ***Lia Rauda*** saunatoimkonnast – puust kausike.

Spordikomisjon oli auhinnad ja meened valinud kõik looduslähedasest materjalist. Sama põhimõtet on rakendatud ka **„Öökullide IV kokkulennul”**, mis toimus 27.-29. juunil 1975. aastal Rakvere Metsamajandi valdustes Mustjärvel. Spordikomisjoni esimees oli siis ***Eeli Tiigimägi*** (1975-1979. Rajameistrid ***Aavo Teigar*** ja ***Marje Liim*** olid juba varem kohal orienteerumist ette valmistamas; 1,5 km enne baasi oli tee märgistatud öökulliviitadega.

Mis on osavõtjatele eriti meelde jäänud? Mõndagi:

- Lõputu vihm, mistõttu ainult 45 osavõtjat;
- ***Saima Loigu*** juhtimisel kehastatud nn elavad pildid (skulptuurid);
- ***Leo Jürgenson*** sai sestpeale tuntuks omavalmistatud puulusikameistrina (kinkis ***Koidu Margele*** ja ***Evi Pärsimile***);
- Mõnus tantsumuusika, mida tegi oma akordioniga ***Hilmo Seppel***;
- Osavõtjate lõppematu lauluhimu ja kohapeal „kultuuriministriks" nimetatud ***Helle Martinsoni*** kaasakiskuv tegutsemislust.

Seekordki kuulati asjalikku juttu, mida Kaug-Ida ekspeditsioonist rääkis ***Vello Karise***, ning tehti meeleolukas lõkkeõhtu vihmahoogude vahel ja peletamiseks.

Kava järgi on öörahu alanud kell üks öösel, hommikust söödud kell 9 ja 10.30 antud orienteerumisstart; saun pidi 12-neks valmis olema.

Orienteerumise võitsid: N – 1. ***Silvi Roomets***, 2. ***Tiia Mänd***, 3. ***Selma Arro;*** M – 1. ***Oolu Rõõs***, 2. ***Jaan Timmusk***, 3. ***Jaan Allikvere***; Perekondadest – 1. ***Nirk***, 2. ***Lõhmus***, 3. ***Kracht***.

„Öökullide V kokkulend" peeti 18.-20. juunini 1976 Vääna-Jõesuus. Maja nõukogu 22.06.1976. aasta protokollis on selle kohta kirjas:

"18.-20. juunil "Öökullide kokkulend" Vääna-Jõesuus oli osavõtjate arvult (44) üks väiksemaid, kuid sportlik programm oli väga tihe; esmakordselt võisteldi ka öises orienteerumises (meeldis väga!). Ilm ei soosinud, sellest ka osavõtjate vähesus."

„Öökullide VI kokkulend" toimus 24.-26. juunini 1977 Aegviidus TPI baasis, kus ilmnesid ruumipuudus ja sääsepaljusus. Kultuurikomisjoni esimees ***Ahto Lõhmus*** lõi eriti agaralt kaasa, aidates spordikomisjoni esimeest ***Eeli Tiigimäge*** kõiges.

„Öökullide VII kokkulennuks" võtsid "öökullid" 30.06.1978 suuna Tõraverre. Ööbiti Mosinal, peamiselt telkides. Tehti põhjalik ekskursioon observatooriumi, vaadati tähti ja vaimustuti. Muidugi oli ka orienteerumine.

„Öökullide VIII kokkulend" oli 29.06.-1.07.1979 Kloogal TPI baasis, kus olid kasutada tennise-, võrk- ja korvpalliväljakud, riietus- ja saunaruumid, mõned toad (enamus eelistas ööbida telkides). Eriti innukalt ja palju mängiti võrkpalli.

1979 kuni 1983 juhtis spordikomisjoni ***Enn Uusen*** (Plaanikomitee Instituut).

„Öökullide IX kokkulend" 1980. aasta 13.-15. juunini langes olümpiamängude aastale; see toimus Võrtsjärve ääres ühe Tartu ettevõtte puhkebaasis. Etendati olümpiamänge, isegi „ajastuhõnguline" kaarik oli kasutusel. Muusikalist osa eesti rahvaaineliselt, ent olümpiasisuliselt täitis vaimukalt ja meeldejäävalt ***Jüri Laving*** eeslauljana.

Sel korral võeti ette jalgsimatk mööda Võrtsjärve kaldateid Zoloogia ja Botaanika Instituudi Võrtsjärve Limnoloogiajaama, mis osutus neli korda kaugemal asuvaks kui algselt teatatud (4x7 km). Aga pärale jõuti, veedeti palju kauneid tunde Võrtsjärve teadlasi kuulates, käidi nende laevaga järvelgi. Lahke teadlasrahvas leidis bussigi, millega „ülekäinud" jalgsimatkajad „öökullid" oma „olümpiabaasi" tagasi saadeti.

„Öökullide X kokkulennuga" nägi suurt vaeva ***Enn Uusen***. Rahvas nõudis korduvalt kokkulendamist mõnele saarele. Valiti Hiiumaa, aga sel ajal oli ju range piiritsoon, kuhu sai kas isikliku kutse alusel või mõnele teaduslikule üritusele Siseministeeriumi loaga. Ehedad selleaegsed dokumendikoopiad kõnelevad ise selle aja keelt ja meelt.

Lubati ainult üks bussitäis – 40 inimest, soovijaid oli algul üle 60.

Spordikomisjoni 1981. aasta tähtsündmus toimuski 26.-28. juunini Hiiumaal, kus arheoloog ***Vello Lõugas*** tutvustas meile saare läänepoolset osa. ***Enn Uusen*** kirjutab sellest: *„Ekskursioon kujunes väga sisukaks ja huvitavaks. Saime teada väljakaevamistulemustele toetudes, milline oli minevikus põlluharimine ja kivikoristus, millised olid Hiiumaa kalmed, kus oli asustus ning missuguses territoriaalses järjekorras on Hiiumaa kerkinud"*. Kokkuvõttes on nimetatud kõik vaadatud kohad: Kõpu suurkivi, ohvripärn, Kõpu ja Ristna tuletornid, Andruse mägi, Reigi, Ristimägi, Kõrgessaare alevik, 17. saj. tegutsenud Hüti klaasimanufaktuuri asukoht, Isabella mõis, Vanajõe org, Luidja rand, jugapuu Emmaste kooli aias jne. Enn Uusen toonitab, et *„Maja suvised üritused ei saa mööda orienteerumisvõistlusest. Nii ka seekord. Kahjuks aga puudus kaart (piiritsoon!). Mul oli kohalike teede skeem, mille alusel valmistasin käsitsi kaardi. Maastiku reljeef jäi mängust välja, tuli vaid jälgida teid. Juhtus aga äpardus. Väga kogenud orienteeruja* ***Tiia Viru*** *ei saabunud õigel ajal finišisse, oli jätnud ühe risttee märkimata ning jooksnud täistuuril Kärdla suunas. Kõik lahenes lõpuks õnnelikult, isegi praamile jõuti õigeks ajaks. Ainult tavakohane kokkutuleku lõpetamine ühisistumisega enne teeleasumist jäigi tegemata."*

Aastatel 1983-1987 juhtis spordikomisjoni ***Rein Võrk***.

СССР

МИНИСТЕРСТВО ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

Калининского (республики, края, обл.)

(наименование органа внутренних дел)

г. Калинина

24. июня 1981

V-ЭТ № 411583

М. П.

ПРОПУСК

Разрешается гр. Чужи (фамилия,

Энн Аугустовне, 1941 (имя, отчество и год рождения)

Въезд и проживание в Тверецкий р-н (Указывается точно название города, селения и в случае надобности район, край, область, в котором пункт расположен)

Цель поездки краткосрочная туристическая

Вместе следуют дети, не достигшие 16 лет (указывается имя и возраст каждого ребенка) по списку 40 (сорок) человек

Действителен при предъявлении паспорта IV-ЛА (указывается серия, № паспорта, кем, когда выдан) 5442 №226249 Калининским ГОВД г. Калинина

Срок действия пропуска по 28 июня 1981

Начальник

ПРАВИЛА

1. Пропуск дает право на въезд в тот населенный пункт, который в нем указан.

2. Лицо, прибывшее к месту, указанному в пропуске, обязано в суточный срок с момента прибытия сдать свой пропуск и паспорт ответственному за прописку лицу (управляющему домом, коменданту общежития, администрации гостиницы, санатория, дома отдыха или специально на то уполномоченному) для представления в орган внутренних дел на прописку.

3. В случае утраты пропуска об этом должно быть немедленно заявлено в ближайший орган внутренних дел по месту пребывания.

4. Лицо, получившее пропуск, но по каким-либо причинам не выехавшее в указанный в нем населенный пункт, обязано сдать его в орган внутренних дел.

5. Нарушение правил въезда в пограничную зону или пограничную полосу, а также правил проживания или прописки в них влечет за собой ответственность по закону.

С правилами ознакомлен(а) (подпись)

Моск. печ. ф-ка Гознака. 1969.

Järgmistest kokkulendudest kokkusurutult allpool

Jrk	Aeg	Koht	Mõnda iseloomulikku
XI	25.-27. 06.1982	GI baasis Särghaual Pärnumaal	***C. R. Jakobsoni*** 100. surma-aastapäevaga seotud matkad tema Kurgja talumail, tema kalmule. Niitsime, suplesime, orienteerusime, kõnelesime, ka lõkkeõhtul C. R. Jakobsoni mõjust, tema kolmest isamaakõnest
XII	24.-26. 06.1983	Jõgeval	Põhitegevus keerles Jõgeva Sordiaretusjaamas ja selle ümbruses
XIII	26.06.- 1.07. 1984	Vaiblas Võrtsjärve ääres	Et oldi Tartu elektrimeeste puhkebaasis, siis oli põhjalik tutvumine Lõuna-Eesti energiaprogrammiga. Orienteerumisel sumati juhtumisi ka rinnuni kraavides. Tantsumuusika oli valinud ja laskis kuulda ***Ivar Jõerüüt***. Söödi ülimaitsvat suitsukala!
XIV	28.-30. 06.1985	Pada orus Aseri Tellisetehase puhkebaasis	Matkati Aserisse, kus tutvuti keskkooliga (direktor ***Jaan Saar*** aitas kõik kohapeal korraldada), käidi Aseri Tellisetehases, selle spordihoones, külastati kultuurihoonet. Põhjaliku ülevaate Pada orus tehtud arheoloogilistest kaevamistest tegi seal kaevanud ajaloohuviline koolipoiss ***Indrek Pajumaa***. Orienteeruti Uljaste järve ääres. Orienteerumise võitsid: N – 1. ***Juta Nappus***, 2. ***Astrid Saava***, 3. ***Maaja Truuvert***; M – 1. ***Rein Randma***, 2. ***Rein Võrk***, 3. ***Enn Uusen***
XV	27.-29. 06.1986	Ahjal	Tuglase 100. sünniaasta. Tutvusime selle kandi loodusega, eriti sipelgate kaitsealaga; tõusime väga vara hommikul, et kopraid jälgida. Tutvusime kooliga, mõisahoonega, Tuglase radadega. Abiks oli ***Astrid Saava*** – DK esinaine, kes sealtkandist pärit. Segavõistkondade jalgpallimängud kooli staadionil
XVI	3.-5. 07.1987	Hobulaiul	Paadisõit Hobulaiule – romantika! Kaunis loodus. Vaikus, aga seda rebestasid sagedased vene lennukite sõjaharjutuste lennud. Kohtumine Haapsalu Põllumajandustehnika juhtidega. Ikka ka orienteerumine

Andres Siirdel tuli spordikomisjoni juhtida 1987. aasta detsembrist kuni 1991. aasta lõpuni – üleminekuaastatel; sealt edasi pole püsivat komisjoni olnud.

XVII	1.-3. 07.1988	Värskas Vabariikliku Õpetajate Täiendus-Instituudi baasis	Väga sooja veega järv. Väga suured rahvarohked toad. Väga kaunid metsad. Väga hea seltskond nagu ikka. Lõkke ääres raadiost uudiste püüdmine (aeg ju ärev). Ja muidugi orienteerumine
XVIII	30.06.-02.07. 1989	Vormsi saarel	Tutvumine saarega vormsilase ***Oiva Urva*** juhtimisel, kohtumine külanõukogu esimehe ***Ilona Urvaga***, minimatkad, ühistöö, lõkkeõhtu, ööbimine SKB puhkemajas ja telkides, orienteerumine. ***Aime Piirsalu*** ootamatu öövisiit.
XIX	22.-24. 06.1990	Niinsaarel Jõhvi „Agro" puhkebaasis	Matkad Kurtna järvistus ja Pühtitsa Kloostri uudistamine; arutelud hilisööni Virumaa probleemide üle
XX	28.-30. 06.1991	Jälle GI baasis Särghaual	***C.R.Jakobsoni*** 150. sünniaastapäev. Enamuse ajast veetsime Jakobsoni talumuuseumis Kurgjal. Tutvusime põhjalikult Vändraga, ka sealse kalmistuga, panime lilli ja küünlaid ***Lilli Suburgi***, ***Mihkel Lüdigi*** jt kultuuritegelaste kalmudele. Jõime iga päev Kurgjalt toodud piima. Oli igati ilus ja hingekosutav isamaaline kokkulend

1992. a maikuu töökavas oli eelteatena „Öökullide kokkulennu" ajaks märgitud 26.-28.06., kuid ... 1992. a. juunis oli rahareform ja mitmepäevane kokkulend jäi rahapuudusel ära. Midagi siiski toimus!

XXI	19.06. 1992 ühepäevane NB! Osavõtusoov oli esmakordselt kroonides!	Raplamaal Jalase külas	Teejuhiks oli maja liige ***Aino-Helene Valgma***. Tutvusime kohaliku muuseumiga, ***Villandite*** ettevõttega, kus toodeti paest esemeid, Maja Kergemuusikakoor laulis Jalase küla rahvale. Perenaised kostitasid meid maitsvate pirukatega. ***Aino-Helene Valgma*** oli selle küla hinge äratanud ühistööle: korrastamisele ja teede remontimisele, kooskäimistele ja – otsustamistele

1994. a juuniks ei kavandatud kokkulendu, sest tuli laulupidu, millega märgiti esimese üldlaulupeo 125. aastapäeva. 23.-25.09. olid küll sügisesed matkapäevad Arbaveres, aga see ei olnud „öökullide kokkulend".

XXII	1.-2.07. 1995	Arukülas	Sõideti rongiga 10.37; pilet maksis 3kr 50 senti, toiduraha koguti á 25 krooni. Orienteerumist ei olnud kavas, kuid matkati, niideti rohtu, lõhuti puid, parandati katust, söödeti loomi (ööbiti Hellema talus ***Anne Eenpalu*** juures). Kõige väiksema arvuga kokkulend – koos pererahvaga istus lauas 23 (!) inimest

1996. a kavandati XXIII kokkulendu Muhusse Maja liikme ***Lauri Eineri*** juurde, kuid teoks ei tehtud, sest 6. maiks olid teada andnud ainult mõned soovijad (osamaksuks oli 225.- krooni).

Sügisel korraldati ühepäevane matk Pääsküla rabasse ***Maret Tamme*** algatusel, kuid see ei olnud kokkulend.

Ka 1997. aastal ei kasutatud väljasõidul Lainela puhkemajja Käsmus „Öökullide kokkulennu" nimetust. Seal matkati, kohtuti kohalike kodu-uurijatega, loeti mereluulet.

1998. aasta juunikuu töökavas oli teada antud, et XXIII kokkulennul matkame ca 10 km ja kohtume kohaliku elanikuga (üllatus!). Paljudele saigi üllatus, kui kohaliku elanikuna tuli meile vastu ***Heimar Peremees***.

XXIII	28.06. 1998 ühepäevane	Ülgasel	Sõideti liinibussiga 184A. Matkajuht oli nõukogu endine aseesimees ***Heimar Peremees***. Ta näitas vanu fosforiidikaevandusi, tutvustas Ülgase küla ja võõrustas meid oma kodus. Pidasime sellel kokkulennul Heimar Peremehe sünnipäeva, mis oli just sel päeval. Kringel meie poolt, kõik muud maitsvad toidud proua Evi Peremehelt

„XXIV Öökullide kokkulend 10.-12.09.1999 toimus jälle GI baasis Särghaual. Töökavas oli kuulutatud: mõttetalgud maaelust, matkad, sh Kurgjale Jakobsoni tallu, saunamõnud, lõkkeõhtu, jalakeerutus ja seeneotsingud. 12. septembril meenutame ***Nikolai Alumäed*** tema 84. sünniaastapäeval."

Nii sündiski, kohapeal tehti ka tordid, sõprusringis oli igaühel meenutada midagi toredat alati kokkulendudel osalenud Nikolai Alumäest. Pikalt aeti juttu Tartust Särghauale elama asunud ***Ernst Peter-***

son-Särgava sugulasega ja käidi tema uues kodus. Käidi ***C.R. Jakobsoni*** perekalmistul lilli viimas ja küünlaid süütamas.

Seeni oli ülivähe. Kurgjal oli üleriigiline meepäev – osteti mett. Käidi ka kohaliku mesiniku kodus mett ostmas ning lauldi pererahvale eesti laule.

Sajandi lõpuaastal – 2000. aastal – Maja „öökullid" kokku ei lennanud. Ka 2001. aastal, kui tehti küll 22.09. kultuurilooline seenematk Ruilas ja Varbolas, ei olnud see kokkulend.

Arvult **XXV kokkulend** oli 2002. aastal, selle tekst töökavas: *„Kolmapäeval, 12. juunil kell 17.15 „lendame öökullide kokkulennule" „Strixi" (Rävala pst 10) kohvikusse. Vaatame slaide ja fotosid, meenutame ... Esimesest lennust saab k.a. 16. juunil 30 aastat!"*

Kokkutulnud tõdesid, et „Öökullide kokkulennud" on:

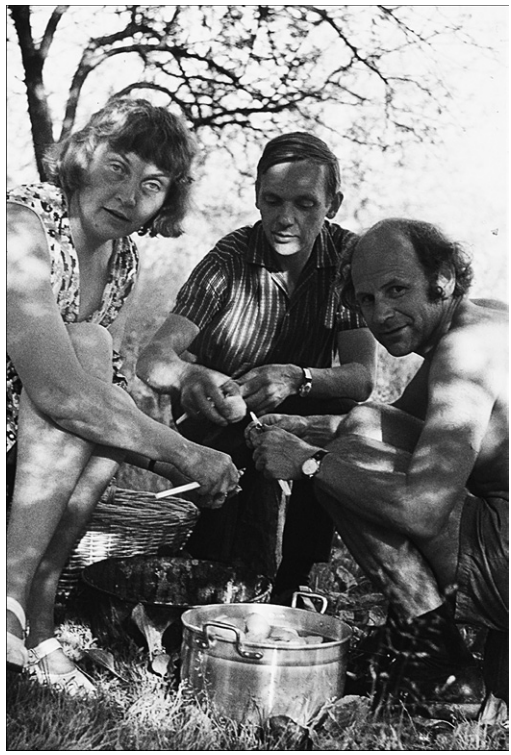
- loonud ühtekuuluvustunde;
- rikastanud uute teadmistega nendest paikadest ja inimestest;
- lisanud paar päeva mitmekesist ja meeldivat tervistavat tegevust, on olnud suurepärane vaba aja veetmine;
- rikastanud vaimu, sest teiste erialade inimestega lävimine koos veedetud päevil pakkus selleks palju võimalusi;
- „Öökullide kokkulendudest" osavõtnud on kujunenud sõbralikuks ja koostööaltiks tuumikuks Maja liikmeskonnas.

Liikumine värskes õhus on olnud Maja liikmetele alati meelepärane. Aastakümnete jooksul on arvukatel, ka ühepäevastel matkadel kõnnitud sadu kilomeetreid, eriti Tallinna lähistel, suusatatud, joostud orienteerumisradadel. Peatumiste meelispaikadeks on kujunenud Viitna, Käsmu, Aegviidu, Otepää, (viimatinimetatud olid kõrgkoolide suusabaasid), muidugi Ojaäärse, kus viimati käidi 2005. aasta sügisel.

Liikumine on rõõmu valmistanud paljudele Maja liikmetele võimlemistundides ja sulgpalli mängides, sellest on olnud kasu tervisele. Ürituste korraldajaid, juhendajaid ja eeskõndijaid on olnud kümneid, ikka Maja liikmete hulgast – ja ilma tasu saamata. Omamoodi rekord kuulub ***Ants Vaimelile***: sulgpalli hakati Majas mängima juba 1972. aastal, algul TPI kilehallis, peatselt võttis juhendamise enda kanda tema ja tegi seda veel 2001. aasta maikuus. Vapustav ja vaimustav pühendumine!

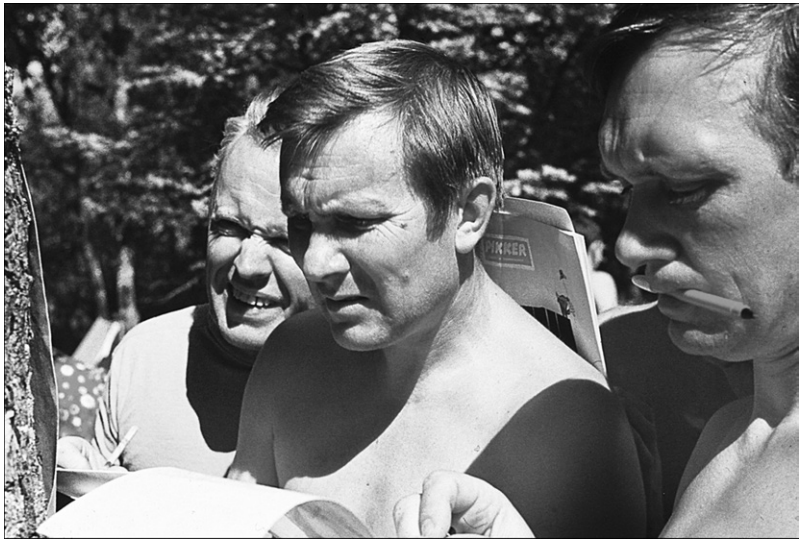

22.-24.06.1973 sõideti Silma jahilossi ümbrusse suvistele matkapäevadele (öökullide teisele kokkulennule) busside ja ka oma autodega

Lõunatoimkonnal: *Heli Arro*, *Eeli Tiigimägi* (keskel) ja *Anatol Sügis* tuli 83-le "öökullile" koorida mitu potitäit kartuleid

Öine suundorienteerumine oli kavas esimest korda ja nõudis korralikku päevast ettevalmistust, vasakult *Arvo Einre*, *Olev Tapupere* ja *Eeli Tiigimägi* – tema ka võitis; naistest oli võitja *Tiiu Luks*, perekondadest *Mikkal*

23.06.1973 suundutakse kaunis päikesepaistes Silmalt üheskoos Ants Laikmaa kodumajja

Hunniuse mudaravi proovivad nn ennetustöös oma nahal vasakult *Heino Arumäe*, *Endel Küllik* ja *Maie Tomson*

Suvised matkpäevad – „ÖÖKULLIDE VI KOKKULEND" – Aegviidus TPI puhkebaasis 24.-26.06.1977

Jaaniõhtu järel on hommikueinele jõudnud varem virgunud „öökullide" vahetus, kellele pakub kohvi direktor *Sirje Kalam* (seisab, vasakult esimene). Kosti võtavad vasakult *Ilme Pilv*, väsimatu kitarrimees *Oolu Rõõs*, *Enn Uusen*, *Elsa Pajumaa*, *Kadri Sisask*, *Tiia Viru*, *Aavo Teigar*; paremalt on näha *Helle Martinson*, *Ahto Lõhmus*

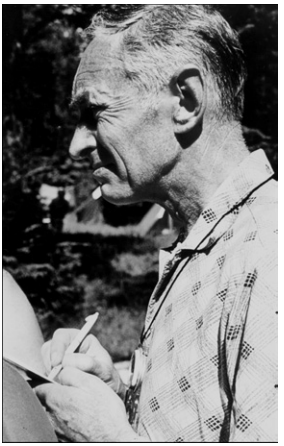
Aegviidu metsaradadelt puhkebaasi jõudnud jalgu puhkamas, vasakult *Tiia Viru* (istub), *Jaan Viru*, *Eeli Tiigimägi*, *Helga Laanpere*, *Ahto Lõhmus* abikaasaga, *Selma Arro*

Matkalt naasnutest nautisid paljud ehtsat allikavett; esiplaanil vasakult *Hendrik Arro*, *Oolu Rõõs*, *Enn Uusen*

Viitnal 21.-23.09.1979 toimunud matkapäevadel tunti suurt rõõmu orienteerumisest

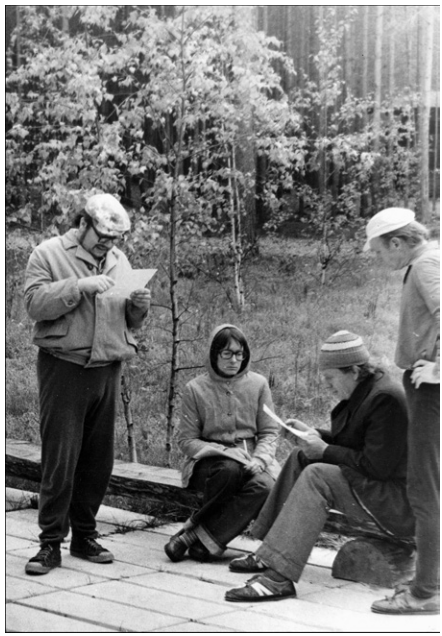

Nikolai Alumäe uurib stardi eel väga tähelepanelikult raja legendi

Finišeerivad *Leev Kuum* (ees) ja *Oolu Rõõs*

Naised ootavad stardiluba, vasakult *Koidu Marge*, rajameister *Liim* (seljaga) juhendamas *Arne Tunisega* viimase abikaasat, *Heli Arro*, *Tiia Mänd*, *Ilme Pilv*, *Helga Laanpere*, *Meida Mayer*, *Küllike Vee*, *Heli Raudsepp*, *Evi Pärsim* (valges)

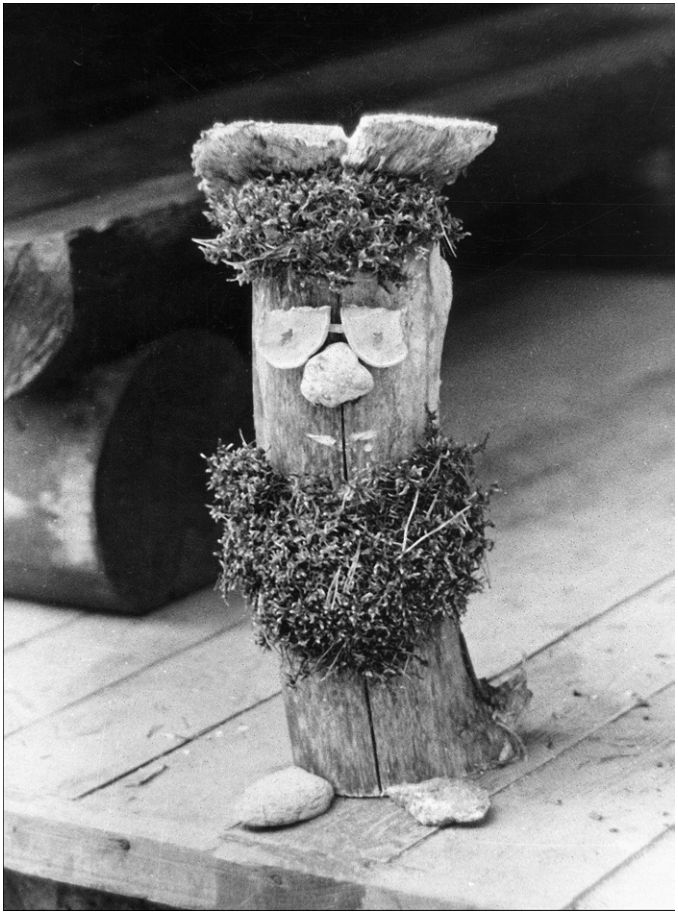
Rajameistrite *Liimi* (istub vasakul) ja *Teigari* juures uudistavad lõpetanute aegu *Enn Uusen* (vasakul) ja *Eeli Tiigimägi*

Meestesumm tuleb, võistlus on lõppenud; ees *Eeli Tiigimägi*, tema taga *Olav Keerberg*, *Ülo Vaher*, kõige taga *Arne Tunis*, tema ees *Ado Köstner*, *Nikolai Alumäe*, *Jaan Viru*

Eeli Tiigimäel (vasakul) ja *Heino Lelumehel* paistab jagada olevat meeldivaid muljeid; istub rajameister *Marje Liim*

Leitud metsakõdust kokku seatud metsaskulptuuri "Metsavana" tunnistasid hindajad eesotsas *Harry Õiglasega* parimaks; koostamist juhendanud *Leo Jürgenson* arvas, et tema oli lihtsalt hea modell

Maja liikmete meelispaiku on Viitna metsahõrvikud, mis pakuvad silmailu, hingeülendust ja tervisekosutust igal aastaajal; seeneline *Lilian Issako* metsaüksindust ei leia

Käbejalgsemad on enne teisi minimatkal Viitnalt Sagadisse jõudnud (23.09.1979); tagareas vasakult *Kadri Sisask*, *Sirje Kalam*, *Ants Kala*, istuvad *Aisre Koha* (vasakult teine) sõbrannaga, *Helga Laanpere*, *Elsa Pajumaa*, *Veera Zahharova* ja *Vilma Kala*

XXII "ÖÖKULLIDE KOKKULEND" 1.-2.07.1995 Arukülas
Anne Eenpalu juures

Pererahva seas grupp „öökulle", esireas vasakult *Jüri* ja *Meeli Lakson* tütrega, *Evelin* ja *Sirje Kalam*, *Mall Latik*, *Helga Laanpere*, *Elsa Pajumaa*, esiplaanil valges *Anne Eenpalu*; seisavad vasakult esimene *Kadri Sisask*, kolmas *Ilmar Laan*, edasi *Ingrid Laan*, *Koidu Marge*, *Ilme Pilv*, *Ada Ambus*, *Kaarel Eenpalu* mälestustahvlit uurib *Rein Võrk*, tema kõrval *Lembit Vaba*, *Mai Teder*, tema ees *Merilaid Saava*

Toiduvalmistamise eest hoolitsevad seekord (vasakult) *Mall Latik*, *Evelin* ja *Sirje Kalam* ning *Helga Laanpere*; valvsal pilgul jälgib tegevust nõukogu liige *Rein Võrk*

4.3. VAIMUVIRGUTUSI MALE JA KABEGA

4.3.1. MALEPISIK NAKATAB

„On loomulik, et üheks viljakamaks spordiharrastuseks Majas kujunes male, mis pakub üheaegselt mõtlemispinget, paeluvaid emotsioone ja mõnusat suhtlusvõimalust. Male oli paljudes akadeemilistes asutustes toredaks vahelduseks ja ajaviitmisviisiks vabadel minutitel. Ikka leidus mõni malekell, karp nuppe, ruuduline laud ja oskaja–huviline. Juhtus sedagi, et mindi mänguhasardis liiale", meenutab Maja maleelu innukas korraldaja ***Enn Pirrus*** (GI).

Maja maleürituste kenas nahkköites kroonikaraamatus leidub palju huvitavat. Esimese sisulise kande on teinud ***Enn Pirrus*** 26. novembril 1970: *„TTM malehuviliste esimene kokkutulemine leidis aset TA Sakala 3 saalis. Tulnuid oli 11:* ***U. Kreis***, ***U. Margna***, ***I. Mikk***, ***L. Mölder***, ***E. Pirrus***, ***A. Päss***, ***O. Rõõs***, ***A. Räni***, ***N. Štšeglov***, ***V. Talts***, ***Ü. Tedre***. *Tutvuti, vahetati mõtteid edaspidisest, valiti initsiatiivgrupp 1971. aastaks (V. Arhangelski, E. Pirrus, I. Rozenfeld, Ü. Tedre). Peeti välkturniir 1970. aasta TTM meistri selgitamiseks. Meistriks tuli* ***Vello Talts****, ergutusauhinnad said* ***Ülo Tedre,*** *(„keskmine mees")* ja ***Nikolai Stšeglov*** *(„tagumine mees").*" Nii ***E. Pirrus*** kui ***V. Talts*** said mõlemad 8 punkti ja jagasid 1.-2. kohta.

Raamatust on näha, et esimesel kokkusaamisel viibinute nimed korduvad sageli ka järgmistes sissekannetes, aga juurde tuleb arvukalt uusi.

4.3.2. JULGESTI RINDA PISTMA RAHVUSVAHELISTE MEISTRITEGA

Maleelu toimumispaigaks saab paljudeks aastateks TA hoone Kohtu 6. Esimene rahvusvaheline kohtumine toimus 2. märtsil 1971. a rahvusvahelise meistri ***R. Wade'***ga – Suurbritannia esindajaga turniirilt „Tallinn 1971". Külaline vestles oma Tallinna muljetest, Inglismaa maleelust, ***Paul Keresest***, prognoosis ka maailmameistri pretendentide väljavaateid eelseisvatel matšidel. Lõpuks andis külaline simultaani, milles võidupunkti sai ***Isai Rozenfeld***, viigi mängis välja ***Rein Vaher.***

9. veebruaril 1972. a oli Maja maleseltskonnal külas ***Paul Keres***. Kroonikast loeme: *„Kohtumisõhtul, mis vältas ligemale 3 tundi, vastas*

suurmeister meie paljudele pärimistele, kosutas end vahepeal Majas pakutud musta kohviga ning pidas maha tõsise simultaani". 32-st kohalolnust riskis Kerese vastu astuda 15, kellel õnnestus koguda vaid 3,5 punkti. Kerest võitsid ***Teet Tobias***, ***Raul Renter*** ja ***Isai Rozenfeld***, viigi sai ***Uno Mikkov***.

Ka kohtumine rahvusvahelise meistri ***Ivo Neiga*** 18. jaanuaril 1973. a teemal *„R. Fischer ja B. Spasski eile ja täna"* lõppes simultaaniga, milles Maja malemehed võitu ei saanud, kuid ***Rein Vaher*** ja ***Valter Küchle*** said viigi. Sama aasta 5. märtsil oli kohtumine ja simultaan rahvusvahelise suurmeistri ***Lev Polugajevskiga***, kellega malelahingut pidas 22 julget. Võidupunkti sai jällegi ***Isai Rozenfeld***, viigiga väljusid võitlusväljalt ***Hillar Bachman***, ***Viktor Hendrikson***, ***Vello Press***, ***Teet Tobias*** ja ***Ahto Räni***.

14. märtsist 1974 on Maja malekroonikas väga hoogsas käekirjas sissekanne: *„Jutud on räägitud, mängud mängitud, jutud jätkuvad, mänge mängitakse ikka. **V. Heuer**"*. Temaga mänginud 10-st mehest said viigi ***Vello Press*** ja ***Arvi Ravasoo***.

27. veebruaril 1975. a võõrustasid Maja maletajad turniiri „Tallinn 1975" üht osavõtjat, kellel seisis järgmisel päeval ees kohtumine eksmaailmameistri Boris Spasskiga; rahvusvaheline meister ***L. Espig*** (Saksamaa) andis siiski ka simultaani, milles Majale tõid võidupunktid ***Uno Hiie*** ja ***Enn Pirrus***, lisaks pool punkti ***Vello Pressilt.***

Rahvusvahelisi meistreid välisriikidest on Maja maletajad aastate jooksul korduvalt vastu võtnud, näiteks:

- 4.03.1977 – ***Axel Ornstein*** (Rootsi);
- 4.03.1979 – ***Rainer Knaak*** (Taani), keda simultaanil võitsid ***Ahto Kennik***, ***Uno Mikkov***, ***Vello Talts***, viiki mängisid ***Hillar Bachman***, ***Uuno Kreis***, ***Ilmar Mikk***, ***Enn Pirrus***, ja ***Hindrek Tamvelius***;
- 17.03.1981 – ***L. Barczay*** (Ungari);
- 3.03.1983 – ***Vlastimil Jansa*** (Tšehhi), kellest said võitu Maja malemehed ***Uno Mikkov*** ja ***Vello Talts***;
- 4.03.1985 – ***J. Jrjöla*** (Soome) jne.

Enn Pirrus meenutab: *„Neid külalisi saadi peamiselt traditsioonilistelt Tallinna rahvusvahelistelt turniiridelt nii **P. Kerese** osavõtul toimunuist, kui ka tema mälestuseks peetuist. Neil toimunud vestlused maailma maleelust ja muidugi ka simultaanid – jõukatsumised olid harivad ja ergastavad. Maja kohtumistel käisid ka ridamisi kõik Eesti paremad maleta-*

jad: juba eespooltoodud Keresele, Neile ja Heuerile lisaks ka ***J. Randviir*** *(1979),* ***T. Õim*** *(1975, 1983),* ***H. Luik*** *(1987) jt, ka rahvusvahelise kategooria kohtunik* ***L. Vahesaar*** *(1985). Temaga oli kõne all peamiselt Karpov-Kasparovi tiitlimatš."*

Kroonikaraamatusse tegi ***L. Vahesaar*** ka sissekande: *„Oli meeldiv kohtumine Teadlaste Maja malehuvilistega. Rõõmustas suur huvi kõigi aktuaalsete maleprobleemide vastu. Soovin parimat edu kõigis malesektsiooni edasistes ettevõtmistes."* (11.12.1985).

4.3.3. OMAKANDIMEHEDKI POLE "PAPIST"

Dateerimata, kas aastast 1970 või 1971, on kroonikaraamatus kirjas arutlus: *„TTM ja male. Millised peaksid olema need suhted? Sportlikul alusel? Vaevalt. Seltskondlikul? Küllap enam. Meenutada aeg–ajalt kunagist harrastust, otsida ilu males eneses, veeta vaba õhtutund mõttekaaslaste seltsis, kuulda huvitavat laiast maailmast? Just see! Siit siis ka programm : rohkesti välkmalet, kohtumisi huvitavate malemeistritega, sõprusmatše omataoliste maleharrastajatega."*

Omataolisi otsiti ja leiti: Ajakirjanike Liit, Inseneride Maja, koondis „Algoritm", Plaanikomitee, Kirjanike Liit jne.

Kroonikaraamatust: *„15. detsember 1981 – toimus huvitav kaheringiline sõpruskohtumine Plaanikomitee TU Instituudi malehuviliste ja TTM võistkonna vahel. Ehkki tulemus kujunes ettearvatust ühepoolsemaks, veedeti mõnus õhtu."* Seekord jäi peale Maja meeskond 15,5:4,5.

Ajakirjanike Liiduga kohtuti korduvalt. Esimesest – 22. märtsil 1972. a oli lugeda ajalehestki: *„Tallinnas oli sõprusmatš välkmales Teadlaste Maja ja Ajakirjanike Maja meeskondade vahel. 48:16 võidu said ajakirjanikud. Sügisel kohtutakse uuesti."* Peeti sõna ja kohtutigi 4. detsembril 1972. a. Kroonikaraamatus on kirjas: *„Võistlus toimus sedapuhku individuaalturniirina, milles võistkondlikku arvestust peeti individuaalvõistlejate punktide summeerimise teel. TTM-l oli kolm, AL-l üks võistkond"*. Maja I võistkond (***Renter, Mikkov, Vaher, Hütt***) sai seekord punktidega 43,5:30,5 võidu ajakirjanike üle.

Malehuvilised Maja liikmed olid erineva ettevalmistuse ja tasemega, meenutab ***Enn Pirrus***: *„olid endised Eesti meistriklassi kuuluvad maletajad (****Renter, Rozenfeld, Mikkov, Kühle****), neile lisandus suur hulk keskklassi harrastusmaletajaid õppejõudude ja teadurite hulgast, aegajalt sattus üritustele ka episoodilisemaid osavõtjaid. Põhivormiks kujunes välkmale, mis pakkus kõige enam meeldivat suhtlusvõimalust."*

4.3.4. MAJA OMA MALEMEISTRID

Välkmaleõhtuid oli Maja tööplaanis vähemalt kord–kaks kuus. Sõbralikus ringis, ent hasardiga peeti malelahinguid Maja malemeistri nimele. Seni on seda tehtud 18 korda:

- Seitse korda oli malemeistri tiitli pingelistes malelahingutes saanud ***Uno Mikkov*** (1971, 1976, 1977, 1982, 1984, 1985, 1987);
- Viiekordne meister ***Valter Küchle*** (1975, 1978, 1981, 1983, 1986);
- Kaks korda heitles end meistriks ***Raul Renter*** (1972, 1974);
- Üks kord on meistritiitli oma nimele saanud ***Vello Talts*** (1970), ***Ahto Räni*** (1973), ***Isai Rozenfeld*** (1979) ja ***Enn Pirrus*** (1980).

Endastmõistetavalt kujunes Majas kaunis komme: aasta malemeister andis järgmisel aastal simultaani, näiteks 1975. a meister ***V. Küchle*** üle õnnestus võit saada vaid ***E. Pirrusel***, 1973. a meistri ***A. Räni*** mängisid aga üle ***Vello Press*** ja ***Uno Kanarik***, 1974. a meister ***R. Renter*** loovutas oma simultaanil ainult ***Rein Vaherile*** pool punkti.

Imetlusväärne on olnud ***Enn Pirruse*** tegutsemine. Aastast aastasse on tal jätkunud jõudu ürituste korraldamise kõrval ise pidevalt kaasa mängida ja meistritiitligi eest võidelda. Maja maleelu temata olnuks olemata.

„Tore traditsioon kodustel võistlustel oli autasustada meenetega mitte ainult võitjat, vaid ka nn "keskmist meest" ja sageli ka viimaseks platseerujat, mis ei peletanud nõrgemaidki ning lõi võistlustel õdusa ja sõbraliku õhkkonna. Kena oli tähistada ka mõnd juubelisünnipäeva maleturniiriga, samuti manalasse lahkunud kolleege samal viisil meenutada", arvab ***E. Pirrus*** tagasihoidlikult, lisamata muidugi, et just tema need kaunid tavad ongi loonud.

29. oktoobrist 1980 sai maleelu püsipaigaks „Strix" (siis veel Lenini pst 10 kohvik). Välkmaleõhtul osalejad tundsid end uues kohas õdusalt ja mängisid huviga. Tulemused: 1. ***Valter Küchle***, 2. ***Ado Köstner***, 3. ja 4. kohta jagasid ***Enn Pirrus*** ja ***Toomas Kööp***.

4.3.5. MAAILMA AINULAADNE MALETURNIIR

Elevust tõi Maja maleellu täiesti erakordne ja omapärane Majas korraldatud maailma ainulaadne akadeemik **Ferdinand Johann Wiedemanni mälestusturniir males.**

Algas see nõnda: 1973. a ilmus ***Paul Aristelt*** kaunis ja ülevaatlik raamatuke Wiedemannist (30.03.1805-29.12.1887), milles oli trükitud šarž „**Wiedemann** malet mängimas." See ärgitaski mõtte teha väljapaistva keelemehe meenutuseks maleturniir 1974. aastal ning tutvustada turniiri avatseremoonial Wiedemanni elu ja tööd, eriti tema 1869. a ilmunud „Eesti-saksa sõnaraamatut"(üle 55 000 sõna), mille esmatrükkimisest täitus 105 aastat. Et 1973. a oli ilmunud ka selle sõnaraamatu kolmas kordustrükk, millesse kasutamise juhised oli kirjutanud Maja asutajaliige, kultuurikomisjoni aseesimees, Emakeele Seltsi teadussekretär, suur malehuviline ***Heino Ahven***, oli selge, et maletajatele saab väga huvitava Wiedemanni elu ja tööd tutvustava ettekande just temalt.

16. veebruaril 1974 saigi teoks Wiedemanni I mälestusturniir males (TA saalis Kohtu 6); osalejad said auhinnaks või meeneks raamatu, millesse lisati turniiri tarbeks ***Evald Okka*** tehtud raamatuviit (nii tehti ka kõikidel järgnevatel turniiridel).

Esimesel Wiedemanni mälestusturniiril oli mängimas 6 võistkonda: TTM I, TTM II, TPI üliõpilased, Eesti Energia, Inseneride Maja ja Ministrite Nõukogu Asjadevalitsus. Spordilehes avaldatud sõnumist loeme: *„Tallinna Teadlaste Maja korraldatud välkturniiriga tähistati NSVL Teaduste Akadeemia 250. aastapäeva ja meenutati Eestist võrsunud akadeemikust maleharrastajat F.J. Wiedemanni. Võitsid võrdse arvu punktidega Tallinna Inseneride Maja ja Tallinna Teadlaste Maja I võistkond."* Olgu lisatud, et selles mängisid ***Mikkov, Renter, Talts, Küchle*** ja ***Räni***.

Edaspidi toimusid **Wiedemanni mälestusturniirid** järgmiselt:

II – 21.02.1976 Sakala 3 TA saalis, osales 6 võistkonda, võitis Inseneride Maja I oma II meeskonna ees, Teadlaste Maja I (***Küchle, Rozenfeld, Talts, Vaher, Tedre***) jäi neljandaks, teine võistkond viimaseks;

III – 26.02.1978 samas saalis, osales 16 meest, peeti individuaalturniirina, millel summeeriti 3-liikmelistele võistkondadele saavutatud punktid; võitsid TPI üliõpilased, TTM I jäi teiseks;

IV – 29.02.1980, Wiedemanni sünnist oli siis 175 aastat; osavõtjaid 24, kes jaotusid 6 võistkonda. Need reastusid: 1. TTM I (***Mikkov, Küchle, Sokk, Pirrus***), 2. Malekool (***Eintalu, Tamme, Rõtov, Nei***), 3. TPI, 4. Spordileht, 5. TTM II (***Vaher, Kennik, Bachman, Kreis***), 6. Ülejäänud kokkutulnud.

Individuaalselt võitis ***Eintalu***, 2.-3. kohta jagasid ***Küchle*** **ja** ***Mikkov***;

V – 20.02.1982 TATR hoones II k aspirantuuri saalis (tol ajal Lenini pst 10, nüüd Rävala pst 10); osales 5 võistkonda. 24. veebruari Spordilehest: *„Individuaalselt võitis peaauhinna meister* ***Jüri Randviir*** *(Spordileht). Järgnesid meister* ***Uno Mikkov****, meistrikandidaat* ***Valter Küchle*** *(mõlemad. Teadlaste Maja) ja* ***Sergei Gogolev*** *(„Algoritm“). Meeskondlikult oli parim Tallinna Teadlaste Maja (****U.Mikkov, V. Küchle, U. Kreis, E. Pirrus, R. Vaher****) 40 p. Järgnesid: „Algoritm“ 35,5, Põhja-Kõrgepingevõrgud 29,5, Spordileht 24 p. jt.”*;

VI – 31.03.1984 samas saalis; osales 4 võistkonda, individuaalselt võitis ***Küchle***, võistkondlikult TTM I, teiseks jäi Malekool, kolmandaks „Algoritm”;

VII – 30.03.1985 samas saalis; sellega tähistati akadeemik Wiedemanni 180. sünniaastapäeva; osales 4 võistkonda, kellest esimeseks tuli Inseneride Maja, teiseks jäi TTM (***Mikkov, Pirrus, Vaher, Kennik***);

VIII – 19.03.1988 maletati samas saalis, (turniirid aga lõpetati tavaliselt samas hoones kohvikus „Strix”). Seekordki oli võistlemas 4 võistkonda, kes jaotasid kohad: esimene – Inseneride Maja, teine –Teadlaste Maja (***Mikkov, Pirrus, Mikk, Küchle***), kolmas – Kirjanike Liit, neljas – TA Meeskoor;

IX – 31.03.1990 osales 10 meest, individuaalselt: I–***Mikkov***, II–***Räni***, III–***Pirrus***. Kroonikaraamatust: *„Võistluse käigus moodustusid kaheliikmelised võistkonnad. Rebimine nende vahel oli pingeline, liidrirollis oldi vaheldumisi. Lõpuks kujunes asi nii: „Tehnika” (****A. Räni****, **B. Pellenen**) 22 p.; 2. „Majandus” (****U. Mikkov****, **A. Marksoo**) 21,5 p.; 3. „Kirjandus” (****Ü. Tuulik, J. Tuulik****) 20,5 p.; 4. „Kõnemehed” (****E. Pirrus, Ü. Tedre****) 17 p.; 5. „Geoloogia” (****R. Vaher, T. Meidla****) 9 p.*

Üritus läks korda. Auhindadena viidi kaasa huvitavat kirjandust ja turniirimeeneid. Korraldus ladus. Akadeemiku elutee huvitavamatest tahkudest pajatas ***Ü. Tedre***”;

X – ja seni viimane Wiedemanni mälestusturniir peeti aastaid hiljem 29.03.2000 „Strixis” aegumatu tähtsusega eesti keelt arendanud keelemehe 195. sünniaastapäeva tähistamiseks. Ühtlasi meenutati sellega heade turniiride üht korraldajat, Majas üle paarikümne aasta maletanud keelemeest ***Heino Ahvenat*** (11.11.1919-22.04.1988), kes viimse turniiri mängis veel kuu enne oma lõplikku lahkumist (Wiedemanni VIII mälestusturniiril 19.03.1988), jäädes 18 osavõtja seas jagama 9.-11. kohta. Kümnes Wiedemanni mälestusturniir, kus ***U. Mikkov*** tuli esimeseks, jäi temale ka viimseks.

Kümnendal turniiril hõivas teise koha kirjanik ***Ülo Tuulik*** ja kolmanda tema kolleeg ***Tarmo Teder***. Võistkondi oligi ainult kaks, esimese koha võitis Kirjanike Maja. ***F.J. Wiedemannist*** ja ***H. Ahvenast*** vestis ning austas osalejaid Maja nõukogu liige ***Elsa Pajumaa***.

Välja anti ikka Evald Okka tehtud raamatuviit. Neid on Majal veelgi – ootamas järgmisi Wiedemanni mälestusturniire. Tavaliselt kutsuti külla malevõistkondi, kellega oldi varem juba kohtutud, aga ka Haapsalu Wiedemanni kooli, tollase Tallinna I keskkooli (endine Kubermangugümnaasium, mis Wiedemanniga seotud) ning ka üliõpilaste võistkondi. Kahjuks ei ole koolinoored aktiivselt kutseid alati kuulda võtnud. Aga lootus jääb!

Maja malehing ***Enn Pirrus*** võtab Wiedemanni mälestusturniirist öelda nõnda: *„See kujunes küllaltki põnevaks sündmuseks Tallinna maleelus. Sellel võideti ja kaotati, kuid toredad kirjandusteosed meenutavad neid heitlusi paljude kodulaual.“*

4.3.6. MALEFESTIVALIL

Majas on olnud ka üks erakordselt huvitav ja tähelepanuväärivmaleüritus – Teadlaste Maja võistkond osales Läti linnas Ventspilsis korraldatud üleliidulisel malefestivalil neljaliikmelise võistkonnaga 1.-13. augustini 1976. a. Saadi jõukohane 26.-30. koht 66 võistkonna seas.

Kroonikaraamatust loeme: *„Festival osutus järjekorras kuuendaks. Meie kõigi aegade ainsad eestlased sellel. Ühtekokku osales 222 võistlejat, neist 5 meistrit ja 49 meistrikandidaati. Võistlus toimus šveitsi süsteemis. Meie võistkond:* ***H. Bachman****,* ***A. Kennik, E. Pirrus*** *ja* ***M. Vahemetsa*** *(naismaletaja).Ühtekokku 11 vooru, konkurents oli tihe, vastased tugevad, partiid võistluslikud.”*

Kahjuks pole Maja üliahtad rahavõimalused lubanud Maja maletajatel ringi sõita ega ka kaugemalt külalisi kutsuda, auhinnad ja meenedki on olnud ülimalt tagasihoidlikud. Kui siia lisada Maja paljude tugevate malehuviliste lahkumine meie seast ning ***E. Pirruse*** arvamus: *“Noori malehuvilisi juurde ei tulnud – algas arvutite võidukäik meie ellu! Isegi elevust tekitanud iga-aastased Maja meistrivõistlused kaotasid oma pinge. Maleelu mõõnab, et mitte öelda halvemat. Kahju! Majal oli üsna kena materiaalne baas. Ehk sünnib veel ime?”*, siis jääb üle tõdeda: ime peaks küll sündida saama, sest Maja male „raudvara” – ***A. Kennik, R. Vaher*** ja ***E. Pirrus*** on ju alles ja kroonikaraamatus jätkub veel tühje lehti! Küllap kasvab ka noori teadlasi, kes malet vaimuvirgutusena hindavad!

Hillar Bachman

Uno Hiie

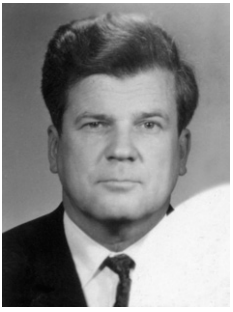
Ahto Kennik

Valter Küchle

Ilmar Langeberg

Ilmar Mikk

Enn Pirrus

Paul Rahno

Raul Renter

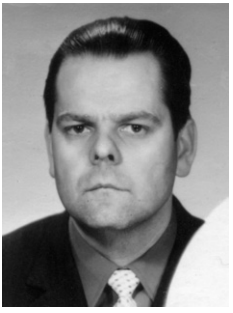
Isai Rozenfeld

Ahto Räni

Vello Talts

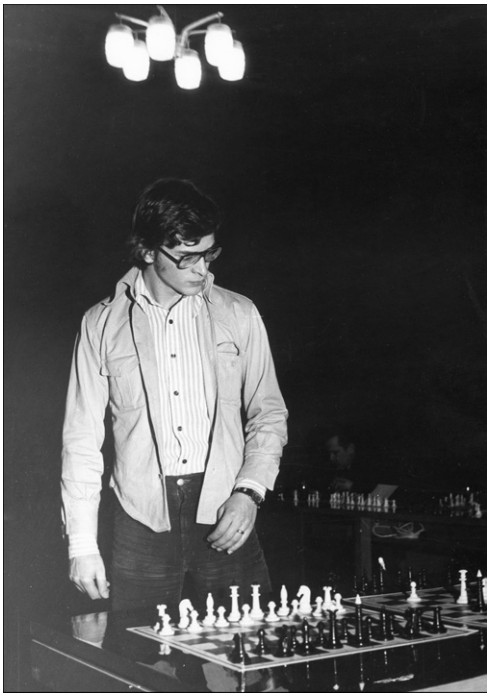
Teet Tobias

Rein Vaher

Tiit Saluvere – kabeelu krraldajaid

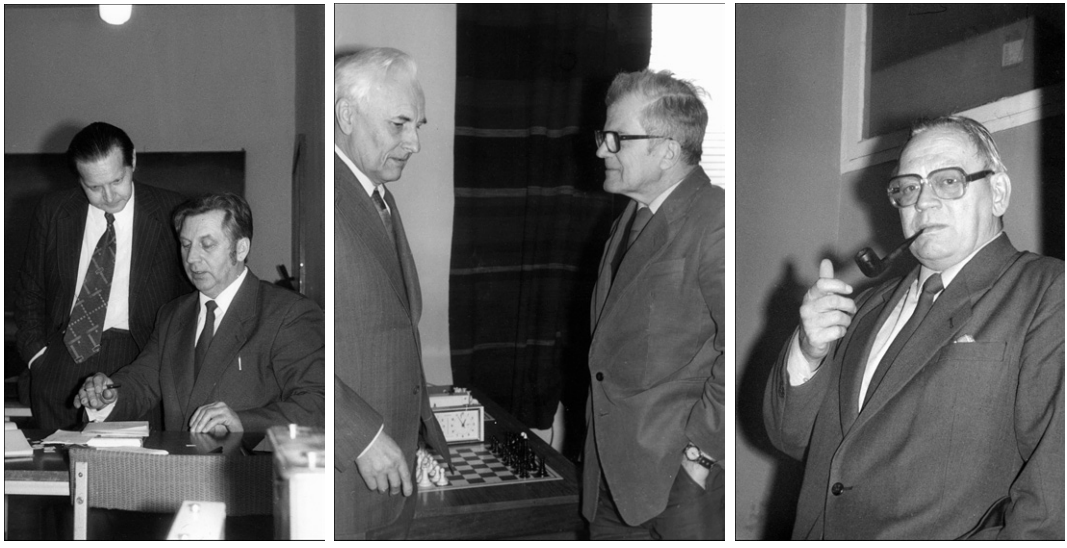
Rahvusvaheline meister Rootsist *Axel Ornstein* andmas simultaani Teadlaste Majas 4.03.1977 (Kohtu tn 6) 12-l laual; teda võitsid *Väino Klaus*, *Hillar Bachman*, *Indrek Koolmeister*, *Peep Pirrus*, punkti poolitas *Marino Talfelt*

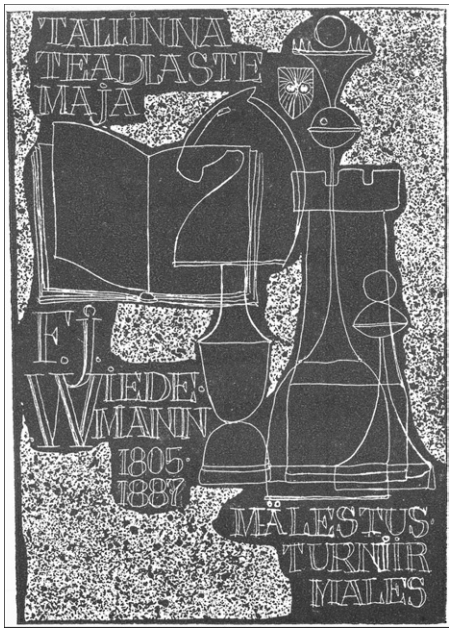
Vasakult *Rein Vaher*, *Peep* ja *Enn Pirrus*

Fotomeenutusi 1988. aasta 19. märtsil peetud VIII Wiedemanni mälestusturniirilt; tänukäe ulatab *Heino Ahvenale* ettekande, osavõtu ja korraldusabi eest *Elsa Pajumaa*, keda täiendab spordikomisjoni esimees *Andres Siirde*

Vasakult *Rein Vaher*, *Enn Pirrus*, *Uno Mikkov*, *Ilmar Mikk*, *Ülo Tedre*

Ülo Tedre

Ants Erm

Võistluskahureid paugutavad *Valter Küchle* (vasakul) ja *Uno Mikkov*

Midagi põnevat! Vasakult *Ülo Tedre*, *Ants Erm*, ?, *Paavo Kivine*, *Ülo Tuulik*

4.3.7. KABEKÖITVUS KASINAM

1975. aastast edasi viie aasta jooksul toimetasid Majas agarasti ka kabehuvilised. Alustati 24. veebruaril kell 17.30 Kohtu 6 saali kõrval, kus nüüd juba aastaid presidendi kabinet, siis aga oli asepresident K. Rebase ja TA presiidiumi teadussekretäri E. Pajumaa ühine töötuba.

Tööplaanis anti Maja liikmetele teada: „Esimene kabemänguõhtu ja edasise tegevuse täpsustamine." Kavandati ja täpsustatigi. Juba sama aasta aprillis kohtuti ETKVL-i kabetajatega, maikuus võeti mõõtu omavahel. Suvekuid, ka septembrit ei kulutatud väga tubastele tegemistele.

Külaliskabetajatega kohtuti jälle sügisel. Esimene sõprusvõistlus Plaanikomitee kabehuvilistega peeti 25. novembril, meistrivõistlused pandi kavasse päris detsembri lõpuks. Selle aasta väga aktiivse kabeelu korraldamise eest pälvis Maja tänutähise ***Tiit Saluvere*** (KBFI).

Järgmisi kabeaastaid sisustab juba ***Toivo Orav***, Maja asutajaliige (EBI). Kõik toimub endistviisi kindlas rütmis: ikka omavaheline jõukatsumine kord kuus, sekka ka tugevaid külalisi ETKVL-ist, Plaanikomiteest ning Kirovi-nim. kalurikolhoosist. Korraldustöös abistab teda ***Vello Pihelgas*** (EBI).

1979. aastal võeti tavakohaste ürituste kõrval ette ka kasvav põlvkond ja korraldati 15. aprillil TA saalis Sakala 3 rahvusvahelisele lasteaastale pühendatud kooliealiste laste kabevõistlused.

Mitukümmend huvilist pidas Majas kokku 26 kabelahingut. Kahjuks ei peetud kroonikaraamatut, ei saa siinkohal võitjate nimesid pakkuda.

Tänamatu organiseerimistöö väsitas, korraldajate töökoormus põhitööl suurenes ning ülemajalised kabeüritused Maja töökavast taandusid.

4.4. NOBEDAD NÄPUD AITAVAD ALATI

Rahvaste iidvana näputöö- ehk käsitöökultuuri pole suutnud töös-tus välja suretada. Oludest sõltuvalt, kord rohkem, kord vähem, on olnud vajadus luua igapäevaseid tarbeesemeid, ning inimese enamasti loomulik ilumeel on saanud seeläbi esemelise väljundi. Tarvidus kauneid esemeid ja asju luua ei sõltu igakord inimese kutsealasest ettevalmistusest. Seda on tõestanud ka Maja nobenäpud.

Rahvasuus laialt kasutatud ütlemine: *„Kes palju teeb, see palju jõuab,"* kehtib paljude Maja liikmete, iseäranis aga ***Maret Tamme*** kohta. Pingelise matemaatikutöö kõrval Küberneetika Instituudi vanemteadurina oli ta Maja asutajaliikmena ka agar Maja volinik. Nõukogu liikmena juhtis ta 1971-1973 daamidekomisjoni, 1979-1983 kohvikukomisjoni, seejärel 1983-1996 näputöökomisjoni. Just Maret Tamm, kes ise oskas teha väga palju mitmes tehnikas käsitööd, oli see, kes innustas teisi tegema ja koondas arvukad tegijad.

Huvi äratamiseks ja teadmiste edastamiseks ning oskuste proovimiseks oli aastate jooksul naistel mitu kokkusaamist enne, kui loodi kavakindlalt igal nädalal koos käiv näputööhuviliste ring. Maja töökavades teatati:

1973. a 24. oktoobril toimub TPedI-s (Narva mnt 41) õhtu „Täna koome ja heegeldame" ***Laine Aarne*** ja ***Saima Loigu*** juhendamisel; kaasa võtta lõng, vardad, heegelnõel;

1974. a 18. septembril – TA aspirantide saalis (Lenini 10 III k.) tarbekunstniku vestlus "Mida teeme lappidest?";

1974. a 20. novembril – TPedI töökojahoones (ruumis C-5) „Täna tikime", nõuanded ***L. Aarnelt***; tikkimise uudistest vestleb ***S. Loik***. Kaasa võtta soovikohane materjal;

1975. a 19. novembril ja 10. detsembril TPedI käsitööklassis (C-4) ***Saima Loigu*** juhendamisel naise ja mehe köögiriietuse valmistamine; kaasa võtta oma materjal;

1976. a 18. märtsil – TA aspirantide saalis ***Kaisa Puustaku*** vestlus portselani maalimisest;

1978. a 15. novembril – samas, ***Virve Abeni*** vestlus tekstiilist kodus;

1979. a 14. veebruaril – samas, ***Lea Valter***: „Kuidas teha gobelääni?"

1979. a 23. mail kell 17 koguneti samas näputööringi avakoosolekule, juhendajaks ***Aino Veenre***, korraldajaks ***Maret Tamm***. Sama aasta oktoobrist jätkati tööd juba kolmes grupis. Siitpeale muutusid Maja töökavas tavaliseks teated: *„Näputöötegijate kooskäimised. Teated Maret Tammelt tel. ...”* Nii oli vaja, sest kohti, kus käidi koos õppimas ja tööd tegemas oli mitu. Lisaks eelnimetatutele, nagu meenutab ringi liige ***Kaisa Mens***: *„Üheks püsivamaks kogunemiskohaks sai Vabariiklik Õpetajate Täiendusinstituut (VÕTI) Sakala tänavas, milles töötav konsulent **Maimu Põldoja** võttis meid oma hoole alla. Veel kasutas näputööring TA Presiidiumi (Kohtu 6) ja Küberneetika Instituudi ruume (Mustamäel). Viimase pööningukorrusel olid üleval ka kudumisteljed.”* Korraldati ka välilaager Kloogal Tallinna Polütehnilise Instituudi spordibaasis, kus värviti mitmesuguseid riideid mitmes batika tehnikas. Nahkehistöö saladustega tutvuti huvikeskuses “Kullo” ning saadi juhendeid nahkesemete tegemiseks.

Kõik aastad ***Maret Tammega*** koos käsitööd teinud geoloogiateadlane ***Kaisa Mens*** jätkab: *„… kogunenud olid käsitöötehnika oskustes tasemelt erinevad. Oli päris algajaid kui ka väga häid oskajaid. Esimeseks juhendajaks oli suurte kogemustega käsitööõpetaja **Aino Veenre**, kelle abil saadi selgeks, et peale tavalise heegelnõela on võimalik pitsi teha tuniisheegelnõela, heegelhargi, niplis- ja süstikpitsitehnikas, omandati ka makrameetehnika, milles valmistati käekotte, vöösid, seinakaunistusi ja lillepotiümbriseid.*

Esimestel aastatel õpiti tikkimist, milles lemmikmotiiviks kujunes lilltikand. Selles tehnikas tehti muhu susse (pätte), pilte, prillitoose, nõelapatju, veste ja isegi üks seelik (Lihula kihelkonna motiividel).

*Üheks meelistehnikaks kujunes silmuskudumine, milles valmisid islandi kampsunid, sõrmkindad, šanellkostüümid, kleidid ja pitslinad. **Maimu Põldojalt** saime teadmisi kudumite mitmesuguste detailide tegemiseks (kandid, taskud, nööpaugud, kaelused jne).*

Käsitöötehnikatest käsitletigi põhjalikumalt heegeldamist, tikkimist, kudumist, makrameed, gobelääni, nahkehistööd, kangaste värvimist (batika ja siidtrükk) ning lapitööd. Käsitöötehnika valik sõltus eelkõige seda tehnikat valdava juhendaja olemasolust. Esemete tegemine õpitud tehnikas oli paratamatult seotud tolleaegsete majanduslike oludega nii materjalide kui ka töövahendite valikul. Siiski, juhendajad ja ka mõned osavõtjad suutsid hankida defitsiitseid töövahendeid (harke, süstikuid, pitsipulki jne) kogu ringi tarbeks. Organiseeritult õnnestus osta põrandariiete kudumiseks ketellõikeid ja tikkimiseks lõnga, lasta tallutada muhu susse ning raamida pilte.

Lähenev XX üldlaulupidu (1985) äratas huvi rahvarõivaste vastu ja soovi neid endale valmistada. Konsulteeriti rahvakunstikoondise „Uku" meistritega, külastati Eesti Etnograafiamuuseumi ning otsiti seelikuriiete kudumiskohti. Laulupeoks jõudsid nobedamad valmis teha oma soovirõiva komplekti, teised valmistasid üksikesemeid oma seniste rõivaste täiendamiseks: tehti seelikuid, särke, käiseid, tanusid, liistikuid, sukki ja kirivöösid, aga ka lastele ja lastelastele kinkimiseks vöösid ja sukapaelu."

1991. aastal tekkis võimalus toetada meie piirikaitsepoisse (nii oligi detsembrikuu töökavas kirjas) soojade sokkide, kinnaste ja sallidega. Loomulikult algatasid esemete kogumise Majas näputöötegijad. Nad kogusid ja pakkisid ning andsid ka üle.

Järgmisel aastal algatas ***Monika Oit*** piirivalvuritele kardinate, kruuside, tasside ja raamatute kogumise jõulukingitusteks. See läks korda, jällegi olid kogumise korraldajad ja üleandjad näputööhuvilised.

Jätkab ***Kaisa Mens***:

„Näputööringi tegevus jagunes kaheks omavahel tihedalt põimunud liiniks. Esiteks – mitmesuguste käsitöötehnikate õppimine ning siis oma võimete ja oskuste proovilepanek esemete valmistamisel selles tehnikas.

*Teiseks – klubiline tegevus, mille käigus kuulati asjatundjate huvitavaid esinemisi (**Anu Raud, Anni Kreem, Saima Loik, Elgi Reemets, Maimu Plees, Silvia Hanson, Laine Aarne, Virve Aben** jt), külastati „Mistrat", „Ukut", „ARSi" ning mitmeid käsitöönäitusi; lehitseti mitmesuguseid defitsiitseid ning vanu käsitöö- ja moeajakirju (Burda, Triinu, Taluperenaine, Maret jne).*

Sügistalvised näputöötegemised lõpetati kevadeti näitusega. Need toimusid kas TA aspirantide saalis, VÕTI-is või Küberneetika Instituudis ja kestsid 2-3 päeva. Väljapandud esemete ning ka külaliste vähesuse üle ei saadud kurta. Näitusel esinemiseks andis julgust asjaolu, et esemed pandi välja autori nimeta."

Maja 1996. a jaanuarikuu töökavas oli teade:

*„4. ja 5. jaanuaril 16-19 Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudis võtame esemeid näitusele „Ajahambast puremata." Näitus peaks andma ülevaate sellest, mida 30 aasta jooksul on Teadlaste Maja näputööhuvilised õppinud ja teinud. Näituse pühendame Maja asutajaliikmele, näputööhuviliste koondajale ja juhendajale, KüI volinikule **Maret Tammele**, kes peab 1. jaanuaril oma suurt juubelit. Teave **Koidu Margelt** või **Juta Tarviselt.***

Esmaspäeval, 8. jaanuaril kell 18 avame näituse, õnnitleme Maret Tamme. Näitus jääb avatuks 8.01. 16-18, 9.01. 11-17, 10.01. 11-18 ja 11.01. 11-15."

See oligi Maja viimane näitus, mis oli näputöötegijate õpetaja ja eestvedaja ***Maret Tamme*** 70. sünnipäeva puhuks korraldatud. Lahkus siitilmast ***Maret Tamm***, lakkasid näputöötegijate kooskäimised. Kes tuleb näputööhuvilisi innustama ja kas tuleb asendaja? Seni ei ole tulnud, aga võiks juba tulla! Ammu on aeg!

4.5. LAULAME ISE

1986. aasta 17. oktoobril toimus Maja Kergemuusikakoori „Rido" 10. aastapäeva kontsert Tallinna Matkamajas. Juba kümme (!) ohkas mõnigi.

Esimest korda kutsuti töökava kaudu lauluhuvilisi Maja liikmeid 1976. a 12. oktoobril TA saali Sakala 3. Sestpeale käisid laulu- ja muusikahuvilised koos kolmapäeviti kell 17.30. Konservatooriumi üliõpilane ***Imbi Potter*** (Maja liikme ***Arvo Ratassepa*** õpilane) arendaski kirglikest lauluhuvilistest Kergemuusikakoori. Hiljem on dirigentidena „Rido" juures kätt proovinud veel ***Sven Peterson*** ja ***Irene Schifrin***. „Rido" on esinenud aastate jooksul korduvalt Maja pidudel ja pidulikel aastapäevaõhtutel Raekojas, aga ka mujal – ja mitte ainult Maja rahvale. Solistidena on võlunud kuulajaid koori liikmed ***Silver-Lello Jõks, Aave Kerkel*** ja ***Helvi Uibopuu***.

1983. a oktoobrist käis koor harjutamas TA IV korruse saalis (Estonia pst 7), mille SKB oli vabastanud seoses Mustamäele kolimisega. Koorivanemaks oli ***Tiit Kallaste*** järel saanud ***Jaan Allikvere***. Maja töökavas anti aeg-ajalt teada, et oodatakse uusi lauluhuvilisi, eriti mehi.

Koor ja dirigent võtsid üksmeelselt asja väga tõsiselt: suviti korraldati isegi laululaagreid, mõnikord koos pereliikmetega, harjutustunde vahele ei jäetud. Kooriga koos arenes jõudsalt ka naisansambel „Jingle Bells", kes ulatusliku, sh võõrkeelse repertuaariga käis laulmas isegi väljaspool Eestit: Leningradi ja Moskva teadlaste majades, Bulgaarias, Soomes. 18. mail 1990 laulsid nii koor kui ansambel Maja korraldatud Narva päeval Narva eestlastele. Sama aasta 6. juuli kirjas Narva-Jõesuu linna juhile ***Juri Andrejevile*** palub nõukogu abi, et seal läbi viia 13.-16. septembrini koori järjekordne laululaager; selleks on vaja: klaveriga harjutussaali, 5-7 autole parkimiskohta ning öömaja (14 naist, 9 meest). Kirja lõpul lubatakse: *„Laupäeval või pühapäeval võiksime anda ka sõpruskontserdi kas puhkajatele või Narva-Jõesuu elanikele."* Lubadused ka täideti, selle eest seisis hea ka juba uus koorivanem (1990. aastast) ***Tiia Mänd***, kes laulab nii kooris kui ansamblis.

Väga südamlikult võtsid koori esinemise vastu Raplamaa Jalase küla elanikud 19. juunil 1993. Esineti küla keskel kaevu juures, kuhu külaelanikud olid tänutäheks kaasa toonud Maja rahvale pakkumiseks maitsvaid küpsetisi. Selle korraldas Maja toimekas liige ***Aino-Helene Valgma***, kohaliku kultuurielu ilmestaja oma lapsepõlvemail.

1993. a 4. mail korraldas Maja nõukogu (kooskõlastatult välisministeeriumiga) kevadkontserdi ja tagasihoidliku vastuvõtu Tallinnas asuvate välisriikide saatkondade töötajatele Küberneetika Instituudi saalis Mustamäel. Esinesid Maja Kergemuusikakoor „Rido" ja naisansambel. Mitme saatkonna töötajad tänasid pärast kontserti meeldiva üllatuse eest, olles imestunudki, et teadlased nii kenasti laulda oskavad. See olevat olnud neile meeldiv ja erakordne üllatus, et neid esindustöö eest siin riigis teadlased oma kontserdiga tänavad.

Aastaid hiljem pole koori tegevus küll väga sihipärane, kuid lauljad on hääles ja aeg-ajalt ka laulavad rõõmsasti üheskoos, et koori eelseisvat 30. aastapäeva kenasti tähistada. Naisansambel jätkab aga tänini kavakindlalt, mitte küll enam Maja nime all, sest juhendaja ja harjutamisruum leiti mujalt. Sellest pajatab ***Tiia Mänd***: *„... avanes võimalus saada peavari Vanurite eneseabi ja Nõustamisühingu juures Poska 15. See oli 1996. aastal, mil meid kaasati delegatsiooni, kes sõitis EURAG-i kongressile Berliini. Viibisime seal terve nädala ja saime ka esineda, laulsime vanu kätteõpitud laule.*

Kui varem laulsime ainult ingliskeelset repertuaari, siis uues kohas tekkis vajadus ka eestikeelsete lugude järele. Meid hakkas juhendama muusikaharidusega ***Sirje Merelaid****. Lisandusid veel mõned välisreisid: 2001. aasta kevadel käisime Soomes, kus andsime ühe päevaga kaks kontserti; sama aasta advendiajal esinesime Vantaa linna Myyrmäe kirikus; juba nädal hiljem sõitsime viieks päevaks Berliini, kus tähistati Sotsiaalkeskuse 30. aastapäeva, iga päev oli 100-kohaline saal täis erinevat publikut; meie esinemine peegeldus ka kohalikus ajakirjanduses. Viimane välisreis oli 2003. aasta mais Turu linna, kus toimus sotsiaaltöötajate rahvusvaheline konverents. Välissõitude puhul oleme saanud toetust ka Tallinna linnalt.*

Praegu olemegi Poska maja esindusansambel. Oleme laulnud mitmes Eesti paigas Saaremaal, Hiiumaal, kaks korda Viinistus. Ja loomulikult oleme esinenud ka Teadlaste Maja üritustel.

2005. aasta juulis valmis 22 lauluga CD, mille tegemise eest võlgneme tänu ***Jüri*** *ja* ***Meeri Laksonile****. Ja selleks, et oleks vähem arusaamatusi meie ansambli keerulise nimega „Single Bells", kanname nüüd nime „Ave". Praegune juhendaja ja klaverisaatja on* ***Laine Sermand****. „Aves" laulavad: I sopran –* ***Aave Kerkel****, II sopran –* ***Tiia Mänd****, I alt –* ***Ello Maremäe****, II alt –* ***Helvi Uibopuu****, algkoosseisus laulis seda häält* ***Lembe Laanest****.*

Alguse saanud kooslaulmine 1967. aastal Teaduste Akadeemia inglise keele klubi suusalaagrist arenes paarkümmend aastat Teadlaste Majas, jätkub jõudumööda Poska majas."

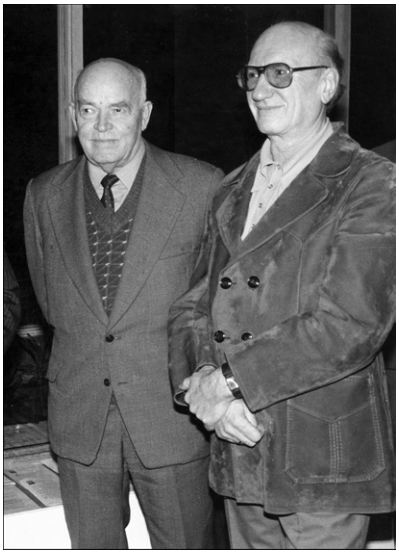
Kergemuusikakoori vastutusrikkamaid etteasteid – nn trepikontsert TATR fuajees Teadlaste Maja 20. aastapäeva näituse avamisel 9.01.1986. Fuajeetäis fotosid, dokumente, sümboolikat jms oli vaadata jaanuarikuu lõpuni

Kuulajaid esireas (vasakult) *Eve-Reet Tammet*, *Maie Vikat*, *Oskar Raunam*

Teises reas paremalt esimene koorivanem *Jaan Allikvere*

Muiates kuulavad *Agu Aarna* ja *Leo Normet*

Dirigent I*mbi Potter* (end Järvet)

Paistab meeldivat! Vasakult *Endel Pata*, *Eve-Reet Tammet*, *Maie Vikat*, *Sirje Kalam*, *Jaan Vares*, *Eugen Künnap*, *Hurmi Oja*, *Paul Luhtein*, teises reas näha (vasakult) *Lembit Vaik*, *Oskar Raunam*, *Erika Jürgenson*

Igas olukorras nakatavalt elurõõmus ja väljendusrikas dirigent *Imbi Potter*

Maja Kergemuusikakoori „Rido" kümnenda aastapäeva kontserdil Matkamajas 17.10.1986; ülal võrratu häälega solist *Helvi Uibopuu*, keda klaveril saadab *Imbi Potter*

Samal kontserdil esineb koori meeskoosseis (solist on *Helvi Uibopuu*)

Mitukümmend kontserti paljudes kohtades laulnud ligi 30-aastasel "Ridol" oli jälle kord vaja laulda Raekojas, seekord Teadlaste Maja 40. aastapäeva tähistamisel Tallinna Raekojas 9.01.2006; dirigent endiselt *Imbi Potter*

4.6. TANTSUTUURID AINA ÜLEVAL

Tants on kaunis ja tervislik liikumine, seetõttu pole ime, et enamasti istuva eluviisiga teadlased seda liikumist armastavad ning harrastavad. Sihipäraselt hakati tantsukursusi korraldama juba Maja algaastail.

1973. aasta oktoobrikuu kavas on kirjas: *„10. oktoobril kell 20 oodatakse TA Sakala 3 saalis* ***Ants*** *ja* ***Malle Taela*** *tantsutundi neid, kes veidi tantsivad ja end edasijõudnuks ei pea."* Sellest alates jäid Taelad Maja tantsuhuvilistega seotuks paljudeks aastateks. Koos käidi üle nädala kord, sest rühmi oli mitu: esmaalustajad, edasijõudnud, edukad … Rühmavanema tööd tegid järjestikku ***Endel Jõgioja, Rein Allikas*** (1975), ***Juhan Tamm*** (1980). Maja noortekomisjon korraldas diskosid. Üks teade kõlas töökavas nõnda: *„Eesti praegune tõsine rock. Teated* ***Viktor Siilatsilt***".

1983. a 20. oktoobrist hakkasid peotantsutunnid toimuma TA SKB kohvik-klubis (Akadeemia tee 19/21): 3. novembril kell 19 oli edukate peotantsuhuviliste tund, teatati veel, et oodatakse neid, kes ***Taelade*** juures on varem tantsinud (rühmavanem ***Rein Vaikmäe***); järjekordne rühm esmaalustajaid tuli kokku nädal hiljem (rühmavanem ***Kati Kukk***).

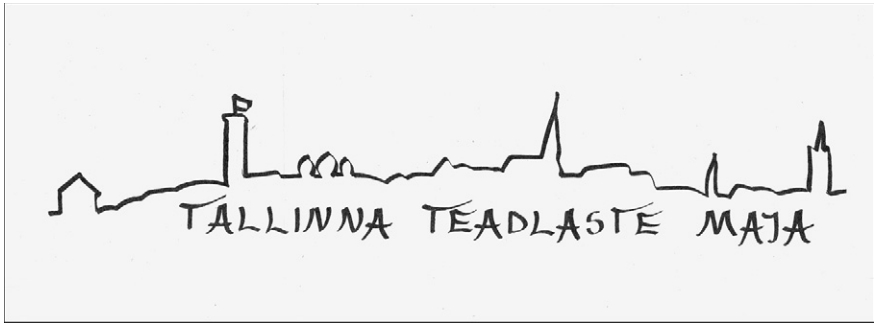
Nimekirjadest on näha, et 1983. a oli alustajaid 26 paari, 1984. a tegutses edasijõudnute rühmas 22 paari, 1988. a ligi 30 paari … ja nii edaspidigi. TA SKB kohvik-klubi toredas parkettpõrandaga saalis tantsiti kaheksa aastat. 1991. a detsembris saadi teha seal viimaseid tantsutunde, seejärel tulid uued peremehed (SKB taandati ning parkettpõrandaga saali rajati … kauplus (!).

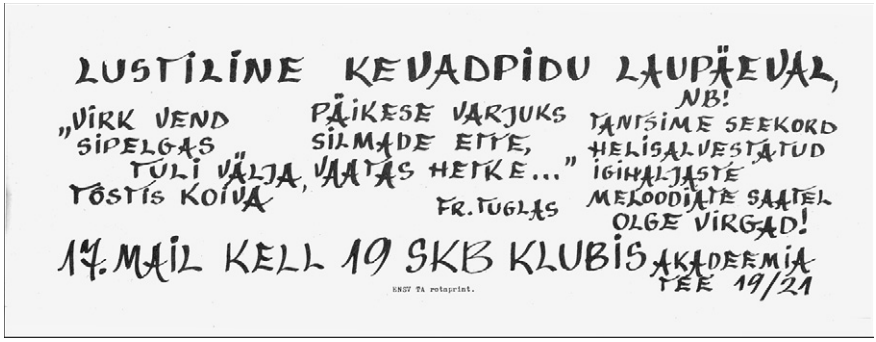
Paremad tantsupaarid leidsid ***Ants*** ja ***Malle Taelaga*** koos tantsimisvõimalusi Mustpeade Majas ja mujalgi. Juba mitu aastat, tänaseni on tantsutreener ***Hillar Nuude*** võimaldanud Maja peotantsijail tulla oma tundidesse pühapäeva õhtuti spordiklubi „Flexer" saali (Tartu mnt 50).

Maja liikmed on saanud oma tantsuoskusi rakendada järjekindlalt pidudel, sest on toimunud kevad-, sügis- ja vana-aastapeod. Kes küll pole pidudel tantsuks mänginud: „Rock-Hotell" ***Ivo Linnaga*** (korduvalt), „Apelsin" ***Mati Nuudega*** (korduvalt), „Tavaline" koos ***Ants Mattiseniga***, „Defitsiit", „Rodeo", „Kuld ja hõbe", „Pihlapojad" (Aserist), „Meedikud", „Eufooria", Silvi Vrait oma grupiga „Nemo", Peeter Selise ansambel „Kontor", „Kukerpillid", „Velled", „Troika" jne. Lisaks korraldati Tallinna Varietees (Harju tänavas) mitu korda aastas õhtuid, kus enne tantsu

kuulati suure huvi ja kaasaelamisega meie tuntud näitlejaid (***T. Aav***, ***L. Ulfsak***, ***E. Koppel*** jpt).

Viimastel aastatel on pidusid jäänud küll vähemaks, kuid Maja vana-aastapidudel on hoogsad tantsutuurid ikka üleval ning muusikamehigi on jätkunud. 2004. a 18. detsembril saadi jalga keerutada jälle kord AS Cybernetica külalislahkes majas (Akadeemia tee 21) ja koguni Tartust kohale palutud „Senior sving bändi" saatel; selles mängib ka tuntud teadusemees ***Agu Laisk***.

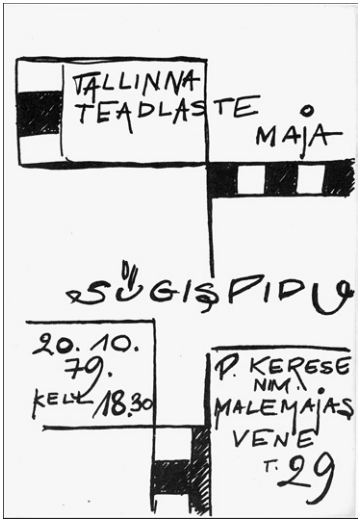

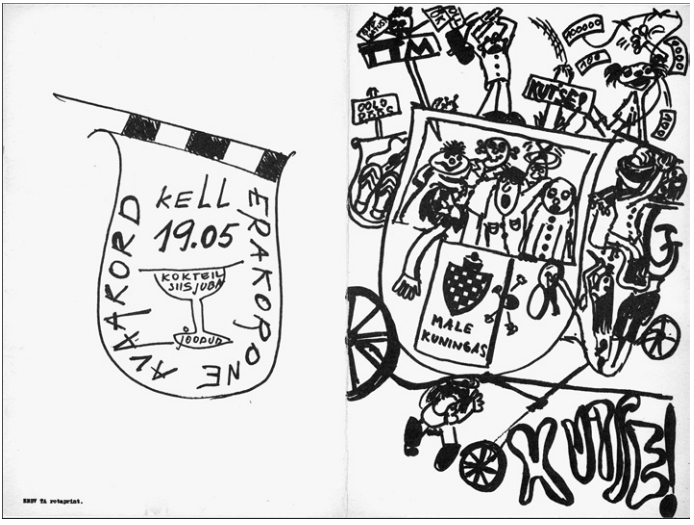

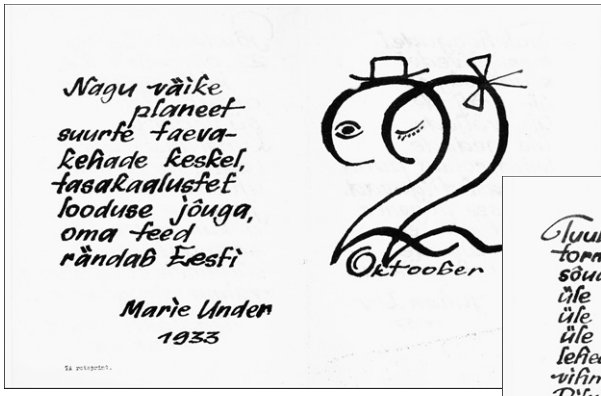
Sellel lustilisel kevadpeol (1986) astus üles SKB meesansambel, kus laulis tosina mehe seas ka Maja volinik ***Meldo Papp***; ansamblit juhendas noor muusikamees ***Ants Soots***.

NB! KAASA VÕTTA
SAMASUUR
PEOLE TULLES
UKSEL
TALLINNA TEADLASTE MAJA ON ALGUSES LÕPP
KELL 19
MNT. 1 KUNSTIINSTITUUDI
TANTSUVIISID
KÜLLA
PUHKA
JATEISED
PEETRIS
VAINO
TULEVAD
SELTSIÕHTU
PÄRAST
TEID
ÕTSAB
TUND
ANDA
IMEOKSTOB
JA ÄRA
15. OKT.
TARTU
SÜGISPÄEVALE K.A.
ÕD
KÄTTE SAAMA

1983

TALLINNA
TEADLASTE
MAJA
SÜGISPIDU
20. 10.
79.
KELL 18.30
P. KERESE
NIM.
MALEMAJAS
VENE
T. 29

KELL
19.05
KOKTEIL
SIIS JÕUD
JÕUDU
ERAKORD
ERAKORD
MALE
KUNINGAS
KUTSE!

Nagu väike
planeet
suurte taeva-
kehade keskel,
tasakaalustet
looduse jõuga,
oma teed
rändab Eesti
Marie Under
1933
Oktoober

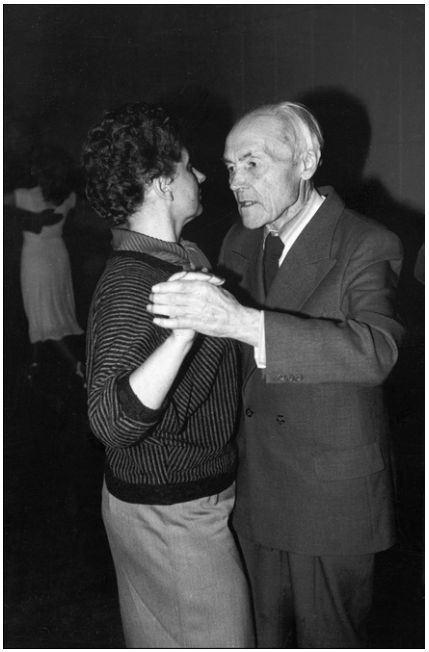
1988

Tuulehoogudel
tormipilvedel
sõuab sügise
üle väljade;
üle aedade,
lehed, rohud, puud
vihmast tilguvad.
Pilv see põgenes
tormituule ees;
läbi pilvede
paistab päikene
Juhan Liiv
1897
Sõudvas sügises
22. oktoobril k.a.
kell 18.30
ootab Teid
sügispeole
Kunstiinstituudi
saali (Tartu mnt. 1)
ühiselt rõõmu
jagama imelise
ärkamissuve üle,
sõprustunnet
südameis süvendama,
vaimu virgutama...
Teadlaste Maja
nõukogu

1991

Olete oodatud
õigeks ajaks
eriti!
Ja puhas puhvet
elustab me puhkust —
ta toidab meid,
ja see on vajalik
Jüri Üdi

Teadlaste Maja
sügispidu
(pilvituse pükste
seisukorrast
sõltumata)
laupäeval 19. okt.
kell 18.30
Lenini pst. 8
„Eesti Projekti" majas
Kui pilvituse
pükstes
on auk,
võib loota,
et ilm
läheb selgeks
Ramon Gomez
de la Serna

Kevadpidu 18. mail 1985 oli mitmeti eriline; seni ainsa praktikandina Majas olnud *Tiiu Aasmäe* lõpetas praktikumi meil eksamipeoga; *Leo Jürgenson* ei jätnud eksaminaatorit *Elle Sagrist* istuma ...

SKB rahvas oli nende majas toimuva peo tarbeks kõik nendest sõltuva teinud, värsked kasedki toonud, nüüd veedeti mõnusasti aega, vasakult *Väino Paasik* abikaasaga, *Boris Mehilane* abikaasaga, esiplaanil *Väino Milli* abikaasaga

Kuulati tõsisemat lüürilist muusikat, mida pakkus Moskva Teadlaste Maja; kuulajate seas (pildil all) on eriti keskendunud revisjonikomisjoni esimees *Gunnar Kiivet* (esireas vasakult), komisjoni liige *August Undusk* ja tulevane esimees *Jaan Ennulo*

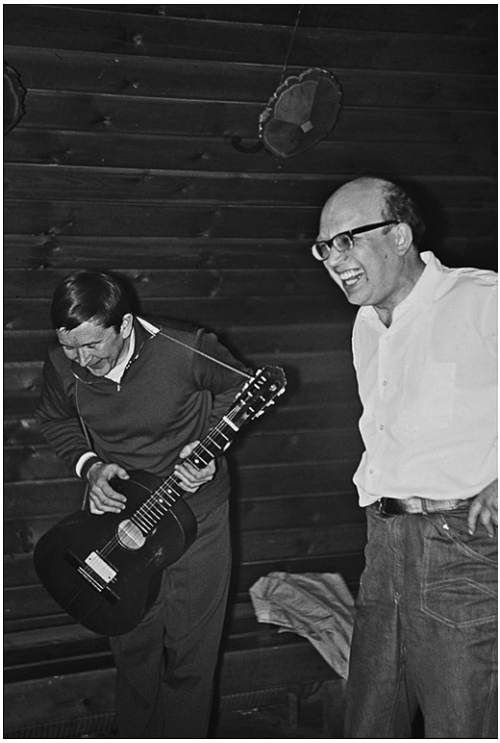
Silver-Lello Jõks

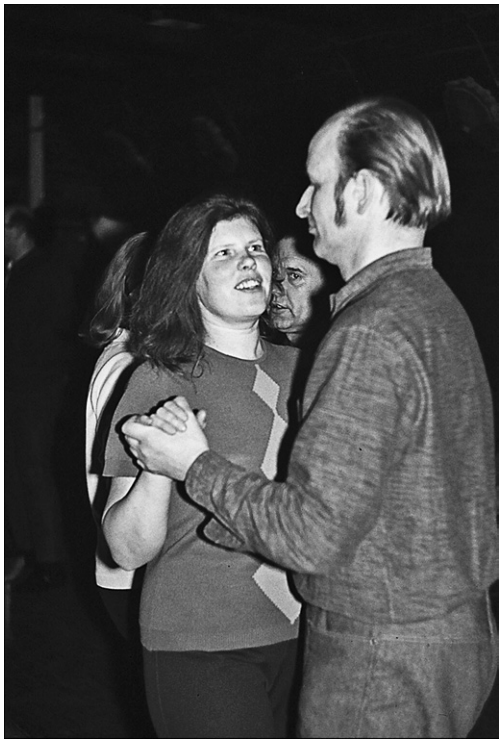
Claudia Sevtšenko

Publik elavnes, kui laulu võttis üles *Silver-Lello Jõks* – ja aplodeeris tuliselt kaasa *Claudia Sevtšenko* (alles üliõpilane) mustlasrütmidele ...

Väsimatut laulu- ja pillimeest *Oolu Rõõsi* toetamas *Ado Köstner*

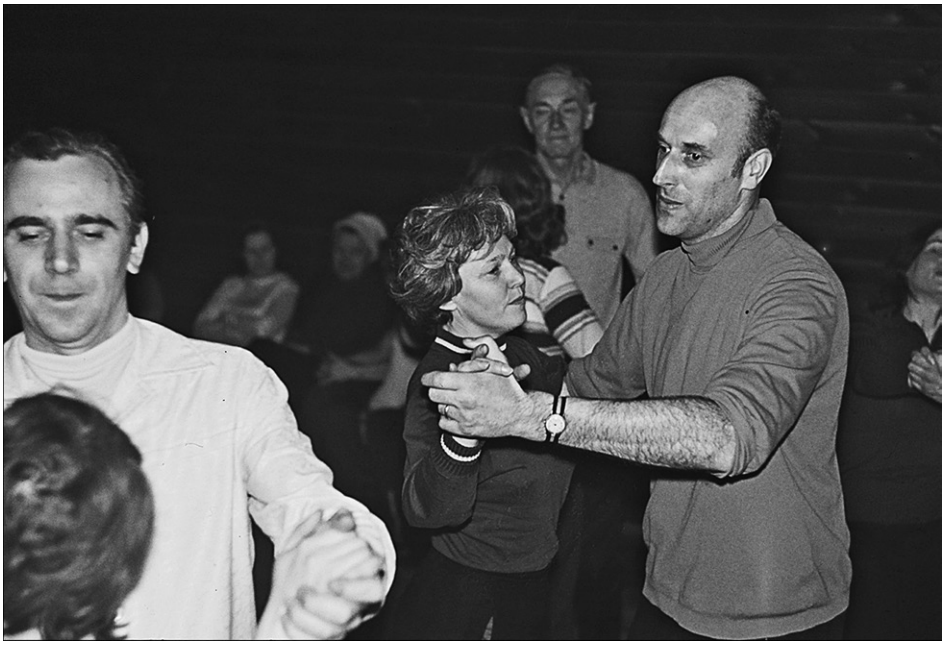

Tantsust on alati lugu peetud ka mitmepäevastel väljasõitudel matkama, orienteeruma, suusatama (fotod 11.03.1972), Viitna motelli suures kaminasaalis suusapäevadel *Tavi* ja *Pärja Nirk*, keskel *Ants Teetsov*

Tantsu löövad *Ilmar Öpik* ja *Maret Mikkal*; keskel *Ain Kann*

Vasakul *Ants Virkus*, taga keskel *Nikolai Alumäe* ja *Heli Arro*, paremal *Valdek Mikkal* ja *Elsa Pajumaa*

Kevadpeole Glehni lossi 21.05.1977 on jõudnud ka tartlastest Maja liikmed, vasakult *Jaan Eilart*, *Harry Õiglane* ning Majas korduvalt soololauludega külas olnud *Olaf Prinits* – kõik oma kaasadega

Külalised Tartust koos asutajaliikme *Vladimir Alumäe* ning Maja voliniku *Silvi Alumäega*

4.7. KÖITEV KULTUURILUGU

Aastakümnete jooksul on Majas toimunud sadadesse ulatuvaid kultuuriloolisi vestlusõhtuid ja tutvumiskäike. Sagedasti on toimumise paigaks olnud „Strix" (Rävala pst 10 kohvik). Nimetame kasvõi viimasel viiel aastal toimunud õhtuid eesti kultuuriloo tegelastest:

2001. aastal

- Kas võiksime ja tohiksime unustada ***Lilli Suburgi*** ? (sünnist 160 aastat);
- Ärkamisaja tegelane ja kirjamees ***Jakob Pärn*** (85 aastat surmast);
- Ajaloolane, kodu-uurija, ülikooli rektor, TA president, Maja asutajaliige ***Hans Kruus*** (110 aastat sünnist);

2002. aastal

- ***Villem Grünthal-Ridala*** (60 aastat surmast);
- Miks on tänagi meile tähtis ***Brunbergi Eedi*** – ***Eduard Bornhöhe***? (sünnist 140 aastat);
- Mida teame ***Alide Ertelist*** (25.07.1877–20.12.1955), suure talupere tütrest, rahvavalgustajast, kirjanikust?;
- ***Jüri Jürison***, kellele kuulub reisikirjeldus "Eestimehe teekond ümber maailma "Askoldi" laeva peal" (sünnist 170 aastat);
- „Beiträge" tegija ***Rosenplänteri*** sünnist 220 aastat;
- ***Juhan Kunderist***, kes lahkus siitilmast 35-aastaselt ja tegi – oh kui palju! (sünnist 150 aastat);

  Ado Reinvald (sünnist 155 aastat);

2003. aastal

- Estonia Seltsi esimees ja laulupidude korraldaja ***August Busch*** (sünnist 135 aastat);
- Peterburi eestlastest selle linna 300. aastal;
- Mees nimega ***Michael Ignatius*** (sünnist 290 aastat);
- Miks võiksime (või peaksime!) mäletama ja teadma, kes olid meie kultuuriloos vennad ***Erlemannid*** ?**;**
- ***Mihkel Veske*** tähendus eesti kultuuris (sünnist 160 aastat);

2004. aastal

- Suurte sildade looja ***Ottomar* Maddison** (sünnist 125 aastat);
- ***Liisa Perandi*** tegemised (sünnist 125 aastat);
- Meie ajaloo suurkuju ***Johann Voldemar Jannsen*** (sünnist 185 aastat);
- Sancho Panza nime all kirjutanud kirjandustegelane – ***Paul Ambur*** (100 aastat sünnist);
- Eestikeelne kultuur Narvas ajast aega (Eesti Seltsi "Ilmarine" 130. aastapäeva eel);
- Mida võiksime (või ehk peaksime?) mäletama ***Dietrich Heinrich Jürgensonist*** ? (sünnist 200 aastat);
- ***Anna Rosalie Haavakivi***, üks meie 19. sajandi haritum naine, kes luuletas end läbi kahe sajandi ***Anna Haavana*** eesti kultuurilukku (sünnist 140 aastat);

2005. aastal

- Mida tegi meie maal notar ***Johann Renner*** ligi pool tuhat aastat tagasi? ;
- Meenutame keele- ja kirjandusteadlast, Maja nõukogu endist liiget ***Mart Mägerit*** (saanuks k.a. 70-aastaseks);
- ***Eduard Vilde*** 140. sünniaastapäev;
- Eesti haridusloost, ka haridusminister ***Ferdinand Eisenist*** omas ajas;
- Meenutame kodu-uurimise korraldajat, Treffneri Gümnaasiumi direktorit, eesti keele ja kirjanduse õpetajat, aastakümneid TPedI-s töötanud ja sadade eesti keele ja kirjanduse õpetajate õpetajat ***August Raielod*** (26.04.1905–7.10.1982);
- ***Jüri Annusson***, põlevkiviuurija, Riigikogu hariduskomisjoni esimees, haridusminister (40 aastat surmast; USA-s);
- Mida ***Georg Arnold Eggers*** siinmail kultuuri ja tööstuse alal korda saatis?;
- Tallinna Kubermangugümnaasiumi eesti soost õpetajast ***Johann Jakob Frommhold Nocksist*** (1800-1890).

Ühiskonnaelu, kirjanduse ja muu loomeelu ning õpetamise hindamine omas ajas – mis see muud ongi, kui kokku huvipakkuv kultuurilugu ajaloos. Arvatakse, et vestluste teemad ja arvukus ning põhjalik käsitlus võiksid kokku välja kanda lausa rahvaülikooli teaduskonna nimetuse. Jutuotsa ülesvõtjaid on ikka leida olnud Maja liikmete seast. Küllap ka edaspidi!

4.8. TEISTE LOOMETÖÖ VILJU MAITSMAS

4.8.1. KIRJANIKEGA KIRJANDUSEST JA MUUSTKI

Teadlased on kirjandusega alati olnud sina-peal, teisiti poleks mõeldavgi. Loovad nad ju ise teaduskirjandust, paljud ka populaarteaduslikku rahva harimiseks ning töötavad pidevalt kirjandusega. On neidki, kes langevad ilukirjanduse loomevõludesse ja pööravad selja teadusele.

Teadlastele, ja mitte ainult nendele, pakub huvi kohtuda kirjanikega silmast silma ja kuulda autori enda arvamust oma kujunemistee, teoste loomeprotsessi, ainestiku, keele jms kohta. Seesama terve uudishimu on aastate jooksul Teadlaste Majas kokku viinud palju kirjandushuvilisi Maja liikmeid ja kirjanikke.

Korraldada täpselt samasuguseid kirjandusüritusi nagu Kirjanike Majas ei tahetud ega tulnud kõnessegi. Midagi teisiti! Kuidas ja mida? Millestki ja kellestki tuli alustada. Dokumendid näitavad, et Majas toimus 7. detsembril 1971. aastal Majanduse Instituudi ruumes kohtumine ***Enn Vetemaaga***. Miks valiti alustuseks ***Vetemaa*** ? Sellele on lihtne vastata. Vetemaa oli TPI-s õppinud ja saanud keemiainseneri kutse, töötanud mitu aastat Eesti Televisioonis kirjanduse- ja kunstisaadete peatoimetajana, õppis Konservatooriumis, oli sel ajal Kirjanike Liidu luulekonsultant ning avaldanud lisaks luuletustele ka lühiromaane, sh just palju kõneainet pakkunud „Munad Hiina moodi" ja „Kalevipoja mälestused."

1973. a 25. jaanuaril suundusid Maja kirjandushuvilised kunstiklubisse KUKU, kus ***Paul Rummo*** vestis väliseesti kirjandusest. Aasta jätkus veel ***Rummoga***, aga juba ***Paul-Eerikuga*** tema luulest 19. aprillil kunstiklubis ning veel kord 29. novembril Kohtu 6 TA saalis tema uuest luulest.

Jõudmata kõiki kohtumisi üles lugeda märkigem siinkohal veel 1975. a ***Aimée Beekmani*** kohtumist Maja liikmetega aspirantuuriosakonna saalis (sel ajal Lenini pst 10); temalt oli selleks ajaks ilmunud juba kaheksa romaani. Kirjanike Liidus käidi juttu vestmas ***Vladimir Beekmaniga***, Liidu esimehega.

Kohtumisteks sobivate ruumide leidmisega oli tükk tööd. Kohtu 6 TA saal osutus meeldivaimaks kohaks. Seal peeti 1977. a 18. mail kohtumisõhtu ***Jaak Jõerüüdi*** ja ***Jaan Kaplinskiga*** ning aasta lõpul, 1. detsembril ***Veera Saarega***.

Maja kirjandusellu tõi murrangulise muudatuse tollase nimetusega Tuglase maja valmimine muuseumina. Aastaid hiljem (1997) on Teadlaste

Maja liige ***August Eelmäe***, kes Tuglase Majamuuseumi selle loomisest peale juhatas, kirjutanud ajakirjas „Välis–Eesti": *"1978. a aprillist hakkas Tallinna Teadlaste Maja* ***Elsa Pajumaa*** *ettepanekul ja toetusel Tuglase Majamuuseumis korraldama kirjandusõhtuid iga kuu viimasel neljapäeval. Sihiks võeti kohtuda kõikide Tuglase novelliauhinna laureaatidega. Nii on ka toimunud, välja arvatud üksikud erandid (****Betti Alver****,* ***Madis Kõiv****). Tähelepandav osalejate huvi ja aktiivsus on mõne kirjaniku puhul tinginud koguni kahe õhtu korraldamise (****P.-E. Rummo, J. Peegel, J. Kaplinski****), sest saalis on vaid 40 istekohta. Teadlaste Maja rahvas on heasoovilik, mõistev ja leplik, nii et mõnikord on olnud osalejaid kaugelt üle istekohtade arvu.*

Eriti väärtuslikuks on nende kirjandusõhtute korraldamise teinud asjaolu, et Tuglase maja on esinejate nõusolekul helisalvestanud kõik senised jutuajamised, sundimatud vestlused. Ei tohiks olla kahtlust, et tegemist on kultuuriloo seisukohalt olulise ja tänuväärse materjaliga, mille väärtust aja edasine kulg üksnes suurendab. Nende materjalide publitseerimine ootab alles oma järge."

Kord kuus sündisid need sundimatud vestlused Tuglase majas eelkõige tänu Teadlaste Maja asutajaliikmele, kultuurikomisjoni aseesimehele ***Heino Ahvenale***, kes aastaid neid õhtuid ette valmistas ja jutuajamisi juhtis. ***Heino Ahven*** saatis kirjanikule küsimusi, määratles vestlusteemasid, kuid jättis valiku kirjanikule. Mõni päev pärast üritust saatis kirjanikule tänusõnadega südamliku kirja. Mõned näited:

27. märtsil 1986 toimunud õhtu järel kirjutab ***Heino Ahven*** 8. aprillil ***Andres Vanapale***: *„ Juba kaks nädalat saab täis Teie külaskäigust Tallinna Teadlaste Maja kirjandushuviliste juurde. See oli tore rõõmsameelne õhtu ning ikka ja jälle tulen mõttes selle juurde tagasi. Aitäh meeldivate õhtutundide eest!"*

9. veebruaril 1988 teine kiri: *„ Lugupeetud* ***Priit Aimla****! Väga suur tänu ilusa rõõmsameelse vestlusõhtu eest! Kui õhtu kestis oodatust kauem ja tegi Teile järgnevad õhtutunnid ülearu pingeliseks, siis palun vabandust, et ma varem ei lõpetanud. Kahetsen, et ma ei saa osa võtta Teie teisest vestlusõhtust Tuglase majas 11.veebruaril s.a. Olen sel päeval Elvas keelepäeval. Tänu ja lugupidamisega H.A."*

23. detsembril 1987 kiri ***Herman Sergole***: *"Veel kord aitäh mõnusate vestlustundide eest nädalapäevad tagasi, 16 skp. Tuglase majas Tallinna Teadlaste Maja kirjandushuvilistele. Teie eestvedamisel saime mitme tunni vältel heita uudistavaid pilke meremehe ellu, teha kaasa huvitavaid mõttematku ning meenutada ka ühe unustatud rahvakillu minevikku*

(Reigi rootslased). Südamlik tänu kõige eest! Teile ja Teie perele häid jõule ja õnnelikku uut aastat! Teie H.A."

Mahukad kaustad materjale on ***Heino Ahven*** kirjutanud nende kirjandusõhtute ettevalmiste käigus; igale kirjanikule oma lähenemisnurga alt.

22. septembril 1983 on ***Heino Ahven*** kirjutanud (tema sõnutsi viisaka meeldetuletuse) ***Asta Põldmäele***: *„Minu ülesandeks on see kohtumisõhtu (29.09.) sisse juhatada ja olla Teile üks vestluspartnereid – kui seda vaja on ... Eelnevaga seoses küsiksin Teilt, kas Teil on õhtuga ühenduses mingeid soove, mida me peaksime ja saaksime arvestada?"*

Kirjandusõhtut ***Rein Saluriga*** 1. novembril 1979 sisse juhatades lausus ***Heino Ahven***: *„Oma loomingus olete küllaltki sageli ja mitme vaatenurga alt kujutanud teadlaste elu, olete esitanud konfliktsituatsioone. Filoloogina, lingvistina olen kogenud küll väga teravaid sõnalisi kokkupõrkeid teaduse pinnal või selle ääremaadel sama ala inimeste vahel, ometi ei kujutle ma omal alal selliseid vaidlusi kuni rusikateni minekuni, nagu lasete näiteks „Väitekirjas" jutustada Killil. Kas see on teadlik kunstiline liialdus või peate selliseid juhtumeid teaduselus tõepoolest võimalikuks?"*

25. novembril 1982 on kirjandusõhtul ***Debora Vaarandiga Heino Ahven*** tema poole pöördunud: *„Üldiselt peetakse Teid vist saarlaseks. Kas on Teis ka veel: – võrumaalast – sest olete sündinud Võrus; – tallinlast – sest mitmed algkooliaastad olite Tallinnas; – tartlast – sest seal on möödunud Teie üliõpilasaastad; ja lõpuks hiidlast – sest Hiiumaalt on pärit Teie emapoolsed vanavanemad ja sealgi olete veetnud pikki aegu? Kas ja mida on need eri maakohad, eri elukohad, erinevad inimesed ja erinevad elukeskkonnad andnud Teie kujunemisse ja Teie loomingusse?"*

25. mail 1986 on ***Heino Ahven*** teiste küsimuste seas pärinud ***Rein Veidemannilt***: *„Praegusajal on elavamalt kui varem hakatud kõnelema emakeelest, selle tähtsusest vaimsuse kujunemisel, selle suhtlemisväärtustest jne. Kuivõrd Teid toetab või ei toeta näiteks oma lapsepõlvekodu keeletarvitus ja kool ning koolis õpitu?"*

Esitatud küsimused andsid kirjanikule vastuste leidmiseks juhtniidi ja avasid ühtlasi võimaluse laiemalt arutleda. Nii need õdusad ja ladusad vestlusõhtud sündisidki. Neid oli palju. Näiteks, aastal 1979: 29.03. – ***Juhan Peegel***; 26.04. – ***Jaan Kross***; 31.05. – ***Arvo Valton***; 27.09. – ***Mati Unt***; 01.11. – ***Rein Saluri***; 29.11. – ***Paul Kuusberg***; 27.12. – ***Mats Traat***; aastal 1980: 31.01. – ***Teet Kallas***; 21.02. – ***Toomas Vint***; 27.03. – ***Mari Saat***; 24.04. – ***Heino Väli***; 29.05. – ***Jaak Jõerüüt***; 25.09. – ***Uno Laht***; 30.10. – ***Jaan Kruusvall***; 27.11. – ***Tuglase*** novelliauhinna laureaatide ühisõhtu.

1981. aasta külalised kirjandusõhtutel: ***Hando Runnel***, ***Ain Kaalep***, ***Toomas Liiv***, ***Paul-Eerik Rummo***.

1982. aastal kohtumise ettevalmistamiseks ***Juhan Viidinguga*** on ***Heino Ahven*** valinud ühe küsimuse kriitikast: *„Kes kriitikutest on – Teie enda arvates – kõige paremini tabanud Teie luule olemust, Teie taotlusi? Näiteks: ...* ja järgneb loetelu üheksa kriitiku nimega ning nende artiklite nimetustega aastatest 1971-1980; ***Heino Ahven*** oli need loomulikult ise läbi töötanud, endastmõistetavalt oli see nii ka teiste kirjanike puhul.

Väärib siinkohal meenutamist, et ***Heino Ahven*** ei olnud kirjandusteadlane, ent kuulates teda haaravalt kirjandusõhtuid juhatamas ta lausa hiilgas ainetundmisega; see nõudis põhjalikkust ja palju tööd. Ainsaks valitud näide kinnitab seda.

1982. a olid veel õhtud ***Vaino Vahingu***, ***Aadu Hindi***, ***Minni Nurme***, ***Ellen Niidu***, ***Ralf Parve***, ***Debora Vaarandi*** ja ***Viivi Luigega***.

1983. a oli külas ***Jaan Kaplinski***, kellele ***H. Ahven*** kirjutas kohtumise ettevalmistamiseks muuhulgas: *„Praegu võiksin Teile öelda väga üldjoontes, et Teadlaste Maja kirjandussõpru on ikka huvitanud kirjaniku tee kirjandusse, kodu ja kooli mõjud seejuures, loomeprotsess (kui sellest on võimalik kuidagi kõnelda), mõne konkreetse teose (või luuletuse) sünnilugu, loomingukavatsused jms. Ühe põhisoovi ütleksin välja nüüd: palume Teid õhtul lugeda oma luulet!"*

Kaplinskile järgnesid õhtud ***Arvi Siia***, ***Kersti Merilaasi***, ***Asta Põldmäe***, ***Doris Kareva***, ***Aleksander Suumani*** ja ***Helvi Jürissoniga***.

31. märtsil 1983. a peeti ***Marie Underi*** õhtu, kuhu olid palutud, nagu ütles ***H.Ahven***:*"need poetessid, kes on kord juba olnud meie külalised:* ***Debora Vaarandi***, ***Minni Nurme***, ***Ellen Niit*** *ja* ***Viiu Härm***, *nendega koos on samuti meie head tuttavad* ***Jaan Kross*** *ja* ***Paul-Eerik Rummo***."* Ning jätkas *„... siinsamas majas, selle läve taga liikus, elas ja töötas* ***Marie Under***. *Ja nähtavasti siinsamas majas on ta kord küsinud:*

„Kes istub ümber minu laua,
kui ükskord olen ära kaua?
Ja kelle, kelle jalapuute
all nõtkub kord mu vaibaruute?"
(„Kes?")

Adsoni ja tema kaasa ***Underi*** ehitatud majas, kus nad elasid 3. oktoobrist 1933 – septembrini 1944, ja kus kogu sõjajärgse aja kuni oma surmani (1971) elas Friedebert Tuglas, on arvukalt Teadlaste Maja liikmeid veetnud kirjandusõhtutel sadadesse ulatuvaid õdusaid tunde, teinud selles majas ka oma „jalajälgi".

Aastal 1984 olid teadlastele oma loometööst pajatamas: ***Henn-Kaarel Hellat, Andres Langemets, Viiu Härm, Lehte Hainsalu, August Eelmäe, Aira Kaal, Lennart Meri.***

Tuglase novelliauhinna laureaadi nimetuse saab aastas (2. märtsil) mitte üle kahe kirjaniku, seetõttu oli kohtumisõhtuid endastmõistetavalt ka teiste kirjameeste ja – naistega, kelle seas oli ka tõlkijaid, toimetajaid ning kriitikuid.

1985. a olid juttu puhumas ***Endel Nirk, Enn Vetemaa, Einar Maasik, Ülo Mattheus, Heljo Mänd, Valda*** ja ***Anu Raud,*** kellele ***H. Ahven*** hiljem kirjutab: *„Mulle näib, et õhtu köitis osavõtjaid – neid oli ruum täis – ning vestlusest võeti elavalt osa. Elati kaasa Teie mõtetele."*

Küllakutsutute rida jätkus ***Lembit Remmelgaga***, kellega ***H. Ahven*** võttis jutuks nii tema 1956. a ilmunud artikli „Vigadest ja väärhinnangutest" (käsitles ***M. Laossoni*** „Mõningaid eesti kirjandusteaduse ja kirjanduskriitika küsimusi" (1949) ja ***E. Sõgeli*** „Rahvalikust ja rahvavastasest kirjandusest" (1951)) kui romaani „Vahva sõdur Švejk" tõlkimise ning „Tallinnfilmi" stsenaariumide kolleegiumi töö. Oli teisigi teemasid, mis kõik ühe õhtu jooksul osalejate silmaringi avardasid.

1986. a on Maja kirjandushuviliste ees ***Raimond Kaugver, Ülo Tuulik*** (vestlemas ***Juhan Smuulist***), ***Andes Vanapa*** **(*Viktor Mellov*),** ***Olaf Utt***, ***Kaido Liiva,*** kes satiiri- ja huumoriajakirja „Pikker" plangil vastab toimetajana ***H. Ahvena*** tänukirjale: *„Tänan meeldiva kirja eest. Kuulajate siiras kaasaelamine on oraatoreile varemgi komistuskiviks saanud – unustad mitte ainult aja, vaid ka iseenda. Sellegipoolest olen ka edaspidi nõus kahel jalal seistes samale kivile komistama."*

Samal aastal olid veel ***Rein Veidemann, Andres Ehin*** ja aasta lõpetas ***Ülo Tuulik***, nüüd juba endast ja oma loometööst kõnelemas, abiks ***H. Ahvena*** hoolsalt ette valmistatud kaheksa vähemalt poolel leheküljel lahtikirjutatud teemat:

Lapsepõlvekodu. Abruka ja Saaremaa;
Rännud ja reisid. Mered ja mandrid;
Tartu ja ülikool;
Tee kirjandusse;
Oma loomingust;
Eesti ja maailmakirjandus;
Huvid ja harrastused. Mis edasi?;
Friedebert Tuglas ja tema looming.

Lahtiseletatult on see kirjas nõnda:

– *„Missugused on olnud Teie kokkupuuted Friedebert Tuglasega?*
– *Tema isik, tema kirjanikukuju Teie silmis?*
– *Kuidas olete vastu võtnud Tuglase loomingu – koolipoisina ja hiljem?*
– *Kas on Teid midagi eriti köitnud Tuglase loomingus?"*

Seosed ja suhtumine Tuglasesse olid ja on Teadlaste Maja kirjandusõhtutel tavakohane küsimus igale küllakutsutud kirjanikule, toimetajale, kriitikule.

1987. aasta algas ***Jüri Tuulikuga***, seejärel olid ***Heino Kiik***, ***Jaan Undusk***, ***Holger Pukk***, ***Heljo Mänd***, ***Hugo Angervaks*** (***Eduard Päll***), ***Vello Lattik***, ***Herman Sergo***. 1988. a on kohtumisõhtud ***Priit Aimla***, ***Toomas Haugi*** ja ***Joel Sangaga***, viimane jäi ***Heino Ahvenale*** viimseks Teadlaste Maja kirjandusõhtuks (31.03.1988).

Mida need arvukad kirjandusõhtud on Teadlaste Maja rahvale andnud? ***H. Ahven*** ise on ühel õhtul selle küsimuse esitanud ja vastanud nõnda: *„... võiksin päris kindlasti väita üht: nende õhtute kaudu olen paremini tundma õppinud eelkõige eesti tänapäeva kirjandust. Olen enda jaoks avastanud mitu väga huvitavat kirjanikku, keda seni olen lugenud vähe ja juhuslikult või hoopiski mitte (kõike ilmunut ei jõua ju lugeda!). Olen saanud – endale ootamatultki – väga meeldivaid ja tugevaid lugemiselamusi. Kui nimetada autorite nimesid, siis prosaistidest* ***Jaan Kruusvall*** *ja* ***Jaak Jõerüüt, Vaino Vahing ja Mihkel Mutt, Rein Saluri*** *ja* ***Toomas Vint, Teet Kallas***, ***Mari Saat*** *ja* ***Asta Põldmäe*** *ja teisigi. Luulest vahest nii palju otse avastuslikku ei olnud – luulet olen lugenud pisut järjepidevamalt, kuid luuleõhtud on ikka palju ilusat andnud, meenutagem kasvõi* ***Kersti Merilaasi*** *või* ***Debora Vaarandit***, ***Minni Nurmet*** *või* ***Viiu Härmi, Doris Karevat*** *või* ***Lehte Hainsalu, Paul-Eerik Rummot või Jaan Kaplinskit, Hando Runnelit*** *või* ***Aleksander Suumanni*** *ja teisi."*

Heino Ahvenast endast kui luuletajast räägiti alles Teadlaste Maja korraldatud tema mälestusõhtul Tuglase majas 24. novembril 1988. a. Õhtu läbiviija Elsa Pajumaa luges alustuseks ***Heino Ahvena Teet Abaja*** varjunime all loodud luuletuse „Kuhu viivad neil teed?"

Ma seisatan rannal.
Mu silme ees sinine meri.
On tuuletu.
Kuid lõputu mühin.
Ja lõputult veerevad lained
mu jalge ees liivale.

Kuhu viivad neil teed ?
Kuhu kannavad laevu need veed ?

On meresid mitmeid
ja maailmas maidki on mõnda,
on sündivaid
ja surevaid randu.

Nõnda seisatan rannal ...
Üle päikeses helkleva vee
silmapiirile
heidan pilgu ja saadan
mulle võõraid ja tundmatuid laevu
kuni kaovad nad kaugele ...

On troostitult kustuvaid päevi,
on säravaid hommikuid !

Iga laev valib endale rannad.
Igaüks valib endale tee !

(Kogus „Kolm Ahvenat." ***Kalju***, ***Heino***, ***Lembitu*** luulet", ilmunud 2002).

Selle kirjandus- ja mälestusõhtu lõppedes jäi üle vaid tõdeda: määratu vaimurikkus on see, mille ***Heino Ahven*** oma suure koormusega põhitöö kõrvalt Maja kirjandushuvilistele vahendas.

Pärast ***Heino Ahvenat*** on Tuglase majas kirjandusõhtuid juhtinud ***Mart Mäger***, ***August Eelmäe***, ***Elsa Pajumaa*** ja ***Ülle Kurs*****.** Neid on toimunud märksa vähem. Tormilised üleminekuaastad kallutasid Maja liikmete huve senisest palju rohkem ühiskonnakorralduse ja teadustöö süsteemi muutmistele ning kaunid kunstid olid sunnitud taanduma. Seda kinnitab ka järgnev.

Aastal 1989 olid külas: ***Ott Kool***, ***Mart Mäger***, ***Toomas Raudam***, ***Sirje Ruutsoo***, ***Olev Remsu***. Märgiti ka majaperemehe ***Artur Adsoni*** 100. sünniaastapäeva ning 30. novembril Teadlaste Maja 100. kirjandusõhtut Tuglase Majamuuseumis.

Et oli edaspidi kavas kutsuda kohtuma esimest korda Tuglase novelliauhinna laureaadi nimetuse saanuid, siis kahanes ka seetõttu kirjandusõhtute arv. 1990 – jõudis kohtuma piiri tagant ***Kalju Lepik*** ning tähistati ***Hendrik Visnapuu*** 100. sünniaastapäeva. 1991 – loetakse ***Tuglase*** aias lõkke ääres sügisluulet (tehnikateadlane ***Andres Siirde*** toob lõkkesse uue tehnoloogia nn lõkkepaku), tähistatakse vestlusõhtuga suure osa oma elust Tuglase majale ja kirjaniku pärandi tutvustamisele pühendunud ***August Eelmäe*** (Maja liige) 60. sünnipäeva, kohtutakse ***Elo Vee*** ja ***Linda Viidinguga***.

Sügisluulet on sügise hakul edaspidigi Tuglase aias lõkke ääres ja ka majas sees loetud, näiteks ***Juhan Sütiste*** 100. sünniaastapäeva puhul (1999). Aastal 1992 on külas noored daamid ***Triin Soomets*** **ja** ***Liisi Ojamaa***, aga ka ***Jaan Kruusvall*** ning 50-aastaseks saanud ***Paul-Eerik Rummo***; väga südamlikuks ja mõjusaks kujunes kirjandusõhtu ***Marie Heibergist*** ja tema saatusest.

Juba pikemat aega oli kirjandusõhtute korraldaja (siinkirjutaja) püüdnud leida teadlasi, kes uurimistöö või muu põhitöö kõrval kirjandus-

loomega tegeleks ning oleks nõus Maja kirjandushuvilistega kohtuma. Lõpuks ka õnnestus: Eksperimentaalbioloogia Instituudi teadusdirektori ***Oleg Toompuu*** tagasihoidlikkust sai sedavõrd murendatud, et südamlik jutu- ja luuleõhtu temaga toimus (1992). Järgmisel aastal jätkati sama liini ***Valter Kruudiga***, Tuglase maja peavarahoidjaga, kes selles majas ametis juba 1976. aastast ja kes on tänaseks ilmutanud mitu kogu ühiskonnakriitilisi ja humoristlikke värsse või nagu ta ise ühe kogu „Issanda loomaed" esilehel märgib: *„Tölplala värsslugusid, humoristlikke tundeluuletusi, lembelaule, reklaami, limerikke ja Maarjamaa tšastuškasid."* Värsikoguni pole küll jõudnud, kuid eelmistest julgust saanud, saarel sündinud, romantilise meelega raamatupidamist elu aeg teeninud Maja asutajaliige ***Hildegard Pobul*** riskis oma värsse kuulajatega jagada (1994).

Muidugi on jätkunud kohtumised tuntud kirjanikega, Tuglase novelliauhinna laureaatidega: ***Eva Park*** (1994), ***Peeter Sauter*** ja ***Mats Traat*** (1996), ***Tõnu Õnnepalu*** ja ***Jüri Ehlvest*** (1997), ***Andrus Kivirähk*** (1998), ***Mart Kivastik*** (1999), ***Andres Vanapa*** ja ***Mehis Heinsaar*** (2000), ***Tarmo Teder*** (2001).

Siis võeti ette uutmoodi kirjandusõhtu. Et ***Mehis Heinsaar*** sai laureaadiks teist ja ***Mats Traat*** kolmandat korda (2002), siis otsustati teha nn kirjanduse „isa ja poja" kokkusaamine. Õnnestus – ja oli väga huvitav kuulata loomeinimeste eri põlvkondade vaateid elule ning loomingule. Õhtul leidis kinnitust tehnikateadlase, Maja asutajaliikme ***Enno Siirde*** kunagi lausutu: *„Loomisvõime on inimesele eriomane võime probleeme uut viisi lahendada ja algupäraseid tulemusi saada."*

Väga huvitavaid kirjandusteaduslikke tekste loonud ***Jaan Undusk***, kes juhibki Underi ja Tuglase Kirjanduskeskust, nõustus Tuglase novelliauhinna laureaadina oma ilukirjanduslikku loomingut tutvustama Maja liikmetele 2003. aastal. Järgmisel aastal astus aga lugejate ette siis veel üsna vähetuntud, aga laureaat ***Lauri Pilter***.

Kirjanduselamusi on Maja rahvale pakkunud ka Eesti Raamatu Aastal, Tammsaare ja Kreutzwaldi aastal Majas korraldatud üritused, aga ka kohtumised „Strixis" ***Olivia Saarega*** (2000), ***Debora Vaarandiga*** (2001), ***Mihkel Mutiga*** (2004) jt ning meeleolukad õhtud näitlejatega Särevi Kortermuuseumis (Tina 23).

4.8.2. KUNSTI NAUTIMAS

Kunstiteadlasest Maja asutajaliige ***Mart-Ivo Eller*** lausus kord: ”*Kunstiteos mõjub rohkem siis, kui seda rohkem vaadatakse ja sellest vähem räägitakse*.” Ehk ongi nii!

Majas on tehtud mõlemat – räägitud kunstiteadlaste ja kunstnikega ning vaadatud palju näitusi, ka koos kunstnikega, näiteks Kunstihoones: ***Tiit Pääsukesega*** (4.05.1989), ***Jüri Hainiga*** (21.11.1989), ***Raul Meeliga*** (9.10.1990). Kultuurikomisjoni liige ***Endel Parijõgi*** korraldas agarasti aastaid kevad- ja sügisnäituste ühiskülastusi, millele järgnes tavaliselt arutelu koos kunstnikega.

On käidud ka kunstnike ateljeedes, sh ***Olev Subbi*** (25.04.1975) ja ***Jaan Varese*** juures (06.06.1983). Koos ERKI kateedrijuhatajate ja prorektor ***Mait Summatavetiga*** analüüsiti vastaval näitusel ERKI diplomitöid (2.11.1989). On vaadatud rahvusvahelist näitust “Ruum ja vorm” (30.01.1990), aetud “Strixis” juttu ***Heinz Valguga*** (13.01.1986), arutatud ***Ants Viiresega*** värve ja sümboleid eesti rahvakunstis (20.02.1989), ***Kaljo Põlluga*** Skandinaaviamaade kaljujooniseid (21.03.1990), kuuldud ***Irina Solomõkovalt*** New Yorgi eesti kunstnike koondisest “Fraternitas Artis” (29.05.1989) jne, jne. Kord aastaid tagasi (1974) võeti ette isegi sõit Leningradi külastamaks seal Kairo muuseumi Tutanchamoni hauakambrite aarete näitust.

Need üksikud eripalgelised näited lisaks “Strixis” korraldatud sadadele kunstinäitustele kõnelevad kultuurikomisjonide kunstialaste ettevõtmiste laiast haardest; osavõtjad hindasid neid harivateks, tunde- ja ilumeelt rikastavaks, üksnes nende loetelust saaks kümneid lehekülgi.

Miks kunstiüritusi üldse korraldati? Ikka selleks, et paremini mõista teise ala loovisikute loomise motiive, kunsti arengu järjepidevust ning kunstnike suhet ühiskonnaga.

4.8.3. MUUSIKAST MUUSIKUTEGA

Polnud juhus, et Maja asutama tulnute seas oli kümme Konservatooriumi õppejõudu eesotsas rektoriga. Algusest peale võeti suund rakendada Majas võimalikult palju tulevasi muusikuid, tuua neid teadlastest publiku ette praktiseerima. Nõnda ongi tehtud pidevalt ning seda on korraldanud kas nõukogu liige või kultuurikomisjoni liige konservatooriumist (***Vladimir Alumäe***, ***Heljo Sepp***, ***Lilian Semper***, ***Mare Teearu***, ***Andres Pung*** jt).

Juba 18.10.1974 sai teoks TA Sakala 3 saalis suurejooneline kohtumine TA nais- ja meeskooriga; neid koore juhatas ***Arvo Ratassepp***, asutajaliige ja kultuurikomisjoni liige. Hiljem on vähemalt üle aasta kokku saadud ja kuulatud häid eesti koore Tallinnast, Tartust, Sakust jm, sh Arsise kammerkoori ***Aivar Mäe*** juhatusel 9.04.1991.

Põhjalik tutvumine Konservatooriumiga võeti ette 1979. aastal: 10. aprillil alustati (siis veel Vabaduse pst. 130) jutuajamisega rektor ***Viktor Gurjevi***, prorektor ***Heljo Sepa*** (asutajaliige), dekaan ***Venno Laulu*** ja professorite ***Herbert Laane***, ***Hugo Lepnurme*** ning ***Roman Matsoviga***. Aasta jooksul käidi juba kateedrites. Ka Konservatooriumi uues kauaoodatud kodus Rävala pst 16 on korduvalt käidud. Kultuurikomisjonid on nuputanud huvitavaid sariüritusi, näiteks:

- „Eesti klassikalist muusikat", seitse õhtut, sh ***Heino Elleri***, ***Gyrillus Kreegi*** ja ***Eduard Tubina*** loomingut;
- „Ajaloolised kontserdid ajaloolistes paikades" viie aasta jooksul;
- „Eesti rahvalaulud" (koos ***Celia Roosega*** 1990, 1991);
- „Õhtud muusikute perega" rohkem kui seitse aastat, sh näiteks ***Rene Eespere*** pereõhtul 19.03.1990 Küberneetika Majas olid juttu vestmas ja musitseerimas pereisa (helilooja), pereema (koorijuht, muusikaõpetaja) kaks perepoega ja peretütar, kes kõik tegelevad muusikaga.

Sarjade kõrval on hulgaliselt muudki põnevat tehtud:

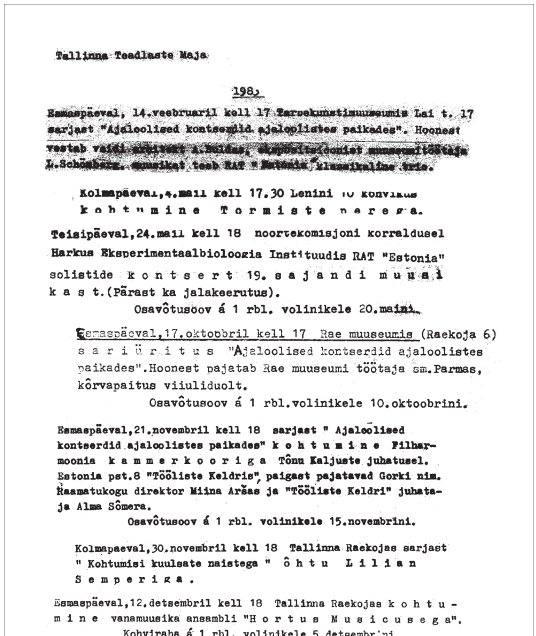
- Kuulatud magistrikontserte ja üsna algajaid üliõpilasi;
- Nauditud muusikakoolide lõpetajate etteasteid;
- Kutsutud esinema Rapla laulustuudio „Klükk" ***Thea Paluoja*** juhendamisel (21.12.2002) ja Paldiski Eesti Gümnaasiumi noored õpetaja ***Sirje Kulluse*** juhtimisel (18.12.2004);

– Kuulatud välismaal stažeerinud lauljaid (***Anu Kaal***, ***Mati Palm*** jt.);
– Vesteldud muusikast ***Ivo Linna*** ja ***Alo Matiiseniga*** (18.01.1989) jne, jne.

Allpool nopmeid paarist aastast tervikuna

Endastmõistetavalt ei möödu Majas ükski pidu muusikaliste etteasteteta.

Näited 1983 ja 1987 kuuluvad enamasti klassikalise muusika valdkonda, mis ei tähenda, et niinimetatud lõõgastusmuusika kergemad žanrid maja liikmeid ei huvitanud; käidi meelsasti nautimas ka varieteede programme jm. Kui algas stereoajajärk, siis alustati seda ühiskuulamisega ja erialateadlaste selgitustega. On olnud palju mitmekülgseid muusikäritusi; õhtud heliloojatega Heliloojate Majas olid alati suurele tänulikule kuulajaskonnale; üks meelispaiku oli Kadrioru Kunstimuseum, kuhu alati oli kontserdile soovijaid rohkem, kui suudeti vastu võtta.

Tallinna Teadlaste Maja

198_

Esmaspäeval, 14.veebruaril kell 17 Tarvekunstimuuseumis I a i t. 17 sarjast "Ajaloolised kontserdid ajaloolistes paikades". Hoonest vestab vaid [illegible]

Kolmapäeval,4.mail kell 17.30 Lenini nr 1 [illegible]
k o h t u m i n e T o r m i s t e n e r e s s .

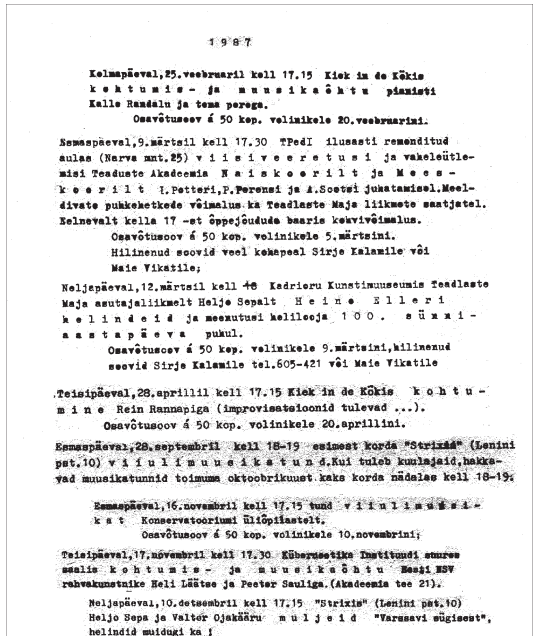
Teisipäeval,24.mail kell 18 noortekomisjoni korraldusel Harkus Eksperimentaalbioloogia Instituudis RAT "Estonia" solistide k o n t s e r t 19. s a j a n d i m u u s i k a s t.(Pärast ka jalakeerutus).
Osavõtusoov á 1 rbl. volinikele 20.maini.

Esmaspäeval,17.oktoobril kell 17 Rae muuseumis (Raekoja 6) s a r i ü r i t u s "Ajaloolised kontserdid ajaloolistes paikades".Hoonest pajatab Rae muuseumi töötaja sm.Parmas, kõrvapaitus viiuliduolt.
Osavõtusoov á 1 rbl.volinikele 10.oktoobrini.

Esmaspäeval,21.novembril kell 18 sarjast " Ajaloolised kontserdid ajaloolistes paikades" k o h t u m i n e Filharmoonia k a m m e r k o o r i g a Tõnu Kaljuste juhatusel. Estonia pst.8 "Tööliste Keldris" paigast pajatavad Gorki nim. Raamatukogu direktor Miina Arõas ja "Tööliste Keldri" juhataja Alma Sõmera.
Osavõtusoov á 1 rbl. volinikele 15.novembrini.

Kolmapaeval,30.novembril kell 18 Tallinna Raekojas sarjast " Kohtumisi kuulsate naistega " õ h t u L i l i a n S e m p e r i g a .

Esmaspäeval,12.detsembril kell 18 Tallinna Raekojas k o h t u m i n e vanamuusika ansambli " H o r t u s M u s i c u s e g a ".
Kohviraha á 1 rbl. volinikele 5.detsembrini.

1 9 8 7

Kolmapäeval,25.veebruaril kell 17.15 Kiek in de Kõkis k o h t u m i s - j a m u u s i k a õ h t u pianisti Kalle Randalu ja tema perega.
Osavõtusoov á 50 kop. volinikele 20.veebruarini.

Esmaspäeval,9.märtsil kell 17.30 TPedI ilusasti remenditud saalas (Narva mnt.25) v i i s i v e e r e t u s i ja vakeleütlemisi Teaduste Akadeemia N a i s k o e r i l t ja M e e s k o e r i l t I.Petteri,P.Perensi ja A.Soetsi juhatamisel.Meeldivate pukkehetkede võimalus ka Teadlaste Maja liikmete saatjatel. Kolmevalt kella 17 -st õppejõududa baaris kokvivõimalus.
Osavõtusoov á 50 kop. volinikele 5.märtsini.
Hilinenud soovid veel kokapeal Sirje Kalamile või Maie Vikatile;

Neljapäeval,12.märtsil kell 18 Kadrioru Kunstimuuseumis Teadlaste Maja asutajaliikmelt Helje Sepalt H e i n e E l l e r i k e l i n d e i d ja meenutusi kolleegja 1 0 0 . s ü n n i a a s t a p ä e v a pukul.
Osavõtuscov á 50 kop. volinikele 9.märtsini,hilinenud soovid Sirje Kalamile tel.605-421 või Maie Vikatile

Teisipäeval,28.aprillil kell 17.15 Kiek in de Kõkis k o h t u m i n e Rein Rannapiga (improvisatsioonid tulevad ...).
Osavõtusoov á 50 kop. volinikele 20.aprillini.

Esmaspäeval,28.septembril kell 18-19 esimest korda "Strixis" (Lenini pst.10) v i i u l i m u u s i k a t u n d.Kui tuleb kuulmajaid,hakkavad muusikatunnid toimuma oktoobrikuust kaks korda nädalas kell 18-19.

Esmaspäeval,16.novembril kell 17.15 tund v i i u l i m u u s i k a t Konservatooriumi üliõpilastelt.
Osavõtusoov á 50 kop. volinikele 10.novembrini;

Teisipäeval,17.novembril kell 17.30 Kübernetika Instituudi suures saalis k o h t u m i s - j a m u u s i k a õ h t u Eesti NSV rahvakunstnike Heli Läätse ja Peeter Sauliga.(Akadeemia tee 21).

Neljapäeval,10.detsembril kell 17.15 "Strixis" (Lenini pst.10) Helje Sepa ja Valter Ojakääru m u l j e i d "Varesavi sügisest", helindid muidugi ka !
Osavõtusoov á 1 rbl. volinikele 2.detsembrini;

4.8.4. MITMEKÜLGNE FILMIKAVA

Kultuurikomisjoni kõrval pidas Maja nõukogu vajalikuks eraldi kinokomisjoni loomist; seda on juhtinud ***Toivo Nigol*** (1971-1979), ***Eugen Ojamaa*** (1979-1983), ***Uno Vergi*** (1983-1985), sellest edasi on hoolt kandnud ***Aleks Rulkov***.

Üksikuid kohtumisi filmiloojate ja -kriitikutega on toimunud pidevalt, juba näiteks 22.02.1973 kuulati kohvikus „Tuljak" ***Tatjana Elmanovitšilt*** huvitavat filmikunstist. Sellest aastast algasid filmiõhtud teisipäeviti TPI-s (koostöös TPI filmiklubiga) ning kestsid vahetpidamata 1994. aasta juunikuuni – kokku 21 aastat!

Samal ajal tehti ühistööd Kinomaja ning „Tallinnfilmiga". Saalitäied Maja filmihuvilisi hindasid „Tallinnfilmi" dokumentaalfilme 25. oktoobrist 1985, iga aasta toodangule pühendati kuni kuus õhtut. See kestis kokku seitse aastat (kuni stuudio „Tallinnfilm" tegevuse lõpetas). 1991. aasta 27. veebruaril käisid Maja filmihuvilised veel Harju tn 9 stuudios kohtumas direktor ***Škubeliga***.

Kinomajas korraldas Teadlaste Maja eraldi seansse, näiteks ***Leida Laiuse*** lühifilmidest (1981), ***Kaljo Kiisa*** loomingust; Telemajas käidi vaatamas ***Mati Põldre*** uusi filme ja kohtuti temaga (22.02.1989). Loetelu saaks üsna pikk. Maja filmiklubi sai 1990. aasta algul koguni Eesti Filmiklubide Seltsi liikmeks.

Uus tahk ilmus püsivalt filmihuviliste tegevusse 18.11.1983, kui Kinomajas korraldati esimene õhtu sarjast „Taidlusfilmid ja nende loojad"; alustati ***Tõnu Aruga*** – tema on juba aastaid rahvusvahelises taidlusfilminduses tehtud mees. Sellesse seltskonda kuulub ka meie Maja liige ***Mati Viiul***. Maja on aastaid hinnanud üleriigilistel amatöörfilmifestivalidel taidlusfilme ning andnud Maja poolt tagasihoidlikke meeneid, peamiselt parimatele teadus- ja populaarteaduslike filmide loojatele; rõõmustav, et nende hulka on sageli mahtunud ka ***Tõnu Aru*** ja ***Mati Viiul***. Rõõmustab seegi, et riigis on hulgaliselt koolinoori ja üliõpilasi, kes neid filme loovad.

EESTI NSV MINISTRITE NÕUKOGU JUURES ASUV ARHIIVIDE PEAVALITSUS

ENSV FILMI-, FOTO- JA FONODOKUMENTIDE RIIKLIK KESKARHIIV

Aadress: TALLINN, MANEEŽI 4
Tel. 432-295

Filmidokumentide laenutamine ajutiseks kasutamiseks

A K T NR. 45

«11» aprill 1986.a.

Saaja: ENSV TA Tallinna Teadlaste Maja
(asutuse nimetus)

Milliseks otstarbeks: ülevaatamiseks

Tagastamise tähtaeg: «17» aprill 1986.a.

Väljaandmise alus: Kiri nr. 52, 11.04.1986, Valitsuse 3. Pöördumine

Jrk. nr.	Inv. nr.	Filmidokumendi nimetus ja aasta	Metraaž	Märkused
1.	P-431	„Nõukogude Eesti" nr. 8, 1940.a.	201,9	
2.	P-463I	„Eestimaa" I osa, 1941.a.	304,0	
3.	P-463II	„Eestimaa" II osa, 1941.a.	273,9	
4.	P-463IV	„Eestimaa" IV osa, 1941.a.	258,6	
5.	P-463I	„Eestimaa" I osa, 1941.a.	307,2	
6.	P-500	„Nõukogude Eesti" nr. 8, 1946.a.	199,1	
7.	P-506I	„Nõukogude Eesti" nr. 14/15 I osa, 1946	255,1	
8.	P-598	„Põlvkivi", 1948.a.	290,7	
9.	P-611	„Nõukogude Eesti" nr. 5, 1949.a.	205,5	
10.	P-875	„Nõukogude Eesti" nr. 31, 1954.a.	193,1	
11.	P-1434	„Ekspeditsioon		

Väljavõte
Tallinna Teadlaste Maja nõukogu koosoleku 20.04.1987 protokollist

Kinokomisjon (A. Rulkov) teatab, et 1986.a. „Tallinnfilmi" dokumentaalfilme hindasid Maja filmihuvilised järgmiselt:

1. Intiimne Adams (P. Tooming)	8,94 (10-st võimalikust)
2. Kihnu mees (M. Soosaar)	8,59
3. Maraton (A. Sööt)	8,11
4. Taikelu Liivaga (A. Sööt)	7,60
5. Sadam udus (M. Soosaar)	7,12
6. Artist (H. Drui)	7,10
7. Ühepuu lootsik (M. Soosaar)	7.09
8. Rändaja (P. Puks)	6,63
9. Ilmamuutus (P. Tooming)	6,42
10. Tülitaja (A. Jho)	6,15
11. Peipsi (P. Tooming)	6,10
12. „Saare Kaluri" poisid (S. Skolnikov)	6,05
13. Otsin head inimest (H. Speek)	6.00
14. Lõvide elu Eestis (H. Drui)	5,70
15. Külakauplus (M. Ilves)	5,37

Otsustati: Saata väljavõte Stuudiole „Tallinnfilm."

1973. aasta fotovõistluse võidutöö "ALGUS", autor *Robert Raudsepp*

Underi ja Tuglase Kirjanduskeskuses (Väikese Illimari 12) on kultuurifotograaf *Kalju Suur* jäädvustamas äsja Tuglase novelliauhinna laureaadiks saanud *Madis Kõivu*, keda Maja nimel õnnitleb *Elsa Pajumaa* (2.03.1993)

Eesti Raamatu Aastal Majas loodud Eesti Raamatu allkomitee (*Pille Kippar*, *Elsa Pajumaa*, *Anne Veinberg*, esimees) korraldas 19.04.2000 TATR sinises saalis avaaktuse, kuhu aukülaliseks paluti *Mats Traat* abikaasaga; esiplaanil *Ruth Mirov*, keskel *Endel Annus*, tagareas *Helmi Neetar*

Osavõtjate seas olid ka kuulsad raamatukujundajad *Silvi Väljal* ja *Paul Luhtein* (Maja asutajaliige)

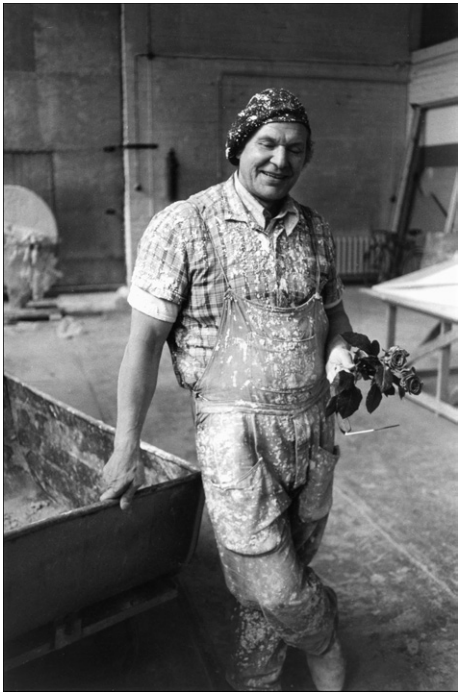
Muusikalise tervituse korraldas Maja liige *Mati Viiul* (vasakult esimene)

Maja kunstihuvilised külastasid Monumentaalskulptuuri ateljeed korduvalt, esimest korda hoone valmimise järel 26.01.1978; fotod on 11.06.1985 külaskäigult

Midagi hakkab vormuma

Skulptori lennukaid mõtteid saab monumentaalskulptuuriks vormida ainult suure ja tugeva abilisega, kes ei pelga rasket ja musta tööd

Tähelepanelikud kuulajad vasakult *Marina Leppik* abikaasaga, *Heiki Sumre*, *Mihkel Aitsam*, *Ahti Jaanivald*

Loomeprotsessi üksikasjad pakuvad Maja kunstihuvilistele suurt huvi, *Maret Tammel* käsi püsti lisaküsimusteks

Kangakudumist uudistamas vasakult *Elvi Pruuden*, *Sirje Kalam*, *Ferdinand Eisen*

Vaibakudumine pakub erilist huvi vasakult *Elvi Viirale*, *Ahti Jaanivallale* ja *Ilme–Luule Puussaarele*

Tiiu Pallo–Vaigu ateljees 11.06.1985

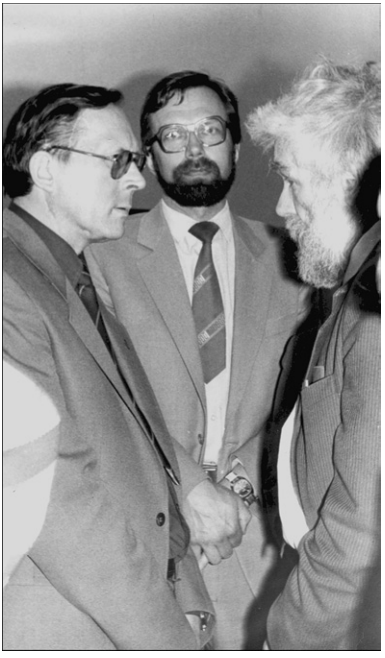

Endel Pärijõgi – agar kunstinäituste ühiskülastuste korraldaja Kunstihoones 5.05.1987

Enn Põldroos, Kunstnike Liidu esimees oli sageli seletusi jagamas kunstnike kevadistel ülevaatenäitustel Kunstihoones, ka seekord 5.05.1987

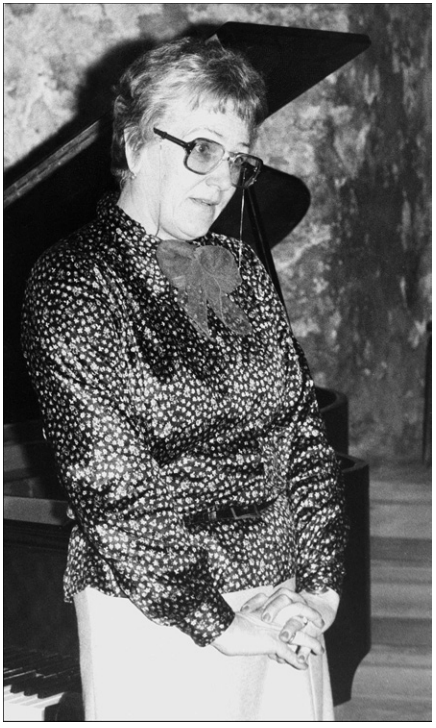

Vasakult *Arvo Ukleika*, *Ülo Niine* ja *Enn Põldroos*

Ühel arvukatest muusikaõhtutest improviseeris *Rein Rannap* 28.04.1987 Kiek in de Kökis

Lilled ja tänusõnad kultuurikomisjoni esimehelt *Maie Vikatilt*

5. MAJALE AINUOMAST

5.1. TALLINNA TEADLASTE MAJA TEADUSPREEMIA

1981. aasta 19. jaanuari nõukogu koosolekul arutati ettepanekut sisse seada Teadlaste Maja teaduspreemia. Maja oli just saanud viieteistaastaseks ning midagi uut korda saata oli meeliköitev soov. Tehti põhimõtteline otsus ja anti sellest veebruarikuu töökavas Maja liikmetele teada: *„ …. sisse seada üks rahaline preemia á 500 rubla parima teadusliku töö eest Teadlaste Maja liikmele. Märtsikuus ootab nõukogu põhimääruse tegemiseks ettepanekuid."*

Ettepanekuid laekus, neid arutati, kuid kuna detsembris tuli valimisele nõukogu uus koosseis, leidis lahkuv nõukogu õigema olevat lasta põhimäärus kinnitada uuel nõukogul, kes pidi seda ka ellu rakendama.

Seitsmepunktiline põhimäärus avaldati 1982. a märtsikuu töökavas, seda korrati veel oktoobris, sest 20. oktoobriks oodati töid. Teaduspreemiaga püüti süvendada meie teadlaste omavahelist koostööd. Seetõttu kirjutati põhimäärusesse, et 500.- rubla jaotatakse võrdselt kahe laureaadi vahel, et preemia antakse uuringu või rakendustöö eest, mis on sündinud koostöös kahe asutuse – Teadlaste Maja kollektiivliikme – uurimis- või rakendustöös. Preemiat lubati anda nelja-aastase tsükliga:

1. humanitaarteadused (ajalugu, filosoofia, filoloogia, majandus, geograafia, õigus, pedagoogika, psühholoogia, kunst);
2. meditsiin (ka farmaatsia), bioloogia, põllumajandusteadused;
3. füüsika, matemaatika, keemia, geoloogia, mineraloogia;
4. tehnikateadused (ka arhitektuur).

Esildist koos tööga (monograafia, artiklite kogumik, õpik, populaarteaduslik raamat või rakendustöö aruanne) oodati kollektiivliikme direktsioonilt või rektoraadilt. Preemia andmise otsuse pidi langetama kollektiivliikmete komisjoni moodustatud ekspertrühma ettepanekul Maja nõukogu ja preemia tuli üle anda aastakoosolekul.

Põhimäärus avaldati edaspidi igal aastal. Kollektiivliikmete koostöönõue oli üsna tugevasti piirav, preemiasumma ise väga väike, sest rohkem Maja eelarve välja ei kannatanud ning muutuvad olud ei andnud sel-

lele preemiale ei pikka iga ega pikka laureaatide nimistut. Siin need laureaadid on:

- 1982. aastal – ***Ivar Raig*** TA Majanduse Instituudist ja ***Aivo Nurkse*** Üleliidulise Kaubanduskonjunktuuri Instituudi Eesti Filiaalist töö eest „Elanike isiklikes abimajapidamistes peituvate reservide kasutamise võimalused põllumajandussaaduste tootmisel ja varumisel ning mittekaubalise tarbimise perspektiivid Eesti NSV-s";
- 1984. aastal – ***Teet Tobias*** TA Küberneetika Instituudist ja ***Leo Vallner*** TA Geoloogia Instituudist töö eest „Diferentsiaalvõrrandite süsteem mittestatsionaarse rõhu jaotuse kirjeldamiseks paljukihilises põhjaveeladestuses";
- 1985. aastal – ***Rein Küttner*** TPI-st ja ***Juhan Pruuden*** TA Küberneetika Instituudist teadustööde tsükli eest „Baastarkvara masina- ja aparaadiehituse automatiseeritud projekteerimissüsteemidele";
- 1987. aastal – ***Milvi Agur*** TA Eksperimentaalbioloogia Instituudist ja ***Viive Rosenberg*** Maaviljeluse Instituudist töö eest „Tervendatud seemnekartuli algmaterjali viirusnakkuse kontrollsüsteemi väljatöötamine ja rakendamine."

Kuigi põhimäärust avaldati ja töid oodati veel ka järgmisel neljal aastal, preemiataotlejaid juurde ei tulnud. Nii jäigi kokku ainult kaheksa laureaati.

Järgnesid üleminekuaastad; Maja eelarve ei võimaldanud preemiat enam rahastada ja selle saamise võimalust 1992. aastast alates enam välja ei kuulutatud. Põhimäärust, tõsi küll, pole seni ka tühistatud.

5.2. PUHT – TÖÖALANE KATSE

Et instituutide ja kõrgkoolide teadlasi ka tööalastes küsimustes tihedamalt kokku viia otsustas nõukogu katsetada töökogemuslikke kokkusaamisi. 1976. aasta septembris saadeti poolesajale sektori, labori või töögrupi juhile kiri:

„Tallinna Teadlaste Maja nõukogus on olnud korduvalt kõne all ettepanek korraldada Majas mõni üritus spetsiaalselt teadlaste miniorganisatsioone (sektoreid, töögruppe, laboratooriume jne) juhtivatele teadlastele. Nõukogu ei arva, et nendel inimestel on palju vaba aega, mida on

vaja kavandatavate üritustega vähendada. Vastupidi, nõukogu arvab, et minikollektiivide (tinglik nimetus) juhtijatel on vähe aega, aga lahendamist nõudvaid küsimusi palju. Individuaalsed otsustamis- ja lahendusteed on väga erinevad. Nõukogu arvab, et minikollektiivide juhtidel on küsimusi, mille üle on kasulik mõtteid vahetada eesmärgil, et sellest mõttevahetusest kooruks kasutamiskõlbulik iva.

Kui Teie nõustute nõukogu arvamusega, siis palun vastake käesolevale kirjale lühidalt ja vabas vormis. Vastusest tahaksime välja lugeda Teie ettepanekud:

- *mida kõne alla võtta?*
- *kas teha üks kokkusaamine või mitu?*
- *millisel teemal tahaksite ise üles astuda (mitte pika loenguga) või keda tahaksite tingimata kokkusaamisel kuulata?*
- *veel kõik muu, mis on asjakohane.*

Kui ma pole Teilt vastust saanud k.a. 5. oktoobriks, siis loen nõukogu idee Teie poolt hukatuks."

(Alla kirjutanud E. Pajumaa)

Vastuseid tuli. Näiteks kirjutas 4. oktoobril 1976 tollane Botaanikaaia sektorijuhataja Andres Tarand:

„Teaduse pisijuhtide kavandatud kokkusaamised Teadlaste Maja juures oleksid minule kui algajale neis asjus eriti kasulikud kogenud ametivendade kuulamise ja nendelt õppimise mõttes. Ilmsesti ei pääseks arutlused mööda teadlaste juhitavuse probleemidest, kusjuures huvituksin muuhulgas selle eetilisest küljest.

Kokkusaamise sageduseks võiks olla üks kord poolaastas."

Nõukogu arutas vastuseid ja leidis õige aja olevat alles 1977. aasta märtsikuu tööplaani kaudu teatada: *„28. märtsil kell 17.30 Kohtu 6 saalis minikollektiivide juhtide töökogemuslik mõttevahetus; uus üritus, mis võib jätkuda, kui asjasthuvitatutel on soovi."*

Nõukogu kutsele vastas kohaletulekuga ligi kolmkümmend teadlast. Arutleti ja leiti, et huvipakkuvad teemad võiks kõnesse võtta Maja vaidlusõhtutel, mida valmistaks ette diskussioonikomisjon. Nõnda edaspidi ka toimiti nii teaduse eetiliste probleemide kui teadusjuhi olemuse, tema juhitavuse ja teisteski küsimustes.

5.3. TALLINNA – NIMELINE TEADLASTE MAJA

5.3.1. KUIDAS NIMI PANDI?

Kui Teadlaste Maja loomisega alles tegeldi, siis olid kõne all ka nime variandid:

- Vabariiklik Teadlaste Maja/Klubi
- Teadlaste Maja/Klubi
- Tallinna Teadlaste Maja.

Suuri vaidlusi siiski ei tekkinud, sest ***Mart-Ivo Eller*** oli tema enda sõnul välja pakkunud mõtte panna nimesse Maja asukoha linna nimi; nii oli ka teistel teadlaste majadel kuuendikul planeedist. Nõnda sündiski nimetus **Tallinna Teadlaste Maja** ilma mingi seda kõigutada püüdva ettepanekuta asutamiskoosolekul, sest juba varem oldi **maja** eeliseid **klubi** ees arutatud, ning mõiste ***maja*** leidnud tulist poolehoidu. Pealegi olevat leitud (***Agu Aarna*** sõnutsi) hingesugulust Kirjanike Majaga.

Nimetusega loodi veidi põnevustki. Organisatsiooni moodustamise ajal polnud mingit maja eraldatud, kuhu oleks võidud sisse kolida. Niisiis – majata Maja. See sõnapaar meeldis mõnelegi ajakirjale ja ajalehele, kus Teadlaste Maja tegevust kajastati (Aja Pulss 8, 1985, „Maja ilma majata", Õhtuleht „Majata majas ...", Nõukogude Naine, 1973, „Majata maja naistest ..." jne). Küll oli oluline Tallinna nime lisamine, sest eeldati, et selletaolisi tekib mujalgi.

Aastaid hiljem, kui ka Tartus kavandati teadlaste maja loomist ja EPA dekaani ***Heino Mölleri*** kutsel käis nõukogu sekretär Maja tegemisi seal tutvustamas, siis peeti sealsel arutelul loomulikuks, et Tallinna Teadlaste Maja kõrvale tekiks Tartu Teadlaste Maja. Millegipärast see mõte soikus ega olegi saanud teoks.

Tallinna tõttu nimes sattus Maja ka 1979. aastal ilmunud „Tallinna lühientsüklopeediasse (lk 292).

5.3.2. TALLINNA NIMI KOHUSTAB

Loomulikult on kõik Maja nõukogu koosseisud pidanud endastmõistetavaks Tallinnaga tegelda. Selleks loodi juba 1971. a linnanduskomisjon, mida on juhtinud nõukogu liikmed mitmelt erialalt:

Ivar Jõerüüt, majandus, 1971-1973;
Hillar Aben, tehnika, Maja asutajaliige, 1973-1975;
Vladimir Polonski, ehitus, 1975-1977;
Johannes Küttis, majandus, 1977-1979;
Boris Levin, majandus, 1979-1983;
Uuno Pall, tehnika, 1983-1987;
Jüri Laving, majandus, 1987-1991;
Heinar Nurste, tehnika,1991-1993.

Siitpeale ei moodustatud küll komisjoni, kuid nõukogu on jätnud oma südameasjaks Tallinna probleeme Majas päevakorral hoida.

Sihikindlalt on kavandatud igal aastal pea igas kuus Tallinnaga seotud üritusi: kohtumisi linnaametnike ja projekteerijatega, tutvumiskäike uusehitustele, jalutuskäike koos asjatundjatega vanalinnas ning arutelusid linna tänasest ja homsest, põhjalikke arutelusid linnaosade arengu kavandajatega jne, jne. Aeg-ajalt võeti ette linna mõni asutus või ettevõte, eriti neid, mis Tallinna nimega. Kuulati juhtkonna seletusi, käidi tsehhides ja töökodades, tutvuti toodangu näidistega, misjärel arutati tootmisjuhtidega nähtut ja kuuldut, avaldati arvamusi ning tehti ettepanekuid. Aastakümnete jooksul on käidud pea kõigis suuremates Tallinna, aga ka teistes tollastes ettevõtetes. Kõikjal võeti Maja liikmeid vastu kui oodatud külalisi: Baltikas, Klementis, Kunstikombinaadis ARS, Salvos, Floras, Standardis, Kommunaaris, Mistras, (nii Tallinnas kui hiljem Vändras), Moemajas, Ülemiste veepuhastusjaamas, trükikodades, Aseri tellisetehases jne. Viimastel aastatel on tööstusettevõtted tõrksamad ja külaskäike on vähem korraldatud. Suureks meeldivaks erandiks sai Lorupi Klaasivabrik tänu emeriitprofessor ***Maie–Ann Raunale***.

Aastate eest korraldas ***Uuno Pall*** põhjaliku tutvumise ja seejärel arutelu Tallinna Loomaaia kui kogu riigile vajaliku omalaadse kultuuriasutuse arendamise üle. Nõukogu pidas küsimust sedavõrd tähtsaks, et pidas koguni eraldi nõukogu väljasõidukoosoleku koos sealsete spetsialistidega. Põhjalik töö lõpetati üldhinnangu ja ettepanekutega kultuuriministrile ning Tallinna Linnavalitsusele. Tõdeti, et tähelepanu nii suure kasvatusliku tähtsusega kultuuriasutusele peaks kasvama rahaabiks Loomaaia

väljaehitamiseks. Aasta hiljem korrati arupidamist kohapeal ning siis võidi tunnistada, et tänu erakordse andumusega töötava direktori (***Mati Kaal***) ja linnavalitsuse ühistele jõupingutustele on seal mõndagi tunduvalt paremaks saanud.

5.3.3. KUI TOIMETATI NÕMMEL

Et Maja asus 80ndate aastate Tallinna struktuuris ühes rajoonis Nõmmega (Keskrajoonis), siis oli loomulik Maja nõukogu esindaja lülitamine Nõmme päevade korralduskomiteesse rajooni täitevkomitee juures. 1987. aastast vähemalt kolme aasta jooksul tegi Maja Nõmme päevade korraldamisel palju huvitavat tööd. 10. septembril 1987 andis Maja kergemuusikakoor Glehni lossis nõmmelastele kontserdi „Nõmme sügise" raames, järgmisel õhtul said Nõmme elanikud kohtuda kinos „Võit" teadlastega Nõmmelt ja kuulata nende tegemistest. Päev hiljem olid teadlased Nõmme koolide klassides jutustamas oma labori ning instituudi tööst õpilastele ja õpetajatele.

1987. aasta oktoobrikuu töökavast loeme „Teadlaste Maja nõukogu tänab „Nõmme sügisel" aktiivselt kaasa löönud Maja liikmeid ***Heino Ahvenat, August Eelmäed, Silver–Lello Jõksi, Gunnar Kiivetit, Ado Köstnerit, Heiki Lindperet, Arvid Lutsu, Helle Martinsoni, Karl Martinsoni, Valdek Mikkalit, Tiia Mändi, Marianna–Helene Saart, Merilaid Saavat, Vladimir Segerkrantzi, Alvi Tellmanni, Helvi Uibopuud,*** kergemuusikakoori „Rido" ning selle dirigenti ***Imbi Potterit.***

1988. a anti Majale Nõmme päevade korralduskomiteelt ülesanne esitada ettepanekud kogu nädala jooksul tehtavaks. Maja pakkus kodukoha teema motoga *„Avan koduvärava, astun koduõue ..."* Paarkümmend eripalgelist ettevõtmist, mis nõudsid hulga Maja liikmete jõupingutusi, leidsid nõmmelastelt hea vastuvõtu. Need. Muuhulgas korraldati Nõmme I kultuurikonverents, ***Paul Kerese*** päev mälestussimultaaniga Kerese tänaval ning meenutusõhtuga 27. Kooli saalis, kus üks meenutajaid oli ***Paul Kerese*** sõber, laulja ***Tiit Kuusik***.

Rahumäe kalmistul korrastati kirjanike, teadlaste ja ühiskonnategelaste kalme eelnevalt ning korraldati siis ühel ajal küünalde süütamine ja lilledepanek ning nendest pajatamine korraga rohkem kui paarikümnel kalmul; sellele järgnes TA Naiskoori mälestuskontsert Rahumäe uues leinamajas.

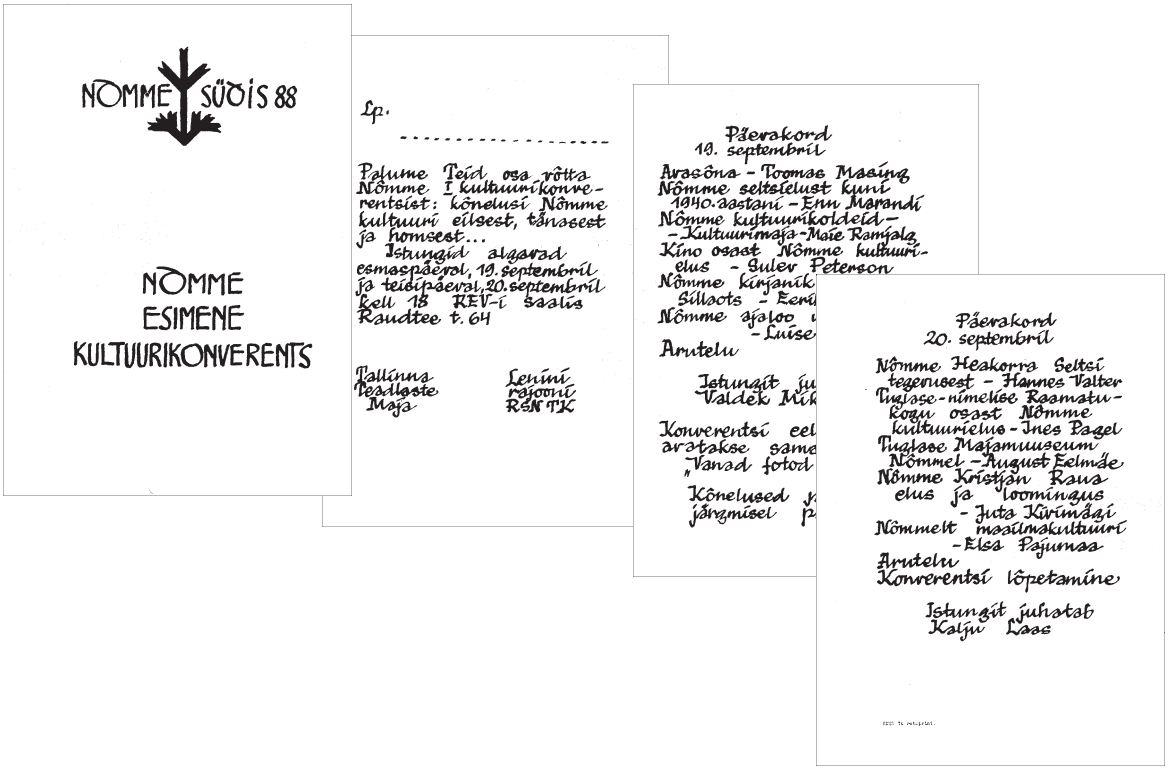
Väga soojalt võeti vastu TA Meeskoori sügiskontsert kinos „Võit". „Nõmme sügise" lõpetamisel ja hiljem telefonitsi jagasid nõmmelased sooje tänusõnu Maja liikmetele, kes seda sisukat ja ainukordset perele, kodule ja kodukohale pühendatud sügisnädalat korraldasid.

Selle aasta „Nõmme sügise" lõpetamisel sai Maja korralduskomiteelt tänukirja ***Elsa Pajumaa*** nimele.

Nõmme päevi korraldati sel ajal koguni kolm korda aastas: „Nõmme talv", „Nõmme kevad", „Nõmme sügis"; Maja nõukogu teadussekretär oli korraldustoimkonnas pidev kaasalööja. 1989. aastal kestis „Nõmme kevad" koguni 5 päeva, mille jooksul aidati taastada Nõmme Majaomanike Selts ja peeti ka Nõmme II kultuurikonverents, seekord haridusest.

Nõmme päevade meenutamine siinkohal teenib eesmärki näidata Maja süvenenud käsitlust Tallinnale oluliste küsimuste püstitamisel ja lahenduste otsimisel. Seda on järgitud juba Maja algaastaist peale, kui asutajaliige, kunstiteadlane ***Helmi Üprus*** andis selged sihid: ainet peab hästi tundma, siis saab selle kohta ka midagi asjalikku arvata ning siis võtavad seda arvamust tõsiselt ka ametnikud ning juhid.

Nõmme ja ka vanalinna päevade üritused andis Maja oma liikmetele teada kõigile saadetud töökava kaudu, seetõttu võeti elavalt sõna ka vanalinna konverentsidel.

Elsa Pajumaa
NÕMME
SÜGIS '88
Korralduskomitee tänab Teid
«NÕMME SÜGISE»
ürituste ettevalmistamise ja läbiviimise eest.
september 1988. a.

5.3.4. KODULINNA ARMUNUD LOOMEINIMESED

Oma ala hästi tundvad teadlased ja õppejõud, aga ka linnaametnikud ei keeldunud kunagi tulemast tutvumiskäigule ja arutlusele. Seetõttu saigi võimalikuks käia koos ***Gea Troskaga*** Vabaõhumuuseumis (20.06.1973) ja Raekojas ***Rasmus Kangropoolega*** (16.10.1974), arutada linna peaarhitekti ***Dmitri Brunsiga*** Tallinna kesklinna väljaehitamist (19.11.1975) ja ***Henno Sepmanniga*** Tallinna Olümpiaregati ehitiste projekte (26.05.1976), uudistada ***Villem Raamiga*** Pirita kloostri restaureerimist (09.09.1976) ja metsateadlase ***Malev Margusega*** Tallinna Rohelist Vööndit (24.05.1977), kuulata ***Ülo Puustakut*** tutvumisel restaureerimistöödega Tarbekunstimuuseumis ja Niguliste kirikus (12.09.1979) jne, jne.

Palju kordi on Maja liikmetele oma teadmisi Tallinnast jaganud ***Heino Paalberg***, ***Vladimir Polonski***, ***Heli Arro***, ***Helju Sirel***, ***Arno Valma***, ***Heiki Tamm***, ***Rein Zoobel***, ***Sulev Mäeväli***, ***Vello Lõugas***, ***Mai Lumiste***, ***Rasmus Kangropool***, ***Heino Gustavson*** ja mitmed teised. ***Heino Gustavsoniga*** kunagi jutuks olnud kavandatav teema "Militaarne Kadriorg" sai teoks tehtud aga juba tema mälestuskäiguna muinsuskaitsekuu puhul 2005. aasta 5. mail.

Nõukogude okupatsiooni üldise vaesuse ajal oli loomeinimeste ühtehoidmine ja vastutulek imetlusväärne; tasu selle töö eest ei küsitud: Tallinn oli nendest enamusele südameasjaks. Ka Tallinna Teadlaste Majale – tänaseni.

5.3.5. IKKA TALLINNALE MÕELDES

Isegi poliitilise elu väga tulistel aastatel 80ndate lõpus peeti Tallinna temaatikat Majas tähtsaks, näiteks 1989. aastal:

- jaanuaris arutati Eesti puhkealade generaalplaani ***Ago Kergega*** (asutajaliige) "Maaehitusprojektist";
- veebruaris käsitleti ehituse innovatsiooni ***Viljar Hämalasega*** ETUI-st ja Tallinna keskkonnakaitse probleeme ***Eino Väärtnõuga*** Roheliste liikumisest;
- märtsis arutati Tallinnat suuresti puudutavat kodakondsuse seaduseelnõu ***Andres Kollistiga*** Keemia Instituudist ja kultuu-

ride kooseksisteerimist ***Aili Aarelaiuga*** Filosoofia ja Õiguse Instituudist, Tallinna TK aseesimehe ***Anti Oidsaluga*** võeti kõnesse linnamajandus (kommunaal, side, transport IME-s (Isemajandav Eesti)), käidi tutvumas Tallinna Mööblimajaga;

– mais tegeldi Nõmme päevade korraldamisega, aga käidi ka tutvumas Linnaarhiiviga ning Muusikaansamblite Maja restaureerimistöödega ***Helju Sireli*** (ETUI-st) korraldusel;
– juunis tehti ühistööd Botaanikaaias (seal peeti ka jaaniõhtu);
– septembris kohtuti Raekojas Tallinna kammerkooriga (dirigent ***Kuno Areng*** – Maja asutajaliige), linna TK sekretäri ***Uno Veeringuga*** arutleti teemal "Kuidas ja keda hakkame valima juhtima Tallinna elu?", Pelgulinna detailplaneeringut arutati ***Irina Rauaga***;
– novembris oli kõne all migratsiooniseaduse eelnõu koostamine (***Andres Kollistiga***);
– detsembris arutati Tallinna Linnauurimise Instituudi juhataja ***Marje Pavelsoniga*** pealinna elanikkonna koosseisu ja orientatsiooni.

Juba vabas Eestis tegi Maja, ka näiteks oma 30ndal tegevusaastal (1996) mõndagi Tallinnaga seotut :

– jaanuaris Maja tavakohane aastapäevaõhtu Raekojas, Küberneetika Majas arutati mida ja kuidas teha Naissaarel?;
– veebruaris kõnniti ***Heino Gustavsoniga*** Merepuiesteel ja meenutati selle ala minevikku ning kõneldi tulevikust;
– märtsis käidi Linnahalli juures "Suurel Tõllul" ja tutvuti ka Nõmme linnaosaga;
– aprillis arutati ***Heino Gustavsoniga*** Kaubamaja alal olnut ja olevat;
– mais käidi koos sama mehega matkal Hiiu jaamast Glehni parki, Toomkiriku arhitektuuri arutati ***Helju Sireli*** ja ***Ada Ambusega***;
– juunis korraldati Viimsis ***Laidoneri*** muuseumi pargis nädal "Töö ühendab ja ülendab";
– septembris kõnniti Pääsküla rabas ja Männikul, veendumaks mis on neist küll saanud, kohtuti Tallinna volikogusse kandideerijatega ning tutvuti Tallinna Politseikooliga Nõmmel;

– novembris ja detsembris diskuteeriti põhjalikult Tallinna mälestusmärkide üle ning edastati arvamused linnavalitsusele ja kultuuriministeeriumile.

Paar aastat näitena ei ole olnud erandlikud. Aasta jooksul Tallinnaga seotud kokku ligi paarkümmend üritust – ja nii pea igal aastal. Need on andud linnakodanikule võimaluse oma arvamus linna valitsemise asjus vahetult otsustajatele teatavaks teha. Kas ja kuipalju neid ütlemisi arvestati, on jäänud linnaametnike südametunnistusele.

5.3.6. ET KA AVALIKKUS TEAKS

Aastate jooksul Majas toimunud linnateemaliste ürituste alusel avaldas Õhtuleht 11., 12. ja 13. veebruaril 1992 rea kirjutisi sarja pealkirjaga akadeemik Wiedemanni sõnutsi: "Pisukesed pajad ajavad ruttu üle." Nõukogu teadussekretär Elsa Pajumaa oli selles kokku võtnud Maja liikmete seisukohti, millest mõned katked allpool:

"... Tallinn on eriline. Seda teame kõik. Ta on seni Eesti Vabariigi pealinn, on sadamalinn, üks tööstuskeskusi, üks haridus- ja teaduskeskusi. Tallinn on välismaiste diplomaatiliste esinduste paiknemiskoht.

Ja üle kõige selle on ta põlistallinlase püsikodu, tallinlase kodu. Arvame, et sellest viimasest – tallinlase kodust – peakski lähtuma ja just sellest tulenevalt tasakaalustama kõik teised Tallinna rollid.

Et selles kodus on vana ja uus kõrvuti, see on loomulik, aga alles siis, kui nende vahel valitseb mõistlik tasakaal. Tasakaalu loob mõõdutunne ja aukartus selle kodu ees (siin mõeldud linna). Arhitekt või linnaametnik, kellel need "mõõtmed" puuduvad või on väärastunud, ei saaks ega tohiks tegutseda linna üldarengut määravates lülides ...

... Toetame niisuguse Tallinna loomist, mis on põhjamaiselt karge ja kaine, rikka rohelusega ja väärikas ...

Tallinn tuleks elanike arvult ja suuruselt vastavusse viia Eesti Vabariigi vajadustega, teda tuleks oluliselt väiksemaks teha, ja see nõuab väga hästi läbimõeldud sihikindlat pikaajalist tegevuskava ...

Oleme veendunud, et Tallinnast saab inimsõbralikku omanäolist Euroopa linna kujundada ainult seaduslikul teel, mis austab ja hindab omanikke ning seab nendele tingimusi ja kohustusi. Selleks on vaja teha Tallinna seadus ...

... Meie arvates oleks üsna loomulik, et nn üldnauditavate ja imetlemisväärsete veekogude kaldapealsed (-äärsed) oleksid ehitustest vabad, kujundatud parkideks – looduslikeks või tehislikeks – , kuhu on igal tallinlasel ja Tallinna külalisel vaba pääs ...

... Üks põhiküsimusi selles peitubki: kas teeme Tallinnast ühe paljudest sadamalinnadest, kus lokkab maailmas ühetaoline lõbustusasutuste kultuur või ...

Eesti ja Tallinna mõõtmeid eiravad röögatumad ärikeskused jms jäägu sinna, kus nad sündinud. Eestisse ja Tallinna tuleks aga rajada vastavad ja omanäolised ... Tallinn peaks suutma taastada ja säilitada väärikuse ... Seadusesõna aitabki väärikust säilitada."

Kahjuks tuli 1. juunil 2005 Maja liikmetel paljutki sellest jälle korrata kohtumisel järjekordse linnapeaga, kelleks seekord oli ***Tõnis Palts***.

5.3.7. UUS AASTATUHAT TALLINNAS

Aastatuhande algul võeti muude arvukate ürituste seas jälle tähelepanu keskmesse Tallinna väljanägemine ja arutati seda tollase linnakunstniku ***Mare Mikofiga***; koguti arvamusi ja analüüsiti linna haljastust ettevalmistusena kohtumiseks linnaaedniku ***Tiina Tallinnaga***, kohtuti tollase linnapea ***Jüri Mõisaga*** jne.

2005. aasta kevadel on lõpuks kinnitatud Tallinna linna haljastuskava, mida Maja liikmed aastaid tagasi linnaaednikult nõudsid. Linna haljastuse olukord on aga murettekitav: puid saetakse maha tunduvalt rohkem kui juurde istutatakse. Vaikselt on maha võetud puid Toompeale viiva tänava äärest, kadunud on puuderida südalinnas Inglise Kolledži ja Linnaraamatukogu eest, Tammsaare park on kujunenud tallermaaks, Estonia teatri esise ja Sakala keskuse äärse haljasala hekid „niideti" maha ning nüüd on haljasala risti-rästi ülekäimise (sageli ka lällamise) koht, Kadrioru park meenutab „kaevetöödega" kohati sõja lõpuaastaid jne. Käesolevas kirjatöös pole kõiki Tallinna haljastushädasid vajalik loetleda, see töö ootab edaspidi jätkuvalt vahetut suhtlemist linnaametnikega. Lootust annab see, et linnaelanikud suutsid päästa Kaarli puiestee.

Majas on kogu olemasolu kestel kohtutud ja pealinna asju arutatud pea kõikide linna TK esimeeste ja peaarhitektidega, nüüd linnapeade ja arvukate linnaametnikega. Ikka on peetud silmas põhimõtet öelda asjakohased arvamused ja teha ettepanekud otse nendele, kes asju ajavad ja kes on kohustatud neid lahendama. Nii on jätkatud ka uue aastatuhande algul.

Viimastel aastatel on Majas südant valutatud järgmiste oluliste asjade üle:

1. ***Mereranna täisehitamine***, seega ranna sulgemine, eriti Kadriorus, kus endise ETKVLi (ETK) staadioni ala (sotsiaalmaa) muudeti ärija elamumaaks ning sinna rajatakse tüüpilised tänapäevased kõrged kastelamud. Teadlaste Maja seisis selle vastu. Majas tegeldi nende (Narva mnt 63 ja 65) kinnistute detailplaneeringu eskiislahenduste arutelu teavitamisest ja materjalide avalikustamisest 1. detsembril 2003 kuni lõpliku vastuse saamiseni detailplaneeringu kehtestamise kohta juunis 2004.

   Maja vastuseis avaldati kõigis etapiviisilistes aruteludes, sh Harju Maavalitsuses, kuid seda ei arvestatud. Jäi veel kohtutee ette võtta, mida aga ei tehtud rahapuudusel. Meie Maja vastasrind oli rahalt "rasvasem". Selle töö tellis Skanska EMV AS ja teostas (projekteeris) AB R-konsult OÜ, projekti juht ***Irina Raud*** ning arhitektid ***Ain Kalberg***, ***Marju Nurm***, dendroloog ***Aino Aaspõllu***, insenerid ***Ilmu Sukk, Lembit Käes, Kaarel Roopalu***.

   Maja ettepanek korrastada seal avatud mererand koos avalikult üldkasutatavate spordiväljakutega (endise staadioni alal) jäeti rahuldamata;

2. ***Tallinna Linnahalli saatus***. 2004. aasta 9. märtsil tutvuti Linnahalliga selle direktori ***Tõnu Pröömi*** juhtimisel, kuulati Maja liikme ehitusteadlase ***Karl Õigeri*** arvamust ning väideldi: "Kas on Linnahalli üldse vaja ning kui ja – siis kellele ja milleks?" Väitluse tulemused esitati kirjana Linnahalli omanikule (vt kirja lk 228-230).

Sellele kirjale sai Maja 12.04.2004 Linnavolikogu esimehelt ***M. Maripuult*** vastuse, milles tänatakse Maja seisukoha avaldamise eest ning lisatakse: *"Kahjuks ei saa linnavolikogu Teile hetkel lõplikku vastust linnahalli küsimustes anda. Linnavalitsuse läbirääkimised OÜ-ga Manutent linnale kuuluva linnahalli ostmise osas on hetkel pooleli. Manutenti viimase pakkumise järgi võiks Tallinna linna omand säilitada kontserdisaali osas, mida ei lammutataks. Midagi linnahalli võimaliku müümise ega lammutamise suhtes aga veel otsustatud ei ole* (järg lk 231).

TALLINNA TEADLASTE MAJA
Mittetulundusühing
Reg.nr.: 80074484

TALLINNA LINNAVOLIKOGU ESIMEES
pr. MARET MARIPUU
TALLINNA LINNAPEA
hr. EDGAR SAVISAAR

16.03.2004

TALLINNA LINNAHALLIST

Tallinna Teadlaste Maja (asut.1966, MTÜ) on Tallinna linna planeerimise, kujundamise ja elukorralduse küsimustega tegelenud kogu oma olemasolu vältel, on kasutatud mitmesuguseid töövorme (tutvumised üldplaneeringute, projektide, uusehitiste, ajalooliste hoonetega jne) ning kõike on tehtud asjatundjate kaasabil põhjalike arutluste käigus.

Seda tööd on peetud nii oluliseks, et on loodud linnanduskomisjon, mida on tavaliselt juhtinud nõukogu liige, tunnustatud arhitekt, ehitus- või majandusteadlane. Pidevalt on kohtutud ja arutletud linnapeade, nende asetäitjate, linnavalitsuse ametite ja osakondade juhatajatega.

Ülaltoodu peaks kinnitama, et alljärgnev on tõsine ja väga läbikaalutud tekst.

Käesolevaga esitab Tallinna Teadlaste Maja oma seisukohad Linnahalli kohta:

1. Linnahalli ei ole vaja lammutada

Hall on projekteeritud ja ehitatud aastatel 1976-1980. Selle loomisel olid tegevad Eestis õppinud ja kogemustega, tunnustatud arhitektid ning insenerid (sh.R.Karp, R.Altmäe jt), kelle töö on leidnud ka rahvusvahelist tunnustust.

Ehitise iga on seega vaevu veerand sajandit.

Usaldame Tallinna Tehnikaülikooli prof. Karl Õigerit, kes on aastakümneid ka meie Maja liige, ning tema kolleege, kelle aruannet Linnahalli tehnilise seisukorra kohta arutasime k.a. 9.märtsil kohapeal väga põhjalikult.

Saime kinnitust sellele, et eetiline, haritud, vastutustundlik ja oma kodulinna põhjalikult tundev eesti insener, arhitekt ja ehitaja ei loo hoonet (rajatist) paarikümneks aastaks (kui see pole just puukuur), vaid vähemalt sajandi(te)ks. Kahtlemata on eeskuju pakkunud meie vanalinna sajandeid püsinud hooned.

Linnahall on ju alles oma esimeses nooruses ega pole veel suutnud täies ilus mõjule pääseda seetõttu, et :

- peatselt pärast valmimist järgnesid ärevad ja pingelised Eesti Vabariigi taastamise aastad, seejärel väga rasked majandusaastad taastatud Eesti riigi esimesel

kümnendil. Nendel aastatel pole Linnahalli (rahapuudusel ?) nimetamisväärselt remonditud;

- on püütud linna mõjusamale ja suurimale kultuurihoonele selle valmimisaja tõttu nõukogulikku pahaloomulist varju heita, selle loojaid alavääristada jne. ning pole püütudki unikaalset hoonet rohkem tutvustada, reklaamida, seletada selle arhitektuuri ja teostuse eripära;
- pole seni põhjalikumalt arutletud Linnahalli koha üle Tallinna (ja üldse riigi) kultuurielus.

Meil on hea meel tõdeda, et Linnahalli tehnilist seisukorda on prof. Karl Õigeri jt. poolt korduvalt uuritud (aastatel 1981, 1982, 1989, 1990, 2003). Kõik uuringud on kinnitanud hoone konstruktsioonide head seisukorda ja rahuldavat ehituskvaliteeti, arvestades tollaseid ehitusmaterjale ja unikaalset käidavat lamekatust.
Linnahalli sh jäähalli lammutamiseks ei ole hoone seisukorrast tingituna mingisugust põhjust. Pealegi kõlab see lammutussoov eriti barbaarselt säästlikku eluviisi propageerivas ühiskonnas.

2. Linnahall on unikaalne ja kaunistab Tallinna

Linnahall on mitte ainult Eestit silmas pidades ainukordne ehitis, milles on ilusas kooskõlas teoks saanud mere ja maa piiril väljapaistev arhitektuuriline mõte ning meie rahvuskivi oskuslik kasutamine.

Avar ja suurejooneline trepistik mõjub suursuguselt ja viib märkamatult ... katusele !
Edasi – ootamatult, mitte-eeldatavalt avar ja väga mugav, soe, kuiv saal, millesse sisenedes ja millest täissaaligi puhul väljudes ei teki mingisuguseid ummikuid. Väga mõjuv on saalis hindamatu väärtusega vaipeesriie. Saalis on 4200 mugavat istekohta ja teatrilavastusteks vajaliku erilise lavatehnika puudumine ei häiri kontserdite (ka muusikalide) kuulajaid.

Linnahalli lahutamatu osa – jäähall täiendab ansamblit. See jäähall on kapitaalne, kaunis, mõjub tagasihoidlikult ja soliidselt. Selles spordirajatises (projekti järgi on 3000 istekohta) võib läbi viia rahvusvahelisi võistlusi nii iluuisutamises kui ka jäähokis. Teatavasti on neid ka toimunud, lisaks on seal peetud ka rahvusvahelisi lilleseadevõistlusi.

Ainulaadne Linnahall on arhitektuurilises suguluses teiste Tallinna väljapaistvate paeehitistega.

Linnahall avab erakordse võimaluse tunnetada merd ootamatult teistmoodi. Muuseas, aastatepikku pole leidunud ainustki teadlaste välismaist kolleegi, kes poleks meeldivalt üllatunud ja kiitust jaganud Linnahalli saalile, jäähallile ja mere nautimise erakordsetele tingimustele.

3. Linnahall on vaja jätta edaspidi Tallinna linna omandiks,

mis teenib oma ainukordsuse ja mitmesuguste kasutusvõimalustega tallinlasi ja meie linna külalisi. Et seda veelgi paremini teha tuleks esimeses järjekorras :
uuendada jäähalli käidav katus, mis Teadlaste Maja asjatundjatest liikmete arvates läheb maksma ca 9 – 10 miljonit krooni. Sama suurusjärku hindab katuse remondiks ka prof. Karl Õiger. Selle rahaga saaks teha nn. pööratud katuse, uuendada isolatsiooni ja soojustuskihid, käiguplaadid ja vihmavee ärajuhtimissüsteemi.

- **Korrastada ühendusgalerii trepiastmed (üldse trepid).**

Hiljem tuleks juba kavakindlalt uuendada veetorustikku ja elektrijuhtmestikku vastavalt vajadustele ja garantiiaegade lõppemisele, nagu see toimub mistahes hoones. **Oleks loomulik, et nendeks töödeks eraldaks raha Linnavalitsus**, nii nagu seda tehti 1997.a. 2,5 milj. krooni eraldamisega Linnahalli soojasõlme uuendamiseks.

4. ***Tuleks kaaluda võimalust lõpetada kopteriväljaku tegevus Linnahallil*** (müra, vibratsioon jne.). Selle tükikese maapinda võiks sealkandis leida, kui kopter peab just sadamas maanduma.

5. ***Linnahalli töö mitmekordistamiseks ja analüüsimiseks ning hindamiseks võiks luua Linnahalli kultuurinõukogu,*** kuhu ka Teadlaste Maja oma asjaliku esindaja võiks läkitada.

6. ***Praegune AS Linnahall on nendes kitsastes oludes suutnud selles unikaalses hoones hoida elu***, korraldada vajalikke tegevusi ning hoida rendist laekuvate minimaalsete vahenditega hoone enam-vähem korras. On selge, et ***laste ja noorte tegevuseks ruumide rentimisest ei laeku kusagil ealeski raha suuremate remontide tegemiseks.***
Linnahalli praeguste juhtide töö nendes ebakindlates tingimustes on tunnustusväärne.

Tallinna Teadlaste Maja näeb Linnahallil kaunist ja sisukat tulevikku, kui see jääb Tallinna linna omandiks.

Tallinna Teadlaste Maja
nõukogu esimees — Ülo Jaaksoo

Tallinna Teadlaste Maja
nõukogu teadussekretär — Elsa Pajumaa

Tallinna Teadlaste Maja
direktor — Sirje Arro

Estonia pst.7
10143 TALLINN
EESTI

Telefon : 6454 - 421
E-post: Sirje.Arro.001@mail.ee

HANSAPANK
KOOD 767
Konto No. 1120061944

Olen seisukohal, et linnahalli võimalikku müümist kaaluv linnavalitsus peab oma otsustamisel arvestama avaliku arvamusega."

Järelikult tuleb Majal selles küsimuses hoida silmad lahti ja kõrvad kikkis, et õigel ajal asjasse jälle sekkuda;

3. ***Vabaduse väljaku ja vabadussamba probleemistik***. Majas oldi vastu ***Leonhard Lapini*** "Vabaduse kella" rajamisele Vabaduse väljakule, ja saadeti põhjendatud materjalid ka linnavalitsusele, kes aga mitte üksnes Teadlaste Maja, vaid ka arhitektide ja paljude teiste arvamusi arvesse ei võtnud.

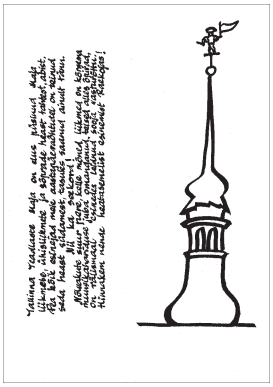
   Vabaduse väljaku võimalikku ümberehitamist arutati Majas viimati 2005. aasta 6. aprillil ning esitati seejärel materjalid 11. mail Tallinna linnapeale. Nendes ei pooldatud avalikustatud Vabaduse väljaku sellist ümberehitamise kava. Nii see, kui mitmed teised olulised linna arendamise küsimused olid kõne all kohtumisel linnapea ***Tõnis Paltsiga*** Majas toimunud kohtumisel 1. juunil 2005.

   Vabadussamba paigana pakuti nii Harjumäge kui Estonia teatri esist haljasala;

4. ***Teadlaste vähene kaasamine*** Tallinna projekteerimisse ja arendamisse ning aatelise peaarhitekti puudumine linnas;
5. ***Ametnike arvu vohamine*** Tallinnas, sh linnaosavalitsuste suure arvu ametnike vajaduse küsitavus ja politiseerimine;
6. Tallinna kui ***omavalitsusüksuse sagedane vastandamine riigile*** selle asemel, et piiritleda Valitsuse ja Tallinna Linnavalitsuse ülesanded pealinna arendamisel ning võtta vastu Riigikogus Tallinna seadus;
7. ***Keeleseaduse*** täitmise üle kontrolli peaaegu täielik puudumine Tallinnas;
8. ***Tallinna väljanägemise risustamine*** liigse reklaami, paljude postide, vaiade ja näotute kioskitega;

Probleemide loendit võiks pikendada. Tallinn ei saa ju kunagi valmis! Ja kuni tegutseb Tallinnas Teadlaste Maja, ei lõpe selles ka Tallinna teemad.

Tallinna linna juhtide heasoovlikkus on võimaldanud Majal Raekoda kasutada (tasuta!), sh Maja aastapäevaõhtute korraldamiseks. Maja on selle eest Tallinnale võlgu aegumatu TÄNU – ja on linnale kinkinud oma tagasihoidliku tänutähise.

Ehu ainsad vaenlased on mure
ja mõõdukus. Kõik muu on sõprus.
(Üks rahva - kellegi - mõttetera)

Väga austatud _____

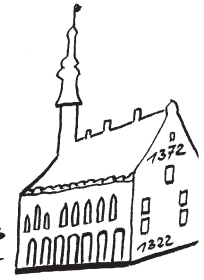
Olete lahkesti palutud laupäeval, 9. jaanuaril
1999 kell 12 Tallinna Teadlaste Maja aasta-
päevale Tallinna Raekotta!
Kinnitagem oma tulekuga sõprust ja
toetust sellele imelisele ühendusele aastast
1966! Aurendagem päevamuret tõsiselt koos!

Tallinna Teadlaste
Maja nõukogu

TALLINNA
TEADLASTE MAJA
ON TÄNULIK
TALLINNA
LINNAVALITSUSELE,
KES VÕIMALDAS MEIL JÄLLE
KOGUNEDA RAEKOJAS!

TALLINNA TEADLASTE
MAJA NÕUKOGU

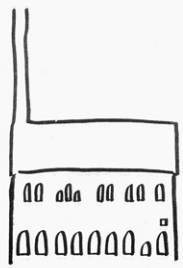
TALLINNA
TEADLASTE
MAJA KUTSUB
RAEKOTTA

LUGUPEETUD

TALLINNA TEADLASTE MAJA
OOTAB TEID 2001. AASTA
9. JAANUARIL
KELL 17.30
OMA 36. AASTAPÄEVA
TÄHISTAMISELE RAEKOTTA,
KUS MEIE OLEMIST KAUNISTAVAD
LAULJATAR PILLE LILL JA
TALLINNA SAKSOFONIKVARTETT
OLAVI KASEMAA JUHATUSEL

Väga austatud _____

Tallinna Teadlaste
Maja nõukogu
palub Teid k.a.
28. aprillil kell 18[30]
Tallinna Raekotta
pidulikule õhtule,
mis on pühendatud
Teile - Teadlaste Maja
liikmele - lähenevale
TPI 50. aastapäevale
puhul

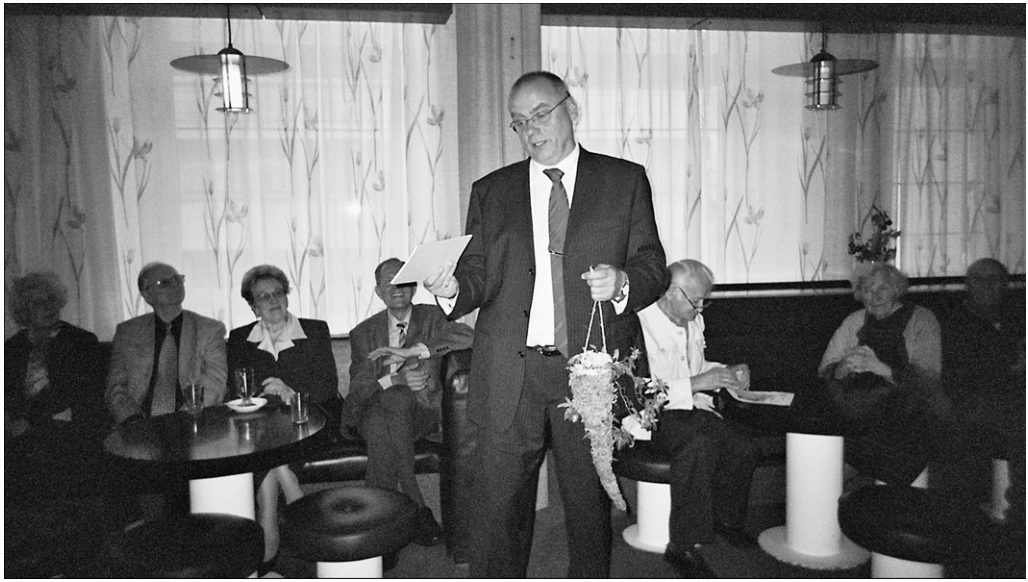
Tallinna Teadlaste Maja
RKIV TA rotaprint.

Läbi
inimsüdame
lähevad
tuhanded
teed.
Läbi
südamete
astub
Aeg

T. Summanen

Kohtumise järel tänavad Tallinna abilinnapead *Toivo Ninnast* Maja nõukogu aseesimees *Andres Pung* ja direktor *Sirje Kalam* (19.11.2001)

Jälle ühe linnapeaga – *Tõnis Paltsiga* – on kohtumine lõppenud (1.06.2005); vasakult näha istumas *Kalju Terasmaa*, *Maie Vikat*, *Rein Võrk* ...

Maja 21. sünnipäevaõhtu peeti päev varem 8.01.1987 Raekojas. Esireas vasakult nõukogu aseesimees *Heimar Peremees* ja teadussekretär *Elsa Pajumaa*; teises reas vasakult *Mare–Anne Laane*, *Erika Jürgenson*, *Maie Vikat*

Väino Rajangu ja *Endel Jõgioja*

Elsa Pajumaa pakub raedaamile kohvi

Ülal Maja sünnipäeval esinenud *Lauri Väinmaa*, *Maie Vikat*, *Viiva Väinmaa*; paremal *Rein Võrk*, *Arvo Einre*, *Robert Raudsepp*; all esireas *Daisy–Felicitas* ja *Hubert Matve*

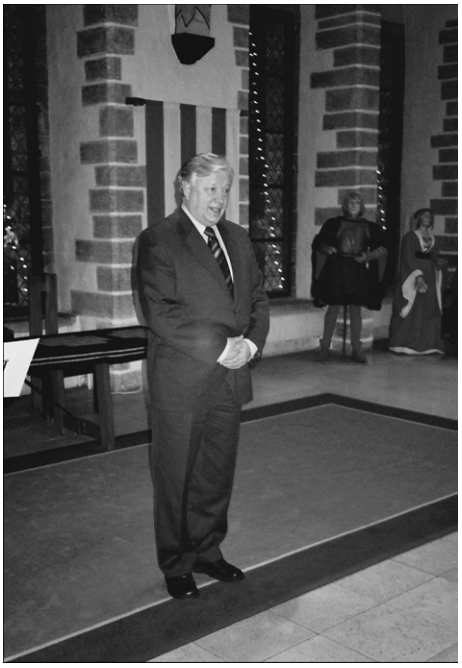

Raekojas 9.01.1996
Maja 30. aastapäeval
süütab traditsioonilise
sünnipäevaküünla
nõukogu aseesimees
Rein Võrk, silma
hoiab peal esimees
Dimitri Kaljo, kes peab
peokõne ja annab siis
esinemisjärje lauljatele
Urve Tautsile ja
Kristjan Mõisnikule
(nüüd ooperisolist
Saksamaal)

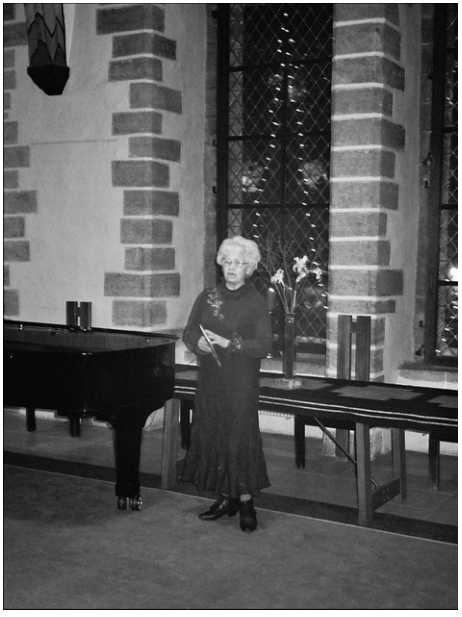

Maja 37. aastapäeval Raekojas (9.01.2003) tervitab kokkutulnuid nõukogu esimees *Ülo Jaaksoo*, avaldab siis lootust, et küllap *Elsa Pajumaa* toob midagi huvitavat lisaks; õhtu lõpul ongi tõrjumas *August Eelmäe* ületähtsustatud tänusoove

5.4. TUTVUMISKÄIKUDEST

5.4.1. VAATAKS ... KA NAABRI AIALAPILE

Igal aastal on Majas ette võetud tutvumiskäike instituutidesse, laboritesse, õppetoolidesse ja teaduskondadesse, aga korduvalt ka teistesse asutustesse ning mujalegi.

Esimene käik võeti ette juba 1970. a juunis, kui külastati Pirita tee 20 töötavat Projekteerimis-Tehnoloogilist ja Teadusliku Uurimise Instituuti (vastutas ***Olaf Terno***). Järgmise aasta 19. mail vaadati ringi Tallinna kaheksas kaunimas koduaias. Õppekäikude arv suurenes aasta aastalt, kasvas uudistajate ja ürituste arv ning laienes huvidering. 1971. aasta veebruaris käidi „Estoplastis", mais õpiti Viitnal tundma linde ja taimi, novembris oli ekskursioon Kunstitoodete Kombinaati.

1977. aastal oldi korduvalt Kunstiinstituudis, kus seletusi jagasid:

18.02. – tööstuskunsti kateedris ***Bruno Tomberg***;

10.03. – tarbekunstikateedris ***Leo Rohlin, Lilian Linnaks***;

29.04. – arhitektuurikateedris ***Helmut Oruvee*** , Maja asutajaliige;

19.10. – graafikakateedris ***Paul Luhtein***, Maja asutajaliige.

Sama aasta detsembrikuu töökavast võib lugeda : "Maja nõukogu tänab Kunstiinstituudi kollektiivi, eriti Maja volinikku ***Malle Jaanisod*** ning kateedrite juhatajaid mitme kuu vältel kestnud instituudi tutvustamise eest Maja liikmeskonnale."

Sellega siiski sel aastal ei piirdutud. Lisaks Kunstiinstituudile käidi tutvumas Eesti Televisiooniga, kus direktor ***Voldemar Linströmiga*** (24.01.) arutati ka teadussaadete mahtu, sisu ja teostust. Tootmiskoondist „Kalev" külastati koguni kahel päeval (15. ja 16.03), sest soovijaid oli väga palju. Lahemaa Rahvuspargis käidi 28. mail. Novembrikuus võeti ette sõidud Lõuna-Eestisse. Tartus uudistati TA Füüsika Instituuti ning kasutati juhust vaadata ka Vanemuise etendust "Polonees" (19.11.), noortekomisjon aga korraldas koguni kahepäevase ekskursiooni Valka (18. ja 19.11.).

Loetlemata kõiki käike nähtub materjalidest, et kujunes praktika korraldada üksnes aasta jooksul tosin sisukat õppekäiku, mis andsid võimaluse põhjaliku süvenemise korral teadmisi täiendada, küsimusi esitada ja vastuseid saada, aga ka probleeme püstitada.

1979. aastal käidi korduvalt Tallinna Riiklikus Konservatooriumis, kus kateedrite kaupa tutvuti õppetöö korraldamisega, selle ainelise baasi ning tulemustega. Need käigud lõppesid tavaliselt kontserdiga.

Projekteerimise Instituut Eesti Maaehitusprojekt pakkus Maja liikmetele huvi sellest seisukohast, kuidas instituudis loodu muudab Eestimaa palet ja mõjutab elanike töö- ja elukorraldust (suurfarmid, kolhoosikülad hajaküla asemel jne).

Tervet uudishimu jätkus ka järgnevatel aastatel. Külastamata ei jäetud ühtegi arvutuskeskust, uusehitist (olümpiarajatistel tehti ka tööd).

1986. aastal uudistati:

26.02. Mustamäel TPI uut Arvutuskeskust, kus selle juhataja, Maja liige ***Vilhelm Kracht*** jagas seletusi; huvi pakkus uue tehnika kasutamine teatris ja nii vaadatigi 15.04. "Estonia" teatrit lava tagant peanäitejuhi ***Aarne Miku*** eeskõndimisel ja seletustega.

Uusima tehnoloogia rakendamist raamatukogutöös lootis näha üle saja Maja liikme, kes tulid uudistama (17.10.1991) Rahvusraamatukogu valminud hoones tehnoloogiarakendusi selle ala direktori ***Mihkel Reiali*** juhendamisel.

Kui TA instituudid olid ajapikku (mõned isegi korduvalt) kõik oma silmaga üle vaadatud ja nende töösuunad, probleemid ning aparatuur hinnatud, võeti põhjalikult ette ministeeriumide alluvuses töötanud nn haruinstituudid ehituse, pedagoogika, meditsiini ja teistel aladel. Saku Maaviljeluse ja Maaparanduse Instituudis on käidud korduvalt: uuritud ***Viive Rosenbergi*** ja tema kolleegidega nn kartuliklooni varamut, degusteeritud mitukümmet kartulisorti veel ***Ilmar Jürissoni*** direktoriksoleku ajal, vaadatud põlde ja tootmishooneid ning arutatud põllumajanduse olukorda juba ***Arvo Sirendiga*** (30.05.1988) Pärnus instituudi puhkebaasis pärastlõunast hilisööni, istutud tillukeses nõupidamissaalis direktor ***Arvi Kallase*** ja teadustöötaja ***Heino Lõivekese*** (Teadlaste Maja nõukogu liige) seltsis (30.05.1996) ning peetud murelikult nõu meie põllumajandusteaduste veel võimaliku ellujäämise üle tingimustes, kus võimsast, suure katsemajandiga instituudist oli järele jäänud ainult mõni hektar katsepõlde ja kaugelt alla poolesaja töötaja.

Samal aastal vaadati veel taasiseseisvunud Eesti uuenenud Ajaloo Instituuti (Rataskaevu/Rüütli tänavas) ning arutati ajaloouuringute vajadust, ulatust, publitseerimist ja noorte ajaloolaste juurdekasvu koos instituudi direktori ***Priit Raudkivi*** ning teadussekretäri ***Maie Pihlamäega***; seda instituuti külastati ka juba varem korduvalt küll arheoloogiliste kogude, küll mündihoidlate ja müntide ning ulatusliku uurimistemaatikaga tutvumiseks.

Endastmõistetavalt ei ole jäetud uudishimu üles näitamata uute kõrgkoolide sh erakõrgkoolide vastu: vanimaga neist – Eesti Kõrgema Kommertskooliga (nüüd EBS) on tutvust tehtud korduvalt nii ***Madis Habakuke*** kui ***Olav Aarna*** abiga; põhjalikke seletusi Akadeemias NORD on jaganud rektor ***Ene Grauberg***, sotsiaal- ja kunstiteaduste omamoodi lõimimisest teiste neid viljelevate asutustega on talle omase süvenemisega Majakaaslastele hiljuti pajatanud Euroülikooli rektor ***Jüri Martin*** jne.

Põhjalik tutvumine Eesti Mereakadeemia ainelise baasi ja õppekorraldusega ning mõttevahetus merehariduse ja mereteaduste üle akadeemia juhi ***Jüri Lemberi***, õppejõu ***Heino Levaldi*** ja teistega on viinud Maja liikmeid ja nõukogu järeldustele, et meredharidus ja –teadus on meie riigis alatähtsustatud. Sellest kasvas välja vajadus teha ürituste sari „Mereteadused Eestis", mida alustati 10.10.2005 TTÜ Meresüsteemide Instituudi direktori, okeanograafia õppetooli juhataja ***Jüri Elkeni*** vestlusega teemal „Muutuv Läänemeri." Sarja jätkatakse kindlasti, küllap kooruvad sellest ka ettepanekud valitsusasutustele.

Alati on Maja liikmete tähelepanu ja huvi äratanud uued instituudid. Jõuti ära käia isegi vähe aega tegutseda suutnud Tööinstituudis (03.02.1988), mida juhtis ***Juhan Sillaste***. Huvitav arutelu tekkis Tulevikuuuringute Instituudis (24.03.1993) ***Erik Tergiga***. Köitev ja väga sisukas oli õppekäik Ökoloogia Instituuti, kus direktor ***Jaan-Mati Punning*** oma kolleegidega jutustas mitme tunni jooksul väikese ja väga tööka uurimisasutuse tegevusest (13.05.1993), palju mõtteainet pakkusid Metsainstituut Tartus (10.10.1975), Mereinstituut Viljandi maanteel (3.05.1999), Viljandi Kultuurikolledž (20.11.1999) jt.

5.4.2. MAJA SUURIM ÕPPEKÄIK

Üks suuremaid Maja ettevõtmisi tehti teoks 1982. aasta 20. oktoobril, millest töökavas teatati: *"TRÜ 350. aastapäevale pühendatud Teadlaste Maja päev Tartus – tutvumine uusehituste ja restaureeritud hoonetega, kohtumised ülikooli juhtide ja õppejõududega. Väljasõit 8.00 Estonia pst. 7, saabumine samasse öösel."*

Sõitjaid oli palju. Sõideti üheksa bussiga, rongiga (19) ning autodega (26), kokku 328 tallinlast. Hommikueinet söödi kell 11 restoranis „Kaunas", seejärel koguneti keskpäeval TRÜ aulasse, kus rektoraat tegi üldise sissejuhatuse. Edasi suunduti Tartu vanemgiidi ***Mall Tamme*** kavandatu kohaselt ringsõidule, igas bussis seletusi jagamas tema määratud giid:

*1.**Enn Veldi***	*4.**Mai Maser***	*7.**Leili Künnap***
*2.**Lauri Linask***	*5.**Signe Mandel***	*8.**Malle Saar***
*3.**Ester Rahi***	*6.**Mari Kannusaar***	*9.**Erik Kergandberg***

Külastati kõiki TRÜ poolt varasema kava kohaselt kokku lepitud teaduskondade hooneid, vaadati sisseseadeid ja muudki huvipakkuvat. Õhtust söödi jälle restoranis „Kaunas", koguni kahes vahetuses, sest ühte ei mahtunud. Kviitungitelt on näha, et toidu eest on tasutud 690 rubla.

Tartu päev jätkus õhtul Vanemuises, kus vaadati Vaino Vahingu ja Madis Kõivu näidendit „Faehlmann. Keskpäev. Õhtuselgus." Kavalehel on kirjas: *„Näidend ja lavastus on pühendatud Tartu Riikliku Ülikooli 350. aastapäevale."*

Lavastuse ja kujunduse oli teinud ***Evald Hermaküla***, kes sel õhtul mängis ise võrratult arst F.R.Faehlmanni osa.

See on Maja ajaloos kõige suurema osavõtjate arvuga väljasõit, milles osales Maja liikmeid 26-st asutusest, sh TPI-st 61, EKMI-st 28, MI-st 24, ETUI-st 21, KüI-st 20, TUPTI-st 17, SBTUI-st 14, „Desintegraator-ist" 12, ETKVL-i Arvutuskeskusest 8 jne.

Aastaid hiljem korraldati taoline päev ka tutvumiseks EPA-ga Tartus. Osavõtjaid oli siis 200 ringis.

Korraldusliku külje ja päeva sisukuse poolest on neid sõite loetud parimate ettevõtmiste kilda.

5.4.3. TERVE UUDISHIMU EI RAUGE

Uue aastatuhande esimesed viis aastat on instituutide õppekäikude loetellu mõndagi lisanud. Aastal 2001:

23.01. – Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituut (peadirektor ***Peeter Karing***);

23.03. – TTÜ Toiduainete Instituut (direktor ***Raivo Vokk***).

2002:

11.03. – TTÜ Majandusteaduskond (tutvustas prorektor, Maja nõukogu liige ***Peep Sürje***);

18.04. – Eesti Mereakadeemia (rektori kt ***Jüri Lember***);

13.05. – Eesti Muusikaakadeemia (tutvustas prorektor, Maja nõukogu aseesimees ***Andres Pung***).

2003:

10.03. – TTÜ Humanitaarteaduskond (dekaan ***Väino Rajangu***);

16.04. – TTÜ Geoloogia Instituut (tutvustas akadeemiksekretär ***Dimitri Kaljo***);

12.05. – Saku Maaviljeluse Instituut (direktor ***Arvi Kallas***).

2004:

29.01. – TTÜ Mehaanikateaduskond (dekaan ***Jüri Papstel***);

29.03. – TPÜ Sotsiaalteaduskond (dekaan ***Aleksander Pulver***);

21.06. – Juba kolmas (!) tutvumiskäik Sisekaitseakadeemiasse (rektor ***Peeter Järvelaid***);

11.10. – Tervise Arengu Instituut (direktor ***Maarike Harro***), vastloodud asutus endise suure ja tähtsa uurimiskeskuse – Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi asemele.

2005:

14.02. – Statistikaamet kui ka teaduslikuks uurimistööks andmeid koguv ja töötlev riigiasutus (tutvustasid Maja nõukogu liige ***Andres Tekkel***, just direktoriametisse pandud ***Priit Potisepp*** ja veel mitu nende kolleegi);

14.11. – TTÜ Loodusteaduste Majas töötav Keemiainstituut (direktor ***Mihkel Kaljurand***).

Neljakümne tegevusaasta jooksul teadusasutustesse tehtud õppekäikudest saab kokku sadadesse ulatuva loetelu, millele toob lisa iga aasta. Jääb loota, et korraldajate vaev pole olnud asjata, et asutamisüriku vaimust kantud tegevus on avardanud Maja liikmete arusaamu teadustöö korralduse väga keerukas ja mitmepalgelises ainevallas, pannud liikuma mõtteid.

Omaette lood on Paldiski ja Naissaarega. Need olid okupatsiooniaastatel meile suletud. Alles 1995. aastal õnnestus taasiseseisvunud Eestis Majal neid külastada esimest korda. Paldiskis on oldud korduvalt. Maja kogus Eesti Gümnaasiumile eestikeelset kirjandust (990 nimetust anti üle 14.01.2005); gümnaasiumi õpilased on muusikaõpetaja ***Sirje Kulluse*** juhtimisel Majas andnud kontserdi (18.12.2004). Selle gümnaasiumiga tuleks Majal töösidemeid tihendada.

Maja nõukogu pikka aega kavandatud käik Naissaarele tehti teoks 16.09.1995. Nii suurt hulka inimesi saarele lubada oli risk nii tollastele

haldajatele kui ürituse eest vastutajale demineerijad ei olnud ju veel jõudnud kogu saart korralikult „läbi kammida". Nemad olid meile ka teejuhtideks; saarel töötanud kümmekond meest valmistasid meile lausa erirongi, millega saarel liikusime.

Saarele sõiduks saime üürida laeva „Koplirand", mille 165 kohta jäi siiski väheks (!).

Naissaarel käigule järgnes tõsine ja asjalik tegevus: Küberneetika Majas vaadati 28.11.1995 ***Valdo Prausti***, ***Monika Oidi*** ja ***Tiit Reederi*** filmi ning arutati, mida tuleks saarel edaspidi teha. Korduvalt arutati siis saare tulevikku ka Viimsi vallavalitsuse ja saare vanema (mis ilus ametinimetus!) ***Riho Peetsi*** korraldusel; nendest võttis Maja esindajana osa nõukogu teadussekretär Elsa Pajumaa. 18.01.1996 arutati veel kord „Strixis" ning leiti kokkuvõttes, et Naissaar peaks jääma tagasihoidliku püsiasustusega looduskaitsealana puhkajatele, et pilvelõhkujad, suured pangahooned ja mängupõrgud sinna ei sobi.

Ehk kulgebki saare areng selles suunas!

Huvitavaks töövormiks on kujunenud ka maakondade ja linnade päevad, varsti saab Eestile ring peale.

TALLINNA TEADLASTE MAJA
MITTETULUNDUSÜHING
Reg. nr.: 80074484

"29" aprill 2003

PÄRNU POSTIMEES
hannes.k@postimees.prn.ee

TUHAT TÄNU !

Tallinna Teadlaste Maja tänab Pärnu maavanemat Toomas Kivimäge, Politsekooli direktorit Ralf Palo, Pärnu Kontserdimaja direktorit Marika Pärki ja Amende Villa pererahvast, kes kõik väga vastutulelikult tutvustasid põhjalikult Teadlaste Maja Pärnumaa päeval (laupäeval, 26. aprillil) pärnumaalaste elu, olusid, tegusid ja tulevikuvaateid.

Teadlaste Maja nõukogu nimel
Teadussekretär Elsa Pajumaa
Direktor Sirje Arro

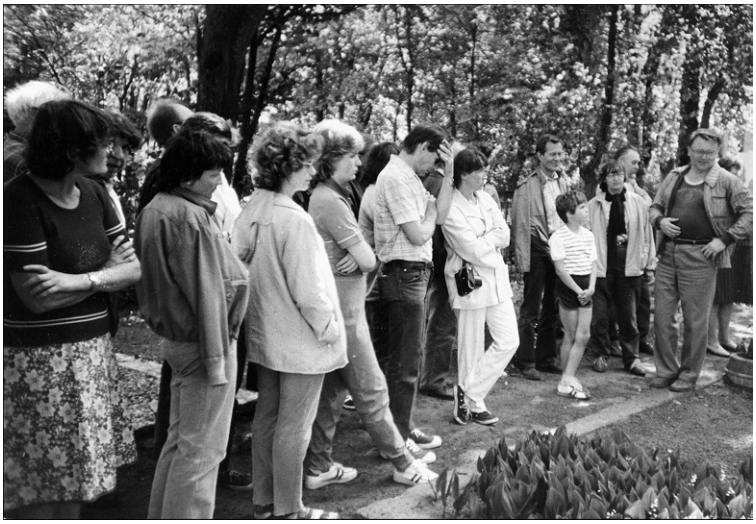
Aitäh "Pärnu Postimehele"!

TA Tallinna Botaanikaaias on Maja käinud palju kordi: küll aia tulevikku arutamas (*Jüri Martiniga* 18.06.1980), küll tutvumas kollektsioonidega kasvuhoonetes ja avamaal; fotod 20.06.1985

Eesti suurimat – Kostivere karstiala ja kivikirstkalmeid on Maja vaatamas käinud korduvalt; jälle on pajatamas (ülal) paremalt esimene *Vello Lõugas* (13.05.1984), aga on kuulatud ka *Tanel Moorat* (27.05.1979) jt

Euroülikooli rektor *Jüri Martin* tutvustab 8.11.2004 oma õppeasutust. Tema vastas esireas *Ülo Jaaksoo*; all teiste seas keskel *Andres Kollist* (tagareas), tema ees *Eino Väärtnõu*, kelle kõrval *Valve Kirsipuu*, tema ees *Väino Rajangu*

Vasakul TTÜ dekaan *Jüri Papstel* jutustab Mehaanikateaduskonna laboritest 29.01.2004; paremalt *Endel Jõgioja* ja *Gunnar Kiivet*

Alumisel fotol on TTÜ Loodusteaduste Majas 14.11.2005 jutustamas Keemiainstituudi tegevusest direktor *Mihkel Kaljurand*

Endises Riigikaitse Akadeemias – nüüd Sisekaitseakadeemia – on uudistamas käidud 28.09.1993, 12.09.1994, foto 21.06.2004; veenduti, et õpitavate saladuste „kohvrid" lähevad aina väiksemaks, saladused ...

18.10.2005 on Patarei vanglahooneid vaatamas ka selles kinni peetud mehed: vasakult mustas baretis *Ants Kala* ja keskel heledas ülikonnas *Hendrik Arro*

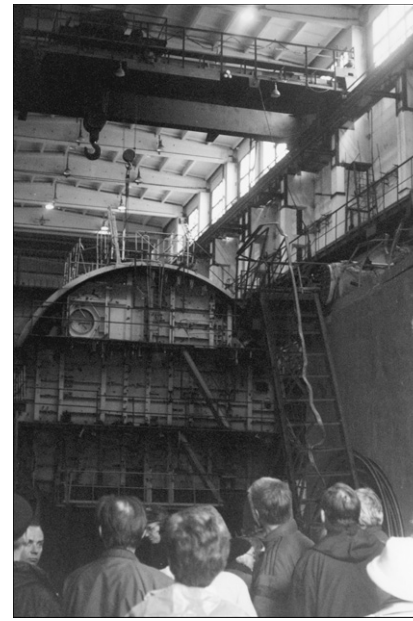

Tallinna Teadlaste Maja Paldiskis 27.05.1995; vasakul plakati kõrval esineb vaimuka giidina *Mark Sinisoo*

Paldiskist kui endisest kaunist suvituslinnast pajatas *Ilmar Laherand* (esireas vasakult teine), militaarajastust selle esindaja, kõrge vene sõjaväelane, erariietes (vasakult neljas); romuhunnikuid kõikjal

Enne sisenemist koletise kõhtu – NL aatomiallveelaevnike õppekeskuse jäänukisse – tehti musta augu ees igaks juhuks ka viimane foto

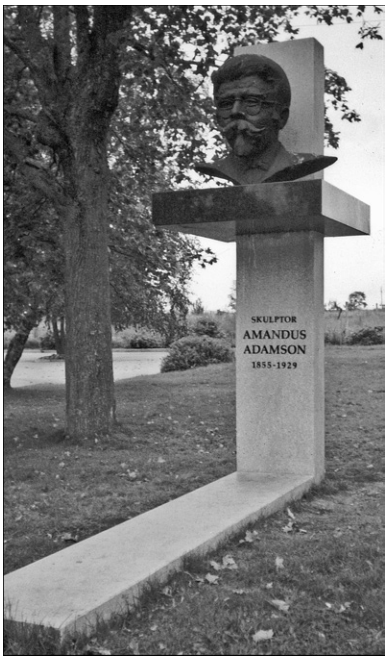

Teadlaste Maja Paldiskis 10 aastat hiljem, 18.09.2004. Lõunasadamat tutvustab kapten *Rein Raudsalu*

Rõõm oli tõdeda: linn on muutunud kaunimaks, isegi uusi skulptuure on tekkinud, töötab Paldiski Eesti Gümnaasium, mida ka külastati, seletusi jagasid direktor *Helve Mansulo* (pildil paremal), ajalooõpetaja *Leo Achenberg* (pildil vasakul), kes oli giidiks ringsõidul linnas. Tänati linnavalitsuse nõunikku *Regina Rassi* jutu eest Paldiski arengukavast; paar tundi veedeti leitnant *Teeäre* käe all Rahuvalvekeskuses

Külakostiks viidi saarel töötavatele meestele Maja poolt kringleid

Naissaarele sõitjad Linnahalli kail laevukest ootamas; esiplaanil paberitega *Sirje Kalam*, kelle ülesandeks oli hingede üle täpset arvet pidada sel päeval vähemalt kolm korda

Naissaarel oli näha ja kogeda enneolematut!

Meie erirong: vanast madruste klubist vineertoolid lahtistel platvormidel, aga rööpad ja vedur sobisid sõiduks suurepäraselt

Ühe vana patarei jäänuste juures. *Heino Gustavson* on raamatus „Mõnda Naissaarest" (Varrak, 1994) väga täpselt ja köitvalt kirjutanud

Saladuslikud „kastid" Naissaarel, meremiinid?

Pärnumaa päeval 26.04.2003 külastasime Politseikooli Paikusel, olime maavanema Toomas Kivimäe juures (ülal), tutvusime Pärnu uue kontserdimajaga, kus meile korraldati Tartu Akadeemilise Meeskoori kontsert (dirigent *Alo Ritsing*)

Viljandimaa päeva mahtus seekord (27.09.2003) „Till Eulenspiegeli" kontrolletendus Ugalas; Karksi–Nuia linn koos *Enno Alliku* koduateljeega ning Polli Aianduse Instituut, mida tutvustas kauaaegne direktor *Toivo Univer* (pildil paremal)

Pollis korraldati meile ka õunanäitus (degusteerimisega); esiplaanil vasakul *Kadri Sisask*, *Milvi Kracht*, paremal *Helga Laanpere*

Järvamaa päeval Paides 2.07.2005 kõneleb Maja liikmetele maavanem *Üllar Vahtramäe* (ülal); teda täiendab Vallimäel 100–aastase Paide Muuseumi direktor *Tiiu Saarist*; ringsõidul külastati veel Eesti Piimandusmuuseumi, Eesti Ringhäälingumuuseumi ning Kõrgemat Tehnika- ja Maamajanduskooli Säreveres

5.5. VESTLUSSARI "MINU TEADLASETEEST JA UURIMISTÖÖST"

Teadlased on valdavalt väga tagasihoidlikud, kui neid oma tegemistest pajatama paluda. Küll nõustuvad nad meelsasti oma õppetooli või uurimisrühma või instituudi töödest rääkima. Et **teadlase mina** rohkem esile tuua ja tema isiklikust panusest teaduse vastaval alal täpsemat pilti saada on nõukogu nuputanud ürituste sarja, mis neid eesmärke peaks täitma.

Kakskümmend aastat on kestnud sari „Minu teadlaseteest ja uurimistööst". Avaõhtu kuulutati välja 7. veebruariks 1985: *„tuntud teadlased vestlevad oma uurimisvallast ja vastavad kohalolijate pärimistele"*. Alustati ***Nikolai Alumäega***. Kõik seni toimunud vestlusõhtud on peetud „Strixis" ja ülesehituselt on need olnud sarnased: alustuseks räägib teadlane teemakohaselt vähem kui pool tundi ning vastab seejärel arvukatele küsimustele.

Nikolai Alumäe järel astusid samal aastal üles bioloog ***Erast Parmasto*** ja tehnikateadlane ***Heino Lepikson***, Maja asutajaliige. Järgmisel aastal tulid rahva ette geoloog Maja asutajaliige ***Dimitri Kaljo***, füüsik ***Aare Purga***, haridusloolane ***Ferdinand Eisen,*** keemik ***Ado Köstner*** ja geoloog ***Kaarel Orviku.***

Aastal 1987 tundis ühiskond suuremat huvi humanitaarteaduste vastu, kõikjal arutati eesti keele ja ajaloo küsimusi. Majas olid selles sarjas kõnelemas keeleteadlane ***Mari Must***, Maja asutajaliige ja teadusloolane ***Karl Siilivask***.

Edasi on huvitavat oma teadlaseks saamisest ning olemisest vestnud:

1988 – ehitaja ***Heinrich Laul***, keemik ***Jüri Kann***;

1989 – geoloog ***Jaan-Mati Punning***;

1990 – arstiteadlane ***Lembit Mehilane***, keemik ***Uuve Kirso***;

1991 – arstiteadlane ***Lii Jannus-Pruljan***;

1992 – ***Toomas Varrak*** (esimene politoloogiadoktor Eestis) ja tehnikateadlane ***Ilmar Öpik***, Maja asutajaliige.

Siis aga tuli uus teaduskorralduse süsteem ja suuresti projektipõhine toimetamine. Asi oli uus ja nõudis täit tähelepanu ning paljud teadlased ei nõustunud sarjas kõnelema. (Instituutegi likvideeriti ja teadlaste arvu vähendati).

Sarja kümnendal aastal astus üles tehnikateadlane ***Boris Tamm***, Maja asutajaliige. Järgnesid geoloog ***Anto Raukas*** (1997), ***Jüri Kann*** (1998) teist korda, küberneetik ***Ülo Jaaksoo*** ja füüsik ***Georg Liidja*** (mõlemad 1998), tehnikateadlane ***Hillar Aben***, Maja asutajaliige (1999), keeleteadlane ***Ada Ambus*** ja tehnikateadlane ***Mihkel Veiderma*** (2000).

Uuel aastatuhandel tegi esimesena oma etteaste loodusteadlane ***Oskar Priilinn*** (Maja asutajaliige), misjärel kalduski sari loodusteaduste poole: geoloogid ***Jaak Nõlvak*** ja ***Kaarel Orviku*** – mererandade olukord tõi viimase teiste teadlaste ette juba teist korda. Ohtlikest nakkushaigustest rohkem teada tahtmine, kuid mitte ainult see, tõi uudishimulikele jutustama arstiteadlase ***Silver-Lello Jõksi***.

Sarja kahekümnendal aastal (2005) on selles üles astunud tehnikateadlane ***Tiit Kaps*** ja keeleteadlane ***Vilja Oja***.

Sarjas seni esinenuid võib jagada teadusalati:

- tehnikateadlasi 15
- loodusteadlasi 8
- humanitaare 6
- arstiteadlasi 3.

Kõiki need 32 inimest on oma tagasihoidlikkuses olnud ometi kuldaväärt esinejad, kes on osanud oma kitsa eriala võlusid üldarusaadavalt edasi anda, mõned ka näitmaterjale abiks võttes.

Majale ainuomane sisukas sari saab kindlasti jätku, sest häid uudishimulikke kuulajaid ja küsijaid leidub Majas ikka. Loodetavasti ka oma teadustööst kõnelda tahtjaid.

Rööbiti nimetatud sarjaga on teisigi töövorme teadlaste tööst kõnelemiseks. Erialakonverentsid ja ekspeditsioonid välismaal on avarapilgulistel teadlastel võimaldanud seal veedetud päevade jooksul tähele panna ka kohalikku loodust, olusid ja inimesi. Hiljem on kolleegidele kodus kõiki neid muljeid ning nähtut ja kuuldut Majas kõik aastad vahendatud, abiks fotod ja slaidid.

Kuulajaid on köitnud ikka kaugemad käigud ja nende tulemused. Siinkohal ainult üksikud näited 80ndatest aastatest: bioloog ***Kalle Laugaste*** (ZBI) lõi pildi Egiptuse loodusest ja ajaloolistest vaatamisväärsustest ning ***Elga Mark-Kurik*** (AI) Austraaliast, loodusteadlane ***August Loopmann*** (TBA) sai pajatada oma tööst ja elust Antarktikas (1984), majandusteadlasel ***Heimar Peremehel*** tuli Kuuba saarel toimuvast kõnelda lausa kaks õhtut järjest, sest ühel korral ei mahutud kohvikusse „Strix" istuma. Hiina on alati huvi pakkunud, eriti siis, kui vastava ala tippteadlane

sellest pajatab – nii nagu tegi seda arstiteadlane ***Mart Saarma*** (1987). Kuidas karged Põhjamaad haljastust edendavad, sellest jutustas Norra kogemuste põhjal ***Marianna-Helene Saar*** (TBA), Gobi kõrb ja Mongoolia pakkusid kõneainet ***Jaak Nõlvaku*** (GI) vahendusel, kaugest Brasiiliast vestis temale omase köitvusega ***Endel Lippmaa***, Maja asutajaliige (KBFI), geoloog ***Väino Puuraga*** õpiti tundma Süüriat, keeleteadlaste ***Jüri Viikbergi*** ja ***Lembit Vaba*** saatel „käidi" Ussuurimaal, kunstikasvatust Jaapanis uurinud ***Maimu Põldoja*** jagas kogetu põhjal oma mõtteid, kuidas ja mida sellest meilgi sobiks (või ei sobi) rakendada jne.

Need ei ole tavalised, pealiskaudsed reisimuljete vahendused, vaid põhjaliku ja analüüsiva ainekäsitlusega teadmisi andvad ja värskendavad tunnid, mida on küll Majas riigi taasiseseisvumise järel välissõiduvõimaluste laienemisega vähemaks jäänud.

5.6. KOLLEEGIDE NÕUANDED KULUVAD MARJAKS ÄRA

Kõigile on selge, et liikumine värskes õhus hoiab ja tugevdab tervist. Spordikomisjoni arvukad ettevõtmised ainult kinnitasid seda. Ometi on veel peale selle ka mitmesuguseid „nippe", mille tundmine ja järgimine annab tervisele tuge.

Maja liikmeskonnas on palju erineva kutseala esindajaid, kes on alati nõus olnud jagama oma kogemusi ja nõuandeid, eriti arstiteadlased.

Kuidas toime tulla allergiaga, seda oskas seletada ***Naomi Loogna*** (EKMI), mida ravimtaimedest kasutada ja milleks, sellest sai kuulda ***Aili Pajult*** (TRÜ), mis on nõelravi ja kes seda ravi võiksid saada, sellest pajatas ***Jaan Karusoo*** (EKMI), mis eneseabi võtetega alandada vaimseid pingeid oli ***Astrid Neeme*** (TPedI) vestlusteema. Sama kõrgkooli laborijuhataja ***Hans Gross*** jagas nõuandeid, kuidas sauna tervise teenistuses hoida. Tuntud silmaarst ***Ingeborg Trofimova*** oli sageli Majas külas, et ikka arutada teemal „Silmast silma ja silmaga", sest silm on teadlase asendamatu tööriist.

Hügieeni ja Profülaktika TUI töötajad ***Maimu Teoste*** ja ***Raiot Silla*** tutvustasid noorsoo tervislikku seisundit ja selle parandamise võimalusi, ***Elmar Rõigas*** (EKMI) aga haris kuulajaid AIDSi teemal. Meestevahelised jutud räägiti omavahel ***Hubert Kahniga*** (EKMI), vaimse tervise säilitamise tingimused ja võimalused võeti kõnesse psühhiaater **Jüri *Ennetiga***. Muusikateadlane ***Heljo Tauk*** jagas haaravalt näpunäiteid, kuidas muusika elada aitab, keemik ***Aili Kogerman*** haris kokkutulnuid kodukeemia vallas.

Kõik siin näiteks toodud teemad olid päevakorral 80ndate aastate teisel poolel, mis aga ei tähenda, et nõuandejutte juba kümneid aastaid tagasi ei kuulatud. Ka hiljem on huvitavaid nõuandeid jagatud: ***Milvi Tedremaa*** Meditsiiniraamatukogust on valgustanud biblioteraapia võimalusi, lõhnaravi ja enesemassaaži on korduvalt tutvustanud ***Riina Tartu***, tervislikku toitumist aga ***Einar Vagane***, ***Lilian Issako***, ***Merilaid Saava***, ***Raivo Vokk***, ***Lindu Kaljulaid*** jt.

6. MIDAGI HELENDAB

6.1. FOSFORIIDIST

80ndate teisel poolel eriti kerkis ühiskonnas terav vastasseis N Liidu röövellikule maavarakasutusele, uute fosforiidikaevanduste rajamisele Kabala-Toolsele. Juba 16. jaanuaril 1986. a kõneles sellest „Strixis" sarjast „Minu teadlaseteest ja uurimistööst" Geoloogia Instituudi direktor ***Dimitri Kaljo***, Maja asutajaliige ja tollal ka nõukogu aseesimees. Teadlaste ringkondades arutati Kabala-Toolse fosforiidikaevanduse rajamise kavatsusi ja seisti põhjendatult kaevanduse vastu. 1987. aasta kevadest oli Eestis mitmel pool selle vastu rahva protestiavaldusi, tekkis nimetus **fosforiidisõda**.

Majas oli 15. oktoobril 1987 kaks tundi küsimustele kostmas Mäetehnilise Järelevalve Riikliku Komitee aseesimees, vabariikliku fosforiidiprogrammi nõukogu aseesimees ***Ülo Tambet***, keda julgustati kindlamalt uue kaevanduse rajamisele vastu astuma. Järgmise aasta jaanuaris oli Majas „töötlemisel" vabariikliku fosforiidikomitee esimees ***Pjotr Melnik***.

Eestlastele, sh teadlastele oli selge, et endist Eestit oma ajaloo, sümboolika, kultuuri ja maavaradega peab kaitsma seadusandlikul teel.

5. septembril 1988. a oli Teadlaste Maja nõukogu koosolekul (teatega töökavas kõikidele liikmetele) „Eesti NSV keskkonnakaitse ja loodusvarade ratsionaalse kasutamise kontseptsiooni aastani 2005" projekti üle elav arvamustevahetus. Selle loojatele pandi südamele: *"Kontseptsioonis tuleb selgelt välja öelda, et rakendatavad keskkonnakaitse abinõud peavad lõpetama ökoloogilise genotsiidi Eestis (radioaktiivse saastamise maavarade kaevandamisel)."*

6.2. POLIITILINE MUINSUSKAITSE

Muististe kaitsega on Eestis pidevalt tegeldud juba 19. sajandi 80ndaist aastaist, muuseumegi loodud (1909).

Muinsuskaitseliikumine – selgelt poliitilise värvinguga – tekkis 1987. aastal, kui loodi hulgaliselt muinsuskaitse klubisid, mille esindajate ühisel kokkusaamisel asutati 12. detsembril Eesti Muinsuskaitse Selts (EMS).

Muinsuskaitse Klubi loodi ka Teadlaste Majas, selle agaramad eestvedajad olid ***Jaan Timmusk*** ja ***Juta Lutsar***. Juba 25. aprillil 1988. a oli „Strixis" sarjast „Kaks tundi küsimisi ja kostmisi" külas Eesti Muinsuskaitse Seltsi esimees ***Trivimi Velliste***.

Klubi tegevus oli väga mitmekülgne. Ei piirdutud ainult koosistumiste ja arutlustega. Näiteks, 4. juunil töötati arheoloog ***Vello Lõugase*** juhendamisel Rebala muinaspõldudel, kus ehitati (korrastati) kiviaedu, mitu õhtut töötati Rahumäe kalmistu korrastamisel. „Strixis" peeti järjest MK Klubi lahtiseid koosolekuid, kus tähistati Pühajärve sõja 150. aastapäeva, kohtuti veel EM Seltsi juhtkonnast ***Mart Laariga***, tähistati rahvusvahelist muinsuskaitsepäeva, peeti jõuluõhtuid, arutati koostööd Narva muinsuskaitsjatega jne.

Riikliku ja rahvusliku sümboolika seadustamine (23.06.1988) lisas jõudu ning vaimustust. Löödi kaasa Eesti Vabariigi kodanike registreerimisel.

Juta Lutsar jäigi hiljem mõneks ajaks tööle isikutunnistuste väljaandmise ühte büroosse, kui valmistati ette EV põhiseaduse vastuvõtmist rahvahääletusel. See toimus teatavasti 28.06.1992 ning hulk Maja liikmeid oli tegevuses vaatlejatena ja ka hääletuse korraldajatena.

6.3. ÜHISRINNET LOOMAS

Mitmesugused arutelud, muinsuskaitseliikumise kogunemised, öölaulmised, keeleseaduse tegemine, Molotovi-Ribbentropi salaprotokolli avalikustamine (paljuski tänu ***Endel Lippmaale****!*) ühendasid eesti rahvast sedavõrd, et oktoobri algul 1988 jõuti ametliku opositsiooni – Rahvarinde loomiseni. Maja liikmeidki oli sellega seotud (***Mati Hint, Ülo Kaevats, Tiit Käbin, Ivar Raig*** jt).

Maja aastakoosolekul 17. detsembril 1988 ütles nõukogu esimees ***Nikolai Alumäe*** oma aruandekõnes: *„On ikka olnud tore aasta. Kas võisime aasta tagasi teada, et loomingulised liidud tulevad ja hakkavad kurjustama valitsusega?! Tõstku käed, kes on käinud Lauluväljakul laulmas! (tõusis palju käsi – E.P.). Oleme Eestimaa probleemid läbi arutanud. Peaksime kummardama Rahvarinde ees, kes on elu julgelt edasi viinud ..."*

Majas oli kümneid aastaid diskussiooniõhtutel läbi vaieldud kõikvõimalikud elukorralduslikud tahud. Et vaidlejate seas oli neidki, kelle iga võimaldas kogemuslikke näiteid tuua ka Eesti riigi ajaloost enne okupatsioone, oli ühiskonnakorralduslik suund, mida silmas pidada, teoreetiliselt üsna selge. Nagu oli selge seegi, et meil ei saa riigiloomes korduda aastad

1918-1920, et kõik tuleb suruda seaduste raamidesse. Seega – aktiivsed teadlased, sõnaseadjad seadusandlikku kogusse!

1990. a märtsis valitigi Eesti Ülemnõukogusse Maja liikmed ***Tiit Käbin***, ***Tiit Made***, ***Vello Pohla***, ***Ivar Raig***, ***Andrus Ristkok***, ***Arvo Sirendi*** ja ***Andres Tarand***; ***Endel Lippmaal*** tuli askeldada NSVL Rahvasaadikute Kongressi liikmena Moskvas.

Majas arutati koos MK Klubiga ka loodava Eesti Kongressi küsimusi (7. veebruaril 1990) ning sedagi, kas ja keda Maja poolt Eesti Kongressi delegaadiks saata. Valiti kaks meest: Maja asutajaliige, endine diskussioonikomisjoni esimees ***Endel Lippmaa*** ja Maja MK Klubi eestseisja ***Jaan Timmusk***. ***Endel Lippmaa*** valiti teatavasti Eesti Kongressi I istungjärgul selle juhatajaks ning ka juhatuse liikmeks.

Eesti Komitee hääleõiguslikuks liikmeks märtsis 1990 said veel ka Maja liikmed ***Tiit Käbin***, ***Tiit Made***, ***Ivar Raig*** ja ***Andres Tarand***, keda kõiki Maja 1990. a aprillikuu töökava avalausetes Eesti Komiteesse valimise puhul õnnitleti.

Kõigil neil jätkus tööd kuhjaga: ***E. Lippmaa*** oli EV valitsuses minister, ***A. Tarand***, ***T. Käbin*** ja ***I. Raig*** töötasid Eesti Põhiseaduse assamblees (1991-1992), kuhu Ülemnõukogust valiti ka Maja liige ***A. Sirendi***.

Aktiivsete teadlaste kaasalöömist nõudis ka erakondade teke; olid ju nendes küpsemas poliitilise kultuuri esimesed viljad. ***Arvo Sirendist*** oli 1989. a kevadel saanud Eesti Maaliidu esimees, ***Ivar Raig*** asus aga kevadel 1990 loodud Eesti Maa–Keskerakonna esimeheks. ***Tiit Made*** juhtis Eesti Ettevõtjate Liitu jne.

Ka Eesti taasiseseisvumise järel on Riigikogu liikmeks valitud rida Maja liikmeid: ***Lauri Einer***, ***Endel Lippmaa***, ***Valve Kirsipuu***, ***Kalev Kukk***, ***Tiit Käbin***, ***Uno Mereste***, ***Viive Rosenberg***, ***Arvo Sirendi***, ***Aime Sügis***, ***Andres Tarand*** (olnud ka peaminister), ***Ülo Tärno***, ***Ilmar Pärtelpoeg***, ***Olav Aarna*** (juhib praegu kultuurikomisjoni).

Väga vastutusrikkaid ülesandeid on tulnud täita Maja liikmetel ***Rein Otsasonil*** (oli Eesti Panga president), ***Ülo Kaevatsil*** (oli riigisekretär), ***Andres Kollistil*** (oli Kodakondsus- ja Migratsiooniameti peadirektor), ***Rein Veetõusmel*** (oli Statistikaameti peadirektor), ***Helle Martinsonil*** (oli Eesti Teadusfondi tegevdirektor), ***Mihkel Veidermal*** (oli Presidendi kantseleiülem), ***Vaido Kraavil*** (juhtis Veeteede Ametit), ***Helle Aruniidul*** (juhib tarbijakaitset), ***Kuulo Kutsaril*** (korraldab sotsiaalministeeriumis tervishoidu), ***Peeter Lorentsil***, ***Ants Teetsovil*** ja ***Rein Helmel*** (tegelemine riigikaitsega), ***Toomas Tiivelil*** ja ***Leili Utnol*** (suursaadikutöö) jne.

On aga ilmselge: mida vastutusrikkamad ülesanded, seda vähem jääb aega Majas tegelda. Ometi on nende poole pöördumisel alati vastutulekuga reageeritud. See rõõmustab.

6.4. ÜLEMINEKUAJA HÕNGU PROTOKOLLIDEST

Murrangulised üleminekuaastad mõjutasid tublisti Maja tegemisi ja tegijaid. Selles võib veenduda lugedes ka väljavõtteid 1989. a nõukogu protokollidest.

9. jaanuaril kell 16 Raekojas

1. Veebruarikuu tööplaani kinnitamine:

Veebruaris otsustati rohkem tähelepanu pöörata diskussioonile rahvuse kestmisest. Poliitilised pinged on haripunktis, sest Eesti NSV Ülemnõukogus tuleb 18. jaanuaril jällegi arutusele – ja loodetavasti võetakse vastu – keeleseadus.

(Repliik Nikolai Alumäelt: *„Noh, Elsa Pajumaa sellega ainult tegelebki"*).

Jutt kalduski keeleseadusele, sest nõukogu soovis kuulata *Elsa Pajumaalt* seda, mis ja kuidas on keeleseaduse hetkeseis. ***Nikolai Alumäe*** kinkis seejärel kõnelejale ilusad lilled tänuks suure töö eest keeleseaduse alal.

13. veebruaril kell 17.15 "Strixis"

4. Info Teadlaste Liidu organiseerimisest:

Jaan Laas *– „Teadlaste hääl meie ühiskonnas on nõrk. Lätlased tegid 1988. a lõpul oma teadlaste liidu. Eestis on algatusgrupp osaliselt Tartus, osaliselt Tallinnas. Tartus tegeldakse programmiga, Tallinnas põhikirjaga. Mai 2. või 3. dekaadil tuleb asutamiskongress. Teaduses töötab meil 30 000 inimest.*

Lätlastel on põhikirjas punkt kooperatiivide organiseerimisest.

Võib-olla hakkame trükkima ja müüma Eesti geograafilisi aluskaarte. Tartu inimesed on eriti huviga asja juures. Dokumentide projekte veel valmis ei ole."

Küsimusi esitasid ja avaldasid arvamust: ***Gunnar Kiivet***, ***Maret Tamm***, ***Elsa Pajumaa***, ***Malle Jaaniso***, ***Heimar Peremees***, ***Nikolai Alumäe***.

Sooviti algatusgrupile edu.

20. märtsil kell 17 „Strixis"

1. Veebruarikuu tööplaani täitmisest:

Ilmar Pärtelpoeg: *„Diskussioon „Kas olla segunev või hääbuv rahvus? Kuidas olla?"* oli väga elav; kohal oli ka Eesti Raadio ja selles kuus oli ka saade raadios.

Jüri Laving: *„**Viljar Hämalasega** – Maja uue liikmega – Ehituse Instituudi direktoriga oli huvitav tutvuda ja asju arutada.”*

Andres Siirde: *„Lund pole, seetõttu on pallimängud ja male; kõik üritused on olnud kinnistes ruumides.”*

Repliik ***Nikolai Alumäelt***: *„Isu on talve järele.”*

Maie Vikat: *„Väga vahetu ja muljeterohke oli kohtumine **Eri Klasiga**.”*

Endel Ervin: *”**Mati Põldre** filmiõhtul oli inimesi palju. Õhtu oli sisukas.”*

Maret Tamm: *„Teeme rahvariideid.”*

Malle Jaaniso: *”**Leila Pärtelpoja** vestlus mõisate sisustamisest oli väga elav, sügav, hea ja õpetlik.”*

Elsa Pajumaa: *„Tööplaan oli veebruaris väga tihe, 28-st päevast oli 21-l meie üritusi, mõni päev mitu. See on hea, annab meie liikmetele valikuvõimaluse. Aitäh tehtu eest!”*

5. Kohalalgatatud küsimused

5.2. Seoses NSVL rahvasaadikute valimisega 26.03. arvati olevat kena, kui toetame ajakirjanduses ***Mikk Mikiveri*** ja kutsume tema heaks hääletama. ***E. Pajumaal*** paluti vastav pöördumine „Õhtulehele” saata.

17. aprillil kell 17-19.20 „Strixis”

1. Märtsikuu tööplaani täitmisest:

... väga huvitav oli 2.03. erakorraline diskussioon kodakondsusest; toimus jälle Keele ja Kirjanduse Instituudi saalis. Osa võttis 70 inimest 28-st asutusest. Kokkuvõte ettepanekute ja arvamustega saadeti ***Tõnu Laagile***, kes Ülemnõukogus selle küsimusega tegeleb. Saadetud materjalis on kirjas ka lause: *„Anda kodakondsus kõigile, kes seaduse vastuvõtmise momendil elavad Eestimaal, ei tule kõne allagi.”*

15. mail kell 17 „Strixis”

Põhiosa koosoleku ajast kuulati ***August Pedajast***, kes kõneles Harjumaa põllumajandusest. Esmalt paluti kõnelejat murendada põllumehe muresid. Neid sai üksjagu palju, ent esimesena koorus põhimure, mis tänavuse looduskaitsekuu hakul eriti valusalt kõlama jäi – meie sünnimaa põldude muld on tapetud ...

Elav arvamustevahetus viib mõtteni – mulda ja põldu on vaja vaadata peremehepilguga kui jäävat ning raskesti taastuvat hindamatut vara.

... Linnale – Tallinnale – mitte anda enam juurde Harju rajooni põllumajandusmaid. ... Rand säilitada vabana.

23. juunil Botaanikaaias kell 18

1. Maja tegevuse kokkuvõttest k.a esimesel poolel; noppeid:

... poolaasta tegevus on olnud põnev ja pingeline ... jaanuari algul oli palju Maja liikmeid seotud rahvaloendusega ... Maja ettevõtmised on olnud kantud ühiskonna muutmisvaimust. ... Kultuurikomisjon kutsus kohtuma Juudi Kultuuri Seltsi, Eesti–Saami Ühenduse ning Eesti-Leedu Seltsi ... Hingekosutav oli kohtumine luuleteatriga „Varius" oma Rootsi-muljetest. … Esimesel poolaastal jäi ära suusapäev Aegviidus, sest lund ei olnud.

5. Kohalalgatatud küsimused

5.2. Nõukogu volitas ***Elsa Pajumaad*** alustama ettevalmistusi üleliidulise teadlaste majade direktorite nõupidamiseks Tallinnas eesmärgiga anda sellele seltskonnale võimalus oma silmaga näha ja kõrvaga kuulda Eestis toimuvat, lootuses, et nad aitaksid kaasa laimu ja valeinfo lõpetamisele. (Jäi rahapuudusel toimumata).

11. septembril Raekojas kell 16.30

1. Kokkuvõte augustikuu tegemistest:

Augustikuu on olnud pingeline, kuigi Maja tavakohaselt tööd ei kavandanud. Keeleseaduse kallale asusid „streikijad", kellega ***E. Pajumaa*** Ülemnõukogu Presiidiumis kohtus nn läbirääkimistel keelekaitsekomisjoni liikmena. Järele anda ei saanud milleski – see olnuks oma emakeele reetmine.

23. augustil osales Teadlaste Maja liikmete esindus Balti ketis (kees) Viljandi maanteel Raku lähistel. Nõukogu esimees ***Nikolai Alumäe*** kandis sini-must-valget rahvuslippu. Kaasas olid Majas valmistatud plakatid tekstidega:

- Eestimaa kestma jääb!
- Kõlagu eesti keel Eestimaal!
- IMET ise teeme!
- Emakeelt kaitseme!
- Hoiame isade maad! (see oli TV-ski hiljem näha);
- Otsustame Eestimaa saatuse ise!
- Tühistada MO-RI pakt!

Lauldi, seisti hardalt, otsusekindlalt. Pärast sõideti „Strixi" ja joodi kohvi ning vaadati päevakohast TV saadet. Iga ketis osalenu sai Majalt meenutuseks raamatu „Molotovi-Ribbentropi paktist baaside lepinguni." Sellesse oli nõukogu poolt kirjutatud: *„Mälestusväärsest päevast – meie lootus ei lõpe, meie tõde ei tagane."*

Nõukogu koosoleku järel joodi Raekojas kohvi ja söödi sünnipäevakringlit koos asutajaliikme ***Kuno Arenguga***, kelle 60. sünnipäeva puhul Raekotta koguneti. Teda õnnitleti, siis kuulati ***Kuno Arengut*** ja Kammerkoori, klaverimuusikat esitas ***Peep Lassmann***.

16. oktoobril Hariduskomitees kell 17

Heimar Peremees rääkis Hariduskomiteest ja selle peatsest ümberkorraldamisest Haridusministeeriumiks. Koosseis on vähenenud ja väheneb veelgi. Asutakse endises kutsekeskkooli ühiselamus, mille kutsehariduskomitee ehitas ümber haldushooneks.

Õppimine pole praegu „popp". Tungi kutsehariduse järele pole märgata. Nii et kogu probleemistik keskendatakse üldhariduskoolile.

5. Aruande-ja valimiskoosoleku ettevalmistamisest:

Otsustati eelnevalt kokku kutsuda kollektiivliikmete esindajate koosolek 4. detsembril. Kõik komisjonid esitavad koosolekul aruande tehtust, kuid mitte rohkem kui 5 min jooksul.

Koosolekule järgneb vana-aastapidu, kuhu esinema palutakse Vanalinna Muusikamaja poistekoor ***Lydia Rahula*** juhtimisel.

14. novembril Keele ja Kirjanduse Instituudis kell 17.30

Nõukogu arutles koos diskussioonihuvilistega teemal: "Eesti teadusest IME-s".

Huvi teema vastu oli oodatust väiksem. ***Ilmar Pärtelpoeg*** lubas IME vormistajaid informeerida põhilistest seisukohtadest, mida diskussioonis osalejad esile tõstsid.

11. detsembril TPI-s kell 17

Nõukogu viimane selle aasta koosolek toimus tavakohaselt TPI-s (endise nimetusega) ehk Tallinna Tehnikaülikoolis (praeguse nimetusega). Peahoone fuajees kell 16.57 olid vastas prorektor ***Valdek Mikkal*** – Teadlaste Maja nõukogu liige ja ***Viivi Russ***, TPI volinik Teadlaste Majas, ametilt TPI teadussekretär.

Teadlaste Maja nõukogu tuli oma osavõtuga austama ka rektor ***Boris Tamm*** – Teadlaste Maja asutajaliige.

Koosoleku algul mälestati leinaseisakuga Teadlaste Maja asutamisnõukogu aseesimeest ***Agu Aarnat***, kes 11. detsembri hommikul manalasse varises.

6.5. ÜHEST RIIGIST TEISE

1991. aasta 3. märtsi rahvahääletuse ja sama aasta 20. augusti Ülemnõukogu otsuse alusel **taastati Eesti Vabariik**. Riigis tuli seejärel elu kõik valdkonnad ümber korraldada. See puudutas loomulikult ka Tallinna Teadlaste Maja. Seisti küsimuste ees: kas Maja on vajalik, kas tegevust jätkata või lõpetada? Nõukogu küsis seda Maja teabelehe vahendusel Maja liikmetelt. Tegevuse jätkamist pidas vajalikuks 96,43% vastanutest, 3,57% oli tegevuse lõpetamise poolt. Endine diskussioonikomisjoni esimees ja nõukogu liige ***Ado Köstner*** TPI-st lisas vastuslehele: *„Vaeselt, aga rõõmsalt edasi eksisteerida!"* Nii on ka toimitud.

Eesti Vabariigis kehtestatud korra kohaselt esitati materjalid Maja arvelevõtmiseks Tallinna Linnavalitsusele ning 24. aprillil 1992. a saadi vastav kinnitus.

Kui aga Riigikogu 6. juunil 1996. a võttis vastu mittetulundusühingute seaduse, tuli Maja tegevuse jätkamise korral põhikiri ja kogu tegevus selle seadusega vastavusse viia.

1997. a 20. detsembril otsustaski Maja liikmete üldkoosolek tegevust jätkata uue seaduse alusel ning teha põhikirjas vajalikud muudatused. Neid polnud palju, ainult välja jätta mõned nõukogude ajal põhikirjas nõutud fraasid (... kaasa aidata teadlaste ideelis-poliitilise teadlikkuse kasvule; väljaarvamine nõukogude teadlasele sobimatu käitumise korral; tegevuse lõpetamisel kuuluvad vahendid üleandmisele „Eesti NSV tsiviilkoodeksis" sätestatud korra kohaselt) ning juurde lisada mõned uuesisulised lausedd: korraldada kohtumisi poliitikute ja omavalitsustöötajatega; liikmeks võivad olla ka magistrandid ja doktorandid; juriidiliseks- ehk ühis- ehk kollektiivliikmeks võivad saada ka firmad, aktsiaseltsid, mittetulundusühingud; juhatus ja kes sellesse peaksid kuuluma; tegevuse lõpetamine üldkoosoleku otsusega.

Maja juhatus (nõukogu esimees, nõukogu teadussekretär, Maja direktor) valmistas nõuetekohased dokumendid ja esitas need seaduses ettenähtult registrikande tegemiseks Tallinna Linnakohtule. Nimekirjas oli siis 740 liiget. Umbes aasta pärast saadi vastus ning uus registrinumber: 80074484, mille all Maja tegutsebki järgneva põhikirja alusel.

EESTI VABARIIK

TALLINNA
LINNAVALITSUS

TUNNISTUS

Tallinna Teadlaste Maja

on registreeritud Eesti ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide registris.

REGISTREERIMISNUMBER:
01146935

Ettevõtluse osakonna
juhataja

Margus Saar

« 24 » aprillil 1992. aastal

Registriasi M36355/1

KANDEOTSUS

Eesti Vabariigi nimel

04.03.1999. aastal Tallinna Linnakohtu kohtunikuabi Neeme Laane, vaadanud Tallinna Linnakohtu registriosakonnas läbi mittetulundusühing TALLINNA TEADLASTE MAJA (E/vr.nr. 01146935) registriasja dokumendid,

tegi kindlaks,

et 23.09.1998. aastal esitatud kandeavalduses taotletakse mittetulundusühing TALLINNA TEADLASTE MAJA mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrisse kandmist. Avaldus koos lisatud dokumentidega vastab seaduse nõuetele. Lähtudes eeltoodust ja juhindudes Mittetulundusühingute seaduse §-st 76 ja Äriseadustiku §-st 53, kohtunikuabi

otsustas:

avaldus rahuldada. Avada mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri registrikaart ning teha sellele järgmine kanne:

Esimene veerg	1
Teine veerg	a) mittetulundusühing TALLINNA TEADLASTE MAJA
	b) Estonia pst. 7 Tallinn 10143
Kolmas veerg	Ülo Jaaksoo juhatuse liige, elukoht Tallinn, isikukood 33904160256
	Elsa Pajumaa juhatuse liige, elukoht Tallinn, isikukood 43209020216
	Sirje Kalam juhatuse liige, elukoht Tallinn, isikukood 44911230233
Neljas veerg	Põhikirja kinnitamise aeg: 20.12.1997
Viies veerg	b) Ettevõtteregistris Tallinna Teadlaste Maja reg. nr. 01146935

Käesoleva otsuse peale võib huvitatud isik esitada vastulause Tallinna Linnakohtu registriosakonnale kahe kuu jooksul, arvates käesoleva otsuse allakirjutamisest.

Neeme Laane
kohtunikuabi

REGISTRIOSAKOND

Registrisse kantud

04 -03- 1999

registrikoodiga 80074484

Kohtunikuabi Neeme Laane

Käesolev põhikiri on kinnitatud 20.12.97 ja juhatuse 14.09.98
ümberkujundamise otsusega tunnistatud vastavuses olevaks
mittetulundusühingute seadusega (06.06.96)

TALLINNA TEADLASTE MAJA

- MITTETULUNDUSÜHINGU -

P Õ H I K I R I

I. NIMI

TALLINNA TEADLASTE MAJA

II. ASUKOHT

Estonia pst.7 Tallinn 10143 Eesti Vabariik

III. MÄÄRATLUS

3.1. Tallinna Teadlaste Maja on 9.jaanuaril 1966.a. 105 asutajaliikme poolt ellu kutsutud teadlaste ühiskondlik organisatsioon, mis on Eesti Vabariigis registreeritud 24.04.1992.a. Tallinna Linnavalitsuses Eesti ettevõtete, asutuste ja organisatsioonide registris registreerimisnumbriga 01146935 ;

3.2. Tallinna Teadlaste Maja (edaspidi tekstis ka Teadlaste Maja) on iseseisev juriidiline isik, tal on oma nimetusega pitsat ja sümboolika;

3.3. Tallinna Teadlaste Maja juhindub oma tegevuses Eesti Vabariigi seadustest ja käesolevast põhikirjast;

3.4. Tallinna Teadlaste Maja on mittetulundusühing, - organisatsioon, mille kaudu realiseeritakse põhikirjalisi eesmärke;

3.5. Tallinna Teadlaste Maja võib kuuluda mittetulundusühingute liitu (liitudesse) ja ühineda sarnast liiki organisatsioonidega ka välismaal;

3.6. Tallinna Teadlaste Maja koosneb üksik- ja ühisliikmetest (ehk kollektiivliikmetest) kõigi nende õiguste ja kohustustega, mis tulenevad käesolevast põhikirjast.

IV. EESMÄRGID

4.1. Tugevdada teadlastevahelisi isiklikke ja tööalaseid sidemeid ning laiendada teadlaste silmaringi ;
4.2. Korraldada loenguid, ettekandeid, diskussioone, konverentse,seminare, sümpoosione,näitusi, ekskursioone, kohtumisi teadlaste, majandus- ja kultuuriala töötajate ning poliitikute ja omavalitsus-töötajatega jne.;
4.3. Sisustada teadlaste puhke- ja vaba aega tervisliku puhkuse, kultuuri - ja spordiüritustega.

V. TALLINNA TEADLASTE MAJA LIIKMED, NENDE ÕIGUSED JA KOHUSTUSED

5.1. Teadlaste Maja liikmeks võivad olla teadusasutuste ja ülikoolide (kõrgkoolide) teadustöötajad ja õppejõud; magistrandid ja doktorandid, kes tegelevad teadusliku või õppetööga.Kollektiivliikmetena (ühisliikmetena) võivad Teadlaste Maja liikmeskonda kuuluda asutused,firmad, mittetulundusühingud, aktsiaseltsid, osaühingud jne.;

5.2. Teadlaste Maja liikmeks vastuvõtmise otsustab lihthäälteenamusega Teadlaste Maja nõukogu kirjaliku avalduse alusel Teadlaste Maja kahe liikme soovitusega;

5.3. Teadlaste Maja liikmete seast väljaarvamise otsustab Teadlaste Maja nõukogu 2/3 liikmete häälteenamusega;

5.3.1. liikme omal soovil, mis on vormistatud kirjalikult;

5.3.2. sisseastumis- või liikmemaksu ajaldi mittetasumisel;

5.4. Teadlaste Maja liikmed tasuvad sisseastumis- ja liikmemaksu, mille suuruse määrab Teadlaste Maja nõukogu lihthäälteenamusega;

Kollektiivliikmemaksu suuruse määrab Teadlaste Maja nõukogu lihthäälteenamusega kokkuleppel kollektiivliikmega;

5.5. Teadlaste Maja liikmel on õigus :

5.5.1. osa võtta kõigist Teadlaste Maja üritustest;

5.5.2. osa võtta Teadlaste Maja liikmete aastakoosolekul kõigi päevakorda kuuluvate küsimuste arutamisest ja otsustamisest;

5.5.3. valida ja olla valitud Teadlaste Maja organeisse;

5.5.4. saada Teadlaste Maja autasusid ja preemiaid vastavalt Teadlaste Maja nõukogu poolt kinnita-tud autasustamise ja premeerimise juhenditele;

5.5.5. Teadlaste Maja kollektiivliikmel on õigus saata oma esindaja Teadlaste Maja nõukogu koosolekule, kus ta võtab osa selle tööst nõukogu liikme kõigi õigustega;

5.6. Tallinna Teadlaste Maja liige peab aktiivselt osa võtma Maja tööst ja igati kaasa aitama Maja eesmärkide edukale täitmisele;

5.7. Tallinna Teadlaste Maja liikmele võivad ülesandeid anda nõukogu ja komisjonide liikmed ning juhatus liikme enda nõusolekul.

VI. TALLINNA TEADLASTE MAJA HALDAMINE

6.1. Tallinna Teadlaste Maja kõrgeimaks organiks on Teadlaste Maja liikmete **üldkoosolek (aastakoosolek)** , kes :

6.1.1. valib salajase hääletamise teel lihthäälteenamusega kaheks aastaks Teadlaste Maja nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmed;

6.1.2. kinnitab lahtisel hääletusel lihthäälteenamusega nõukogu ja revisjonikomisjoni aruanded;

6.2. Üldkoosoleku (aastakoosoleku) kutsub kokku nõukogu mitte harvemini kui üks kord aastas;

6.3. Üldkoosoleku (aastakoosoleku) kokkukutsumisest teavitab nõukogu kirjalikult infolehe kaudu vähemalt kaks kuud enne koosolekut. Üldkoosolekut juhatab nõukogu esimees;

6.4. Teadlaste Maja **nõukogu** :

6.4.1. valib oma liikmete seast lahtisel hääletusel lihthäälteenamusega nõukogu esimehe, tema asetäitja(d) ja teadussekretäri;

6.4.2. kinnitab Teadlaste Maja tööplaanid ja kuulab nende täitmise aruandeid;

6.4.3. otsustab eelarvesse puutuvad küsimused;

6.4.4. kinnitab liikmete sisseastumis - ja liikmemaksu suuruse;

6.4.5. moodustab komisjone, töögruppe, toimkondi ja kuulab nende aruandeid;

6.4.6. kinnitab ametisse Teadlaste Maja palgalised töötajad;

6.4.7. otsustab liikmeskonna küsimused;

6.4.8. nõukogu peab oma koosolekuid vähemalt üks kord kuus (v.a. juulis ja augustis);

6.5. Tallinna Teadlaste Maja **juhatusse** kuuluvad Teadlaste Maja nõukogu esimees, taedussekretär ja direktor;

6.5.1. juhatus korraldab Teadlaste Maja majandus- ja finantstegevust ning igapäevast tööd juhindudes Eesti Vabariigi seadustest, Teadlaste Maja nõukogu ning liikmete üldkoosoleku (aastakoosoleku) otsustest ja käesolevast põhikirjast;

6.5.2. juhatus esindab Tallinna Teadlaste Maja teistes asutustes ja kõigis õigustoimingutes;

6.5.3. juhatuse liikmed ei pea Teadlaste Maja esindama ühiselt;

6.5.4. juhatuse liikmel on õigus nõuda ülesannete täitmisel tehtud vajalike kulutuste hüvitamist;

6.5.5. juhatus korraldab raamatupidamist vastavalt raamatupidamise seadusele;

6.5.6. juhatus koostab majandusaasta aruanded ja esitab need nõukogule.
Majandusaasta algab 1. jaanuaril ja lõpeb 31. detsembril;

6.5.7. juhatus on aruandekohustuslik nõukogu ees.

VII. TALLINNA TEADLASTE MAJA VARA

7.1. Tallinna Teadlaste Maja eelarve moodustub:

7.1.1. Maja liikmete sisseastumis- ja liikmemaksudest;

7.1.2. Maja kollektiivliikmemaksudest;

7.1.3. sponsorlusest;

7.1.4. muudest sihtmaksetest;

7.1.5. annetustest;

7.1.6. toetustest.

VIII. TALLINNA TEADLASTE MAJA REVISJONIKOMISJON

8.1. revideerib vähemalt üks kord aastas Teadlaste Maja majandus- ja finantstegevust ja esitab vastava aruande üldkoosolekule (aastakoosolekule);

8.2. revisjonikomisjon valib oma liikmete seast lahtisel hääletusel lihthäälteenamusega komisjoni esimehe, kes korraldab komisjoni tegevust.

IX. TALLINNA TEADLASTE MAJA TEGEVUSE LÕPETAMINE

Teadlaste Maja tegevus lõpetatakse üldkoosoleku otsusega.

6.6. DEKOLONISEERIMISE KONVERENTS

Eesti taasiseseisvumise järel nõudis valitsusasutuste pidevat tähelepanu põhiseaduslik rahvusriigi ülesehitamine. Siia elama jäänud suurearvuline muulaskond polnud üksmeelne suhtumises Eesti riiki: ühed olid otsustanud siduda oma edasise elu Eestiga, õppisid eesti keelt ja avaldasid soovi sulanduda eesti ühiskonda; teised ei adunud ega püüdnudki muutusi tunnistada, ei avaldanud soovi eesti keelt õppida ning ootasid nõukogude aega tagasi; kolmandad ei jäänud vana lihtsalt tagasi ootama, vaid jätkasid otse Eesti riigile vastutöötamist.

Eesti riigi kodanikkonna korraldamise seisukohalt oli tähtis 8. juulil 1993. a Riigikogus vastu võetud välismaalaste seadus, mille alusel saadi riigis elavatest välismaalastest täpsem ülevaade. Võõrväed ei olnud veel Eestist lahkunud. Mitu korda aastas peeti Lohusalus ja mujal Venemaaga kui NSVL õigusjärglasega läbirääkimisi vägede väljaviimiseks Eestist.

Loomulikult mõjutasid igapäevased poliitilised sündmused ka teadlaste tegemisi. Oli tekkinud Dekoloniseerimise Algatuskeskus, mille tööst võttis osa ka Teadlaste Maja esindus. Nii selle algatuskeskuse tööst kui Majas toimunud kohtumistest poliitikute ja kodakondsus- ning migratsiooniametnikega selgus vajadus siinsete välismaalastega seonduv teaduslikult läbi vaielda, sest pidevalt kuuldus kummalisi avaldusi muulaste ahistamisest ja avaldati nende seisukohti riikliku poliitika vastu. 16.-17. juulil 1993. a korraldati Narvas koguni referendum nn „rahvuslik-territoriaalse autonoomia küsimuses"; Riigikohus kuulutas selle küll õigustühiseks, sest osales alla 50% Narva elanikkonnast. Aeg oli ärev: Vabaduse väljakul lõhkes pomm, Pullapääl möllasid jäägrid … Aga – sama aasta mais võeti Eesti Euroopa Nõukogu täisliikmeks, oktoobris võttis Riigikogu vastu vähemusrahvuste kultuurautonoomia seaduse, veebruaris alustas tööd Eesti Inimõiguste Instituut. Eesti-Vene läbirääkimiste järjekordses voorus (15.-17. novembril Lohusalus) pani Venemaa vägede väljaviimise tähtajaks 1994. a 31. augusti.

Selles olukorras otsustas 1994. a jaanuaris tööd alustanud Maja nõukogu uus koosseis korraldada 28. veebruaril 1994. a Küberneetika Instituudi saalis (Akadeemia tee 21) teaduskonverentsi „Dekolonisatsioon ja remigratsioon", ettekannetega:

- Dekoloniseerimise mõiste rahvusvahelises õiguses;
- Remigratsiooniprotsessid Euroopas II maailmasõja järel;

- Eesti Vabariigi koloniseerimine ja rahvastiku protsessid käesoleva sajandi teisel poolel;
- Eesti Vabariigi dekoloniseerimise võimalused ja viisid;
- Remigratsioon taasiseseisvunud Eesti Vabariigis.

Maja liikmeid kutsuti konverentsile töökava teatega, teisi kutsetega.

Konverentsi registreerimislehtedelt on lugeda 73 osavõtja nimed (kõik ei pannud end kirja!) 38-st asutusest, organisatsioonist sh tollased riigikogulased: ***Vello Saatpalu***, ***Mart Nutt***, ***Tiit Made***, ***Ants Erm***, ***Kalev Kukk***, ***Uno Mereste*** (viimased neli Maja liikmed), rahvastikuminister ***Peeter Olesk***, volikogude liikmed ***Erik Kaljuvee*** (Kohtla-Järve) ja ***Arnold Rüütel*** (Tallinn), presidendi abi ***Ants Paju*** jt. Konverentsi juhatasid Maja nõukogu esimees ***Dimitri Kaljo*** ja nõukogu liige ***Rein Munter*** Tallinna Tehnikaülikoolist.

Korraldustoimkonna (***Jüri Estam, Sirje Kalam, Elsa Pajumaa***) ette valmistatud ettepanekute kavandit täiendas konverents ning Eesti Vabariigi Valitsusele saadeti ettepanekud:

1. Kuni eestlaste arvu taastumiseni 1939. a tasemeni (nõukogude okupatsioonieelse arvuni) muuta ära senine plaanikindel kvoodialune välismaalaste sisseränne, lubades **erandjuhtudena** välismaalasi Eestisse elama asuda, kuid mitte rohkem kui 0,1 protsenti eestlaste arvust aastas. Tõhustada välismaal elavate etniliste eestlaste tagasikutsumist Eestisse;
2. Koostada dekoloniseerimise riiklik programm ja seadustada see Riigikogus;
3. Moodustada Ümberasujate Abistamiskeskus, kes:
   - levitaks Eestis teavet Venemaa, Ukraina ja Valgevene oblastite ja linnade võimalustest pakkuda naasjatele ulualust ja tööd (kasutades TV-d, ringhäälingut, ajakirjandust), korraldades kohtumisi vastavate oblastite juhtide ja ettevõtjatega;
   - korraldaks vajalikku lühiajalist ümberõpet;
   - abistaks ümberasujaid sõidupiletite soetamisel, konteinervedude korraldamisel ning korterite ja tööosakute alusel ainelise abi andmisel;
   - abistaks välismaalastest noori õppima asumiseks nende päritolumaa kõrgkoolidesse ja tehnikumidesse, aidates neid seeläbi sisse elada ja vajalikku ettevalmistust saada tööle asumiseks nendes maades;
   - korraldaks Eesti riigisiseseid rändeprotsesse.

4. Kehtestada seadus, mis lubaks maad müüa ainult Eesti Vabariigi kodanikule;
5. Muuta ja täiendada EV seadusi nii, et:
   - tunnistataks kodakondsuse andmine elamisloata vastuolus olevaks rahvusvahelise praktikaga ning seadustataks, et kodakondsust taotleda võib isik, kes on alalise elamisloaga tegelikult vähemalt 10 aastat Eestis elanud;
   - asutuskolonistidele elamislubade ja kodakondsuse andmisel kehtestataks eesti rahvuse kestmajäämise huve ja demograafilist olukorda arvestav kvoot (kodakondsuse puhul 0,01 protsenti eestlaste arvust aastas);
   - lõpetataks õigusvastane ja kolonialismi põlistav mistahes tasemel valimisõiguse andmine asustuskolonistidele;
   - kindlustataks kultuurautonoomia õiguse realiseerimine kultuuriühenduste kaudu ainult vähemusrahvustest EV kodanikele, registreerides ainult need kultuuriühendused, mille tegevus näeb ette rahvuskeele, -kommete ja -kultuuri viljelemist, mitte aga majanduslikku ja poliitilist tegevust;
6. Korraldada peamiselt omavalitsuste töötajate jõul 1994. a juuni algul Eesti Vabariigis dokumentaalne rahvastikurevisjon, et selle alusel sisse seada usaldusväärne rahvastikustatistika (ka rahvuste andmepank) ning saada ülevaade siin elavatest inimestest;
7. Koostada p-6 toodud andmestikku aluseks võttes teadlaste abiga Eesti Vabariigi rahvastiku arengu kava (kavad), arutada neid ülikoolides, teadusasutustes ja -seltsides, valdade ja linnade volikogudes ning seadustada seejärel Riigikogus. Arendada sellealast koostööd Läti Vabariigiga;
8. Koostada eesti keele arendamise ja kasutamise kava, analüüsides eelnevalt keeleseaduse senist täitmist üleriigilisel keelefoorumil ning alles seejärel asuda koostama keeleseaduse uut teksti;
9. Tagada keeleseaduse täitmine. Aidata luua ja rakendada Tallinna Linnavalitsuses tööle keeleinspektuur, kes koos linnaosade valitsustega tagaks keeleseaduse täitmise Eesti Vabariigi pealinnas;
10. Seada sisse eesti kodanikele:
    - maaperetoetus, mida antakse:
      - noortele maal elavatele ja töötavatele lastega peredele;
      - lastega üliõpilasperedele, kui vähemalt üks abielupool on pärit maalt (Eestist);

– riiklik noore pere laen, mida antakse madala laenuprotsendiga, mis väheneks iga lapse sünniga ning neljanda lapse sünniga kustutatakse;

11. Vabastada tulumaksust maal elavad ja töötavad eesti kodanikest talupered, kus kasvab vähemalt kolm last;
12. Teha ÜRO-le ettepanek kuulutada 1999. aasta (ülemaailmseks) väikerahvuste aastaks, mis puhul korraldada Eestis ÜRO egiidi all nn miljonipiiri rahvuste (teadlaste) kongress „Kesta või kustuda (kaduda)?"; näitus ja rahvamuusika festival jms.

Need ettepanekud saatis Maja EV valitsusjuhile ***Mart Laarile***, kõikidele ministritele, Riigikogu juhatajale ***Ülo Nugisele*** ning Maja liikmetest riigikogulastele ja konverentsil osalenutele, EV presidendile ***Lennart Merile*** ja tollasele kantseleiülemale ***Mihkel Veidermale***, migratsiooniametile jt. Ajalehed Rahva Hääl, Maaleht, Kultuurileht said ka arvulist abimaterjali, mida osaliselt ka avaldati. Konverentsil põhiettekande teinud TÜ professori ***Ene-Margit Tiidu*** lugu avaldati 4.03.1994. a Päevalehes pealkirja all „Eesti Vabariigi koloniseerimine ja rahvastikuprotsessid XX sajandi teisel poolel." Selles tõdeb autor: *„Seega võib kokkuvõttes öelda, et viimase viiekümne aasta jooksul toimus sõdades laastatud, suure osa oma elanikkonnast kaotanud Eesti klassikaline kolonisatsioon – poliitiline ja majanduslik allutamine metropolile Moskvas."* Väga sisutiheda, rohkete arvandmetega loo lõpetab autor sõnadega: *„Oma identiteedi suutis eesti rahvas säilitada suuresti tänu suhteliselt edukalt funktsioneerivale haridussüsteemile ja kultuurielule, milles säilitati rahvuslikke ja demokraatlikke ideaale, jäädes nii suurel määral immuunseks koloniaalideoloogia suhtes."*

6.7. OMA RIIGI AASTAPÄEV

Eesti Vabariigi aastapäeva hakati Majas ametlikult tähistama 1991. aastast.

22. veebruaril koguneti „Strixi", kus ***Juta Lutsar*** Maja Muinsuskaitseklubist vestis Eesti Vabariigi kodanike registreerimisest ja isikutunnistuste väljaandmise ettevalmistusest. Kogunenud jagasid oma mälestusi Eesti Vabariigist.

20. veebruaril 1992. a vestles „Strixis" ***Mihkel Veiderma*** oma isast ***Aleksander Veidermast*** – ja endisest EV ministrist temast säilinud materjalide alusel teemal: „EV kultuuri- ja hariduselu kutsetel ja fotodel." Ise-

seisvuspäeval vaadati TA saalis (Kohtu tn 6) luuleteatri „Varius" esietendust „Austatud Riigikogu liikmed". Üks päev Toompeal aastatel 1920–1930. (***Heidi Sarapuu*** koostatud ja lavastatud).

22. veebruaril 1993. a oli „Strixis" Maja külaliseks (ka Maja liige) riigisekretär ***Ülo Kaevats*.**

22. veebruaril 1994. a istuti omavahel „Strixis" ja tähistati meenutuste õhtuga EV aastapäeva .

21. veebruaril 1995. a aga korraldati Küberneetika Instituudi saalis kohtumine peaministriga oma Maja liikmeskonnast – ***Andres Tarandiga*** ja kuulati seejärel meeliköitvaid laule Teaduste Akadeemia Meeskoori esituses; kokku sai kaunis isamaaline koosviibimine.

1996. aastast on „Strixis" toimunud alati veebruaris EV aastapäeva eel õhtud sarjast "**Meenutame Eesti riigimehi**" – ikka üks korraga: ***August Konik, Konstantin Päts, Jaan Tõnisson*** (ka tema isamaalist luulet), 1999. a jälle ***K. Päts*** tema 125. sünniaastapäeval koos ***Matti Pätsiga***, järgnesid ***Jaan Teemant***, ***Jüri Jaakson, Jaan Soots***, kellest oma viimse ettekande Majas pidas Maja liige ***Rein Helme***. Siis tulid õhtud ***Jüri Vilmsist***, ***Jaan Hünersonist*** ja 2005. a ***Anton Palvadrest***, EV esimesest õiguskantslerist. Sari jätkub kindlasti.

Lisaks riigimeeste meenutamisele on 1998. aastast korraldatud EV aastapäeva pidusid, milles tavapäraselt on kavas: hümn, isamaaline kõne, tervituskontsert (ka tervituslaud) ja tants.

- Esimene toimus *Sakus Maaviljeluse Instituudis*, kus isamaalise kõne pidas Riigikogu liige ***Juhan Aare*** (Maja liikme ***Johannes Aare*** järeltulija).
- 1999 – *Glehni lossis* – kõne Maja liikmelt ja Riigikogu liikmelt ***Andres Tarandilt***.
- 2000 – *Muusikaakadeemias*, kõne pidas Maja liige ***Vardo Rumessen***.
- 2001 – *Maarjamäe lossis*, kõneles Maja liige, Kodakondsus- ja Migratsiooniameti peadirektor ***Andres Kollist***.
- 2002 – *Tallinna Pedagoogikaülikoolis*, kõne Maja asutajaliikmelt, Riigikogu liikmelt ***Valve Kirsipuult***.
- 2003 – *Muusikaakadeemias*, sütitavad sõnad Maja liikmelt ja Riigikogu liikmelt ***Arvo Sirendilt***.
- 2004 – *Tallinna Kõrgemas Ärikoolis* (Lauteri 3), nüüd ainult võõrkeelselt EBS-ks kutsutud – kõneles Sisekaitseakadeemia rektor ***Peeter Järvelaid***.

– 2005 – *Tallinna Tehnikaülikooli aulas*, kõne Maja liikmelt, endiselt nõukogu liikmelt, äsja Valgetähe IV klassi teenetemärgi saanud ***Valdek Mikkalilt***.

Tervituskontserdid on olnud huvitavad, sisukad ja väga erinevad, alates Saku keskkooli lastest ja meesansamblist ning lõpetades Teaduste Akadeemia Naiskooriga (dirigent ***Merike Toro***). Nende vahele on mahtunud Muusikaakadeemia üliõpilasi, Tehnikaülikooli ansambel, milles lööb laulu ka Maja liige, Küberneetika Instituudi direktor ***Jaan Penjam***, Maja liige, viiulikunstnik ***Mare Teearu*** ja tema õpilased, juba kuulsust kogunud ***Iris Oja*** (EKI voliniku ***Vilja Oja*** tütar) oma laulukaaslastega jt. Eriti südamlik oli ***Jaan Tätte*** kingitud tervituskontsert (2004).

6.8. ÜLDLAULUPEO AUKS VÄNDRA METSA !

Üldlaulupeo 135. aastapäeva tähistamiseks korraldas laulupeo büroo 2004. a maikuu alguses üleriigilised 1 000 000 puu istutamistalgud. Majas peeti loomulikuks talgutest osa võtta ning nii nõukogu ka 8. märtsi koosolekul otsustas.

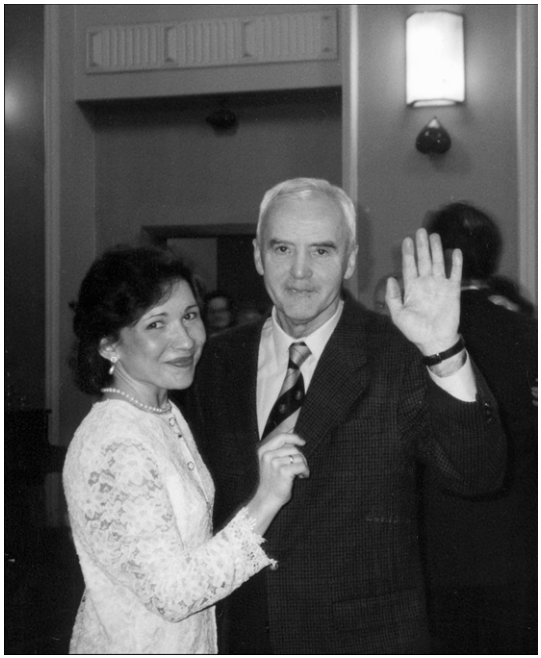
Et rahva huvi oli suur ja linnale lähemal asuvad kohad hõivati kooride poolt lausa lennult, siis otsustati Majas sõita Vändra metsa. Kokkuleppele metskonna metsaülemaga, kelle nimeks – ***Jaan Kägu*** – saadi kiiresti. Peatselt saadi e-postiga Karjavaru langi asukoha kirjeldus: *„Kurgja teeristist 2,7 km Paide poole (58 km postist 400 m edasi) ja siis maja juurest vasakule. 2 km pärast liivakarjääri juurest paremale, 2,3 km edasi ja uuesti paremale ning siis 2 km vana karjäärini”*. Sinna 8. mail sõidetigi. Just sealt võib leida langi Maja istutatud puukestega ja üle vaadata, kuidas nad kasvavad.

Puugihirm tegi sõita soovijate algnimekirja lühemaks, kuid sõideti, istutati tillukesi männihakatisi päikesest palaval langil. Istutajad väitsid, et neid vallanud imeline tunne, et just Vändra metsas Pärnumaal ... Metskonna töötajad ei teinudki tööpäeva nii pikka, nagu meie arvasime. Töö lõpetamise järel lauldi langil laulupidudel alati lauldud nn kullafondi laule ja võeti vastu valitsusjuhi allkirjaga tänukirjad. Pakutud hilislõunasöök C. R. Jakobsoni talus lõpetas talgupäeva, misjärel käidi ***C. R. Jakobsoni*** kalmul lilli panemas ja jalutati tuttavates paikades. Maja liikmed on sealmail korduvalt käinud, ka öökullide kokkulendudel.

Oli meeliülendav ja kaunis isamaaline päev.

Viljandi maanteel Raku lähistel 23.08.1989 Balti ketis Eesti lipuga
Nikolai Alumäe, temast vasakul *Karl Martinson* ja *Rein Võrk*

Eesti Vabariigi 80. aastapäeva pidu, mis korraldati Sakus 22.02.1998 koos Agroökonoomika Instituudiga; *Leev Kuum* abikaasaga

Hümni laulmine – kõik kolm salmi – on alati endastmõistetav meeldiv algus

Tervituskontserdil kõlasid kaunid viisid

Saku meestelt

muusikaüliõpilastelt; vasakult kolmas *Iris Oja*

... ja Saku Gümnaasiumi õpilastelt

Rahvariided kaunistasid olemist; vasakult esiplaanil *Merilaid Saava* ja *Leili Utno*

Tagasihoidliku tervituslaua juures on askeldamas Maja mehed

Isamaalise kõne Eesti Vabariigi 86. aastapäeva peol 21.02.2004 EBS-is (Lauteri 3) pidas Sisekaitseakadeemia rektor *Peeter Järvelaid*

Kontserdi südamlikest lauludest kinkis Majale *Jaan Tätte*

Teiste seas said kõrge riikliku autasu *Maie Vikat* ja *Ülo Jaaksoo*; neid õnnitleb nõukogu nimel *Riina Raud*

Vändra metsas laulupeo auks puid istutamas 8.05.2004; ülal vasakult *Tiia Viru* ja *Küllike Birk*; all puhkehetkel koos vaatama tulnud metskonna töötajatega

7. EESTI KEELE KESTMISE EEST

7.1. AJAME ASJU EESTI KEELES

Majas on kõik dokumendid, asjaajamine ja üritused olnud algusest peale eesti keeles. Ainult üks kord (!) on tulnud hulk aastaid tagasi kirjutada Moskvasse tollasele Ametiühingute Kesknõukogule kohaliku kesknõukogu nõudmisel aruanne Maja tegevusest vene keeles.

Üksikutel harvadel üritustel, kus on kõnelemas olnud mujalt maalt teadlasi, näiteks NL TA asepresident, on kõlanud ka võõrkeeled.

Eestlaste kõrval on Maja liikmeskonnas ka muust rahvusest inimesi, kelle eesti keele oskus on võimaldanud Maja eestikeelsest tegevusest osa võtta.

Eesti keelele pühendati Majas mitu diskussiooniõhtut ka siis, kui mujal eestikeelse ülikooli loomise 60. aastapäeva ei peetud (1979).

80ndatel aastatel oli keeleseaduse tegemisega seotud üle paarikümne Maja liikme, peamiselt Keele ja Kirjanduse Instituudist (KKI) ja Tallinna Pedagoogilisest Instituudist (TPedI). KKI-s loeti kahe nädala jooksul läbi kõik keeleseaduse projekti kohta Ülemnõukogu Presiidiumile laekunud Eesti elanike kirjad (üle 400 000), sõeluti nendest asjalikud ettepanekud, mis anti edasi keeleseaduse tegemise töörühma, kuhu kuulusid ka Maja liikmed ***Mati Hint*** ja ***Elsa Pajumaa***. Töökollektiivides käidi selgitamas seaduse projekti. Seaduse vastuvõtmise järel loodud Ülemnõukogu Presiidiumi juures aastaid tegutsenud keelekaitsekomisjonis töötasid selle liikmetena ka Mati Hint ja Elsa Pajumaa. Keeleseaduse esimesel aastapäeval pakkus Maja tänukohvi seaduse tegijatele Keele ja Kirjanduse Instituudist.

1996. aastast peetakse aga Majas eesti keele ja kultuuri päeva: alustati ***Kristjan Jaak Petersoni*** 190. sünniaastapäeval Eesti Entsüklopeedia keeletoimetajate ning Maja asutajaliikme, murdeuurija ***Mari Musta*** austamisega. Järgmisel aastal, kui sel päeval austati Eesti Keele Instituudi teadlasi, võidi üllatusena kuulda keelemehe ***Henn Saari*** värsiloomingut.

1998. aastal oldi ***Koidula*** kalmul. Järgmisest aastast sai 14. märts juba riiklikuks tähtpäevaks emakeelepäevana. Sel päeval kõneldi Majas oma emakeele õpetajatest ning pandi lilled ja küünlad Tammsaare samba jalamile. Aastal 2000 oli ***Veljo Tormise*** eestikeelsete laulude kontsert TTÜ vilistlasnaiskoorilt austuseks Emakeele Seltsi teenekatele liikmetele,

aga ka piiblikeele edendajale ***Toomas Paulile*** (Rahvusraamatukogus); Maalehe tegijaid tänati ilusa eesti keele kasutamise eest (2001); TÜ vilistlasnaiskoor laulis 2002. aastal Eesti Keele Instituudis tänuks eesti filoloogidele, sh ajakirja Keel ja Kirjandus tegijatele. Tallinna koolide eesti keele õpetajaid ja Õpetajate Lehe ajakirjanikke austati 2003. aastal, siis luges oma luulet ka Teadlaste Maja ning Eesti Paeliidu ühise luuleauhinna võitja, hiljem ka K.J.Petersoni luuleauhinna laureaat üliõpilasneiu ***Linda Püssa***. 2004. aasta emakeelepäev pühendati õpetaja, keeleteadlase ja toimetaja ***Daniel Palgi*** mälestusele. Kümnes Maja emakeelepäev (2005) oli väga pidulik Estonia Talveaias, kus õhtul „Eesti keel ja meel sõnas ja helis" austati eestikeelsete laulude loojaid ja nende esitajaid.

Nii ongi juba kujunenud kümneaastane tava – Maja austab eesti keeles kirjutajaid ja lauljaid, eesti keele uurijaid, edendajaid ning hoidjaid.

Eesti keelest on kõneldud palju kordi.

Tähelepanelikult ja huviga kuulati Majja külla kutsutud Eesti Keele Kaitse Ühingu esimeest ***Eduard Väärit***, andunud ja aatelist keelemeest. Palju huvitavat, aga ka murelikku, on eesti keelest pajatanud Maja liikmed ***Eeva Ahven***, ***Ada Ambus***, ***Elli Riikoja***, ***Helju Kaal***, ***Mari Must***, ***Rein Kull*** jt.

7.2. PROJEKT „EESTI TEADUSKEEL JA EUROOPA LIIT"

Uued olud tõid kaasa uusi ilminguid. Üks enamkorduvaid mõisteid – projekt – kaigub ja vaatab vastu kõikjalt. Levinumaid lauseid *„See projekt sobib võrgustikku ja toob turule uusi teenuseid"* on kõlamas alailma.

Ega's Majagi või moest ja elust maha jääda!

Esimese ulatusliku projektina võttis Maja ette 2001. aasta kevadel Eesti riigi ja eesti kultuuri kestmajäämiseks üliolulise teema: eesti keele tulevik, sh eesti teaduskeele tulevik Euroopa Liidus.

Maja nõukogu leidis projekti **„Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit"** algatamisel, et Eesti vajab Euroopa Liitu pürgimise käigus selgust eesti keele kestmajäämise, sealhulgas teaduskeele asjus: mis keeles hakkab Eestis ilmuma siis, kui Eesti on Euroopa Liidu liige, teaduskirjandus, ülikoolide õppekirjandus, teadustulemusi meie rahvale tutvustav kirjavara jms.

Aasta kestnud projekt lõpetati 25. aprillil 2002 konverentsiga **„Eesti keel teaduskeelena ja Euroopa Liit"**.

Eesti keele edendamise, sealhulgas ühe väga tähtsa allkeele – teaduskeele – arendamise suhtes ei valitse ainuarvamus. Infoajastu, mis pole ju muud, kui teabe uute tehniliste vahendite rakendamine, ei pühi maailma väheste arenenud kultuurkeelte seast iseendast eesti keelt, kui eestlased, sealhulgas eesti teadlased, seda ise ei tee. Minevikus on suuri tehnoloogiamurranguid varemgi toimunud. Teabe levitamises olid trükikunsti leiutamine ja rakendamine sugugi mitte vähem tähtsad kui arvuti rakendamine selleks. Eesti keel üldse, sealhulgas teaduskeel ja selle oluline osa – oskussõnavara arendamine sõltub seega igast eestlasest Eesti riigis.

Diskussioonisarja "Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit" ning samateemalise konverentsi korraldamises oli Maja koostööpartneriks Emakeele Selts; toetajaiks Avatud Eesti Fond, Euroopa Liidu Infosekretariaat ja Eesti Vabariigi Haridusministeerium. Emakeele Seltsi tollane teadussekretär ***Tõnu Tender*** (Maja liige) kinnitati juhiks ja ***Elsa Pajumaa*** projekti koordinaatoriks Maja nõukogu koosolekul.

Ettevõtmisel oli mitu eesmärki:

- Saada – niivõrd kui see võimalikuks osutub – ülevaade eest teaduskeele (erinevate teadusalade oskuskeele) olukorrast;
- Ärgitada tippteadlasi, kes kujundavad (või kelle ülesanne oleks kujundada) oma uuritava teadusvaldkonna eestikeelset terminoloogiat, mõtlema ning kõnelema oma eriala oskuskeelest: selle kujunemisest ehk minevikust; praegusest olukorrast ning ka tulevikuvõimalustest;
- Püüda äratada ajakirjanduse huvi eesti teaduskeele vastu;
- Otsida võimalusi eesti keele ühe olulise allkeele – teaduskeele väärtustamiseks, selle positsioonide tugevdamiseks Eesti teadlaste seas ning Eesti ühiskonnas;
- Valmistada ette teaduskeele alane konverents;
- Valmistada ette pöördumine Valitsusele, Riigikogule ning avalikkusele eesti teaduskeele olukorrale tähelepanu osutamiseks.

Projekti juht ***Tõnu Tender*** on kokku võtnud sellest ettevõtmisest mõttenopmeid ja teinud üldistusi, mis on avaldatud kogumikus "Eesti keel teaduskeelena ja Euroopa Liit" (Tallinn, 2002). Kokku toimus ettevõtmise raames seitse arutelu:

- „Eesti keel tehnikateaduste keelena ja tehnikateaduste levitamine teistes keeltes", 23. mail 2001 Akadeemilise Raamatukogu kohvikus (Rävala 10), osavõtjaid 54, registreerunuid 48;

- „Eesti keel arstiteaduse keelena praegu ja edaspidi", 20. juunil 2001 Akadeemilise Raamatukogu kohvikus, osavõtjaid 33, registreerunuid 27;
- „Eesti keele kui teaduskeele hetkeseis loodusteadustes. Kuidas edasi?" 19. septembril 2001 Eesti Keele Instituudi saalis (Roosikrantsi 6), osavõtjaid 38, registreerunuid 34;
- „Kuidas toetab infotehnoloogia eesti keelt teaduskeelena?", 31. oktoobril 2001 Eesti Keele Instituudi saalis, osavõtjaid 49, registreerunuid 45;
- „Mis keeles kirjutavad praegu ja edaspidi Eesti humanitaarteadlased oma uurimistulemustest?", 28. novembril 2001 Eesti Keele Instituudi saalis, osavõtjaid 34, registreerunuid 31;
- „Eesti keel õigus- ja majandusteaduste keelena: kas ja mis takistab?", 30. jaanuaril 2002 Akadeemilise Raamatukogu kohvikus, osalejaid 44, registreerunuid 41;
- „Eesti keel teaduskeelena meie põllumajandusteadustes; on seda üldse vaja? (arvab mõnigi ...)", 28. veebruaril 2002 Tartus Eesti Põllumajandusülikooli nõukogu saalis (Kreutzwaldi 64), osalejaid 29.

Arutelude ülevaated on avaldatud ajakirjas Keel ja Kirjandus (vt Tender 2001, Tender 2002a, Tender 2002b).

Projekti lõpetamiseks toimunud konverentsil 25.04.2002 peeti ettekanded:

- Kokkuvõte projekti „Eesti teaduskeel ja Euroopa Liit" käigus toimunud seitsmest arutelust – ***Tõnu Tender*** – projekti juht, Maja liige, Haridusministeeriumi keelepoliitika talituse juhataja;
- Eestikeelsus infoühiskonnas – ***Meelis Mihkla*** – Eesti Keele Instituudi infotehnoloogia töörühma juhataja;
- Euroopa Liidu õigusaktide eestindamisest – ***Merit Ilja*** – Eesti Õigustõlke Keskuse direktor;
- Terminoloogiatöö valikuid – ***Arvi Tavast*** – Eesti Terminoloogia Ühingu juhatuse esimees;
- Teaduskeele edendamisest sotsiaalteaduste õppeprotsessis – ***Sulev Mäeltsemees*** – Tallinna Tehnikaülikooli professor;
- Soome keel teaduskeelena – ***Pirkko Nuolijärvi*** – Kodumaiste keelte uurimiskeskuse direktor (Soome, ettekanne oli eesti keeles);

– Eesti senine riiklik keelepoliitika ettevalmistustes ühinemiseks Euroopa Liiduga – ***Mart Rannut*** – Tallinna Pedagoogikaülikooli dotsent;

– Eesti Entsüklopeedia eesti teaduskeele hoidjana – ***Anto Raukas*** – akadeemik, Eesti Entsüklopeedia teaduslik peatoimetaja, Teadlaste Maja liige, Teadlaste Liidu esimees.

Konverentsil vastati küsimustele, võeti sõna ja arutati konverentsi nimel vastuvõetavaid tekste, millest üks saadeti Vabariigi presidendile, Riigikogule ja Vabariigi Valitsusele 23. mail 2002. Tekst on järgmine:

„Eesti keele kui teaduskeele olukorrast ja edendamise abinõudest

Eesti teadlaste sidemed teiste maade teadlastega on viimasel aastakümnel, eriti Euroopa Liitu astumiseks tehtavate ettevalmistuste käigus muutunud järjest tihedamaks. Meie teaduse arengu seisukohast on see kahtlemata hea. Paraku on sellega kaasnenud eesti keele tähtsuse vähendamine teaduskeelena ja on hakanud ilmnema teadlaste võõrandumine oma rahvast.

Eesti teadus ei ole siiski ainult maailmateaduse osa, vaid eelkõige eesti rahvuskultuuri osa. Seetõttu on valitud rahvaesindajatel ja Eesti teadlastel eesti rahva ees kohustus teha kõik, et eesti keel püsiks elujõulisena. On ju oskuskeel keele tähtsamaid allkeeli, mille kuivamisega hääbub ka kirjakeel. Praegu ollakse kriitilisel piiril, mille ületamine tähendaks tõsist ohtu eesti keele tulevikule. Ohu kõrvaldamiseks on vaja, et Riigikogu ja Vabariigi Valitsus:

1. *Koostaksid ja kinnitaksid lähemaks kümneks–kahekümneks aastaks eesti oskuskeeletöö riikliku tegevuskava, milles oleks ette nähtud:*

   1) riikliku tellimusena terminoloogide – nii filoloogide kui ka teiste erialade teadlaste – ettevalmistamine ja nendele töökohtade loomine;

   2) uute oskussõnastike koostamine ja nende eelretsenseerimine;

   3) võimaluste loomine äsjaloodud Eesti Terminoloogia Ühingu tööks;

   4) kõrgkoolide õppetoolide kohustus ajakohastada õpetatava aine eestikeelset terminoloogiat;

   5) eestikeelse laiatarbe arvutitarkvara loomine eesmärgiga tagada eesti keele kasutamine kõikidel elualadel;

   6) Eesti Keele Instituudi ülesanded oskuskeeletöö juhendamisel ja kooskõlastamisel.

2. *Täiendaksid meie õigusakte muu hulgas järgmiste sätetega, mis täpsustaksid riigikeele kasutamist eelkõige õppe- ja teadustöös:*

   1) *Eestis avaldatavatel ja kaitstavatel võõrkeelsetel teadustöödel peab olema eesti teaduskeelne kokkuvõte, mille maht ei tohi olla vähem kui kümnendik selle töö kogumahust;*

   2) *korralise õppejõu või teaduri kohale valimisel ja uurimistoetuse saamisel peab olema üheks eelduseks eestikeelsete trükiste olemasolu, mida arvestatakse võrdselt võõrkeelsetega;*

   3) *teadusega seotud taotlused, aruanded ja hinnangud peavad olema ka eesti keeles;*

   4) *kõrgkoolil on kohustus korraldada õppejõudude ja teaduskraadi taotlejate eesti teaduskeele täiendõpet;*

   5) *meie teadlase välismaal kaitstud doktoritööst tuleb avaldada vähemalt eestikeelne sisukokkuvõte, mille maht ei tohi olla vähem kui kümnendik selle töö kogumahust;*

   6) *eestikeelse arvutitarkvara olemasolu korral on selle kasutamine vähemalt üldhariduskoolis ja kutsekoolis ning riigi- ja omavalitsusasutustes kohustuslik.*

3. *Tagaksid teadusliku, eelistatavalt elektroonilise referaatajakirja ilmumise, mis peale teadusteabe levitamise laiendaks ka eesti teaduskeele toimimist ja levikut."*

* * *

Vastustes lubasid nii Riigikogu kultuurikomisjon kui Haridusministeerium kasutada seda keelestrateegia väljatöötamisel.

Teine tekst avaldati 2002. aasta 3. mail kultuurilehes Sirp ning Õpetajate Lehes ja oli mõeldud Eesti avalikkusele, teadusorganisatsioonidele ning haritlastele ja õppuritele:

„Konverentsist „Eesti keel teaduskeelena ja Euroopa Liit" osavõtjad pöörduvad teie poole ettepanekuga

hinnata vääriliselt ja kasutada oma igapäevaelus, õpingutes ja töös eesti keelt, meie riigikeelt*!*

Eesti keel on kõrgesti arenenud rahvuskeel, mille korrastamiseks ja edendamiseks on andnud oma panuse paljude põlvkondade haritlased. Rahvuskeel on tervik. Selle kõige teaberikkama osa moodustavad oskuskeeled. Korrastatud oskuskeeleta ei ole mõeldav õpetamine, uurimistöö ega mistahes tegevusala tulemuste talletamine; need kõik nõuavad mõistete kasutamist, mis on täpsed, lihtsad ja selged.

Eesti teaduskeele hoogne areng sai tuult tiibadesse Eesti Vabariigi väljakuulutamisega 1918. aastal, misjärel sündisid keeleteadlaste ja teiste erialateadlaste ühistöös paljude erialade oskussõnastikud. Meie rikkalikus kirjakeelses sõnavaras on eesti teaduskeelt toetamas mitu miljonit oskussõna, mida luuakse pidevalt juurde seoses uute nähtuste, asjade ja protsesside tekkega. Eesti kirjakeele arengutase võimaldab juba praegu väljendada mistahes mõistet eesti teaduskeeles.

Rikkast sõnavarast siiski ei piisa, igal haritlasel tuleb osata sõnad ladusaiks lauseiks ja selgeks tekstiks kujundada.

Maailmas on alla 200 arenenud kirjakeele, nende seas eesti keel. Euroopa Liit, kuhu Eesti valmistub astuma, on seni keelepoliitika jätnud iga riigi siseasjaks.

Meist kõigist, eriti aga eesti teadlastest, õppejõududest ja õpetajatest ning õppuritest sõltub see, kas Eestis jääb kestma eesti keel ja edenema eesti teaduskeel. Seepärast kirjutagem oma teadustöid põhimõttel: välismaale võõrkeeles, oma riigis oma rahvale eesti keeles!

Tehkem seda kogu südamest, missioonitundega, et rikastada edaspidigi aastasadu maailma rahvaste vaimukultuuri ka eestikeelsega!"

See tekst vajaks pidevat avalikku kordamist, sest probleemistik püsib päevakorral.

* * *

Päevakohane on ka Maja nõukogu esimehe ***Ülo Jaaksoo*** kõnealusele kogumikule kirjutatud saatesõna järeldus: *„meist endist, praegustest eesti teadlastest, haritlastest ja õppuritest – tulevastest eesti teadlastest ja haritlastest sõltub eesti teaduskeele olevik ja tulevik."*

Maja esimene suurprojekt oli lõppenud. Ürituse koordinaatoril jäi üle vaid tänada heatahtlikke kaasalööjaid ja eriti AS Cybernetica, kes toetas ja võimaldas teha konverentsi osavõtumaksuta.

Veel kord võidi tõdeda:

Majas 40 aasta jooksul kujunenud vaidluskultuurile on omane kriitilisus, teravuski, öeldu põhjendatus, sallivus, kuid oma seisukohtade kirglik kaitsmine ei ole kaasa toonud väiklaslikku vimmakiskumist. Teise põhjendatud seisukohti on rahulikult kuulda võetud. Nii oli ka projekti käigus peetud seitsmes diskussioonis.

Sama võib öelda ka Maja teiste projektide kohta.

7.3. PROJEKT „KODU JA PERE MÕJU EESTI KEELE ARENDAMISELE JA KESTMISELE"

Kõigil on ammuilma teada, et laps areneb ja omandab ühiskonnaliikmele vajalikud käitumis- ning keelekasutusharjumused peres. Rahvastikuteadlased aga on meil sunnitud teada andma suurenevast lahutuste ja laste sündide vähenemise arvust. Seega nõrgeneb ka eesti kultuurikeskkond.

Eesti keele ja kultuuri kestmine ja arendamine on Maja liikmetel pidevalt südamel, soov kaasa aidata pidev. Sellest sündiski veel üks pikemaajaline projekt **„Kodu ja pere mõju eesti keele arendamisele ja kestmisele"**, mis sai heakskiidu Maja nõukogult 2004. aasta septembris ning esitati Haridus-ja Teadusministeeriumile toetuse saamiseks.

Tegevuse eesmärgiks seati: selgitada ja analüüsida pere mõju laste ja lastelaste keelekasutusele ning tähtsustada kodu osa eesti keele arendamise ja olemise protsessis. Kestuseks kavandati 9 kuud, sh 2004. aastal kolm ja 2005. aastal kuus kuud. Vormiks valiti:

- avalikud arutluskoosolekud Majas kord kuus;
- teemakohane kirjatöövõistlus õpilastele;
- avalik suurkoosolek kokkuvõtete tegemiseks;
- trükise koostamine ja väljaandmine (levitamiseks eelkõige lastevanematele).

Peakorraldajaks kinnitati nõukogu teadussekretär ***Elsa Pajumaa***. Projekti elluviimisse otsustati kaasata: Lastevanemate Liit, lasteraamatukogusid, lastekirjanduse väljaannete toimetusi, Emakeeleõpetajate Selts, Emakeele Selts, kõrgkoolide vastavaid asjatundjaid, TPÜ Akadeemiline Raamatukogu, Õpetajate Leht, kultuurileht Sirp, Eesti Raadio jne.

Ootamata ära ministeeriumi seisukohta pandi esimene arutluskoosolek Maja 2004. aasta oktoobrikuu töökavasse ning lennutati üle saja kutse: *„Alustame uut diskussioonisarja. Esimesel õhtul kõneleme sellest, kuivõrd vanemate ja vanavanemate eesti keele kasutus mõjutab laste ja lastelaste keelekasutust. Väitlusõhtu sissejuhatuse teeb Teadlaste Maja liige, keeleteadlane Elli Riikoja (muuseas täiskasvanud kolmikutest noormeeste vanaema."* Diskussioon 20. oktoobril toimuski TPÜ Akadeemilise Raamatukogu kohvikus „Strix" (Rävala 10) algusega kell 17.15.

Sissejuhatus sai suurepärane, sest osales ühe pere kolm põlve: vanaema ***Elli Riikoja***, Eesti Keele Instituudi kauaaegne töötaja, tütar ***Kai Adamson***, filoloog, Riigikantselei töötaja ja üks tema kolmikutest – ***Sander Adamson***, Sisekaitseakadeemia üliõpilane. Ühe keelelembese pere piires võidi tõdeda põlvkondade erinevat keelekasutust, mis ju iseloomustabki keele arengut. Mõttevahetus oli elav, kogemustele toetuv, sest teemakohaseid uurimusi pole leida.

Teisel õhtul (24. novembril 2004) arutleti, kuidas jõuab (ja kas jõuab) kodudesse valitsuse kinnitatud eesti keele arendamise kava aastatel 2004–2010 ning kuidas saab selle täitmisele kaasa aidata meie pere; seda kõike Haridus- ja Teadusministeeriumi keelepoliitika nõuniku ***Jüri Valge*** ettekande alusel.

Et koostööleping ministeeriumiga allkirjastati alles 14.12.2004 ja toetust eraldati ainult 15000 krooni ning ministeerium ei soovinud projekti lõpetada trükisega, tuli projekti vähendada.

Kolmas õhtu (30.03.2005) pühendati kuulsale keelemehele ***Ferdinand Johann Wiedemannile***, kelle 200. sünniaastapäev oli just sel päeval. Arutleti koduraamatukogu mõju üle eesti keele kestmajäämisel, sh tänapäeva lapse lugemisharjumuste kujunemise ja lapse koduraamatukogu loomise ning kasutamise üle. Sissejuhatavalt esinesid Lastekirjanduse Teabekeskuse juhataja ***Anne Rande*** ja lastekirjanduse konsultant ***Anne Kõrge*** ning Maja nõukogu liige ***Rein Võrk***. Osalejate kogemused kinnitavad laste lugemishuvi langust. Raamat on kallis, mistõttu ei saa rääkida koduraamatukogude hoogsast arendamisest, seetõttu langeb avalikele, eriti lasteraamatukogudele väga suur vastutus.

Sarja neljandal õhtul arutleti kirjavahetuse (sh täna levinud vormis) ja perekonnakroonika mõju üle eesti keele kestmajäämisel, sh laste ja noorte osal selles. Õhtu juhatasid sisse Maja nõukogu liige ***Rein Võrk*** (kirjavahetus pojaga) ning Eesti Raadio keelesaadete andunud tegija ***Mari Tarand***, kes koos õe ***Anni Kreemiga*** avas oma perekonnakroonika lehekülgi; saadi kuulata veel ka nende ema ***Linda Viidingu*** kirjutatud lehekülgi. Õpetlik ja innustav arutelu!

Sarja „Kodu ja pere mõju eesti keele arengule ja kestmisele" viiendal õhtul (25.05.2005) arutleti kojutellitud ajakirjanduse osa üle selles, sh laste ja noorte lugemishuvi tekitamises, koostöötahte kujundamises jne. Arutelu juhatasid sisse kirjanik ***Leelo Tungal***, ajakirja Hea Laps peatoimetaja ja ***Sirje Piirsoo*** lehest Saku Sõnumid. Meeldiv on olnud kultuurilehe Sirp keeletoimetaja ***Aili Küntsleri*** huvi Maja keeleelu vastu ning tänu tema sõnumitele on see loomerahvale (Sirbi lugejatele) teatavaks saanud.

Projekt jätkus. Tänu Õpetajate Lehele saadi 3. juunil 2005 välja kuulutada õpilaste kirjatöövõistlus:

„Tallinna Teadlaste Maja ootab õpilaste kirjatöid 15. oktoobriks, et paremad kirjutajad teatavaks teha ja autasud kätte toimetada isadepäevaks.

Teemad: kodu, pere, eesti keel mu emakeel (kas koos või eraldi).

Kirjatöödena oodatakse luuletusi ja kirju, mille adressaadi määrab kirjutaja ise.

Kirjatöid hinnatakse mitmes vanuseklassis (märkida klass). Oleks kena leida kirjatöö veerelt ka autori eesti keele õpetaja nimi."

Selle projekti kuuendal arutlusõhtul (28.09.2005) oli jutuks nimekasutus ja nimemood peres; sissejuhatavad ettekanded olid Tallinna Perekonnaseisuameti juhatajalt ***Karin Kaselt*** ning Tallinna Ülikooli nimeteadlaselt ***Hannika Hussarilt***. Õhkus muretki. Võib ju naerda kummaliste võõrapäraste nimede üle, kuid kannatavad nende kandjad – lapsed, kes nimepanekul kaasa ei räägi. Eesti nimi on üks eesti kultuuri sümboleid, mida tuleb hoida ja kaitsta. Seda saab kõige paremini teha pere.

Projektist tehti kokkuvõte 26.10.2005 „Strixis", kus tutvuti ka kirjatöövõistluse parima tööga. Tõdeti, et teema tähtsust arvestades, on vaja seda ühiskonnas jõulisemalt tähelepanu all hoida. Igaüks meist saab kaasa aidata!

10.11.2005 andis Tõrva Gümnaasiumis võidutöö autorile preemia ja tema õpetajale tänuavaldused üle Maja nõukogu teadussekretär Elsa Pajumaa.

Allpool võidutöö kärbetega (saadud e-postiga).

Autor: Maario Essa,
eesti keele õpetaja: Riina Anderson,
Tõrva Gümnaasium, 12.kl

Aulised teadjamehed ja –naised Teadlaste Maja põnevatest sügavikest, adresseerisin oma kirjatöö just Teile ja seda ühelainsal ja väga lihtsal põhjusel: Teile olen ma kohustatud selle ju saatma, kui soovin osaleda sedavõrd grandioossel konkursil nagu seda Teie poolt korraldatu endast kujutab. Heh, milline lipitsemine! Ei, loomulikult on tegu kiiduväärt võistukirjutamisega. Pealegi ei torka mul hetkel pähe kedagi, kes oleks selles jultumuseni kiires maailmas pere ja kodu seotusest meie kalli emakeelega rohkem huvitatud kui Teie. Ehk leidub selliseid veel, ent vaid Teie olete oma palavikulist huvi antud probleemi suhtes ajalehes ja ehk mujalgi kõvahäälselt kuulutanud. Nagu peabki, kui on soov jõuda oma ideedega kaugemale kui seinad, mille vahel nad sündinud ja üles kasvanud on. Ja tuues näiteks iseennast, võin julgelt väita, et olete enesega kaasa haaranud vähemalt ühe asjast huvitatu. Harja on mul koguni koketselt punaseks ajanud sellised kapitalismist nõretavad kirjatööteemad a lá „Mida teeksin, kui mul oleks miljon krooni" ja „Kui oleksin peaminister" ja teised seesugused. Ja siis kiigata mõne oma klassikaaslase kortsus vihu veergu ning sealt suure vaevaga välja lugeda oodatust veelgi kaugelearenenumat bürokraatiat ja tihtipeale isegi karjerismi, õõvastavat karjerismi, mõne selli puhul aga lihtlabast matslikku silmakirjalikkust ja pimedat viha ning selle tuliseid purskeid tundmatuse ja tabloidväljaannetest väljaloetu suunas. Kõigest sellest tulenevalt olengi Teile kõigile siiralt tänulik, et üle pika-pika ühiskondliku ajaraisu saan viimaks tõdeda, et nüüd kulutab vähemasti pelk pisku kultuurimaastikul tegutsevatest asjatundjatest oma vastupidiselt vähese ajupotentsiaali ja isekeskse eluviisiga pööbli üldarvamusele kallist aega kallitele kirjatööteemadele. Lõpuks ometi!
Ja ma tunnen selle üle vaid täit heameelt.

[— — —]

Igaüks peaks püüdma ära teha kõik endast oleneva, et maailm muutuks paremaks, selliseks, kus kõigil on hea, selliseks, mida kurjad keeled utoopiaks ja kropotkinlikuks, bakuninlikuks ideoloogiaks nimetavad, kuid ei tea, et tegelikult peitub kogu konspiratiivsuse ja sõgeda mõeldamatuse taga kristallpuhas heasoovlikus. Mina üksi ei suudaks eluilmaski maailma paremaks muuta. Selleks on vaja masse. Et masse oma tõekspidamistega kaasa kutsuda, on vaja muidugi hiilgav agitaator olla, kuid mis kõige olulisem – vaja on leida ühist keelt oma rahvuskaaslastega. Kogu maailmaga. Kuid igasuguste ideede edastamine saab alguse eelkõige perekonnasisesest õhkkonnast. Samuti sõltub perekonnast ka see, kas sündinud ideed on tervemõistuslikud või väärad, kas need jõuavad raadiosse ja televisiooni või põruvad juba enne koduseinte vahelt väljumist. Niisiis, kõne- ja kirjakeel on tähtsamaid elemente tänapäevamaailma interaktiivsuse aparaadis ning selle alahindamine ei pruugi kaasa tuua ainuüksi eesti keelkonna väljasuremist, mille esmaseks põhjuseks võiks nimetada iibe madalseisu ja meiesuguse pisikese rahvahulga suutmatust sellest välja rabeleda, vaid võib hävitada jäägitult eesti rahvuskultuuri osatähtsuse globaalses mastaabis,

[— — —]

Mida peab ette võtma ja millest hoiduma, et säiliks meile kõigile nii armsaks saanud eesti keel, mida räägime vahel isegi siis, kui sööme vanaema küpsetatud lemmikpannkooke murakamoosiga, joome vastlüpstud piima kamaluga peale ja püüame, hoolimata täis suust ja murakaseemnesestest hambavahedest, tubli memme kokakunsti parimate kiiduavaldustega pärjata. Mõtteid on mul palju, aga kas need kõige geniaalsemad meenuvad ja kompuutrisse sisestatud saavad, ma ei tea, kuna eesti keele käändkonnad vajavad ülekordamist ja parajasti on käsil „Wikmani poiste" teine osa, mis kuulub muuseas 12. klassi kohustusliku kirjanduse hulka. Tegelikult ma ei kannata väljendit „kohustuslik kirjandus". Minu jaoks on see pigem vastutulelik suunanäit parimate paladeni, mida eesti kirjanike suled eales on valmis kriblanud. Ja samamoodi peaks kodusesse lugemisse suhtuma ka ülejäänud õppurid, sest iial ei või teada, millest me ilma võime jääda, jättes lugemata ühe raamatu – erinevate emotsioonide nõidusliku kuhja.

Just kirjandus on üks, mis hoiab keelel hinge sees ja elustab teda, kui viimne häda käes. Kodus on mul sedavõrd palju raamaturiiuleid, et tundub: katus just nende peal seisabki. Ja loomulikult vohavad riiuleil erineva suurusega raamatud igale eale. Seal seisab Harri Jänese koltunud kaantega „Hambaharja lugu" ja kohe sealsamas eelmisega suhteliselt sarnases seisukorras Anton Hansen Tammsaare „Tõde ja õigus" 1. osa. Kui minu ajupoolkerade abil eesti kirjandusele mõelda, ilmuvad mõttekujutelma just needsamused teosed.

Juba minu vanaema oli meeletu raamatuhuviline ja luges – ma nüüd ainult tsipake liialdan – ühe kuu jooksul läbi miljoneid raamatuid. Õhtu eel unemaiaks muutunud, luges ta püstiseistes, toetudes pihaga vastu lauaserva ja püüdes mitte mõelda magamisele, isegi pelga uinaku peale mitte. Ta lihtsalt ei saanud seda endale lubada, kuna pidi võidu jooksma uute raamatute ilmumisega. Ja seda koormat oli tõesti raske kanda, sest neid ilmus rohkesti nagu riisikaid pärast vihma. Ju sealt tulebki see minu rahuldamatu vajadus täiendada oma kogemustelaegast kirjanduslike pärlitega. Ju see sealt tulebki ja ma ütlen selle eest 'aitäh', mitte 'thanks'.

Kahtlemata nõustute Te minuga, kui ütlen, et kodu ei ole mitte ainult pesapaigaks tuhandetele raamatutele, vaid paljude inimeste puhul kohaks, kuhu jõuavad publitsistlikud väljaanded, raadio- ja telejaamade kõikvõimalikud ülekanded ja rämpsreklaami sisaldavad lendlehed. Ja parimagi tahtmise juures ei suuda õieti keegi seda igast nurgast väljakobrutavat infovahtu ja laiskade meelelahutust, mis suurel määral solgiks osutub, oma ulualusest välja tõrjuda.

Miks pean õigeks nimetada niimõndagi, mis ajalehest ja telepurgist silma torganud, solgiks? Sest – teate ju isegi – telepurgis üha rohkem lokkav kiluinglaslik jutt ja släng, mis ju nii cool ja nii in, on ennast sisse söönud isegi pankade reklaamklippidesse. Minu arvates on see täielik tobedus, sest viimase aja üleriigiline släng on muutunud nii naeruväärselt ninnu-nännulikuks, et läheneb tasapisi väikelapse tasemele. Ma sugugi ei tauni slängi kasutamist igapäevaelus, kuid ma sooviksin vähem madalalaubalisust ning enam originaalsust ja individuaalsust, millest tänapäeval paljudel jutupaunikutel puudu tuleb. See ruuliks tunduvalt rohkem ja ei suck'ks nii pagana palju. Ja veelgi rusuvam on lugu ajalehtedega, kus mõned artiklid seavad suure kahtluse alla autori haridustee piisavuse tegutsemaks oma ametipostil. Kuid kõige üllavatam on see, et sellised kirjutised üleüldse trükki on pääsenud. Et sellised vigase grammatikaga üritused ajaleheveergudelt kaoksid, peaksid toimetajad või kes iganes rohkem rõhku panema oma ilmutiste korrektsele sisule. Kui see jääks lugeda vaid neile endile, puuduks sellega seoses igasugune problemaatika, kuid ajalehed jõuavad oma seiklusrikkal rännakul postiljonide paunades tuhandetesse kodudesse, kus elavad lugemishimulised eestlased. Ja lausa patt on neile ette söötа vigast

lugemismaterjali. Ja lausa patt on raisata mahasaetud paberipuud publitsistlikule ilukirjandusele, mis praagiks osutub. Ja sedasama panen edaspidiseks hingele ka Teile, austatud teadlased. Lihtsalt igaks juhuks. Propaganda mõttes, mõistate, eks ole? Ent põõrdugem nüüd rohkem just perekonna rolli juurde eesti keeles. Usun, et kõik kujud perekonnas ei pruugi olla ühe-sama mõõdu järgi, et valitseks harmoonia. Ja miks seda harmooniat ikkagi nii lakkamatult taga aetakse ja perekonnasiseseid lahkhelisid nõnda pööraselt peljatakse. Minu tulihingeline seisukoht: mida mitmekesisem, seda mitmekülgsem, huvitavam ja põnevam. Ja mõningane tülitsemine ja vaidlemine lisab vaid vürtsi meie vaesuvasse keelepruuki. Isegi sääraste sõnaplõnnide pildumine vaidluskaaslase suunas, mis trükimusta ära ei kannata, võib mõneti tänuväärseks osutuda, kui ses sisaldub teatud kunstitunnetus ja piltlikkus. Kuna mingisugune moraalitaju mu kohal kõigest hoolimata lasub, hoian oma keelekasutuses kinni ühest väga olulisest reeglist: vanemate kuuldeulatuses viibides ma krõbedaid kujundeid suuliseks eneseväljenduseks ei kasuta. Olen seda teinud kogu oma elu ja enam ei nõua see minult vähimatki vaimset pingutust. Kui ema või isa mulle iial ütleks – seda ei juhtuks muidugi kunagi, sest meil ei ole selline perekond – , et ma täielik siga olen, ei käituks ma sugugi banaalselt, vaid nõustuks nendega ja kostaks vaid: „Jaa-jah, olen jah." Kui mõni suvaline vend tänavalt mind seaks sõandab nimetada, leiab aset aga hoopis teistsugune reaktsioon: mu silmad tõmbuvad pungi, südametuksed on nii tugevad , et raputavad kuue revääri ilulõiked õmblustest iahti ja mu huulil plahvatavad krõbedast veelgi krõbedamad vulgarismid. Hirmus kohe kuulata, nagu mõnel kombeks ütelda.

Selline vahekord oma vanematega tõmbab kui värske värviga üle pika peale tuhmunud piiri lubatud ja lubamatu vahel, mis omakorda loksutab paika kõikides keeltes pea ühtmoodi kehtivad normid.

Ma usun, et see pole Teile kaugeltki mokkamööda, kuid nüüd võtan ette ühe veidi ebameeldivama teema ja selleks on peresisese vägivalla mõju eesti keele, meie emakeele arengule. Mis Te arvate, millest on tulnud säärane tülgastust tekitav liitsõna – vägivald? Mul on selles suhtes oma pisike teooria, mis tegelikult ei väärikski märkimist, aga kuna ma olen arvestatav vägivallateoreetik lõunast, palun teesse mett ja paiskan oma seisukoha kõhklematult paberile.

Niisiis, pange tähele, sõna vägivald tuleneb teatud inimeste tõest, et esmatähtis siin ilmas on omada väge ja valda – see ongi kogu mu teooria.

[— — —]

Hiljuti ütles mu Tartu linna näinud vend, et mõtleb oma töökaaslasega uusi sõnu välja. Esimese ropsuga oli see mulle hiiglama suur pauk. Mõtlesin kohe, et see peab olema esimene märk eesti keele väärarengust. Kuid antud asjaolusid pikemalt vaagides tabas mind ühtäkki kõiki kehaliikmeid hõlmav kirgastumine ning ma mõistsin, et see, millega mu kallis vend tegeleb, on puhas filoloogia. Ta mõtleb välja uusi sõnu. Ta arendab keelt. Kas sellega pole tegeletud mitte aegade algusest saati? Kes ütles, et eesti keel täiuslik on? Õigekeelsuse käsiraamatut täiendatakse kui mitte igal aastal, siis vähemalt iga kahe aasta tagant kohe kindlasti. Ja miks ei või minu vend energeetika kõrvalt keeleteadust viljeleda?

See venna-lugu on küll tõsi, aga suhteliselt tühine mõttearendus, millel tegelikult puudub minu poolehoid.

Täiendamaks end keelte alal, käib mu õde hoolega kohalikus inglise keele ringis. See on muidugi tore, aga ainult juhul, kui ta ei unusta, et meie kõigi põhiprioriteediks on hoida keelt, mida rääkisid meie eelkäijad, ja kanda seda edasi oma lastele, et neilgi oleks võimalus seda hoida... Aga võõrkeelte õppimist propageerin ma igatahes, kuna siis tekib väike võrdlusmoment, mis paneb inimese lõplikult mõistma, kui lõpmata võrratu on keel, mida rääkis ta ema, mida rääkis ta isa.

Minu õel on tubli mees, laiaõlgne poeglaps ja väike tütreke. Õe teistpoolt viivad töökohustused tihtilugu küll väljamaale, ent sellest pole lugu, sest me kõik saame endiselt aru, mida ta räägib.
Nende poeg lõpetas eilepäev esimeses klassis käimise. Olgem ausad, palju ta seal ikka käis. Enamjaolt ta kooli ei jõudnudki, vaid tõmbas päevad läbi mööda linna ringi nagu pöörane. Lõpuks ma mõtlesin, et misasja ta raiskab aega ja panin ta oma tsikli mootorit forsseerima. Kahjuks ta aga mehaanikuks õppida ei saa, sest 0,5 klassi haridusega elumehi kutsekooli ei võeta... Ei, tegelikult ma niisama naljatan. Mu õepoeg on väga-väga tubli poiss. Lõpetas alustuseks ühe tühise õppeaasta kiituskirjaga. Ma olen väga uhke. Ja ma usun, et 12. klassi lõpp esimese omast suuresti ei erinegi.
Mu õetütar on alles nii väike, et uhke peab olema juba selle üle, et ta nii asjalikult ja soravalt sõnu seab. Vanaisa kohta ütleb ta papsi, vanaema kohta mana. Jah, see kõik on ülimalt tore, see kõik on ülimalt mõnus ja meil, eesti rahval, jääb üle vaid loota, et vanavanemate äratundmisega (papsi, mana) kaasneb peagi ka nende poolt kasutatud keele omaksvõtt („VANAISA ütle, Ramona- Luisa, ja VANAEMA“).
Minu pärast muutugu eesti keel palju tahes, ent säiligu igavesti tema täiuslik ilu. Sest ma arvan, et kord kortsutatud keelepruuki sirgeks ju ei silu.
Lugupeetud MTÜ Tallinna Teadlaste Maja daamid ja härrased, kodu ja pere mõju eesti keele arengule ja kestmajäämisele on vägagi kergesti hoomatav. Aitäh, et panite mindki selle üle mõtisklema ning pakkusite mulle ja loodetavasti veel paljudele teistelegi võimaluse jagada oma mõtteid ei kellegi muu kui lihast ja luust teadlastega. See on igal juhul väärt värk. Soovin Teile ehedaid hetki ülejäänud kirjatööde lugemisel. Jaksu Teie töösse! Ja et väitlemine kestaks igavesti, sest see pole veel kellelegi ülemäära liiga teinud. Minu teada.

[— — —]

Puhta lugupidamisega, kultuurisangarite käsilane Maario Essa

8. MEIE JUURED KESTAVAD PERES

8.1. PEREPROBLEEMIDE KÄSITLUSI

Pere ja kodu ei ole Majas alles tärganud huviobjektid. Majas on kirjutamata seadus, et juuli- ja augustikuus ei tõmba Maja oma üritustega Maja liikmeid eemale perest, eriti lastest ja lastelastest, et maja üritustel võivad osaleda ja on oodatud liikmete kaasad, mõnikord lausa palutakse kaasa kutsuda lapsi (näiteks jalgsimatkadele). 1974. a töökavast loeme: „Pühapäeval 24. novembril kell 10 oodatakse TPedI graafika kateedrisse (Rahvakohtu 3) 6–10 aastaseid lapsi koos vanemaga ***Senta Kivistiku*** juhendamisel lihtsamaid kunstitehnikaid õppima." Sama jätkus veel märtsis 1975 ja mais 1976. Maja arhiivis on praegugi mõned selleaegsed laste tööd (***Triine Annus***, ***Kadri Möller***, ***Mari Nõmmiksaar***, ***Märt Promet***, ***Priit*** ja ***Veiko Rooba***, ***Arvi Tavast***, ***Terje Teder***, ***Toomas*** ja ***Urmas Virkus*** jt).

Pereprobleemidest korraldati diskussioone (1976. aasta jaanuaris, veebruaris, märtsis, aprillis); toimusid eraldi vestlused naistele ja meestele seksuaalpsühholoogiast (1976. aasta novembris, detsembris); rahvusvahelisel lasteaastal korraldati kooliealiste laste kabeturniir (1979. aasta aprillis); vesteldi teemal „Targalt kodus talita" (1979. aasta aprillis); kohtuti Eesti Raadio saatesarja „Perekond ja kodu" tegijatega (1980. aasta jaanuaris); arutleti teemal „Näärimeeleolu koduses peolauas" (1980. aasta detsembris) jne. Aastaid kestnud tantsukursusedki teenisid kaasadele ühise meelelahutuse andmise võimalusi.

8.2. RÄÄGIME LASTEGA VANEMATEST JA VANAVANEMATEST

Niisugust nime kandev vestesari on mõeldud pere ja suguseltsi ühtehoidmise ja kultuurimälu tähtsuse tugevdamiseks. Alustati 5.12.2001 kõnelustega ***Elmar Einastost*** tema lastega (***Rein Einasto*** jt). Veel on sellest sarjast olnud vestlusõhtud:

- 23.01.2002 – ***Kiiveti*** suguvõsast (***Gunnar Kiivetiga***);
- 13.02.2002 – ***Hans-Roland Wõrk*** (***Rein Võrguga***);
- 18.09.2002 – ***Villem Nano*** (***Peeter Normak*** õega oma vanaisast);

- 2.10.2002 – ***August Komendant*** (vestlemas vennatütar ***Mare Komendant***);
- 20.11.2002 – ***August Richard Kress*** (vestles tütar ***Mare Ojarand***);
- 10.03.2004 – ***Daniel Palgi*** (jutustasid tütar ***Maret-Elo Mikkal***, poeg ***Lauri Palgi***, väimees ***Valdek Mikkal***);
- 16.06.2004 – ***Emma Petersen*** (Asson) (poeg ***Ivar-Heldur Peterseniga***);
- 29.09.2004 – Oma vanemaid meenutas ***Raul-Roman Tavast*** abikaasa ***Annega***;
- 24.10.2005 – Isast, emast ja vanavanematest pajatas ***Pille Kippar***, täiendas neljandat põlve õpetajast poeg Jaagup.

Sari jätkub kindlasti. Sarja puhul äratab aukartust vanemate ja vanavanemate sihikindel pürgimus hariduse poole ja eneseteostusele vaatamata sageli väga kitsastele majandusoludele ning ulatuslik seltskondlik tegevus eesti kultuuri edendamiseks tasu saamata ja tunnustust ootamata. Vestlusõhtutel osalenud on avaldanud arvamust, et perekonnakroonikate koostamine võiks saada suuremat hoogu nüüd, kus vabas Eestis ei pruugi enam karta iga kirjapandud rea poliitilist tõlgendamist pere kahjuks.

8.3. TEIST PÕLVE MAJA LIIKMEID

Rahvastikuteadlaste määratluse järgi ületab 40 aastat kaugelt ühe inimpõlve. Seega pole imestada, kui leiame Maja liikmete seast mõnikümmend teist põlve Maja liiget. Kolmandat põlve veel ei ole.

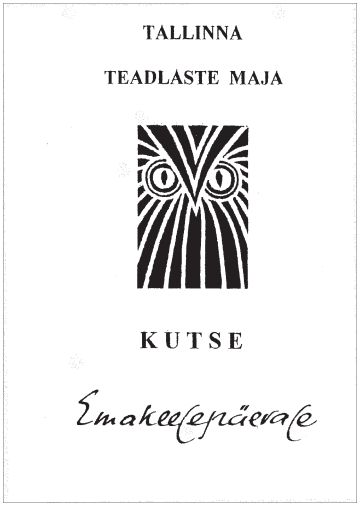
Majas on hästi tuntud praegu Riigikogus töötav tehnikateadlane Olav ***Aarna*** (Agu poeg), endine nõukogu liige, spordikomisjoni esimees Andres ***Siirde*** (Enno poeg), praegu Maja nõukogu üks aseesimehi Peeter ***Normak*** (Evaldi poeg), endine noortekomisjoni liige Ivar ***Raig*** (Helmuti poeg), endine volinik Aleksei ***Turovski*** (Anita poeg), endine volinik Luule ***Saat*** ja tema õde, majandusteadlane Mari Meel (Joosepi tütred), endine volinik Maret Merisaar (Georg ***Liidja*** tütar).

Kes poleks kuulnud muusikateadlasest Mart ***Humalast*** (Arnoldi poeg), suursaadikust Toomas ***Tiivelist*** (Irene poeg)? Kahe asutajaliikme Hildegard ja Evald ***Pobuli*** perest on Majale täiendust tulnud nende tütre Reet Talpsepa näol.

Teist põlve on Maja liige, ka teist põlve geoloogiateadlane Kaarel ***Orviku*** (Karli poeg).

Selle loeteluga teist põlve Maja liikmete arv ei piirdu.

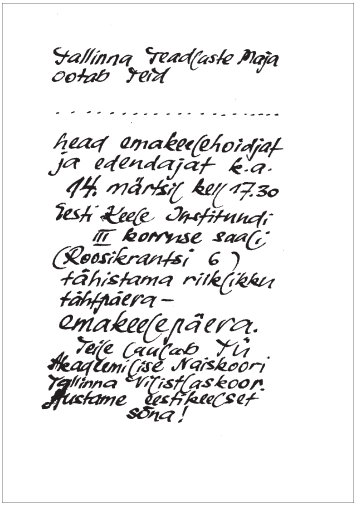
Mis võib olla vanematele kauneim tänu, kui see, et lapsed nende töid ja tegemisi jätkavad! Oleks neid lapsi vaid rohkem!

TALLINNA

TEADLASTE MAJA

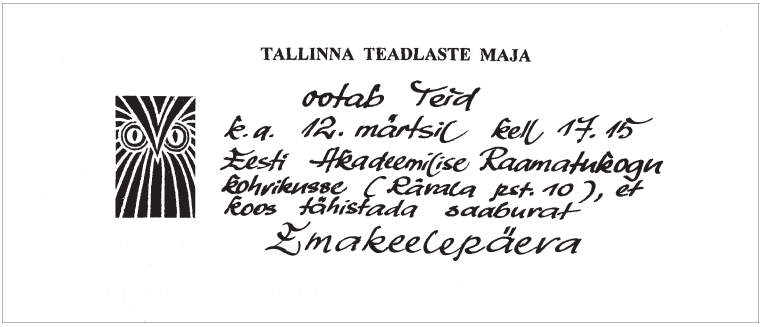
KUTSE

Emakeelepäevale

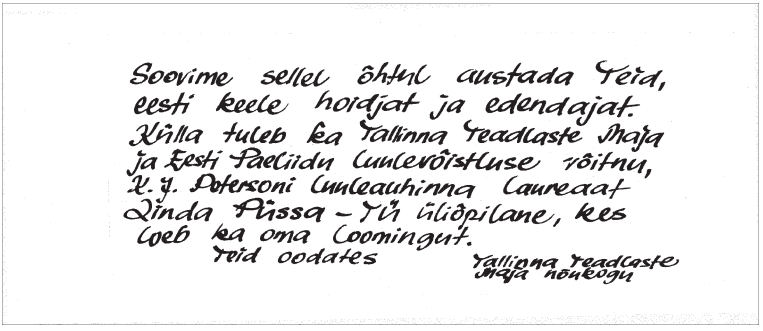

Tallinna Teadlaste Maja
ootab Teid

. . . . . .

head emakeelehoidjat
ja edendajat k.a.
14. märtsil kell 17.30
Eesti Keele Instituudi
III korruse saalis
(Roosikrantsi 6)
tähistama riiklikku
tähtpäeva –
emakeelepäeva.
Teile laulab Tõi
Akadeemilise Naiskoori
Tallinna Vilistlaskoor.
Ilustame eestikeelset
sõna!

TALLINNA TEADLASTE MAJA

ootab Teid
k.a. 12. märtsil kell 17.15
Eesti Akadeemilise Raamatukogu
kohvikusse (Rävala pst. 10), et
koos tähistada saaburat
Emakeelepäeva

Soovime sellel õhtul austada Teid,
eesti keele hoidjat ja edendajat.
Xõlla tuleb ka Tallinna Teadlaste Maja
ja Eesti Raeliidu Luulevõistluse võitnu,
X. y. Petersoni Luuleauhinna Laureaat
Linda Rüssa – Tõi üliõpilane, kes
loeb ka oma Loomingut.
Teid oodates
Tallinna Teadlaste
Maja nõukogu

Eesti teaduskeele diskussioonidelt: vasakul kõnelemas Teadlaste Liidu esimehi *Anto Raukas*; all projekti juht *Tõnu Tender*, esiplaanil vasakul *Mart Rannut* Eesti Keele Instituudi saalis 19.09.2001

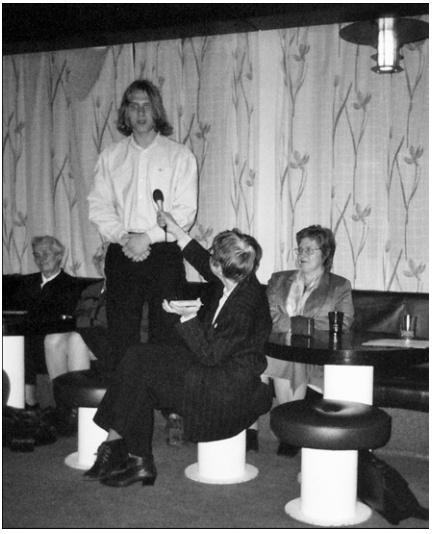

Samas saalis 28.11.2001 sama diskussioonisarja jätk – humanitaarteadustest; saalis seistes sõna võtmas *Helgi Vihma*; kuulajate seas on esiplaanil vasakult *Aili Küntsler* ning kirjanikud *Helga* ja *Enn Nõu*

Kohe on *Elli Riikoja* (paremalt esimene) alustamas diskussioonisarja *„Pere ja kodu osa eesti keele kestmisel ..."* avaettekannet (20.10.2004 „Strixis"); vasakult *Helju Kaal* ja *Mari Must*

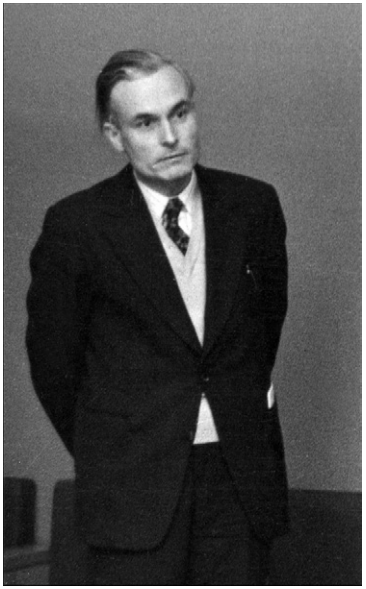

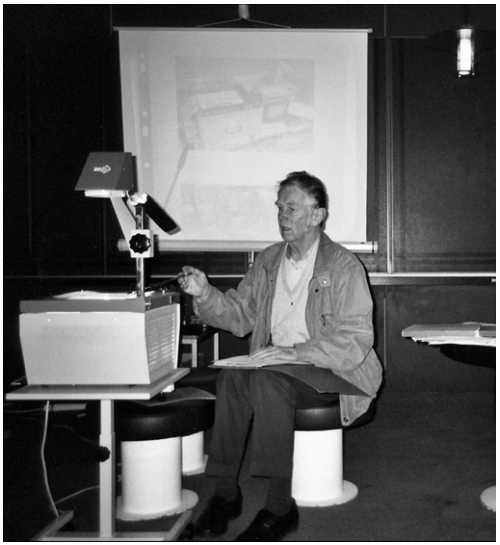
Vanaema *Elli Riikoja* järel kõnelevad tütar *Kai Adamson* ja tütrepoeg *Sander Adamson*; lindistab *Mari Tarand* (ER)

Samas diskussioonisarjas kirjavahetuse ja perekonnakroonikate üle kõneleb 20.05.2005 "Strixis" *Mari Tarand*, vasakult tema õde *Anni Kreem*, paremalt Tallinna Kõrgema Meditsiinikooli eesti keele õpetajad *Marin Väljaots* ja *Helgi Ummus*

Korduvalt ja köitvalt on Majas teiste seas vestnud *Heino Lepikson* (ülal vasakul), *Endel Lippmaa*, *Kaarel Orviku* (all)

Sarja „Räägime lastega vanematest ja vanavanematest" esimene õhtu *Elmar Einasto* lastega: paremalt istuvad *Vello* ja *Kersti*, seisavad *Peeter* ja *Rein;* vasakult istuvad õhtut juhtinud *Elsa Pajumaa*, Einastote sugulane *Eva Maaring*, seisavad *Tõnu Saadre* ja *Sirje Arro* (5.12.2001 „Strixis")

Samas sarjas kõneles *Raul-Roman Tavast* oma isast 29.09.2004, vasakul *Anne Tavast*

Kümnendal õhtul 24.10.2005 sarjast „Räägime lastega vanematest ja vanavanematest" oli Pedagoogikamuuseumis võimalus kuulata Maja asutajaliiget *Pille Kipparit* (seisab paremal). Taga seisab ukse ees Maja nõukogu aseesimees *Peeter Normak*

9. KULGEMINE EUROOPA LIITU; PROJEKT „KES TARK, VÕTAB ÕPETUST"

Eestis alustati ettevalmistusi ühinemiseks Euroopa Liiduga peatselt pärast iseseisvuse taastamist. 1994. aasta 1. aprillil arutasid teadlased ja erakondade esindajad ümarlauanõupidamisel teadlaste osalemist Eesti ühiskonnaelu korraldamisel. Sama aasta 29. aprillil käis siin Euroopa Liidu parlamendi president ***Alfred Klepsh***, et arutada Eesti ühinemist Euroopa Liiduga.

Majaski toimus üht-teist Euroopa Liiduga seotut, kuid alles ühinemisaja lähenedes võeti ette pikem ja põhjalikum arutelu. Alustuseks korraldati 2003. aastal kaks ***Peeter Normaku***, TPÜ prorektori, Teadlaste Maja nõukogu aseesimehe juhitud diskussiooni teemal **"Eesti ja Euroopa Liit"**, täpsemalt:

- 26. veebruaril – „Projektipõhine ja projektiväline teadustegevus Euroopa Liidu riikides ja Euroopa Liidu struktuuride soosingus (või ebasoosingus) ning kuidas sobindub (ei sobindu) sellesse Eesti";
- 26. märtsil – arutelu „Euroopa Liidu haridusstandardid üldse – tõelisus ja müüdid – nende senine rakendamine, eriti Euroopa Liidu väikeriikides".

Rein Kaarli – Haridus- ja Teadusministeeriumist, ***Meelis Sirendi*** – Eesti Teadusfondist, ***Heli Mattisen*** – Tallinna Pedagoogikaülikoolist esitasid sisukad avaettekanded, milles oli hulgaliselt arvandmeid; see lõi head eeldused teavitusprojekti kolme järgmise diskussiooni toimumiseks.

Edasi jätkati üldteemal „Eesti Euroopa Liit" ning tehti Avatud Eesti Fondi toetusel teoks teavitusprojekt **"Kes tark, võtab õpetust",** mille juht oli Maja nõukogu liige ***Rein Võrk*** ja koordinaator ***Elsa Pajumaa***. Projekti koostööpartneriks oli Teadlaste Liit, kelle juht akadeemik ***Anto Raukas*** (Teadlaste Maja liige) oli ka ise aktiivne aruteludes osaleja.

Projekti käigus tehti loomulikult koostööd TTÜ, TPÜ jt kõrgkoolidega ning Statistikaametiga. Akadeemiline Raamatukogu andis kasutada oma ruume.

Projekti käigus peeti kolm diskussiooni:

1. 23. aprillil 2003 – Töö tasustamise alustest, normimisest, hindamisest ja töötasu maksustamisest Euroopa Liidu riikides;

osavõtjaid 27 inimest 16-st asutusest ja organisatsioonist (5 ei registreerunud);

2. 21. mail 2003 – Kuidas on tööjõu vaba liikumine (ja kui vaba) mõjutanud sisserännuriigi tööjõupoliitikat? Võõrtööliste kutsumine, vastuvõtmine ja tagasirände mehhanismid (ka kasu või kahju); osavõtjaid 46 23-st asutusest ja organisatsioonist (3 ei registreerunud);
3. 11. juunil 2003 – Riigi kodaniku poliitiliste õiguste jaotumisest, koondumisest, hajumisest (või lakkamisest) riigi kuulumisest Euroopa Liitu. Kuidas toetatakse (ei toetata) rahvuskuuluvust ja rahvuste arengut (või hääbutamist)?; osavõtjaid 31 15-st asutusest ja organisatsioonist (3 ei registreerunud).

Igast arutelust tehtud lühikokkuvõtet levitati nii paberil kui e-postiga Teadlaste Maja ja Teadlaste Liidu liikmetele, erakondadele, Riigikogule, ametiühingutele ja üliõpilasesindustele, ka asjasse puutuvatele valitsusasutustele jt. Vikerraadio edestas diskussiooni toimumise päevadel teavet nende toimumisest ja tegi intervjuusid projekti koordinaatoriga.

Projekti teostamise käigus ilmnes eeldatult, et Eesti teadlased on üsna hästi informeeritud Euroopa Liidu (EL) riikides toimuvast teadustööst ja ka hariduskorraldusest, eriti riikides, kelle teadlastega tehakse koostööd, kuid märksa halvem on olukord muude eluvaldkondade teabega. Tuli ilmsiks seegi, et Eesti ametnike seas on neidki, kes pole valmis rahva ette tulema, väites, et pole EL teemadel kompetentsed(!).

Siinkohal mõned nopped väidetest ja arvamustest 11.06.2003 toimunud diskussioonist:

- Eesti intelligents on Euroopa Liidu teemal suhteliselt vähe oma arvamust selgelt avaldanud;
- EL on praegu midagi rahvusvahelise organisatsiooni ja riigi vahepealset, mistõttu on ka palju ebamäärasust kodaniku poliitiliste õiguste teostamise võimalustes; loodetavasti täpsustatakse need EL-i põhiseaduslikus lepingus;
- EL-i senise poliitika konsensuslikkus on olnud hinnatav; eeldatavalt jääb see kestma tulevikuski;
- EL-i ülesehituses võib täheldada parteide „konsortsiumi", milles on suures ülekaalus sotsiaaldemokraadid;
- Euroopa parlamendi kui kodanike valitud kogu osatähtsus EL-is on väga väike;

- EL-i konvendi töös võis täheldada üsna ägedat poliitilist võitlust suurriikide ja väikeriikide tõekspidamistes võimu teostamise asjus;
- EL-i konvendis kavandatav (kavandatud) põhiseaduslik leping jätab suure osa Euroopa Komisjoni volinikest hääleõiguseta; seda võib vaadata ka poliitiliste õiguste kärpimisena;
- Ajakirjanduses avaldatud väitlusest EL-i kohta pole teaduslikus mõttes tõsiselt võetavaid argumente poolt ja vastu; sageli korrutatakse tühje fraase, mis ei veena;
- Inimõiguste toonitamisega on märgata poliitiliste õiguste (kodanikuõiguste) ähmastamise tendentse EL-i riikides;
- Sotsiaalteadlaste tähelepanekud ja uurimused viitavad sellele, et suurt osa EL-i riikide elanikest huvitab heaolu ja pere rohkem kui kõik muu;
- Eesti kuulumisest EL-i peaks meie parteide tegevus omas riigis muutuma rohkem ühishuve toetavaks, et nende esitamine ja elluviimispüüded EL-is omaksid meie riigi selgeid, üheselt mõistetavaid seisukohti;
- Võib arvata, et Eesti liitumisel EL-iga sumbuvad meie väikesed erakonnad oma häältega EL-is võimulolevatesse suurtesse parteidesse;
- Meie erakondade sidemed oma valijaskonnaga võivad nõrgeneda Eesti kuulumisest EL-i, sest oma mõjukust tuleb jagada siis kahel suunal;
- Eesti on poliitiline ääremaa ega osale määravalt EL-i poliitilise süsteemi kujundamises;
- Eesti ühinemisest EL-iga ei tule ilmselt meie kodanikel tegelikku võimalust EL-i poliitikas osalemiseks v.a. selle parlamendi mõne saadiku valimine;
- Meie riigi ühe kodaniku poliitiliste õiguste mõju on tulevikus EL-i asjade korraldamises olematu, ja kas saabki oodata rohkemat silmas pidades meie rahva arvu;
- Meie riigi elanike seas on üksjagu neid, keda huvitab ainult EL-i punasekaanelise passi saamine;
- Meie naaberrahva, soomlaste mõju tundub olevat Brüsseli EL-i ametkondades palju suurem kui võiks arvata riigi suurust silmas pidades;

- Eesti kodaniku kohus on olla ustav põhiseaduslikule korrale ja kaitsta Eesti iseseisvust (§54). Praeguseni pole meie riigiõiguslased põhjalikult selgitanud, kuidas seda paragrahvi peaks täitma Eesti kodanik Eesti kuuludes EL-i;
- EL on praegu rahvusriikide liit. Suures riikide koosluses kaovad tavaliselt äärmuslikud seisukohad ja kui ei hakka domineerima mõni suurriik, siis ei ole karta väikeriikide ja väikerahvuste kadumist;
- Seni Brüsselis asuvate EL-i ametkondade tegelik töö soosib rahvuste püsimist ja rahvusriikide põhjendatud arvamusi;
- Euroopa suurtes riikides, näiteks Prantsusmaal nimetatakse prantslaseks iga Prantsuse kodakondsuslast; sama on Skandinaaviamaades; ajalooliselt on see nendes riikides nii kujunenud, sest teistest rahvustest elanikke oli vähe ja nende mõjujõud väike. Viimastel aastatel, seoses üha suureneva sisserändega, on aga nendes riikides märgata rahvuspoliitikas olulisi meelemuutusi (kahjuks üsna räigeidki!);
- Eesti poliitilises elus on kodanikeühenduste mõju nõrk, nendel napib igapäevaseid tegevuskulusid; rahastajaid on vähe, nende toetused on minimaalsed nagu ka vähestele ühendustele meie võimuorganitelt;
- Eestis on valimisõiguse andmine ka mittekodanikele ja välismaalastele madaldanud kodakondsuslaste poliitiliste õiguste tähtsust ja mainet;
- EL-i struktuuriüksustes töötamise ajal on märgatud, et teised riigid on järjekindlad ja kasutavad tõlke, eestlased aga on juhuti tõlkevajadust tõrjunud;
- Eesti kultuuripoliitikas tugevneb (eeldatavalt) riigi kuulumisest EL-i eesti keele positsioon, sest eesti keel saab üheks EL-i töökeeleks võrdselt teistega;
- Eestlaste seaduskuulekus riigi keeleseaduse täitmise suhtes on halb, oma keelest hoolimine on langenud, avalikus elus ei järgita sageli keeleseaduse nõudeid;

Küllap näitab elu juba lähiaastatel, mis nendest väidetest ja arvamustest osutub tõeks ja mis asjata kartuseks.

10. KOOS TEISTEGA

80ndate lõpu- ja 90ndate algaastad kujunesid ka Majas aktiivsema poliitikategemise aastateks. Sedagi sai liigitada põhikirjas märgitud teadlaste silmaringi laiendamise alla. Palju Maja liikmeid sukeldus parteide loomisse ja nende tegevusse.

Eesti keelt, keeleseaduse projekti ja keeleseadust, mis võeti vastu 18. jaanuaril 1989, ründasid sageli interrindelased. Maja pidas tekkinud poliitilistes oludes tähtsaks suhelda tihedamalt ja vahetult teiste siinsete rahvusseltsidega, selgitada nendele eesti kultuuri ja selle alusel eesti keele kestmise vajadust, kultuurautonoomia seadust ning rakendamise hädavajalikkust Eestis.

1988. ja 1989. aastal olid „Strixis" koos Maja liikmetega asju arutamas Eesti-Saami, Leedu, Vene, Tatari jt seltsid eesotsas oma esimeeste ja juhtiva aktiiviga.

Maja delegatsioon ise käis külas Riias Eesti Seltsil (1990), kunstilist külakosti pakkusid Maja liige ***Silver-Lello Jõks*** (laul) ning kaasa palutud kirjanik ***Mats Traat***. Püüti toetada ka Narva eestlasi, loodi sidemeid Narva vene koolidega: koguti eestikeelset lastekirjandust, mis Maja korraldatud Narva päeval 18.05.1990 kohapeal üle anti. Teadlased, sh Narvast pärit, külastasid koolides tunde, jutustasid sõjaeelsest elust Narvas ja oma tööst. Narva Eesti Seltsi liikmetega istuti kohvilauas ja külakostiks andis Maja kergemuusikakoor kontserdi. Sama aasta detsembris vestles Narva Vene klubis Maja teadussekretär ***Elsa Pajumaa*** suure saalitäie Narva naisaktivistidega, kellele lõpuks laulsid eesti rahvalaule Tallinna Vanalinna Muusikamaja laululapsed. Maja teadussekretär lõi töösidemed Narva haridusosakonnaga ning korraldas seal vene koolide eesti keele õpetajatele seminare, kirjandusõpetajatele ja lõpuklasside õpilastele aga eesti kirjanike esinemisi. Ei mingit tasu saanud keegi, kinni maksti ainult sõiduraha. Väga sisukad olid ***Ülo Tuuliku***, ***Jüri Tuuliku*** ja ***Jaan Kaplinski*** etteasted. ***Jüri Tuulik*** käis hiljem korduvalt esinemas Narva vene koolides. Sel ajal olid loomulikud vastutulek ja abistamise püüe.

Maja liikmed püüdsid toetada ka Narva Muinsuskaitse Seltsi selle tegemistes: sügisel 1991 kaardistati Vanal Kalmistul kõik väärtuslik, järgmisel kevadel arutati „Strixis", kuidas võiks ja peaks seda korrastama. Kahjuks ei toetanud neid ettevõtmisi kuigivõrd Narva tollane linnavalitsus, ja vana kalmistu on tänini halvas seisus.

Tallinnas tegutseva Vana-Narva Seltsiga on Majal koostööside-med. Sellesse seltsi kuulub mitu Narvast pärit Maja liiget (***Valdek Kulbach***, ***Olaf Terno***, ***Ants Vaimel***), Selts käib aeg-ajalt koos ka „Strixis". Maja esindajad on koos Vana-Narva Seltsiga käinud Narvas mälestusväärseid tähtpäevi tähistamas, Vabadussõja kalmistul puid istu-tamas. Viimati oldi Narvas ja tervitati narvalasi 6. novembril 2004 Eesti Kultuuriseltsi Ilmarine 130. aastapäevale pühendatud pidulikul päeval.

Maja esindajatena tervitasid ***Elsa Pajumaa*** ja ***Olaf Terno*** Vana-Narva Seltsi selle 10. aastapäeval Salme Kultuuripalees.

Eespool kirjutatust võib leida ühiste ettevõtmiste näiteid Eesti Teadlaste Liiduga, pole vajadust neid siinkohal korrata.

Maja liikmed leiavad aastaid Maja töökavast kutseid Teaduste Akadeemia korraldatud loengutele (Kohtu 6); samast on lugeda kutseid Fenno–Ugria hõimuklubi üritustele; seal on agarasti ametis Maja KKI en-dine volinik ***Eha Viluoja***. Üht-teist on ette võetud koos Estonia Seltsiga, Eesti Panga Muuseumiga; mõned korrad on Maja esindus osalenud mitte-tulundusühingute üleriigilistel kokkusaamistel.

Eelkõige tänu ***Rein Einastole*** on sugenenud ühiseid ettevõtmisi Eesti Paeliiduga. Kokkuvõte ühest, lausa üleriigilisest allpool. Selle esitas Eesti Paeliidu konverentsil paepäeval – rahvuskivi päeval 4. mail 2000 ***Elsa Pajumaa***; Õpetajate Leht selle ka avaldas.

LUULEVÕISTLUS

Eesti Paeliidu ja Tallinna Teadlaste Maja esimesele luulevõistlu-sele, mis kuulutati välja 14. märtsil – emakeelepäeval – 2000, laekus tore-daid luuletusi õpilastelt ja õpetajatelt. On luuletatud kodumaast, tema loo-dusest, emakeelest, inimestest ja nende ilusatest tegudest. Võistlustöid hindasid Teadlaste Maja Eesti Raamatu Aasta allkomitee ning Eesti Pae-liidu juhatus. Kokku laekus 63 tööd 39-lt autorilt Ida-Virumaa, Pärnu, Tallinna, Tartu ja Tartumaa ning Viljandimaa koolidest.

Esiletoomist on pälvinud:

- ***Hendrik-Kristjan Sikk*** – Tartu Kivilinna Gümnaasiumi 4D klassist, *„Eestimaa lapsed"*;
- ***Tauno Männi*** – Maidla põhikooli 6. klassist, *„Matkaja mee-lespea"*;
- ***Liis-Katrin Männik*** – Pärnu Ühisgümnaasiumi 1. klassist, *„Minu emakeel"*;

- ***Maarja Ader*** – Tartu Mart Reiniku Gümnaasiumi 5A klassist, *„Paekivi”*;
- ***Mari Talvik*** – eelmise klassikaaslane, *„Kivi”*;
- ***Sirje Voitra*** – Tartu Kivilinna Gümnaasiumi 4D klassist – luulekimbuke emast, mustast mullapinnast, muinasmaast;
- ***Keit Lipp*** – Maidla põhikooli 9. klassist, *„Kodumaa juurde kuuluvad”*, *„Lihtsad soovid”* ja *„Meid ümbritsevad NEMAD”*;
- ***Kaisa-Maarja Jagula*** – Toila Gümnaasiumi 9A klassist, *„Kuhu eales”*, *„Kodumaa”* ja *„Igatsus”*;
- ***Andi Pleskovski*** – Maidla põhikooli 8. klassist, *„Mõtted kodumaast”*;
- ***Anne Pokkinen*** – sama kooli 7A klassist, *„Mu meri”*;
- ***Kadri Johanna Maria Raud*** – Tallinna Inglise kolledži 11A klassist, *„Katsed Arturile tänutäheks”*, *„Südamelähedane tähestik”* ja *„Virtuaal-isamaa”*;
- ***Linda Püssa*** – C.R.Jakobsoni Gümnaasiumi 10C klassist, *„Kodu”*, *„Mets”* ja *„Emakeelele”*;
- ***Jüri Reimand*** – Tallinna Inglise kolledži 12B klassist, tsükkel: *„Sünd, elu, haigus, surm”*;
- Õpetaja ***Tiina Tiideberg*** – Kambja Ignatsi Jaagu Põhikoolist Tartumaalt, *„See aastapuu on vilja kandnud”*, *„Päikesele”*, *„Ma looduse laps”* ja teisedki sellesse luulekimpu köidetud värsid.

Tänu on teeninud ***Tallinna Õismäe Üldgümnaasiumi 4A klassi 10 last*** ja nende eesti keele ***õpetaja Piret Nugin*** – lapsed on luuletanud eesti keeles, mida nad muulastena on õppinud 1. klassist alates.

EESTIMAA LAPSED

Hendrik-Kristjan Sikk

Eestimaa on külm ja mõtlik,
taevas hall ja tuuline.
Eesti laste samm on tõtlik,
asjalik ja tõsine.

Palju on veel vaja muuta
iseseisval Eestimaal.
Lapsed peavad seda suutma,
kui nad suureks kasvavad.

Need on uue aja lapsed,
kes kompuutril töötavad.
Ketramine, vanad talud
minevikku vajuvad.

Õnn, et meil on kindel side –
eesti keel ja vaba maa.
See on ühendaja – pide,
mida kõik meil tunnevad.

PAEKIVI

Maarja Ader

Üks vana taadike jutustas lastele:
„See kivi on kasulik kõigile,
see kivi on nõnda tugev,
teda vaadates hingest kaob mure,
miski enam südant ei pure,
pole halbu sõnu su keelel.
Sa mõtle rõõmsal meelel
sellest, kuidas rukkilill õitseb,
sellest, kuidas pääsulind laulab.
See on meie armas rahvuskivi,
Te teate – **PAEKIVI** – on ta nimi."

KIVI

Maarja Ader

Mida on kivil meile öelda,
temal, hallil kivil?
Millest on kivil meile rääkida,
temal, sammaldunud kivil?

Palju on tal öelda
mõtteid ja tarkuseteri.
Rohkelt on tal rääkida:
elu, surm, veri ...

Palju, palju on tal pajatada
vanadest aegadest.
Rohkelt, rohkelt on tal seletada
rõõmust ja vaevadest.

Kui keegi meist kuulata taipab
samblase sõbra juttu,
teda kivi kindlasti aitab
võita muret, kurbust ja nuttu.

Kes teab – ehk on nende laste nimed edaspidi lugeda ka teadlaste seast.

Eha Viluoja

Maja direktor *Sirje Arro* ja Maja liige, üks Paeliidu juhte *Rein Einasto*

Ülo Jaaksoo 28.05.2004 tänamas ja õnnitlemas 70. sünnipäeval Teadusfondi üht juhti *Helle Martinsoni*, Maja asutamise üht algatajat

17.12.2005 õnnitletakse Eesti Teadlaste Liidu juhti, Maja teenekat liiget *Anto Raukast* 70. sünnipäeval (teksti loeb *Elsa Pajumaa*, lillega *Sirje Arro*)

11. ON'S JUHTMÕTETEL MÕTET ?

Ligi paarkümmend aastat piirduti Maja igakuise töökava päises tavaliselt lausega: *„Palume Teid aktiivselt osalema ... kuus järgmistes ettevõtmistes!"* ja parimat soovimisega uueks aastaks.

Tööplaani trükiloa saamisel juhtis loa andja GLAVLIT meie tähelepanu sageli sellele, et Maja trükises puudub vähimgi viide riiklikele tähtpäevadele. Tungivalt esitati vajadus seda teha 1977. a. Tuligi lisada siis vastavaid lauseid, nagu näiteks 1977. a novembris: *„Lugupeetud Teadlaste Maja liige! Suure Oktoobri 60. juubeli pingeline tööaasta hakkab lõpule jõudma! Nõukogu soovib Teile rõõmsaid oktoobripühi ning edu tööaasta lõpetamisel!"*

Küllap suurest „juubeldamisest" väsinud ametnikud järgmistel aastatel enam nii rangeid nõudmisi ei esitanud, saime piirduda Maja meespere õnnitlustega naistepäeval ning Maja nõukogu õnne- ja tervisesoovidega esimese üleliidulise teaduse päeva puhul, et tulemusrikkalt järgmisi teaduse päevi vastu võtta! (aprillis 1979).

1985. aasta mais tuli märkida tollases tähenduses võidu püha ja rahu. Võtsime ***Heljo Männi*** luuleread:

„Mind tunti muiste kui müüti,
nii kõrge oli mu hind,
ja oli aeg, kus mind
veel ainult sosinal hüüti.
Nüüd olen ma kõikidel suus,
ja alati olen ma meeles, –
ma igivana ja uus.
Vaid sõjaga ühte ei mahu,
mu nimi on – rahu."

1986. aastal sai Maja 20 aastat vanaks. Jaanuarikuu töökavas on sel puhul vihjeid uuenduslikkusele ***August Sanga*** värsside kaudu:

„Uus ilmub kobades ja argsi
ja tõotab vaidlust alati.
Nii oli juba enne Marxi
ja on ka meie päevil nii ..."

Märtsis olid ***Tuglase*** 100. sünniaastapäeva märkimiseks tema sõnad Maja töökava alustamas: *"Keegi ei suuda küll üle oma loomupäraste eelduste pingutada, kuid on ka andestamatu patt, kui juba kord saavutatud menule toetudes pingutustest loobutakse ja lastakse minna, nagu läheb."*

Just 21. tegevusaastast leiab Maja töökavast juba iga kuu mõne juhtmõtte. Aprilli kui naljakuu puhul lausutakse mõnda teadusest:

- Ajalugu ei korda ennast, ainult ajaloolased kordavad üksteist;
- Eksimine on inimlik, aga et asju tõsiselt sassi ajada, on vaja arvutit;
- Kui see on roheline või vingerdab, siis on see bioloogia;
- Kui see ei tööta, on see füüsika;
- Kui see haiseb, on see keemia;
- Tagantjärele tarkus on täppisteadus;
- Oluline on töötada grupis, see võimaldab teil süüdistada kedagi teist (A.Bloch „Murphy seadus").

Üllatavalt soojalt võeti Maja töökava juhtmõtted vastu, isegi tänati nende eest. See innustas rohkemgi otsima, leidma ja avaldama.

1987. a kavadesse võeti meie tuntud teadlaste ütlemisi.

Jaanuaris ***Harald Kereselt***: *„Teadus on tänapäeva inimesele kõrgeim vaimne autoriteet. Teadus kukutas keskaegse jumala ja asus ise tühjaksjäänud troonile. Teaduslikke tõdesid tuleb kohustuslikult arvestada."*

Veebruaris ***Jüri Saarmalt***: *„Inimene vajab oma tegevuses pidevat sotsiaalset tagasisidet teiste isikute hinnanguna oma tööle. Sotsiaalses tühjuses ei suuda ükski inimene töötada ..."*

Kirjandusteadlane ***Endel Nirk*** pääses märtsikuu kavasse: *„Võib olla oma kutsealases tegevuses laitmatu ja isegi ametkondlikus mõttes edukas, ent osutuda inimesena kõledaks, sisemiselt vaeseks ja ilmetuks. Seda vahest eluväärtuste ühekülgse orientatsiooni tõttu, kultuurihuvide nappuse ja kunstitarbe ning maitse kängujäämise tõttu, kujutlus- ja vaimustusvõime kärbumise tõttu."*

Aprillis tõdeb ***Ants Viires***: *„Ilma esivanemate abita ei näeks me nii kaugele, nagu me näeme nüüd, ei elaks niisugust elu, nagu me elame. Me seisame nende positiivse kogemuse kindlal alusel."*

Hillar Aben (mais): *„Linnade kiire kasv viimastel aastakümnetel on tekitanud hulgaliselt raskesti lahendatavaid probleeme. Ühelt poolt on ilmne, et linn on organism, mis stiihiliselt arenedes ei saavuta optimaalset*

olekut. Teiselt poolt on linnade arengu sihikindel suunamine raske ülesanne."

Septembrikuu kavast loeme ***Jaan Einasto*** tõdemust: *„Loomulikult pole teaduse ülesandeks ainult uusi tehnilisi vahendeid luua. Vägagi oluline on tema tunnetuslik osa inimkonna elus. Seda teaduse aspekti on raske, kui mitte võimatu rahas väljendada."*

Oktoobrikuus rõhutab Maja asutajaliige ***Boris Tamm***: *„Peamine efekt, mida annavad automatiseeritud juhtimissüsteemid, eriti organisatsioonilise või administratiivse juhtimise süsteemid, seisneb eelkõige vastuvõetavate otsuste täiuslikkuses ja optimaalsuses, mille tulemusena likvideeritakse iga laadi organisatsioonilised ebakohad."*

Maja asutajaliige ***Kalju Habicht*** lausub novembrikuu saatesõnad: *„Keskkonnateadvuse kasvades tekib maastikel, looma- ja taimeriigil, kahtlemata ka kultuurimälestistel meie jaoks nn psühholoogiline väärtus ..."*

1987. a lõpetab tarkade sõnadega detsembrikuu töökavas ***Ustus Agur***: *„Parem poolikult korrastatud, lõpuni viimata süsteemiga oskussõnavara kui täielik keeleline kaos. Ainult seda taotledes suudame vähegi vaos hoida otsest keelerisustamist, ühtlasi kasvatades kõigis oskussõnavara tarvitajates kas või põgusatki huvi keeleprobleemide vastu ning ära hoida keelevaistu nürinemist."* Teadagi, et sellega vihjati ühiskonnas vallandunud üks- ja kakskeelsuse ning NL keeleseaduse alastele mõttevahetustele.

1988. a töökava juhtmõtted olid erandlikult Maja asutamisürikust.

1989. a algab jaanuarikuu töökavas vihjega ***Georg Cristoph Lichtenbergilt***: „*Suuri asju maailmas ei tehta, vaid need sünnivad*."

Sama aasta 30. aprillil täitus 125 aastat ***Juhan Liivi*** sünnist. Aprillikuu kavas temalt luuleread:

„Ja nõnda on lugu ka Eestis
ja nõnda on elu kiik:
ükskord – kui terve mõte –,
ükskord on Eesti riik!
Kas aastatuhanded mingu
siis vast see haiget ei tee,
et suurte rahvaste kõrval
on vaba ka väikene,
et väikese rahva keskel
on õnn ja armastus,
on armsad vanemad, lapsed,
ja armas on vabadus."

Nende värsside kohta sai paljudelt Maja liikmetelt kuulda tänusõnu. Eestis käiski ju vaimne vabadusvõitlus.

Aasta lõpukuudel ei saadud läbi ***Jakob Hurdata***. 1989. a novembris on töökava päises tema 1878. a „Avalikust kirjast kõigile": *„Eesti – rahva ihu elu on ülenemas. Tema vaimu elu ei tohi taha ega maha jääda. Meie peame tema harimiseks vaeva nägema ja kulu kandma."*

Tabavaid lausungeid võib tagantjärel tööplaane lugedes leida igast aastast. Olgu lisatud veel mõned iseloomustamaks aega ja olusid:

– veebruaris 1990, keeleseaduse vastuvõtmisest täitus aasta, sel puhul ***Juhan Liivilt***:

„Andke tunda igas salmis
keele rikkust riimides.
Näidake, et igas valmis
keel on kindlas seaduses."

– detsembris 1990, vastupanu ja ärevus suurenevad, ***Leelo Tunglalt***:

„Kes valule rõõmsat meelt
vastu võib panna,
see teab, mis on vastupanu."

– jaanuaris 1991, NL vägivallaaktid Baltimaades, tabavad sõnad ***Mats Traadilt***:

„Võõrad valmistavad meile veelgi
hajumist, hääbumist;
ümisedes julma viisi,
tõstab tõelus ette uusi kõverpeegleid."

– juunis 1991, Toompeal seisid ju veel barrikaadid, sobis lugeda ***Betti Alverit***:

„Elu on alles uus.
Elu on eriti ohus.
Eluohus on pungad puus.
Eluohus on ritsikad rohus.
Elu nimel
seisad sa elava eest.
Elu nimel
oled saatuse vastu,
kui vaja."

– septembris 1992, Riigikogu valimised, sobiv meenutus ***Oskar Looritsa*** „Eestluse elujõust": *„Meie rahva nõudlikkuse ja kõrge vaimse taseme juures ei ole eesti poliitilise juhi kutse sugugi kerge: meie avalikku ellu võivad, küll mürgeldades sisse lennata igasugu sulg- ja kärbsekaalu meistrid, kuid püsivalt meie poliitilisse taevasse särama jäävad ikkagi ainult vähesed ja tõelised raskekaalusuurused."*

– veebruaris 1993, EV aastapäevakuul on tsiteeritud kogumikust „Kümme aastat Eesti riiklikku iseseisvust" (1928) tollast haridusministrit ***A. Mõttust***: *„Täieõigusliku liikmena liigume rahvusvahelises kultuurrahvaste peres. Jõud kasvab ja usk tulevikku läheb kindlamaks ..."*

– mais 1994, muinsuskaitsekuu puhul avati ***Russowi*** „Liivimaa kroonika" ja kirjutati Tallinna Roosiaiast (1574): *„Roosiaed asus Suure Rannavärava ees. See aed tõsteti headel aastatel kaupmeeste poolt mullaga kõrgeks tasandikuks. Keset seda tasandikku seisis kõrge ja ilus roheline pikkade ja laiade okstega puu. Lõpuks aga moskoviitliku piiramise ajal tustiti see suurepärane lõbu- ja rõõmuaed ümber ja sellest sai leinaaed ..."*

– jaanuaris 1995, – Maja liige ***Jüri Engelbrecht*** oli valitud (7.12.1994) TA presidendiks, temalt sõnad: *"Probleem on see, kuidas Eesti teaduse potentsiaali panna täitma mitte üksnes inimkonna teadmiste üldist varasalve, vaid kuidas see tooks rohkem kasu just Eestile."*

– veebruaris 1996, Maja 31. tegevusaasta alguses tsiteeriti ***Konstantin Pätsi*** kõnet 1926. a „Estonias" Põllumeeste kongressil: *„Siin peab lehvima loov vaim, mis istutab kõigi siinviibivate südamesse puhtad ja eluvõimsad eod – ehitada edasi oma riiki, kindlustada oma rahva tulevikku ja aidata teda õnnelikuks saada."*

– märtsis 1997, eesti keele ja kultuuri päeva puhul ***Kreutzwaldi*** sõnad:

„Mu emakeel, mis kätkist
ma olin pärinud,
ei läinud iial meelest,
ei saanud unustud."

– novembris 1998, viide Läti Vabariigi 80. aastapäevale (18.11.): *„Soovime lätlastele ja nende riigile kauast ning õnnelikku kestmist!"*

– novembris 1999, õnnitletakse isasid nende päeva puhul ***Karl Eduard Söödi*** sõnadega:

„Veel elab Eestis mehi,
kel armas isamaa,
kel jätkub julgust, jõudu
veel kurja tõrjuda."

– septembris 2000, saatesõnad töökavas ***Vello Lõugaselt***: *„Igal juhul peaksime aga säilitama eelnevate põlvede ajaloolise kogemuse, nende tähelepaneku ja hoolitseva suhtumise oma elukeskkonda, oma kodupaika ... ka kultuurilises mõttes."*

– detsembris 2000, uue aastatuhande künnisel meenutati sajandivahetust 100 aastat tagasi luulekatketega:

1900 – *„Köögis seisab – ootab, ootab*
meie armas emakeel ...
Kulla härrad, prouad, preilid,
laske tuppa eesti keel.

Laske tema lausa saali,
paluge ta laudagi –
imelikud eesti saksad,
võtke mõistust vähegi."

(***Anna Haava***)

1901 – *„Nad ütlesid, sa oled väike,*
sul puudub elujõud,
sul iseteadvusest ja püüdest
ning haridusest põud.

Veel elab Eestis usku, lootust
ja õigust, vabadust
veel ausaks ettevõtteks julgust
ja eluks armastust.

(***Karl Eduard Sööt***)

– mais 2001, emadepäeva puhul on töökava avamas ***Juta Kaidla*** värsid:

„Olen kevad!
Olen üleni kevad!
Sest tema
see nimetu tema
patsutab varsti mu palet
ja ütleb:
„Ema”.

– detsembris 2001, ilmsed vihjed vana-aastapeoks, küll tundmatu autori sõnadega 17. sajandi III veerandist:

„Sööge, jooge kauniste.
Tantsige koos paariste,
seni kui, see kukehääl
kuuldaks’ rõõmsad olgu veel;
pekske jalad kangeste
vastu maad ning tantsige,
neitsidel’ andke suud,
seda tehke, mitte muud.”

– septembris 2002, avalaused äsja 65-aastaseks saanud ***Mati Hindilt***: *„Emakeele nüansside tundmisele lisaks vajab terviklik isiksus kindlat rahvuskuuluvust, oma rahvuse kultuuri- ja ajalooteadvust. Isiksuste mittetäisväärtuslik areng võimendab tervete rahvuste kultuuriliseks ja eetiliseks allakäiguks.”*

– novembris 2003, jälle koolireformid päevakorral nagu alati, Maja töökavas tuuakse ***Tammsaare*** artiklist „Koolist ja haridusest” (1934) väike katke: *„Kogu Euroopa kipub elama tuulde ja meie ühes temaga, sest ka meie oleme haritud. Vahetevahel me ainult reformime oma kooli, teeme näiteks algkooli neljaklassiliseks ... õpetame neile (lastele) suuri ja väikseid Sunda saari, aga oma kihelkondade ja valdade vastu ei tunne me kuigi suurt huvi, sest see pole haridus.”*

– septembris 2004, Maja töökavas toodud juhtmõte kätkeb ärevust ... tänagi: „65 aastat tagasi oli septembrikuu eriti ärev. Saksa-Vene relvavendluses hävitati iseseisev Poola riik; Moskvas heitles Eesti suure naabri „soovidega”. Välisminister ***Selter***: *„Minu valitsus ei andnud nõusolekut 25000 Teie sõduri sissetoomiseks. Leiab selle olevat liig suure arvu. Mina arvan, et isegi praeguse sõja ajaks on 5000 küllalt.“* ***Stalin***:

„Liiga vähe väge ei tohi olla. Piirate ümber ja hävitate ära”. (Molotovi-Ribbentropi paktist baaside lepinguni”, Tallinn, 1989).

– jaanuaris 2005, juhtsõnad leiti 1865. a ***L. Koidula*** kirjutatud luuletusest „Kaugelt koju tulles”:

“Eestimaa, Eestimaa –
Kes mind võtnud üles kasvata´!
Eesti leib, mull’ üksi
magus maitsed –
Eesti piir, mind üksi
kindlast kaitsed.”

– septembris 2005, ***Nikolai Alumäe*** 90. sünniaastapäev, temalt Maja 1989. a üldkoosolekul lausutud sõnad: *„Raske ökoloogiline kriis teeb ärevaks. Meil on nüüd palju igasuguseid arenduskeskusi. Valitsuski toetab neid. Abilisi on palju. Jõudu on palju. Saame elama üksmeeles.”*

Kas leidis lugeja midagi üleliigset ?

– veebruaris 2005, märgiti Tartu rahulepingu sõlmimist 85 aastat tagasi Maja liikme ***Vilma Metstaki*** märgatud sõnapaaridega ühelt Vabadussõja mälestussambalt:

Vaba Eestile – truu surmani !

– mais 2005, värsid ***Hando Runnelilt***:

„Surnuaed ja sõnaraamat ka-
jastavad kahte draamat; üks
on üldsemantiline,

teine asemantiline;
neis sa aimad elu rikkust,
hämmastavat häbelikkust.”

– juunis 2005, sooviti Teadlaste Liidule sünnipäeva puhul jõudu ning meenutati asutamiskongressil (1989) ***Harald Kerese*** lausutud avasõnu: *„Tahame luua ühise pere, lõhestamata humanitaar- ja reaalteadlasteks, tahame tõusta võrdväärsetena loomingulise intelligentsi hulka.”*

12. KUI ÕIGE ÜLDISTAKS MÕNDA AASTAT NELJAKÜMNEST?

12.1. MIKS JUST NEED?

On mõeldamatu üles lugeda kõike 40 aasta jooksul Majas toimunut, kuigi seda ehk nõuaks kronoloogia, et saada pärisajalooks. Rea tegevusalade esituse kõrval oleks ometi vaja üldistatud täpsemat pilti mõnest aastast tervikuna. Sellest ahvatlevast kiusatusest mööda pääsemata ongi allpool neljale aastale sündmuste lisandusi ja ka üldistavat; on püütud vältida eespoolkirjutatu kordamist.

Esimesed viis aastat said mööda, Majal oli põhikiri ja peaaegu väljakujunenud struktuur, kasvas jõudsasti liikmete arv. Mis toimus edasi – kuuendal tegevusaastal?

12.2. OLI AASTA 1972

Komisjonid olid enamasti 4-5-liikmelised, tegutsesid loovalt ja innukalt.

<u>*Daamidekomisjon*</u> (esinaine ***Maret Tamm***) viis seltskonna paariks kauniks maipäevaks Viitna motelli eesmärgiga õppida tundma linde ja taimi ning – oh kui põnev oli ärgata veidi enne päikesetõusu (poole nelja paiku), et siis koht sisse võtta mõne põõsa all ja kuulata lindude koori. Hiljem tegi linnulaulust põhjaliku seminari bioloog ***Paul Rahno***, et siis järgmisel hommikul kõik jälle „põõsapraktikumile" teadlikumalt suunduksid. Oktoobris käidi TPedI kateedrijuhataja ***Silvia Hansoni*** juures (Rahvakohtu 3) kostüüme tegemas, et 21. oktoobril Harkus Eksperimentaalbioloogia Instituudi saalis sitsiballil osaleda. Teade sellest oli kirjas nõnda: „Sitsiball „Lehed langevad" – daamidelt nõutakse sitsist riietust, meestel suvaline (dekoreeritakse kohapeal)."

<u>*Filmihuvilised*</u> (komisjoni esimees ***Toivo Nigol***) said vähemalt kord-kaks kuus kokku TPI kinoklubis, et vaadata ja arutada huvipakkuvaid filme, ka laiast maailmast.

<u>*Kultuurikomisjoni*</u> (esimehed ***Ülo Kess*** ja ***Leo Normet***) tegevus oli lai nagu kultuur nähtusena alati ongi. Heliloojate Majas käidi kohtumas ***Eino Tambergiga***, kohvikvarietees „Tallinn" kuulati ***Raivo Tammikut*** ja

tema ansamblit ning arutleti teemal „Jooni džässmuusika ajaloost". Samas aeti teinekord juttu ***Mai Murdmaaga*** balletist üldse ja kaasaegsest eriti.

Pirita tee Projekteerimisinstituudi kohvikus aga olid Maja külalisteks ***Sulev Nõmmik*** ja ***Ervin Abel***.

Oli neli tantsupidu: TPI sööklas, Tselluloosi Klubis, siis veel kevadpidu Pirita restoranis ja vana-aastapidu kohe aastakoosoleku järel Sakala 3 TA saalis.

Tegevust alustas nõukogu juures *noorte teadlaste komisjon* (esimees ***Andres Kollist***), kes pidas vajalikuks avaõhtul arutleda teemal „Noored ja teadus". Hiljem jätkati juba omavahelisi tutvumis- ja aruteluõhtuid enamasti kord kuus.

Nõukogu pidas vajalikuks korraldada kohtumine ja saada eelnevalt antud küsimuste põhjal linnapealt (tookord nimetatult RSN TK esimehelt) ***Ivar Kallionilt*** vastuseid. Nõukogu esimees ***N. Alumäe*** saatis temale veel kord 6.04. kirja palvega otsustada juba pikka aega päevakorral olnud Ujula 12 klubihoone üleandmine Teaduste Akadeemiale Teadlaste Majana kasutamiseks. (Jäi saamata!). Kohtumisi oli sel aastal teisigi: ajaloolaste ***Hans Kruusi*** (Maja asutajaliige) ja ***Ea Janseniga*** ning botaanik ***Jüri Martiniga.*** Et viimane oli osa võtnud nõukogude teadlaste ekspeditsioonist Antarktikas Prints Charles'i mägedesse, siis sai selle kohtumisega ka ühele poole NL 50. aastapäeva tähistamine, mis oli (GLAVLIT) selle kuuplaani trükiloa saamise vaieldamatu nõue.

Teadlaste vaimutöö nõuab palju istumist, seetõttu võttis *spordikomisjon* (esimees ***Elsa Pajumaa***) ette Maja liikmete kehalist aktiivsust turgutada mitmel alal: Rataskaevu lauatennise saalis lauatennis, TPI kilehallis mängiti sulgpalli koguni kolm korda nädalas, suusatati Harkus 29.01, Tallinna ümbruses 30.01., 06.02., 13.02. ja 20.02., osaleti Tallinn-Keila maratonil.

11. ja 12. veebruaril suusatati Kääriku-Piiril, 11. ja 12.03. aga Viitnal (peatuti motellis) ja peeti ka Maja meistrivõistlused suusatamises. Meistriks tulid ***Anne Tavast*** ja ***Kalju Leppik***.

Naised käisid Tööstusprojekti võimlas kaks korda nädalas võimlemas, „Dünamo" ujulas saadi kord nädalas tunnike ujuda. Märtsikuu töökavas oli ka niisugune teade: *„Aprilli lõpus tulevad TTM suplus- ja ujumisvõistlused. Viimane aeg vormi ajastada!"* Toimusidki meeleolukalt 24. aprillil.

Sama aasta 23. ja 24. septembril oldi Viitna motellis; tehti ümbruskonnas lühimatku, käidi seenel, orienteeruti, valmistati kohapeal leitud metsamaterjalidest miniskulptuure ja tehti nendest näitus, kaminaõhtutel peeti loenguid Nobeli teauspreemia laureaatidest ja tantsiti.

Maja liikmetele ja kaasadele (saatjatele) pakuti 1972. aastal võimalust Majas aega veeta rohkem kui 120 päeval. Jääb lugeja otsustada – oli seda vähe või palju või just parajasti.

Maja nõukogu koosolekud peeti ikka kord kuus, sel aastal kõik TPI-s.

Järgnevalt fotomeenutusi (slaidikogu alusel) Maja tegemistest 70ndatel aastatel.

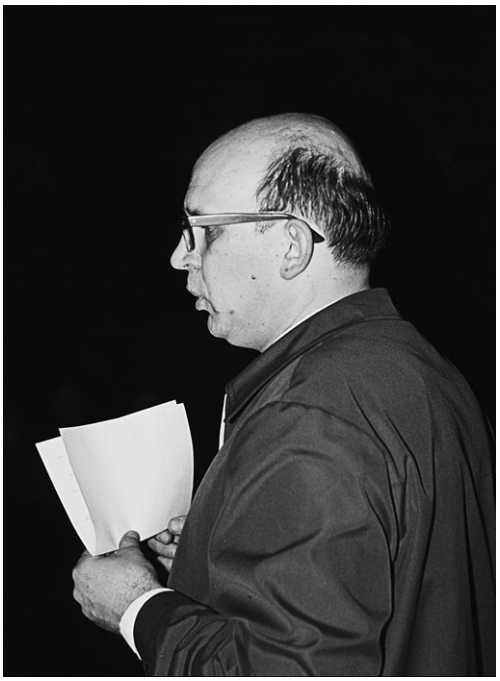

11.03.1972 oli kaunis suusailm Viitnal; *Ilmar Pärtelpoeg* annab mõne sekundi pärast stardiloa *Nikolai Alumäele*

Rajaleminekuni teevad kaminasaalis aega parajaks *Ilmar Öpik* (vasakul) ja *Verner Kikas* ning *Endel Jõgioja* (vasakul) ja *Oolu Rõõs*

Osalejate silmaringi laiendamist peeti silmas teaduslike ettekannete korraldamisega väljasõitudel (oma teadustööst, Nobeli preemia laureaatidest, välissõitudest); 11.03.1972 räägib suusapäeva lõpul *Ado Köstner* viimasatest Nobeli preemiatest

Kuulajaist mahtus fotole väike esindus; vasakult *Jüri Varvas* abikaasaga, *Valdek Kulbach* abikaasaga, *Maie Veske*; kokku oli osalejaid üle viiekümne

Öösel tõusnud tugeval tuisul ei õnnestunud suusahuviliste tuju rikkuda; otsus korraldada tujuküllane teatevõistlus Viitna Suurjärvel võeti vastu hõisates; *Ado Köstner* saab kohe vahetuse *Reet Salgalt*; tagaplaanil *Nikolai Alumäe* peab veel ootama

Kuuest võistkonnast on neli jäädvustatud, vasakult
Tavi Nirk, Laine Tagamets, Ants Teetsov, Raul–Roman Tavast, Koidu Marge, Aino Kann, Valdek Mikkal, Anatol Sügis

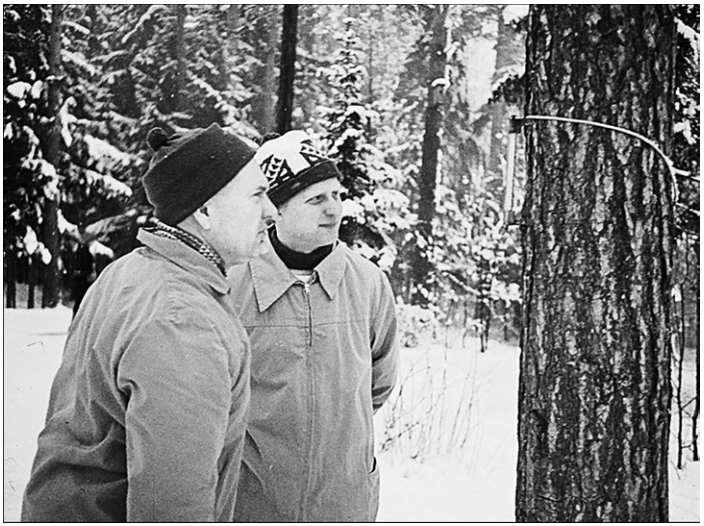
Jüri Kann, Nikolai Alumäe, Oolu Rõõs, Kalju Möller, Maie Veske, Galina Mikk, Maret–Elo Mikkal, Heli Arro

Reet Salk, Valdek Kulbach, Elsa Pajumaa, Endel Jõgioja, Ants ja *Helle Virkus, Arvo Einre, Ado Köstner*

Rein Kull, *Pärja Nirk*, *Ilmar Mikk*, *Verner Kikas*, *Ilmar Öpik*, *Lukreetsia Saks*, *Hendrik Arro*, *Leo Jürgenson*, *Endel Küllik*, *Jüri Varvas*, ees *Ellen Sarv* (viimased kolm sellesse võistkonda ei kuulunud)

Suusapäevadel Aegviidu metsades (23.–25.02.1973); *Ants Tetsov* (vasakul) ja *Kaljo Laas* veenduvad: ilm lubab sõita

Kaunid suusarajad viivad seekord sügavasse metsa üksikusse tallu

Oodatakse vanaperet õde–venda juttu puhuma

Tehakse koos piltigi; vasakult *Kaljo Laas*, *Rein Kull*, *Enno Sork*, paremal *Arvo Einre*

Kuulus Viitna suurkadakas, keda alati jalutuskäikudel külastati

Kas olete näinud teda aastal 2005?

Maja liikmete armastatuim väljasõidukoht Viitna võlus igal aastaajal; fotod 21.–23.10.1973; majakesed meie ootel

Evi Pärsimil on metslillekimbuke valmis parima hüppestiili esindajale: kummale, kas *Jaan Varesele* (seda stiili hakati nimetama lendav vares)

või *Leo Jürgensonile* (stiili jäik täispikk esitaja)

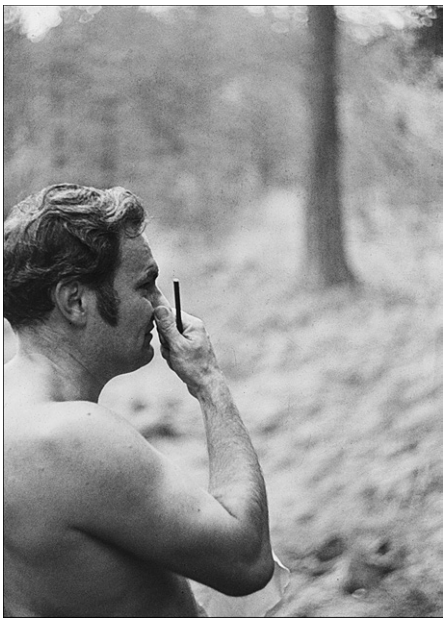
Matkahuvilised ööbisid palju kordi Ojaäärsel; seegi kord (13.–15.09.1974); seenerooga valmistavad *Leo Jürgenson* ja *Tatjana Urbel*

Esimestest väljasõitudest peale on nendel püütud varemomandatut süvendada, nii sügiseste seenenäitustega (fotod 12.–14.09.1975)

kui lühiseminaridega orienteerumisest; füüsikaõpetajast *Sylvia Hermani* abikaasa kontrollib igaks juhuks üle …

Orienteerumine – *Kalju Möller*
mõtleb tõsiselt

ja otsustab järgneda *Ellen Sarvele* –
Küberneetika Instituudi
spordimetoodikule

Viitnale võis sõita ka vähest lund nautima; Suurjärvel sai ikka sõita, metsa all päikest võtta, all vasakul *Leo Jürgenson* ühel kaldal daamidega, teisel aga valmistavad suuski ette *Verner Kikas* (vasakul) ja *Jüri Kann* (6.–8.04.1974)

12.3. KÜMME AASTAT HILJEM – AASTAL 1982

Komisjonide töötahe ei ilmutanud väsimuse märke, vastupidi – Maja liikmetel oli osavõtuvõimalus pea iga päev.

Liikmeskond aina kasvas.

Et teadlaste välisreisid olid piiratud, kasutati mujal viibinute reisi- ja töömuljete edastamiseks Maja nõukogu korraldatud vestlusõhtuid. Huvitavat teavet valguspiltidega pakkusid oma tööreisidelt:

- ***Jüri Engelbrecht*** – Itaalia Bologna ja Messina ülikoolist;
- ***Jüri Martin*** – ekspeditsioonist laeval „Akadeemik Vernadski" Madagaskarilt ja mujalt;
- ***Arno Pihlak*** – Jakuutiast;
- ***Andres Kollist*** – Tšuktšimaast;
- ***Peeter Pungar*** – Tjan-Šanist.

Huvi pakkusid kohapealsete laborite uurimistöö tulemused.

Kõik aastad toimunud kehakultuuriüritused jätkusid endistviisi ka kõnealusel aastal (*spordikomisjoni* esimees ***Enn Uusen***). Ühepäevased matkad Riisipere kanti ja Aegviidu metsadesse ***Eino Väärtnõu*** eeskõndimisel tehti justkui vastukaaluks ***Ott Sandraku*** juhitud retkedele mööda Tallinna tolmuseid paiku, kui uuriti, kus ja miks need on. Paaripäevane väljasõit tehti sügisel Ojaäärsele, kus kavas oli matkamine, orienteerumine, seenelkäigud, Lahemaa seminar, kaminaõhtud ja tants; suusapäevad Andineemel ja osavõtt Keila maratonist tõstsid tublisti toonust. Kavandatud kaunis suusapäev Neerutisse tuli aga ära jätta, sest (nagu vabandati aprillikuu töökavas): *„ametlikult ei eraldatud Majale sõiduks busse"*. Seegi kõneleb selle aja oludest.

Erakordse vaimustusega võeti vastu Maja liikme ***Heino Linnu*** korraldatud jahisõidud Tallinna lahel.

Vaimuteritamist ja ihukosutamist jätkasid ka *kultuurikomisjoni* (esimehed ***Rein Palvadre*** ja ***Jüri Plink***) ettevõtmised. Maja liikme ***Kristjan Toropi*** juhitud „Leigaritega" lustiti Vabaõhumuuseumis, kuhu spordikomisjon soovitas linnast sinna või (ja) tagasi kõndida.

Sarjast „Ajaloolised kontserdid ajaloolistes paikades" kuulati ***Rasmus Kangropoole*** vestlust Mustpeade Majast (siis Kreuksi-nim. Kultuuripalee) ning ***Ene Üleoja*** laskis seal kõlada oma segakooril „Noorus"; teine kord pajatas Dominiiklaste kloostrist ***Elfriede Marran*** ja tutvuti

kloostrimuusikaga; Kadrioru muuseumis esitasid „lossiajastu" laule ***Sirje*** ja ***Väino Puura***, ***Eha Pärg*** jt. Palju elevust tõi kohtumine muusikutest ***Kõlarite*** perega; ***Kuno Arengu*** Tallinna kammerkoor laulis ja jutustas oma reisidest, ka viimasest, Iirimaale.

Üks kaunis maikuuõhtu veedeti ***Nikolai Kormašoviga*** tema ateljees.

Maja nõukogu näitas ülemeelikust ja palus tööplaanis Maja liikmeid: *„mitte unustada aprillitegemist lähematele kolleegidele. Naljad valmis! Naerumusklid tööle!"*

Et teatripileteid oli tol ajal ühiselt lihtsam saada, siis tehtigi sagedasti ühiskülastusi. Noorsooteatris vaadati J. Smuuli „Mälestusi isast", F. Dostojevski ainetel „Pihtimust allilmast" ja arutati neid seejärel lavastaja ***Mati Undi*** ja osatäitjatega; J. Semperi luulekompositsiooni „Daam mustas, daam valges" vaadati koguni Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi saalis. Teatrikuu puhul aeti juttu ka kultuuriminister ***Johannes Lotiga***.

Lisaks iga teisipäeva kinoõhtule (*filmikomisjoni* esimees ***Eugen Ojamaa***) TPI aulas jõuti vaadata Kinomajas „Nukitsameest" ja arutati seda filmi looja ***Helle Mürgiga***, aga Nõukogude teaduse päeva puhul (oli lausa niisugune päev!) saadi „Kosmoses" üleliidulise filmifestivali käigus vaadata „Jaroslav Tarka" ning kohtuda selle filmi loojatega.

Ministrite Nõukogu aseesimehe, välisminister ***Arnold Greeni*** naasmise järel kuulati tema muljeid ÜRO tööst. Üleilmse keskkonnakaitse päeva puhul tehti ***Jaan Varese*** algatusel ühistööd Harku pargis.

Elavat huvi pakkus oma tegemistega *linnanduskomisjon* (esimees ***Ivar Jõerüüt***): Tallinna peaarhitekti ***Oleg Zemtšugovi*** seletused pealinna arhitektuurist ja planeerimisest, Arhitektide Liiduga koos toimunud Nõmme linnaosa rekonstrueerimise ja detailplaneerimise kava arutamine, põhjalik tutvumine linna Kultuuri- ja Spordipaleega (tookord kandis Lenini nime) Tööstusprojekti peainseneri ***Nurmeti*** ja palee asedirektori ***Makke*** abil ning Niguliste kiriku restaureerimine, mida tutvustas ***Mai Lumiste***; ***Hugo Lepnurm*** laskis aga samas kõlada uuel orelil.

Daamidekomisjon (esinaine ***Sylvia Herman***) alustas uut sarja „Kohtumisi kuulsate naistega". Esimese – Maja asutajaliikme ***Heljo Sepa*** õhtu järel kutsuti ***Alma Vaarman***, energiline veteran; seejärel TRÜ sünnitusabi ja günekoloogia kateedri juhataja ***Kadri Gross***; jätkati tutvumist Tallinna Moemaja uudisloominguga, prooviti ***Ellen Eensaluga*** koos selgeks saada meie rahvuslikud toailustused; asjalik uudishimu viis „Olümpia" restorani teiste rahvaste roogi proovima.

Noorte teadlaste komisjon (esimees ***Hannes Teder***) ajas ikka julgesti oma asja – koondada noori teadlasi, innustada neid, teha neid omavahel tuttavaks, avardada nende maailmapilti. Vaadeldaval aastal tegid nad ***Lembit Saarsalu*** loomingulise õhtu, arutasid ***Endel Nirgiga*** teemal „Ajalooteadvus, kirjandus ja kirjanduslugu", pidasid talvekooli Kõllis ja suvepäevad Abrukal, tutvusid koondisega „Liviko" ja vabrikuga „Kalev", tantsisid Ehituse TUI saalis ja pidasid eelnääripeo Iru metsamajandi saunklubis. (Mitmekesisus ju!). Loomulikult võisid noored teadlased osa võtta ka teiste komisjonide korraldatud Maja üritustest.

Kevadpidu peeti mais Näitusevälјaku Sinises paviljonis, sügispidu Malemajas, kus tantsuks mängis ansambel „Defitsiit" (tollal tundsime selle sõna tõelist tähendust iga päev!), vana-aastapidu aga oli romantilises Glehni lossis kohe pärast aastakoosolekut.

Tegevusse tuleb juurde lugeda endistviisi iganädalased võõrkeelteõhtud, lauatennisetunnid Rataskaevu lauatennisesaalis ***Vello Karise*** korraldusel ja sulgpallitreeningud TPI spordihallis ***Ants Vaimeli*** käe all, Maja kergemuusikakoori laulutunnid ***Imbi Potteri*** juhtimisel, näputöötunnid ***Maret Tamme*** korraldusel.

Edasi pole töökavast leida enam võimlemist ja ujumist, ka liigitust komisjonide lõikes. Et GLAVLIT oli sõna daamidekomisjon kasutamise meie töökavas keelanud, (kuigi selle juhile näitasime, et ilmunud ENE-s on sõna daam sees ja tähendab hästikasvatatud naist), siis loobusime Maja tööplaanides ühtsustundest ka teiste komisjonide äramärkimisest.

Nõukogu ja revisjonikomisjon pidasid kümme koosolekut.

Majas oli liikmetel võimalus oma nappi vaba aega sisustada sel aastal koguni 317-l päeval. Surutise suurenemisega ühiskonnaoludes tugevnes teadlaste kooskäimise ja koos arutamise ning tegemise tahe.

Oli lõppenud Maja 16. tegevusaasta.

12.4. JUBA 30-AASTANE !

1996. aastat alustas Maja mitme 30. aastapäeva näituse avamisega 8. jaanuaril:

- TA Raamatukogu fuajees „30 aastat Tallinna Teadlaste Maja";
- „Strixis" (Rävala 10) ***Jaan Varese*** maalinäitus;
- Eesti Keele ja Kirjanduse Instituudi saalis „Ajahambast puremata" (näputöönäitus).

Järgmisel päeval peeti Raekojas 30. aastapäeva pidulik õhtu, kus Maja liige, viiulikunstnik ***Mare Teearu*** pakkus muusikalisi meelishetki. 15.01. aga tulid kokku KüI Arvutustehnika Arendusbüroos nõukogu liikme ***Harri Tani*** valdustes Maja nõukogu ja revisjonikomisjoni uue koosseisu liikmed, kes jagasid tööülesanded:

- ***Dimitri Kaljo*** nõukogu esimees;
- ***Rein Võrk*** nõukogu aseesimees;
- ***Elsa Pajumaa*** teadussekretär;
- ***Rein Küttner*** diskussioonid, tutvumine laborite, instituutidega;
- ***Heino Lõiveke*** maaelu;
- ***Heinar Nurste*** tutvumine ettevõtetega;
- ***Jaak Põlluste*** terviseküsimused;
- ***Aleks Rulkov*** kino;
- ***Anne Veinberg*** daamide ettevõtmised;
- ***Ivar Aimre***, ***Kalev Kukk*** ja ***Harri Tani*** – nõunikud, teevad kõike vajalikku.
- Revisjonikomisjoni jäi juhtima ***Jaan Ennulo***, liikmed ***Aili Lobjakas*** ja ***Elin Lokk***.

Nõukogu pakkus igakuise tööplaani kaudu sel aastal 87 päeval kokkusaamise võimalusi, lisaks ligi 40 korda sulgpallitunde. Aasta jooksul lisandus üht-teist juba varem kirjutatule:

- uuest sarjast „Tutvume Tallinna linnaosadega" võeti ette Kristiine LO (***Peeter Lepp***) ja Nõmme LO (***Kalju Leppik***, Maja asutajaliige);
- kohtuti ***Tiit Kubriga*** (regionaalminister), ***Märt Raskiga*** (siseminister), Maja liikme ***Andres Tarandiga*** (Mõõdukate juht), Maja liikme, suursaadik ***Leili Utnoga***, kellega aeti juttu Eesti teadlaste kongressi järelkajast ja väliseestlaste tulevikust;
- kohtuti Tallinna volikogu valimiste eel sinna kandideerivate Maja liikmete: ***Rein Einastoga*** (Rahvuslik koostöö, Lasnamäel), ***Ülo Kaevatsiga*** (Paremerakond ja Mõõdukad, Mustamäel), ***Aksel Kirchiga*** (Rahvuslik Koostöö, Lasnamäel), ***Jaan Laasiga*** (Rahvuslik Koostöö, Põhja-Tallinnas), ***Valdek Mikkaliga*** (Reformierakond, Nõmmel) ja ***Ilmar Pärtelpojaga*** (Paremerakond ja Mõõdukad, Pirital);

- arutati ***Hagi Šeini*** koostatud nn rohelist raamatut Eesti Ringhäälingu kohta ning haridusseadustiku eelnõu ja esitati arvamused Riigikogule;
- Särevi kortermuuseumis saadi osa ***Iivi Lepiku*** korraldatud pühendusõhtutest „Muinasjutt üksi veel jääb" (***Ernst Ennole***) ning „Looming ja looja" (***Debora Vaarandile*** 80. sünnipäeval);
- sarjast „Kuidas elate, mida teete?" aeti juttu „Biokungla" juhataja, Maja liikme ***Juta Möldriga***;
- püüti koondada Tallinnas elavaid virulasi (teadlasi) „Viru Instituudiks" kuid üritus ebaõnnestus Maja liikmete huvipuudusel;
- sarjast „Tutvume Maja liikmete lastega" saadi osa ***Valdo Subi*** viiuliõhtust;

Et selle aasta 12. ja 13. aprillil toimus III rahvusliku kasvatuse kongress, siis koguti Maja liikmetelt ettepanekuid kongressil esitamiseks. Neid arutati Maja nõukogu erakorralisel koosolekul ning volitati Maja nimel esinema teadussekretäri ***Elsa Pajumaad***, kes lühikõnes, (veel tänagi tähendust kaotamata ja seetõttu mõni lõik siinkohal avaldamist väärib), lausus:

"Esindan Tallinna Teadlaste Maja, mis ühendab 790 teadlast ja õppejõudu kõigist Tallinna teadusasutustest ja kõrgkoolidest. Väga lühike sõnavõtuaeg ei luba öeldavat põhjendada ega seletada, on võimalik teha vaid mõni ettepanek:

- *Esiteks, jätta kongressi nimetuseks rahvusliku kasvatuse kongress ning korraldada järgmine, s.o. IV kongress 1997. aastal, kui esimesest möödub 70 aastat. (Mitte nostalgiline, vaid piiratumate teemadega kui tänane);*
- *Teiseks, toetame **Andres Kollisti** kõnes öeldud mõtet soodustada ja innustada igati muulaste tagasirännet, milleks peaks valitsus, lähiaastatel eriti, leidma võimalusi neid ka rahaliselt toetada;*
- *Kolmandaks, püüdkem üheskoos teha lõpp sõnaühendite põhjendamata kasutamisele, mis halvustavad Eesti riiki kui tervikut (riik ei anna, riik on süüdi, riik on halb peremees jne jne). Jätkem Eesti Vabariigi kui terviku siunamine ja suunakem õigustatud pahameel nende asutuste ja ametnike pihta, kes selle oma halva tööga, saamatusega, lohakusega,*

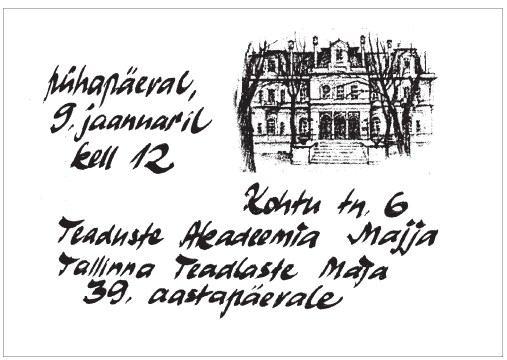
– *küündimatusega või pahatahtlikkusega on ära teeninud. Kui me ise ei pea oma riiki millekski ega hinda seda, kes seda siis üldse hindab? Miks peaksid seda kaitsta tahtma noored?*

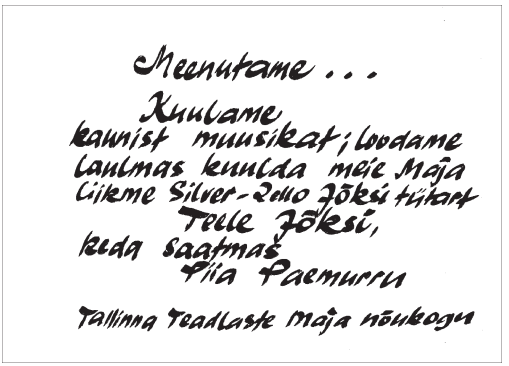
Teadlaste Maja on arvukatel kohtumistel poliitikute, linnajuhtide ja ametnikega, ministrite ja valitsusjuhtidega teinud ettepanekuid ja ka etteheiteid. Arvame, et just nii on õige.

– *Neljandaks, eestluse püsimajäämiseks Narvas on vaja otsekohe leida Eesti Valitsuse eelarvest summad, millega taastada ainus eesti kool (pärast pommiplahvatust 15. märtsil ei ole kool sellel aastal saanud veel kroonigi). Narva linna oma summadest ilmselt ei piisa."*

(Kongressi materjalid on ilmunud raamatus „III rahvusliku kasvatuse kongress. Ettekannete ja sõnavõttude kogumik" (XXI sajandi rahvuslik Eesti), Tallinn 1997).

Selle kongressi algataja ja peakorraldaja oli Maja liige ***Andres Kollist***, siis Kodakondsus- ja Migratsiooniameti peadirektor, kelle algatusel hakati Eestis ka kodanikupäeva tähistama.

Tallinna Raekoja remondi ajal oli Maja aastapäevaõhtu 09.01.2004 Estonia Talveaias

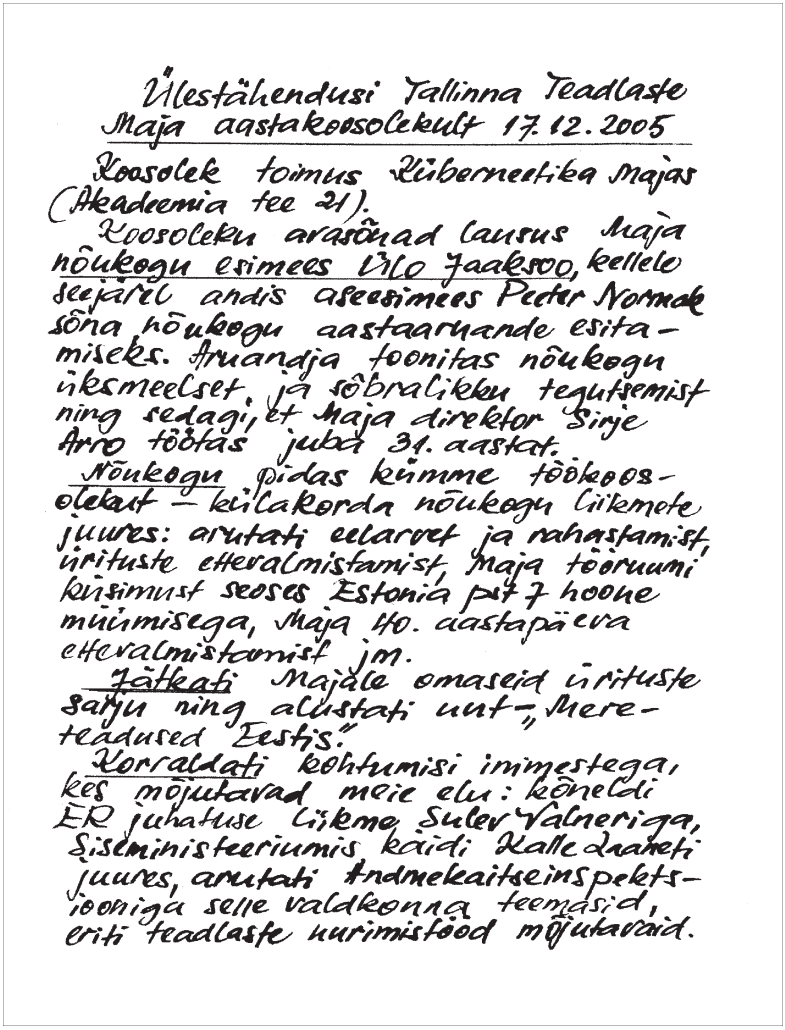
Suure tormi päeval tuldi Maja 39. aastapäevale Kohtu 6, 9.01.2005

12.3. UUEST AASTATUHANDEST – AASTA 2005

Igal aastal otsustab nõukogu aastakoosolekule aruande esitamise korra: kas teevad seda nõukogu liikmed oma vastutusala töölõigust või esitab koondi nõukogu esimees. Viimastel aastatel on eelistatud esimehe esitust.

Nii ka Maja 2005. aasta tegevuse kokkuvõttega, mille nõukogu aastakoosolekule esitamiseks kinnitas.

Järgnevalt mõnda sellelt koosolekult

Ülestähendusi Tallinna Teadlaste Maja aastakoosolekult 17.12.2005

Koosolek toimus Küberneetika majas (Akadeemia tee 21).

Koosoleku arasõnad lausus Maja nõukogu esimees Ülo Jaaksoo, kellele seejärel andis sõnaõiguse direktor Peeter Normak sõna nõukogu aastaaruande esitamiseks. Aruandja toonitas nõukogu üksmeelset ja sõbralikku tegutsemist ning sedagi, et Maja direktor Sirje Arro töötas juba 31. aastat.

Nõukogu pidas kümme töökoosolekut – kuiekorda nõukogu liikmete juures: arutati eelarvet ja rahastamist, ürituste ettevalmistamist, Maja tööruumi küsimust seoses Estonia pst 7 hoone müümisega, Maja 40. aastapäeva ettevalmistamist jm.

Jätkati Majale omaseid ürituste sarju ning alustati uut – „Mereteadused Eestis".

Korraldati kohtumisi inimestega, kes mõjutavad meie elu: kõneldi ER juhatuse liikme Suler Valneriga, Siseministeeriumis käidi Kalle Laaneti juures, arutati Andmekaitseinspektsiooniga selle valdkonna teemasid, eriti teadlaste uurimistööd mõjutavaid.

Vähemalt viis üritust oli seotud Tallinnaga, sh kohtumine linnapeaga (Tõnis Palts). Koomulikult märgiti EV tähtpäevi ja riiklikke suursündmusi: EV aastapäev, Tartu rahu aastapäev, Vabadussõjas langenute austamine, emakeelepäev jne.

Oli arvukalt tutvumiskäike, kultuurilooilisi retkesid, üritusi koos sõprusmuuseumiga, osaleti TA korraldatud loengutel ja F. J. Wiedemanni 200. sünniaastapäeva konverentsil, hinnati taidlusfilme; üle hulga aja kuulati reisimuljeid (V. Kirsipuu pajatas Hiinast).

Korraldati neli kunstinäitust, sh Euroülikooli õpilaste töödest; austati maja liiget, väga teenekat Emakeele Seltsi töötajat Helju Kaalu 75. sünnipäeval, Lilian Asakot 80. ja Tõnu Tenderit 40. sünnipäeval.

Korraldati sisukas päev Järvamaal; rõõmu reet kord tõdeda, et maarahvamaja ja külastatavate asutuste juhid valmistuvad väga tõsiselt meie külaskäikudeks.

Toimus asjalik arupidamine maja asutajaliikmete, nõukogu liikmete ja juriidiliste liikmete osavõtul maja edasise kestmise üle. Otsustati, et tuleb edasi kesta.

Hasta tähtsaim otsustamine – projekt „Kodu ja pere osa eesti keele arengus ja kestmises" (7 diskussiooni, kirjatöörõivistlus) sai teoks Haridus- ja Teadusministeeriumi toel.

Aruandja tänas nõukogu liikmeid ja kõiki, kes Majas tegevad.

Revisjonikomisjoni ettekande esitas komisjoni esimees Jaan Ennulo, kes arvandmete kõrval märkis, et piskuraha on suudetud sihipäraselt paigutada.

Seejärel korraldas valimiskomisjon (Gunnar Kiivet, Enn Pirrus, Väino Rajangu) nõukogu ja revisjonikomisjoni valimised lihtsliikmete eelnevalt koostatud (soovitatud) koosseisus.

Nõukogusse valiti: Anatoli Alop Mereakadeemiast; esimest korda; (edaspidi kordade arv sulgudes);
Ülo Jaaksoo AS-ist Cybernetica (5);
Talve Kirsipuu – asutajaliige (2);
Andres Kollist TLÜ Akadeemilisest Raamatukogust (5); Heino Lõiveke Eesti Maaviljeluse Instituudist (4); Peeter Normak Tallinna Ülikoolist (5); Heinar Nurste Inseneribüroost ENPRO (6);
Elsa Pajumaa – asutajaliige (19);
Jaak Põlusalu Tervise Arengu Instituudist (6); Tiia Pirrus TLÜ MI-st (4); Riina Raud Terrisekaitseinspektsioonist (2);
Aleks Rulkov AS-ist Vertex Estonia (11);

Andres Tekkel Statistikaametist (4);
Rein Vaikmäe TTÜ-st (1).
Revisjonikomisjoni valiti Jaan Ennuko EBS-st (9) ja Rein Võrk (1).

* * *

Nõukogu otsustas, et tuleb esimesele koosolekule 9. jaanuaril 2006 Tallinna Raekotta, kus jaotatakse ülesanded. Samas toimub seejärel Maja 10. aastapäeva pidulik õhtu.

* * *

Küberneetika majas aga toimusid 17. 12. 2005 veel Kontsert, kus esinesid Mare Tecam viiuliõpilased Karem Sookruus (1. kl), Mari Tango (1. kl), Tuuliki Reinpere viimaselt kursuselt (klaveril Ülle Randma) ning Caulis Rainer Vilu- ja koogne rääk-aastapidu.

* * *

Enne pidutsemist tänati Cilledega senist esimeest Vilo Jaaksood, kes omakorda kinkis Cilli Sirje Arrole ja Elsa Pajumaale (kes ka need read üles tähendas).

* * *

9. jaanuaril algab maja 11. tegevusaasta. Huvitav, mida toob maja liikmetele riigi aastakümme?

TALLINNA TEADLASTE MAJA
MITTETULUNDUSÜHING
Reg. nr.: 80074484

10. jaanuar 2006

VÄLJAVÕTE
MTÜ Tallinna Teadlaste Maja nõukogu
2006.a. 9. jaanuari koosoleku protokollist

Koosolek toimus algusega kell 16 – 16.45 Tallinna Raekojas.

Koosolekust võtsid osa kõik 17. detsembril 2005.a. Tallinna Teadlaste Maja aastakoosolekul nõukogusse valitud : Anatoli Alop, Ülo Jaaksoo, Valve Kirsipuu, Andres Kollist, Heino Lõiveke, Peeter Normak, Heinar Nurste, Elsa Pajumaa, Jaak Põlluste, Tiia Püss, Riina Raud, Aleks Rulkov, Andres Tekkel ja Rein Vaikmäe; revisjonikomisjoni valitud Jaan Ennulo ja Rein Võrk ning MTÜ Tallinna Teadlaste Maja direktor Sirje Arro.

Koosoleku juhatajaks valiti Ülo Jaaksoo, protokollijaks Elsa Pajumaa.

Päevakorrapunkt nr.1 – nõukogu esimehe, aseesimeeste ja teadussekretäri valimine ning juhatuse kinnitamine.

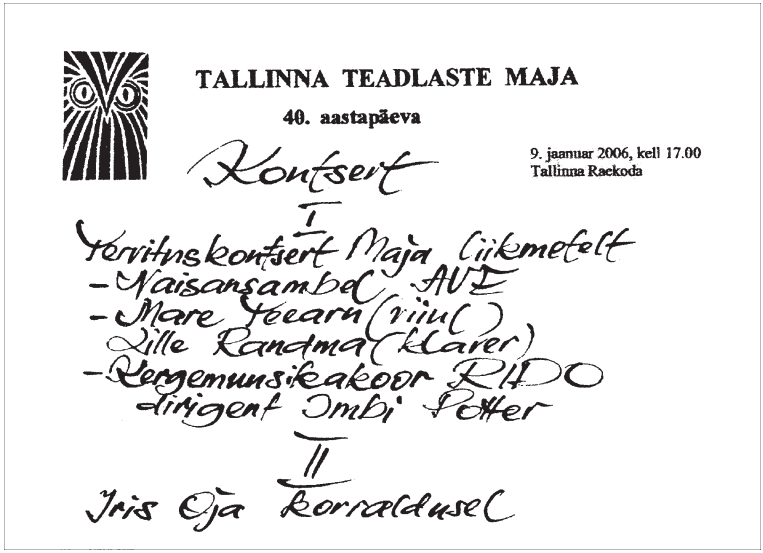
Otsustati: Valida 13 nõukogu liikme häälega –

1. Ülo Jaaksoo ettepanekul nõukogu esimeheks Rein Vaikmäe;
2. Rein Vaikmäe ettepanekul nõukogu aseesimeesteks Andres Kollist ja Peeter Normak ning teadussekretäriks Elsa Pajumaa;
3. **Kinnitada juhatusse:**

   - **Rein Vaikmäe** – Tallinna Teadlaste Maja nõukogu esimees;
   - **Elsa Pajumaa** – Tallinna Teadlaste Maja nõukogu teadussekretär;
   - **Sirje Arro** – Tallinna Teadlaste Maja direktor.

Väljavõte õige :

Koosoleku juhataja Ülo Jaaksoo .....
protokollija Elsa Pajumaa .....

TALLINNA TEADLASTE MAJA

40. aastapäeva

Kontsert

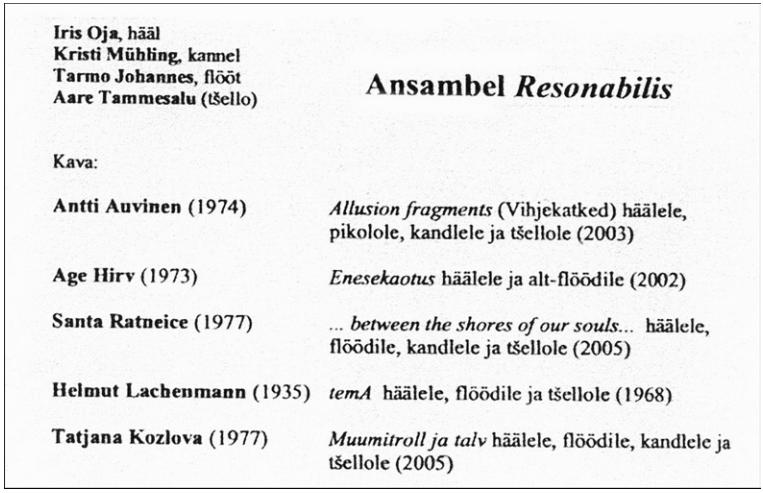
9. jaanuar 2006, kell 17.00
Tallinna Raekoda

I

Tervituskontsert Maja õnnitlejatelt
- Naisansambel AVE
- Mare Jõeäär (viiul)
  Lille Randma (klaver)
- Segakoor RITO
  dirigent Imbi Potter

II

Iris Oja kontsert

Iris Oja, hääl
Kristi Mühling, kannel
Tarmo Johannes, flööt
Aare Tammesalu (tšello)

Ansambel *Resonabilis*

Kava:

Antti Auvinen (1974)	*Allusion fragments* (Vihjekatked) häälele, pikolole, kandlele ja tšellole (2003)
Age Hirv (1973)	*Enesekaotus* häälele ja alt-flöödile (2002)
Santa Ratneice (1977)	*... between the shores of our souls...* häälele, flöödile, kandlele ja tšellole (2005)
Helmut Lachenmann (1935)	*temA* häälele, flöödile ja tšellole (1968)
Tatjana Kozlova (1977)	*Muumitroll ja talv* häälele, flöödile, kandlele ja tšellole (2005)

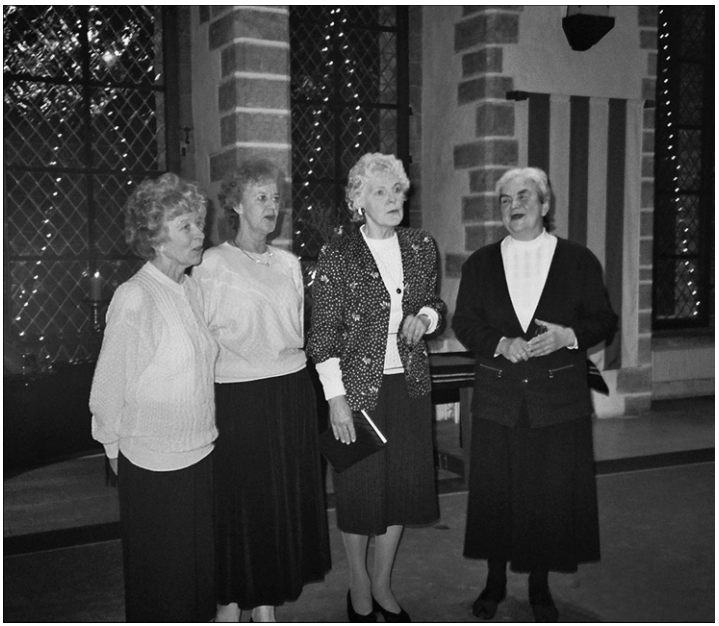

Tõsitöine Maja nõukogu koosolek Raekojas 9.01.2006 – selle koosseisu esimene; vasakult *Andres Kollist*, *Rein Võrk*, *Jaan Ennulo*, *Peeter Normak*, *Üllo Jaaksoo* hetkel juba endine esimees –, *Elsa Pajumaa*; äsja esimeheks valitud *Rein Vaikmäe* istub A. Kollisti kõrval

Maja 40. aastapäeval Raekojas 9.01.2006 tervitab kokkutulnuid akadeemik *Ene Ergma* Riigikogust; all plaksutatakse asutaja-liikmetele; esireas vasakult vastne nõukogu esimees *Rein Vaikmäe*

Naisansambel AVE, vasakult *Aave Kerkel*, *Tiia Mänd*, *Ello Maremäe*, *Helvi Uibopuu*; all vasakul *Mare Teearu*, kuulajate seas esiplaanil vasakult *Mai Teder*, *Mihkel Veiderma*, *Valdek* ja Maret–Elo Mikkal

Tallinna Teadlaste Maja 40. aastapäeva puhul avati 6.01.2006 näitus TTÜ peahoone fuajees; üleval paremalt näituse avanud Maja nõukogu liige, TTÜ teadusprorektor *Rein Vaikmäe*, Maja asutajaliikmed *Elsa Pajumaa* ja *Viivi Russ* ning teenekas Maja liige *Hendrik Arro*

13. TALLINNA TEADLASTE MAJA LIIKMESKOND 40 AASTA JOOKSUL

AE	aseesimees
AL	asutajaliige
AN	asutamisnõukogu
DK	daamidekomisjon (liige)
DSK	diskussioonikomisjon (liige)
E	esimees
FK	finantskomisjon (liige)
KK	kultuurikomisjon (liige)
KLK	kollektiivliikmete komisjon (liige)
KNK	kinokomisjon (liige)
KOK	kohvikukomisjon (liige)
KUK	kujunduskomisjon (liige)
LK	linnanduskomisjon (liige)
MD	Maja direktor
NL	nõukogu (liige)
NK	noortekomisjon (liige)
NNK	nõunik
NTK	näputöökomisjon (liige)
RK	revisjonikomisjon (liige)
RMK	ruumidekomisjon (liige)
SK	spordikomisjon (liige)
S	sekretär
TS	teadussekretär
Vol	volinik

	Perekonnanimi	Eesnimi	Märkus
1.	Aader	Lembit	
2.	Aaloe	Ago	
3.	Aare	Ellen	
4.	Aare	Johannes	
5.	Aarma	Heldi	
6.	Aarma	Liivi	SK
7.	Aarna	Agu	AL, AN AE
8.	Aarna	Olav	
9.	Aasmann	Tiina	
10.	Aasmäe	Valter	
11.	Aava	Ellen	Vol
12.	Aavik	Helgi	
13.	Aaviksaar	Aavo	
14.	Aben	Hillar	AL, N AE, LK E
15.	Adamson	Ille	
16.	Ader	Jaak	
17.	Aedna	Elmar	
18.	Agur	Milvi	
19.	Agur	Ustus	
20.	Ahven	Eeva	AL
21.	Ahven	Heino	AL, KK AE
22.	Aimre	Ivar	N L
23.	Ainola	Leo	AL
24.	Ainsaar	Ain	
25.	Ainson	Heino	
26.	Aitsam	Ain	
27.	Aitsam	Mihkel	Vol
28.	Akkel	Tõnu	RK AE, E
29.	Aksel	Maria	
30.	Alasoo	Ott	
31.	Alatalu	Kadi	
32.	Allik	Karl	
33.	Allikas	Aarne	
34.	Allikas	Rein	Vol, KK
35.	Alop	Anatoli	NL
36.	Alumäe	Aleksandra	AL, Vol, SK
37.	Alumäe	Leo	
38.	Alumäe	Nikolai	AL, N AE, E, NNK
39.	Alumäe	Silvi	Vol, DK

40.	Alumäe	Vladimir	AL, N L
41.	Alumäe (Tagamets)	Laine	NL, S
42.	Ambus	Ada	
43.	Andresen	Lembit	
44.	Annus	Arno	
45.	Annus	Ellen	
46.	Annus	Helsi	
47.	Annus	Mare	
48.	Anson	Paul	
49.	Apananski	Ilja	
50.	Apananski	Leonid	
51.	Aps	Robert	Vol
52.	Arak	Taivo	
53.	Ardel (Järve)	Malle	
54.	Areng	Kuno	AL
55.	Arhangelskaja	Natalia	
56.	Arhangelski	Vsevolod	
57.	Ariste	Andri	
58.	Arro	Heli	AL, NL , KK E
59.	Arro	Hendrik	Vol, SK
60.	Arro	Ivo	
61.	Arro	Jaak	
62.	Aruja	Asta	
63.	Arukaevu	Evi	
64.	Aruküla	Heino	
65.	Arumäe	Heino	AL
66.	Arumäe	Heino	Vol
67.	Aruniit	Helle	
68.	Arvisto	Mait	NL
69.	Asu	Inna	KK
70.	Bachman	Hillar	
71.	Barabaner	Hanon	
72.	Bassel	Naftoli	
73.	Belokon	Valentina	
74.	Bergson	Anne	
75.	Bernštein	Boris	
76.	Birk	Küllike	
77.	Birk	Rein	Vol
78.	Bogovski	Pavel	
79.	Borštševskaja	Galina	
80.	Boss	Anna	
81.	Branten	Laine	
82.	Brodskaja	Berta	
83.	Bruns	Dimitri	RMK
84.	Budarin	Vladimir	
85.	Böckler	Teddy	
86.	Chevalier	Elve	
87.	Christjanson	Peep	
88.	Daniel	Lembit	
89.	Daniel	Vaike-Elvi	
90.	Degtereva	Zinaida	
91.	Delski	Margot	NK
92.	Djomkin	Igor	
93.	Dobkevitš (Triipan)	Maive	
94.	Dokelin	Sergei	
95.	Dušenko	Veera	
96.	Ebber	Helgi	
97.	Ebber	Ilmar	
98.	Eelmäe	August	
99.	Eensaar	Agu	
100.	Eesmaa	Harri	AL,NL, RMK E, KLK E
101.	Eesorg	Heino	
102.	Eha (Alasoo)	Mai	Vol
103.	Ehasalu	Elmar	
104.	Ehatamm	Endel	
105.	Ehatamm (Tiimus)	Ruuta	
106.	Ehin	Ilmar	
107.	Ehlvest	Juhan	
108.	Ehrlich	Rita	
109.	Eichfeld	Johan	AL, NL
110.	Eilart	Jaan	
111.	Ein	Elmet	
112.	Einasto	Rein	
113.	Einer	Lauri	Vol
114.	Einre	Arvo	Vol

115.	Eisen	Ferdinand	
116.	Eisen	Olaf	AL
117.	Ellamaa	Malle	
118.	Eller	Mart-Ivo	AL, KKE
119.	Eller	Mihkel	
120.	Engelbrecht	Jüri	
121.	Engelbrecht (Povar)	Kaja	
122.	Ennulo	Jaan	RK, E
123.	Ennuste	Ülo	
124.	Enok	Leo	
125.	Epstein	Aleksander	
126.	Erendy	Säde	
127.	Erisalu (Rannula)	Urve	
128.	Erm	Ants	
129.	Erm	Ants	
130.	Erme	Ingrid	
131.	Ervin	Endel	Vol, NL, KK E
132.	Eskola	Sirje	NL, DK E, Vol
133.	Eslon	Pille	
134.	Eskusson	Karl	
135.	Etverk	Toomas	
136.	Eving	Peeter	
137.	Faingold	Samuil	
138.	Fomina	Aleksandra	
139.	Freiberg	Inga	
140.	Freymann	Ilse	
141.	Froš	Eda	
142.	Galibina	Evgenia	
143.	Ganzurova	Irina	
144.	Gasman	Leili	
145.	Gelb	Aleksander	
146.	Gens	Lev (Leo)	
147.	Gilden	Tiina	
148.	Golst	Georgi	
149.	Graf	Mati	
150.	Grauberg	Ene	
151.	Grigorenko	Valeri	
152.	Grüner	Georg	
153.	Gubergrits	Mark	
154.	Haak	Heldur	
155.	Haasmaa	Heljo	
156.	Haav	Raimo	
157.	Haavasalu	Tiina	
158.	Haavel	Ingrid	
159.	Habakuk	Madis	
160.	Haberman	Harald	
161.	Habicht	Kalju	AL
162.	Haldna	Ülo	
163.	Hallang	Tiina	
164.	Hallap	Valmen	
165.	Halliksoo	Villu	
166.	Halling	Aare	
167.	Hamburg (Krull)	Maret	Vol
168.	Hannus	Maila	
169.	Hanson	Silvia	NL, DK E
170.	Harlamova (Kasesalu)	Helgi	
171.	Harro	Maarike	
172.	Hausenberg	Anu-Reet	
173.	Heil	Johannes	AL
174.	Heiman	Meier	Vol
175.	Heinla	Leo	
176.	Heinsalu	Ülo	
177.	Heinsoo	Enn	Vol
178.	Helimets	Virve	Vol
179.	Helme	Rein	
180.	Hendrikson	Marianne	Vol
181.	Hendrikson	Viktor	
182.	Henrichsen	Vladimir	
183.	Herman	Sylvia	Vol, NL, DK E
184.	Herne	Gina-Helve	Vol
185.	Herne	Vello	
186.	Hiibus	Sylvia	DK
187.	Hiie	Eha	Vol
188.	Hiie	Uno	
189.	Hiiemets	Jaan	

190.	Hint	Johannes	
191.	Hint	Mati	NL, DSK E
192.	Holland	Kalli	
193.	Hoolma	Mare	
194.	Humal	Arnold	
195.	Humal	Mart	
196.	Hõbemägi	Aleksei	
197.	Hämalane	Viljar	
198.	Härmson	Paul	
199.	Hütt	Vladimir	
200.	Ideon	Urve	
201.	Idnurm	Siim	
202.	Ilbis (Ruubel)	Leelo	
203.	Ilison	Ene	
204.	Ilo	Helgi	
205.	Ilp	Ketsia	Vol
206.	Isok	Madli	
207.	Issako	Lilian	AL, NL, DK E
208.	Itra	Aino	Vol
209.	Jaakmees	Vello	
210.	Jaaksoo	Ülo	N E
211.	Jaaniso	Malle	Vol, NL, DK E
212.	Jaanivald	Ahti	Vol
213.	Jagomägi	Ive	
214.	Jakobson	Aleksander	
215.	Jakobson	Gabriel	
216.	Jakobson	Johannes	
217.	Jalasto	Hans	Vol
218.	Jannus	Arnold	RK E
219.	Jannus	Renate	
220.	Jannus-Pruljan	Lii	
221.	Jansen	Ea	
222.	Jegorov	Dimitri	
223.	Jegorov	Helju	Vol
224.	Joalaid	Marje	
225.	Joonsaar (Paida)	Anne	
226.	Joosti	Heino	
227.	Josepson	Jüri	KOK
228.	Josing	Marje	
229.	Juhanson	Irina	
230.	Juhat	Kaarin	
231.	Juursoo	Raul	
232.	Jõepera	Voldemar	
233.	Jõerüüt	Ivar	RK, NL, DSK, FK E
234.	Jõesaar	Helju	
235.	Jõesaar	Svetlana	
236.	Jõgi	Erich	
237.	Jõgi	Tiiu	
238.	Jõgioja	Endel	AL, NL, SK E
239.	Jõgiste	Ants	Vol
240.	Jõks	Silver-Lello	Vol
241.	Jänes	Hans-Arnold	
242.	Jänes	Harri	
243.	Järg	Tiia	
244.	Järv	Väino-Rahuleid	
245.	Järve	Priit	SK
246.	Järve	Tiit	
247.	Järve (Randalu)	Kadri	
248.	Järvekülg	Ljubov	
249.	Järvelaid	Peeter	
250.	Järvik	Jaan	
251.	Jürgenson	Aksel	
252.	Jürgenson	Erika	AL
253.	Jürgenson	Leo	AL
254.	Jürisma	Endel	AL, Vol
255.	Jürisson	Ilmar	RK, NL, AE
256.	Jürviste	Ülla	
257.	Kaal	Helju	
258.	Kaal	Tiit	
259.	Kaare	Tõnu	SK
260.	Kaarli	Karl	

261.	Kaarli	Liidia	
262.	Kaas	Elvi	AL, NL
263.	Kaasik	Vello	
264.	Kaasik (Allikas)	Ellen	
265.	Kadakas	Laine	
266.	Kadakas	Vahur	
267.	Kadanik	Rutt	
268.	Kaevats	Ülo	NK
269.	Kaganovitš	Ilja	
270.	Kahn	Hubert	NL, DSK E
271.	Kahk	Juhan	AL, NL
272.	Kahk	Leo	
273.	Kahro	Milvi	
274.	Kajak	Niina	
275.	Kala	Ants	
276.	Kala	Hillar	
277.	Kala	Kulno	
278.	Kalabin	Sergei	
279.	Kalam	Juhan	
280.	Kaldma	Jaak	
281.	Kaldver	Kadri	
282.	Kalja	Ahto	
283.	Kaljo	Dimitri	AL, RK E, SK, N E
284.	Kaljulaid	Lindu	
285.	Kaljundi	Jevgeni	
286.	Kall	Peeter	
287.	Kallasorg	Raivo	Vol
288.	Kallaste	Evi	
289.	Kallaste	Tiit	
290.	Kallavus	Vallut	
291.	Kallisaar	Alfred	FK
292.	Kallus	Helju	Vol
293.	Kalmo	Marika	
294.	Kamratov	Ardo	
295.	Kanarik	Katrin	
296.	Kanarik	Uno	
297.	Kangilaski	Jaak	
298.	Kangur	Hillar	NL
299.	Kangur	Maie	Vol
300.	Kangur	Oleg	
301.	Kann	Aino	
302.	Kann	Jüri	
303.	Kanne	Leida	
304.	Kannel	Kalju	
305.	Kaplinski	Jaan	
306.	Kaplinski	Küllike	
307.	Kapp	Asta	
308.	Kaps	Tiit	
309.	Kareda	Enn	
310.	Kari	Joosep	
311.	Karing	Tiia	Vol, SK
312.	Karis	Harry	
313.	Karise	Vello	Vol, SK
314.	Karjaste	Aita	
315.	Karlson	Eevi	
316.	Karolin	Kaljo	
317.	Karp	Paul	AL
318.	Karu	Ellen	Vol
319.	Karu	Tõnu	NK, AE
320.	Karukäpp	Reet	
321.	Karusoo	Jaan	
322.	Kasemaa	Raivo	
323.	Kasesalu	Galina	
324.	Kask	Aino	AL
325.	Kask	Armin	
326.	Kask	Jüri	AL
327.	Kask	Kaljo	
328.	Kask	Karin	
329.	Kask	Karl	
330.	Kask	Peet	
331.	Kask	Rein	
332.	Kask	Vello	
333.	Kasterpalu	Edith	
334.	Kazakova	Inna	
335.	Katus (Hurt)	Viive	
336.	Kauba	Felix	
337.	Kaunissaar	Külli	
338.	Kaup	Enn	Vol

339.	Keel	Matti	
340.	Keerberg	Olav	
341.	Keevallik	Andres	
342.	Keevallik	Sirje	
343.	Kell	Kaja	
344.	Kennik	Ahto	
345.	Kera	Silvia	
346.	Kerem	Kaie	
347.	Kerge	Ago	AL, RK
348.	Kerge	Krista	
349.	Kerge	Rita	Vol
350.	Kerkel	Aave	
351.	Kesa	Leida	
352.	Kess	Ülo	Vol, NL, KK E
353.	Kevvai	Leonhard	
354.	Kiik	Henno	
355.	Kiirend	Ene	
356.	Kiisler	Karl	
357.	Kiivet	Gunnar	RK, AE, E
358.	Kikas	Konrad	
359.	Kildema	Linda	
360.	Killar	Maire	
361.	Kilvits	Kaarel	
362.	Kimm	Ilmar	AL
363.	Kindel	Eha	Vol
364.	Kink	Aavo	
365.	Kink	Kaie	
366.	Kippar	Pille	AL, Vol
367.	Kirch	Aksel	Vol
368.	Kirret	Oskar	AL
369.	Kirsel	Arda-Maria	
370.	Kirsipuu	Valve	AL, NL, KK E
371.	Kirso	Uuve	Vol
372.	Kirspuu	Virve	DK
373.	Kirt	Enno	
374.	Kirt	Reet	
375.	Kisper	Rita	
376.	Kivila	Helvi	
377.	Kivirähk	Silvia	
378.	Klaamann	Einar	
379.	Klaassen	Anne	
380.	Klaus	Maret-Ene	
381.	Klauson	Vladimir	
382.	Kleis	Ilmar	NL
383.	Kleitsmann	Salme	
384.	Klementi	Helle	
385.	Klenski	Kirill	
386.	Kobzar	Gennadi	
387.	Koel	Mihkel	
388.	Koff	Tiiu	
389.	Koger	Kalev	RK
390.	Kogerman (Kolk)	Aili	AL, Vol
391.	Kogerman	Avo	
392.	Kogermann	Edgar	
393.	Koha	Asre	Vol, RK
394.	Koitel	Heino	
395.	Kokkota	Valmar	
396.	Kokla	Paul	
397.	Kolbre (Piho)	Ene	
398.	Kolde	Rein	
399.	Kolga	Voldemar	
400.	Kollist	Andres	NL, NK E, NL AE
401.	Kommel	Feodor	Vol
402.	Kompus	Valdo	
403.	Konsa	Mare	
404.	Kook	Jaan	
405.	Kook	Leida	
406.	Koop	Arnold	NL
407.	Kooskora	Helgi	Vol
408.	Koppel	Heino	
409.	Koržets	Rudolf	AL, KOK
410.	Kortšemkin	Mihhail	
411.	Korv	Manivald	AL
412.	Kosar	Vladimir	
413.	Koslov (Kellik)	Vladimir	
414.	Kotkas	Kalev	

415.	Kotli	Malle	
416.	Kotsar	Kaarel	
417.	Kraav	Eva	
418.	Kraav	Maret	
419.	Kraav	Vaido	
420.	Kracht	Milvi	
421.	Kracht	Vilhelm	
422.	Krall	Ingrid	
423.	Krasnoštšokova	Raissa	
424.	Kraut	Aita	
425.	Kreen	Malle	
426.	Kreis	Uuno	
427.	Kristjuhan	Ülo	
428.	Kroon	Harri	
429.	Krumm	Lembit	
430.	Kruus	Hans	AL, NL
431.	Kruus	Märt	
432.	Kruus	Rein	
433.	Kruus	Vilmar	
434.	Kruusimägi	Juta	
435.	Kubja	Liia	
436.	Kudrjavtseva	Ludmilla	
437.	Kuill	Asta	
438.	Kuiv	Karl	
439.	Kukk	Kalev	NL, Vol
440.	Kukk	Kati	
441.	Kukrus	Ants	
442.	Kulbach	Valdek	
443.	Kuldma	Harri	
444.	Kuldma	Helvi	
445.	Kuldna	Vello	
446.	Kuligina	Tatjana	
447.	Kull	Eduard	
448.	Kull	Rein	
449.	Kulli	Kunder	
450.	Kulmet	Reet	Vol
451.	Kumann (Rätsep)	Silvia	
452.	Kundla	Enn	
453.	Kurg	Kalle	
454.	Kurs	Ülle	
455.	Kurss	Gennadi	
456.	Kurvits	Ülo	AL
457.	Kutsar	Kuulo	
458.	Kutser	Mati	Vol
459.	Kuuben	Rein	Vol
460.	Kuum	Leev	Vol, RK, LK, AE, E
461.	Kuurme	Tiiu	
462.	Kuusik	Luule	
463.	Kuusik	Maret	
464.	Kuusik	Rein	
465.	Kuusik	Vello	
466.	Kuusksalu	Vello	
467.	Kõrgema	Ilona	
468.	Kõrgema	Rein	
469.	Käbi	Hilja	
470.	Käbin	Tiit	
471.	Käis	Luule	
472.	Kärblane	Heino	
473.	Käär	Harri	
474.	Kääramees	Ivi	Vol
475.	Kääramees	Kalev	
476.	Köstner	Ado	NL, DSK E
477.	Kööp	Toomas	
478.	Köörna	Arno	NL, AE
479.	Küchle	Valter	
480.	Küllik	Endel	
481.	Künamägi	Helju	
482.	Küng	Valdur	
483.	Küng (Võsamäe)	Aino	
484.	Künnap	Eugen	AL
485.	Küttis	Johannes	NL, LK E
486.	Küttner	Rein	NL
487.	Laaman	Maie	
488.	Laan	Ilmar	
489.	Laan	Ingrid	
490.	Laane	Mare-Anne	
491.	Laanest	Arvo	AL

492.	Laanest (Hallop)	Lembe	
493.	Laanpere	Helga	
494.	Laarmann	Eva	Vol
495.	Laas	Harri	
496.	Laas	Jaan	
497.	Laas	Kaljo	Vol, NL, DSK E
498.	Laasi	Evald	Vol
499.	Laesson	Leonardo	
500.	Lageda	Peeter	
501.	Lahe	Andres	
502.	Lahe	Lilja	Vol
503.	Lahonina	Galina	
504.	Laht	Arvo	
505.	Laht	Helgi	
506.	Lahtmets	Rain	
507.	Laidoner (Latik)	Mall	
508.	Lakson	Jüri	
509.	Lakson (Ratas)	Meeri	
510.	Landra	Endel	
511.	Langeberg	Ilmar	
512.	Lasting	Väino	
513.	Laugis	Juhan	
514.	Laul	Endel	
515.	Laul	Heinrich	
516.	Laul	Venno	
517.	Laur	Anton	
518.	Laur	Emmeline	
519.	Lauring Vaska	Sirje	
520.	Laus	Tamara	
521.	Lauringson	Arne	
522.	Lauringson	Veljo	
523.	Lausvee	Ene	
524.	Laving	Jüri	Vol, NL, LK E
525.	Leede	Valdar	
526.	Leemets	Helle	
527.	Lees	Elle	Vol
528.	Leesment	Liidia	
529.	Lehari	Kaia	
530.	Leichter	Karl	AL
531.	Leitsalu (Baturin)	Inna	
532.	Lelumees	Enno	
533.	Lelumees	Heino	
534.	Lemmik	Aade	
535.	Leoste	Sirje	
536.	Lepik	Ilmar	
537.	Lepik	Juhan	Vol
538.	Lepikson	Heino	AL, NL
539.	Lepik	Peet	
540.	Lepp	Arno	
541.	Leppik	Imbi	
542.	Leppik	Kalju	AL
543.	Leppik	Marina	Vol
544.	Lesment	Tatjana	
545.	Levald	Heino	
546.	Levin	Bentsian	AL
547.	Levin	Boris	RK, NL, LK E, FK E, AE
548.	Liblik	Leida	
549.	Liebman	Abe	
550.	Liflender	Salme	
551.	Liidja	Georg	
552.	Liimets	Heino	
553.	Liitmaa	Mardo	RK
554.	Liiv	Siiri	Vol
555.	Liiva	Lya	
556.	Lillak	Elvi	
557.	Lille (Masing)	Ilona	
558.	Lille	Ülo	
559.	Lilleorg	Aili	
560.	Lind	Heino	Vol
561.	Lindmaa	Silvi	
562.	Lindpere	Heiki	
563.	Linnart	Kalju	
564.	Linnas	Tiina	
565.	Linntam	Alo	
566.	Lippmaa	Endel	AL, NL, DSK E

567.	Lippmaa	Helle	
568.	Lippus	Endel	
569.	Lippus	Virve	
570.	Litvintseva	Veera	
571.	Ljapina	Nelli	
572.	Lobjakas	Aili	RK
573.	Lode	Elve	
574.	Lohk	Enn	
575.	Loigu	Enn	
576.	Loik	Saima	DK
577.	Loit	Helle-Mai	
578.	Loit	Peeter-Harry	
579.	Loitve	Milvi	Vol
580.	Lokk	Elin	RK
581.	Lomp	Andres	
582.	Lond	Madli	RK, Vol
583.	Lonn	Varje	
584.	Loo	Elmar	
585.	Loogna	Naomi	
586.	Loopmann	August	
587.	Loosaar	Jüri	
588.	Loov	Jevgenia	
589.	Lopp	Annika	
590.	Lopp	Margus	
591.	Lorents	Peeter	
592.	Lugus	Olev	
593.	Luhats (Teppo)	Krista	
594.	Luhtein	Paul	AL, KUK
595.	Luiga	Ester	DK
596.	Luiga	Peeter	
597.	Lukas	Ella	
598.	Luks	Tiiu	NK
599.	Luts	Arvid	
600.	Lutsar	Juta	
601.	Lutsoja	Heino	
602.	Lutt	Jaan	
603.	Luup	Laine	
604.	Lõhmus	Ahto	NL, KK E
605.	Lõhmus	Hilja	
606.	Lõhmus	Urve	RK
607.	Lõiv	Harry	
608.	Lõiveke	Heino	NL
609.	Lõvi	Jaan	
610.	Läll	Ly	
611.	Lättemäe	Paul	
612.	Lääne	Robert	
613.	Lääts	Koit	
614.	Maamägi	Viktor	AL, AN E, NL
615.	Maanso	Viivi	
616.	Maasik	Aet	KUK
617.	Maasik	Rein	
618.	Maasik	Voldemar	
619.	Made	Tiit	
620.	Maide	Helmi	
621.	Maiste	Urve	
622.	Makarova	Liidia	AL
623.	Malm	Kalju	
624.	Malmsten (Valgma)	Kai	
625.	Mandre	Malle	
626.	Maremäe	Ello	
627.	Marge	Koidu	Vol, SK
628.	Margna	Udo	SK
629.	Margus	Malev	
630.	Maripuu	Imant	
631.	Martin	Eva	
632.	Martin	Jüri	NL, DSK E
633.	Martins	Ants	
634.	Martinson	Karl	AL, NL
635.	Martinson (Kaar)	Helle	AL, NL
636.	Masso	Salme	DK
637.	Matin	Andrei	
638.	Mattisen	Edgar	
639.	Matve	Daisy-Felitzitas	
640.	Matve	Hubert	
641.	Mayer	Meida	Vol

642.	Meel	Mari	
643.	Meelak	Malle	LK
644.	Meensalu	Leopold	
645.	Mehilane	Boris	NL
646.	Meister	Ants	
647.	Meldorf	Mati	
648.	Mens	Kaisa	Vol, NTK
649.	Meremaa	Lea	
650.	Mereste	Uno	
651.	Meriloo	Tiiu	
652.	Merisaar (Liidja)	Maret	Vol, NK
653.	Mesimaa	Endel	
654.	Mesipuu	Ilbo	
655.	Mets	Georg	
656.	Mets	Laine	AL
657.	Metsa	Tiiu	Vol
658.	Metsaveer	Jaan	
659.	Metsik	Rein	
660.	Metslang	Helle	
661.	Metstak	Vilma	
662.	Miidel	Avo	
663.	Mikk	Eino	
664.	Mikk	Ilmar	
665.	Mikkal	Maret-Elo	
666.	Mikkal	Valdek	NL, DSK E, NNK
667.	Mikkov	Uno	NL, LK E, FK E
668.	Mikli	Lauri	
669.	Milk	Arnold	AL, SK
670.	Miller	Voldemar	
671.	Milli	Väinu	
672.	Mirme	Anne	Vol
673.	Mirme	Eva	Vol
674.	Mirov	Ruth	
675.	Molvõgin	Arkadi	
676.	Moora	Harri	AL
677.	Moosberg	Hilda	
678.	Mueller	Sibylle	
679.	Muiste	Uno	
680.	Munter	Rein	NL,DSK E
681.	Murel	Virma	
682.	Must	Hele-Mai	KOK
683.	Must	Mari	AL
684.	Mõistlik	Malle	Vol
685.	Mõistlik	Peeter	
686.	Mõtus	Leo	
687.	Mõtus	Märt	
688.	Mäe	Viive	Vol
689.	Mäeküla	Oskar	
690.	Mäeltsemees	Sulev	
691.	Mäger	Mart	NL, DSK E
692.	Mägi	Silvi	
693.	Mägi	Virve	
694.	Mägi (Kukk)	Ülle	
695.	Mänd	Tiia	Vol, NL, KK E
696.	Männik	Emilie	
697.	Männik	Jaak	
698.	Männik	Leelo	
699.	Männil	Ralf	
700.	Märss	Tiiu	Vol
701.	Mölder (Nappus)	Juta	
702.	Mölder	Leevi	
703.	Möller	Kalju	Vol
704.	Möller	Leili	
705.	Müllerbek	Elene	
706.	Müürisepp	Karl	
707.	Müürsepp	Olev	
708.	Müürsepp	Peeter	
709.	Naaber	Virge	Vol
710.	Nappa	Lia	RK
711.	Narusk	Maaja	
712.	Neeme	Astrid	
713.	Neeme	Tõnis	
714.	Neilinn	Karin	
715.	Nemvalts	Peep	
716.	Neuman	Anu	Vol
717.	Neumann	Vallot	

718.	Niglas	Katrin	Vol
719.	Nigol	Toivo	NL, KNK E, KK
720.	Nigul	Uno	AL
721.	Niine	Aleksander	
722.	Niine	Ülo	
723.	Niinelt	Mart	
724.	Nikolajeva	Vera	Vol
725.	Nilson	Osvald	
726.	Nirk	Endel	
727.	Nirk	Pärja	
728.	Nirk	Tavi	Vol
729.	Noor	Viivi	
730.	Normak	Evald	
731.	Normak	Peeter	N AE
732.	Normet	Leo	AL, NL, KK E
733.	Norvik	Madis	
734.	Norvik (Raud)	Piret	
735.	Nurges	Skaidrite	
736.	Nurges	Ülo	
737.	Nurkse	Aivo	
738.	Nurm	Viive	
739.	Nurmela	Vello	
740.	Nurmeots	Klaus	
741.	Nurmiste	Boris	
742.	Nurste	Heinar	NL, RK, LK
743.	Nuut	Ilmar	
744.	Nõlvak	Maret	
745.	Nõmmiksaar	Milvi	
746.	Nõva	Ants	RK
747.	Oagu	Urmas	
748.	Obram	Niina	
749.	Odamus	Erika	
750.	Oidram	Rein	
751.	Oit	Henn	
752.	Oit	Lydia	
753.	Oit	Monika	NTK
754.	Oja	Hurmi	AL, Vol
755.	Oja	Vilja	Vol
756.	Ojamaa	Eugen	AL, NL, KNK E, RK
757.	Ojamaa	Tõnu	
758.	Ojarand	Mare	
759.	Ojaveer	Maire	
760.	Ojavere	Elve	
761.	Olesk	Kalju	
762.	Olivson	Abira	
763.	Ollik	Konstantin	
764.	Olljum	Hillar	Vol
765.	Olm	Tiiu	
766.	Olspert	Kersti	
767.	Onga (Makkar)	Mare	Vol
768.	Oper	Urve	
769.	Orav	Toivo	AL, NL, SK, DSK E
770.	Orgmäe	Endel	
771.	Orn	Jüri	
772.	Oruvee	Helmut	AL, NL, KUK E
773.	Orviku	Kaarel	
774.	Orviku	Karl	AL
775.	Oserov	Georgi	NL, SK E
776.	Osman	Galina	
777.	Ostrat	Aino	Vol
778.	Ostrat	Jaak	
779.	Ots	Arvo	
780.	Ots	Jakob	Vol
781.	Otsa	Enn	
782.	Otsmaa	Vello	
783.	Otsason	Rein	AL
784.	Otsmann	Evi	
785.	Oviir	Antti	
786.	Paalberg	Harry	LK
787.	Paap	Ülo	
788.	Paas	Lujdmila	
789.	Paasik	Väino	
790.	Padar	Tiina	
791.	Pahapill	Lia	
792.	Paivel	Aksel	AL, Vol

793.	Paju	Vaike	Vol
794.	Pajumaa	Elsa	AL, NL, SK AE, SK E, S, TS
795.	Pakosta	Mart	
796.	Pall	Uuno	NL, LK E
797.	Pall	Valdek	
798.	Pallas	Lea	
799.	Palm	Toivo	
800.	Palu	Vilja	Vol
801.	Palvadre	Rein	NL, KK E
802.	Pank	Maret	
803.	Paplavskis	Jazeps	
804.	Papp	Meldo	Vol
805.	Pappel	Kaie	
806.	Parijõgi	Endel	KK AE
807.	Park (Pork)	Andrus	
808.	Parmasto	Erast	
809.	Parts	Innari	
810.	Parts	Romeo	
811.	Past	Jaan	
812.	Pata	Endel	AL
813.	Pats	Liidia	
814.	Paul	Ilmar	
815.	Pauts	Valve	
816.	Pavelson (Lepp)	Marje	
817.	Pedajas	Milli-Irene	
818.	Pedak	Lembit	
819.	Pedusaar	Aili	
820.	Peegel	Virve	
821.	Pekarevitš	Gabriel	Vol
822.	Pelt	Edda-Merike	
823.	Penjam	Jaan	
824.	Peremees	Heimar	RK E, N AE, FK E
825.	Pesti	Madis	AL, NL
826.	Petersen	Ivar-Heldur	AL
827.	Petersen	Lea	
828.	Peterson	Karl	
829.	Petrova	Irina	
830.	Pets	Liidia	
831.	Pettai	Iris	
832.	Piel	Maret	
833.	Pihelgas	Vello	Vol
834.	Pihlak	Aino	Vol
835.	Pihlak	Arno	
836.	Pihlak	Evi	
837.	Pihlak	Sulev	
838.	Piip (Vija)	Nelly	
839.	Piirits	Inga	
840.	Pikkov	Lui	
841.	Pikkov	Otto	
842.	Pikver	Ann	
843.	Pilv	Ilme	NL, DK E
844.	Pimenova	Susanna	AL
845.	Pirn	Lembit	
846.	Pirrus	Enn	SK
847.	Pirso	Larissa	
848.	Pitkäaho	Dora	
849.	Plakk	Mari	
850.	Plaks	Asta	
851.	Planken	Maiju	
852.	Plink	Jüri	RK, NL, KK E
853.	Ploom	Malle	
854.	Ploom	Säde	
855.	Pobul	Evald	AL
856.	Pobul	Hildegard	AL, RK
857.	Pohl-Raidla	Helle	
858.	Pohla	Vello	
859.	Polisinski	Uno	
860.	Poll	Valdur	
861.	Polonski	Vladimir	NL, LK E
862.	Poom	Malle	
863.	Pork	Mare	
864.	Post	Ruuben	Vol
865.	Posti	Erika	Vol
866.	Poverus	Lembit	
867.	Press	Vello	

868.	Priilinn	Oskar	AL
869.	Priiman	Reet	
870.	Prikk	Arvi	
871.	Promet	Piret	Vol
872.	Proos	Ivi	
873.	Prooses	Ilona	
874.	Pruuden	Elvi	NL
875.	Pruuden	Juhan	
876.	Pukk	Arnold	AL
877.	Pukk	Reet	
878.	Pullat	Raimo	
879.	Pung	Andres	NL AE
880.	Pungar	Peeter	
881.	Punning	Jaan-Mati	
882.	Purga	Aare	
883.	Puskar	Jüri	
884.	Puškin	Boriss	
885.	Puura	Väino	
886.	Puusepp	Märt	
887.	Puussaar	Ilme-Luule	NL, DK E
888.	Puustak	Ülo	Vol, RK
889.	Põder	Olga	
890.	Põlluste	Jaak	NL
891.	Pärn	Henn	
892.	Pärnapuu	Mare	
893.	Pärsim	Evi	Vol
894.	Pärtelpoeg	Ilmar	NL, DSK E, SK
895.	Päss	Adolf	
896.	Püss	Tiia	Vol, NL
897.	Raadla	Anne	
898.	Raado	Lembi	
899.	Raesaar	Peeter	
900.	Rahno	Paul	
901.	Raig	Helmut	
902.	Raig	Ivar	
903.	Rajango	Daisy	Vol
904.	Rajangu	Väino	
905.	Rajasalu	Teet	
906.	Rajur	Kaido	
907.	Rand	Eha	
908.	Randalu	Hillar	AL
909.	Randalu	Ilme	
910.	Randma	Heino	
911.	Randma	Rein	Vol
912.	Randmer	Anne	Vol
913.	Randvee	Ingmar	
914.	Randvee	Tarmo	
915.	Randveer	Mare	
916.	Rang	Heino	
917.	Rang	Toomas	
918.	Rannamägi	Leo	
919.	Rannap	Heino	
920.	Rannes	Arkadi	AL
921.	Rannik	Erkki	AL
922.	Raska	Eduard	NL
923.	Ratas (Sepp)	Urve	
924.	Ratassepp	Arvo	AL
925.	Raud	Raivo	
926.	Raud	Riina	RK, NL
927.	Raudjärv	Matti	
928.	Raudla	Ljudmilla	
929.	Raudoja	Hilja	
930.	Raudsalu	Mari-Helve	Vol
931.	Raudsep	Loreida	
932.	Raudsepp	Heli	Vol
933.	Raudsepp	Hugo	
934.	Raudsepp	Maija	AL
935.	Raudsepp	Robert	Vol
936.	Raukas	Anto	
937.	Raukas	Ergo	
938.	Raukas	Evi-Saidi	
939.	Raukas	Maie	
940.	Raukas	Uusi	
941.	Raunam	Oskar	AL
942.	Ravasoo	Arvi	
943.	Rebane	Karl	
944.	Rebane	Ljubov	
945.	Redi	Ellen	Vol
946.	Reedik	Vello	

947.	Rehemäe	Leho	
948.	Reier	Alfred	SK
949.	Reigo	Mae	
950.	Reiman	Värdi	
951.	Reimand	Tõnis	
952.	Reimo	Tiiu	
953.	Reinold	Mall	
954.	Reinsalu	Enno	
955.	Reinvald	Arved	
956.	Reinvald	Avo	
957.	Reinvald	Loori	
958.	Reinvald	Tõnu	
959.	Reisenbuk	Helgi-Annika	RK
960.	Reiter	Eerik	
961.	Reitsak	Agnes-Agnia	RK
962.	Remmel (Anton)	Helve	
963.	Remmelg	Hugo	
964.	Renter	Ally	Vol
965.	Renter	Olav-Johannes	
966.	Renter	Raul	RK
967.	Rešetnjak	Heinrich	
968.	Riikoja	Elli-Elfriede	
969.	Riismaa	Tiit	
970.	Rikberg	Helle	
971.	Rips	Heiki	
972.	Risthein	Endel	
973.	Ristkok	Andrus	
974.	Ristkok (Meerits)	Enel-Eha	
975.	Ritso	Marika	Vol
976.	Rodi	Kaja	
977.	Rodionova	Irina	
978.	Rohtla	Ilme	Vol
979.	Rohumägi	Ene	
980.	Rohusaar	Jaan	
981.	Romeikis	Mare-Anne	
982.	Rooba	Elve	
983.	Rooba	Paavo	
984.	Roolaid	Alice	AL, NL, KK E
985.	Rooma	Ülo	
986.	Roomets	Silvi	Vol
987.	Roose	Ants	
988.	Roost	Virve	
989.	Roosve	Hardi	
990.	Rosenberg	Viive	
991.	Ross	Heino	
992.	Ross	Juhan	
993.	Rozanov	Nikolai	
994.	Rozenfeld	Isai	
995.	Rubel	Madis	AL, Vol
996.	Rubin	Inge	
997.	Rubin	Mati	
998.	Rudi	Ülo	
999.	Ruga	Lembit	
1000.	Ruga	Reet	
1001.	Rulkov	Aleks (Aleksander)	NL, KNK E
1002.	Rumberg	Viive	
1003.	Rumessen	Vardo	
1004.	Rumma	Kusta	
1005.	Russ	Viivi-Maret	AL, Vol, DK
1006.	Rute	Malle	
1007.	Ruubel	Tiit	Vol
1008.	Ruutsoo	Rein	
1009.	Rõigas	Elmar	
1010.	Rõigas (Mae)	Saima	
1011.	Rõõs	Oolu	
1012.	Rähni	Endel	
1013.	Räim	Vilja	
1014.	Räni	Ahto	
1015.	Rätsep	Väino	
1016.	Rääk	Vello	
1017.	Räämet	Edith	Vol
1018.	Räämet	Raimund	
1019.	Rüütel	Arnold	

1020. Rüütel (Rätsep)	Piia	
1021. Saar	Aino	
1022. Saar	Aivo	
1023. Saar	Bernhard	
1024. Saar	Jaan	
1025. Saar	Karl	NL
1026. Saar	Marianna-Helene	Vol
1027. Saar	Ülo	
1028. Saarniit	Andres	
1029. Saat	Joosep	AL
1030. Saat	Luule	Vol
1031. Saat	Maksim	
1032. Saat	Sirje	Vol
1033. Saava	Astrid	Vol, NL, DK E
1034. Saava	Merilaid	Vol
1035. Sakkos	Tiiu	
1036. Saks	Elin	
1037. Saks	Eva	
1038. Saks	Lukreetsia	
1039. Saks	Teet	
1040. Saksen	Salme	MD, KK
1041. Salandi	Heino	
1042. Salijeva	Kai	
1043. Salk	Reet	
1044. Salum	Henn	
1045. Saluste	Saima	
1046. Saluvere	Tiit	
1047. Samel	Nigulas	
1048. Sammal	Olav	
1049. Samolevski	Georg	
1050. Sander	Heldur	
1051. Sander	Ilmar	
1052. Sarand	Riho	
1053. Sarap	Rudolf	AL
1054. Sarap	Viivi	
1055. Sardis (Tompel)	Helgi	Vol
1056. Sarv	Enn	
1057. Sarv	Vaike	
1058. Sarv	Vello	AL, Vol
1059. Sarv	Ülo	
1060. Saukas	Olaf	
1061. Saul	Madis	
1062. Saulepp	Ilmo	
1063. Saveljev	Lembit	
1064. Schamardin	Boris	
1065. Schiff	Gunnar	
1066. Schifrin	Juta	Vol
1067. Schipai	Aleksander	Vol
1068. Schmidt	Eduard	
1069. Schmidt	Ludvig	
1070. Schults	Eduard	
1071. Seestrand	Lembit	
1072. Segerkrantz	Vladimir	
1073. Seier	Gustav	
1074. Seilenthal	Mats	
1075. Seilenthal	Tõnu	
1076. Semper	Lilian	Vol
1077. Semper (Paomees)	Maire	AL
1078. Sepp	Ants	
1079. Sepp	Elvi	
1080. Sepp	Heljo	AL
1081. Sepp	Jaan	
1082. Sepp	Tiina	
1083. Sepp	Urmas	
1084. Seppel	Hilmo	Vol
1085. Sepping	Eino	
1086. Sergejev	Valeri	
1087. Sevastjanova	Aino	
1088. Sibul	Ilo	
1089. Siigur	Jüri	
1090. Siilivask	Karl	
1091. Siimer	Enn	
1092. Siimer	Kadri	
1093. Siirde	Andres	NL, SK E
1094. Siirde	Enno	AL
1095. Sikk	Hoide	
1096. Sild	Ants	

1097. Sild	Marko	
1098. Sildnik	Hannes	
1099. Sildvee	Heldur	
1100. Silla	Raiot	
1101. Sillamaa	Hanno	
1102. Sillaste	Juhan	
1103. Silling	Merike	
1104. Silvere	Ants-Peep	AL, NL, DSK E
1105. Simm	Helle	RK
1106. Simm	Jaak	
1107. Simm	Leeni	
1108. Sinisoo	Mark	
1109. Sinivee	Vello	
1110. Sirel	Helju	Vol, LK
1111. Sirendi	Arvo	
1112. Sirk	Aavo	
1113. Sirkel	Rein	SK
1114. Sisask	Kadri	Vol
1115. Sisask (Põld)	Helli	Vol
1116. Sivitski	Inna	
1117. Soesoo	Alvar	
1118. Soidra	Ülo	
1119. Sokk	Leonhard	
1120. Solomõkova	Irina	
1121. Soodla	Uve	
1122. Soonets	Ene-Reet	
1123. Soonurm	Enno	
1124. Soosaar	Ants	
1125. Sork	Enno	
1126. Soskind	Gennadi	
1127. Sotter	Ingrid	RK
1128. Spirka	Valdek	
1129. Springberg	Aino	RK
1130. Starkopf	Jüri-Aleksander	
1131. Starovoitova	Milica	
1132. Stepanov	Igor	
1133. Stepanova	Galina	
1134. Stulov	Anatoli	
1135. Subi	Kiira	DK
1136. Sui	Helmut	AL
1137. Sui	Virve	
1138. Suls	Ene-Lea	
1139. Sumre	Viive	
1140. Sunila	August-Voldemar	
1141. Sutt	Jüri	
1142. Sõrmus	Tamara	
1143. Söödor	Urve	
1144. Sügis	Anatol	
1145. Sügis (Rulli)	Aime	
1146. Süld	Kalle	
1147. Süld	Tiia	Vol
1148. Sürje	Peep	N AE
1149. Šaraškin	Jüri	
1150. Štein	Otto	
1151. Štšeglov	Nikolai	
1152. Zahharova	Veera	
1153. Zobel	Rein	
1154. Taal	Vilma	
1155. Taigro	Ülo	
1156. Takkin	Arnold	
1157. Talas	Ülo	
1158. Talfelt	Marino	
1159. Tali	Mare	
1160. Tali	Veiko	
1161. Talimets	Ellen	
1162. Talpsepp	Lembit	
1163. Talpsepp	Reet	
1164. Talts	Vello	
1165. Talvari	Andres	
1166. Talvik	Rein	
1167. Talvoja	Heli	
1168. Tamkivi	Alar	
1169. Tamkivi	Paul	AL
1170. Tamm	Anna	
1171. Tamm	Boris	AL
1172. Tamm	Boris ,Leo p.	AL
1173. Tamm	Ebu	

1174. Tamm	Heiki	
1175. Tamm	Heldi	
1176. Tamm	Leo	
1177. Tamm	Maret	AL, Vol, KOK E, DK E, NTK E
1178. Tamm	Marje	
1179. Tamm	Mati	
1180. Tamm	Saima	
1181. Tamm	Uljas	
1182. Tammaru	Ilmatar	
1183. Tamme	Julia	
1184. Tamme	Loona	
1185. Tammet	Eve-Reet	Vol, NL, DK E
1186. Tammist	Õie	
1187. Tammoja	Heiki	Vol
1188. Tampere	Aldo	
1189. Tamvelius	Hindrek	
1190. Tang	Pear	
1191. Tani	Harri	NL
1192. Tanner	Jüri	NL
1193. Tapupere	Olev	
1194. Tarand	Andres	
1195. Targo	Guido	
1196. Tarma	Mati	
1197. Tarmisto	Vello	AL, SK
1198. Tartu (Jõgi)	Riina	
1199. Tarvas	Peeter	AL
1200. Tarvis	Juta	Vol, NTK
1201. Tasa	Rita	
1202. Tatar	Tiiu	
1203. Tauk	Helju	
1204. Tauts	Ants	Vol
1205. Tavast	Anne	Vol
1206. Tavast (Jürima)	Elvi	
1207. Tavast	Raul-Roman	AL
1208. Tavel	Lehte-Mai	
1209. Tealane	Helli	DK
1210. Teder	Hannes	NL, NK E
1211. Teder	Inge	
1212. Teder	Inge	
1213. Teder	Juhan	
1214. Teder	Mai	Vol, RK
1215. Tedre	Ülo	RK
1216. Teearu	Mare	Vol
1217. Teetsov	Ants	
1218. Tehver	Jaan	
1219. Teigar	Aavo	SK
1220. Teinberg	Rein	
1221. Teistre	Urve	
1222. Tekkel	Andres	NL, Vol
1223. Telgmaa	Aksel	RK , Vol
1224. Telling	Valeria	
1225. Tellmann	Alvi	Vol
1226. Tender	Tõnu	
1227. Tenno	Koidu	
1228. Teoste	Maimu	Vol
1229. Tepandi	Jaan	
1230. Teras	Jüri	
1231. Teras	Luule	RK
1232. Tergem	Ilmar	
1233. Terno	Olaf	NL, NNK
1234. Thalberg	Pavel	Vol
1235. Tigane	Anu	Vol
1236. Tihase	Karl	
1237. Tihhonov	German	
1238. Tiidemann	Tiit	
1239. Tiido	Heinrich	
1240. Tiigi	Leili	
1241. Tiigimägi	Eeli	Vol, NL, SK E
1242. Tiik	Heino	
1243. Tiikma	Toomas	
1244. Tiimus	Urve	
1245. Tiismus	Hugo	NL
1246. Tiits	Alfred	
1247. Tiits	Heli	
1248. Tiivel	Irene	KK
1249. Tiivel	Toomas	NK AE

1250. Tikk	Elve	
1251. Tiko	Anne	
1252. Timmusk	Jaan	SK
1253. Tinn	Kaljo	RK, AE
1254. Tiro	Albert	
1255. Tisler	Jüri	
1256. Tobias	Teet	
1257. Tohver	Ants	
1258. Toimet	Maie	Vol
1259. Tolbast (Žirlova)	Svetlana	
1260. Tomingas	Mare	Vol
1261. Tomson	Jaan	
1262. Tomson	Maie	Vol, DSK
1263. Tomson	Teolan	
1264. Toom	Evald	
1265. Toomaspoeg	Juhan	
1266. Toomet	Madis	
1267. Toompuu	Ester	
1268. Toompuu	Oleg	
1269. Toomre	Richard	
1270. Toomsoo	Gunnar	LK
1271. Tormis	Lea	AL, KK
1272. Torop	Kristjan	
1273. Touart	Raivo	
1274. Treiel	Väino-Arvo	
1275. Trell (Alling)	Ellen	
1276. Troska	Gea	
1277. Trummar	Reinald-Johannes	
1278. Truusa	Jüri	
1279. Truuvert	Maaja	
1280. Truve	Egon	
1281. Tšernov	Apolloni	
1282. Tšernova	Ivetta	
1283. Tuherm	Tiit	
1284. Tulp	Laine	
1285. Tulva	Taimi	
1286. Tunis	Arne	Vol
1287. Turovskaja	Anita	
1288. Turovski	Aleksei	Vol
1289. Turu	Helju	
1290. Tuulik	Vello	
1291. Tuutmaa	Veleida	
1292. Tõnson	Kalju	
1293. Tõugu	Enn	
1294. Tõugu	Milvi	
1295. Tärno	Ülo	
1296. Tümanok	Aleksei	
1297. Ubar	Raimund-Johannes	
1298. Uibo	Udo	
1299. Uibopuu	Helvi	Vol
1300. Uibu	Jaak	
1301. Ukleika	Arvo	
1302. Ulm	Sulev	
1303. Undusk	August	RK
1304. Unger	Helve	NTK
1305. Urov	Kaarli	
1306. Urvak	Ants	
1307. Utno	Leili	
1308. Uuemõis	Haljand	
1309. Uuesoo	Raul	AL
1310. Uus	Endel	
1311. Uusen	Enn	NL, SK E, DSK E
1312. Uusküla	Hans	
1313. Uusna	Sulev	
1314. Vaabel	Juhan	AL
1315. Vaarandi	Arne	
1316. Vaba	Lembit	
1317. Vabaoja	Jüri	
1318. Vabar	Mart	
1319. Vahemetsa	Malle	
1320. Vaher	Rein	
1321. Vaher	Ülo	
1322. Vagane	Einar	
1323. Vaiga	Jüri	
1324. Vaik	Lembit	AL
1325. Vaikmaa	Anne	
1326. Vaikmäe	Rein	NL E

1327. Vaimel	Ants	SK
1328. Vain	Avo	Vol
1329. Vainjärv	Tiiu	
1330. Vaino	Eduard	AL
1331. Vainola	Kalju	AL, NL, NNK
1332. Vaitmaa	Jaan	
1333. Valdma	Mati	
1334. Valdre	Ülo	AL
1335. Valdsoo	Mare	
1336. Valgma	Aino-Helene	
1337. Vallaste	Heikki	
1338. Vallikivi	Ahto	Vol
1339. Vallner	Leo	
1340. Vallner	Uuno	
1341. Valma	Arno	LK
1342. Valt	Lembit	DSK
1343. Valtin	Juhan	Vol
1344. Vapper	Lia	
1345. Vare	Vello	
1346. Varendi	Merle	
1347. Vares	Jaan	AL, NL, KUK E
1348. Vares	Kai	
1349. Vares	Villu	
1350. Variksoo	Mall	
1351. Varlamova	Galina	
1352. Varrak	Toomas	
1353. Varvas	Jüri	
1354. Vasiljev	Anatoli	
1355. Vask	Anton	
1356. Vassar	Artur	AL
1357. Vassilenko	Veera	
1358. Vatter	Enn	
1359. Vee	Küllike	
1360. Veetõusme	Rein	
1361. Veidebaum	Toomas	
1362. Veiderma	Mihkel	
1363. Veiderma	Silvia	
1364. Veigel	Illa-Maret	Vol
1365. Veinberg	Anne	NL, Vol
1366. Veiner	Milvi	
1367. Veksler	Naum	
1368. Velbri	Sirje	
1369. Veldre	Ingeborg	
1370. Velner	Harald-Adam	
1371. Vendelin	Albert	
1372. Venesaar	Urve	
1373. Vent	Urmas	Vol
1374. Ventsel	Allan	
1375. Veretevskaja	Irina	
1376. Vergi	Uno	NL, KNK E
1377. Vernik	Ene-Mall	
1378. Veske	Maie	
1379. Vesker	Laine	
1380. Veski	Ants	
1381. Veski	Ellen	
1382. Veski	Rein	
1383. Veskimäe	Helgi	
1384. Veskimäe	Pilvi	
1385. Veskimägi	Kaljo	
1386. Vichmann	Frederik	
1387. Vihalem	Ann	Vol
1388. Vihalem	Hilja	AL, Vol
1389. Vihma	Helgi	Vol
1390. Viidalepp	Ants	AL
1391. Viiding	Herbert	
1392. Viiding	Mare	DK, KOK
1393. Viies	Mare	
1394. Viies	Vladimir	
1395. Viik	Riho	
1396. Viikberg	Jüri	
1397. Viikmann	Ella	
1398. Viikna	Anti	
1399. Viil	Aime	
1400. Viil	Juta	
1401. Viilup	Lembit	
1402. Viira	Helvi	

1403. Viira	Tarmo	
1404. Viires	Ants	
1405. Viires	Endla	
1406. Viiroja	Lehti	
1407. Viisimaa	Ludmilla	
1408. Viitak(Siirak)	Anu	
1409. Viiul	Mati	
1410. Vikat	Maie	NL, KK E
1411. Viks	Erich	
1412. Vilbok	Heinrich	
1413. Vilkis (Mere)	Ahe	
1414. Villand	Leo	
1415. Villemi	Ene-Mall	Vol
1416. Viluoja	Eha	Vol
1417. Vimmsaare	Kuulo	
1418. Vinnal	Mart	Vol, KOK
1419. Vint	Endel	AL
1420. Vint	Tamara	AL, Vol
1421. Virkus	Ants	
1422. Virkus	Hindrek	
1423. Virovere (Tanimäe)	Anu	
1424. Viru	Jaan	Vol
1425. Viru	Tiia	Vol
1426. Vitsur	Endel	
1427. Vokk	Raivo	
1428. Vokk	Vambola	
1429. Volt	Vello	FK
1430. Vooglaid	Valve	
1431. Vseviov	David	
1432. Võhandu	Leo	
1433. Võrk	Jaan	
1434. Võrk	Maie	
1435. Võrk	Rein	NL, SK E, N AE, RK
1436. Wõrk	Ants	
1437. Vähk	Sirje	
1438. Väljaots	Alli	
1439. Väljaots	Maret	
1440. Väljaots	Reet	
1441. Väljaste	Vello	
1442. Väljataga	Ants	Vol
1443. Väljataga	Juhani	
1444. Vällo	Arnold	
1445. Vänikver	Milvi	
1446. Värk	Eda	
1447. Väärtnõu	Eino	SK AE
1448. Õiger	Karl	
1449. Õiglane	Harry	DSK
1450. Õispuu	Leo	
1451. Õispuu	Silvi	Vol, RK
1452. Õunapuu	Ellen	
1453. Äärismaa	Anne	
1454. Öpik	Ilmar	AL
1455. Öpik (Raud)	Lia	Vol
1456. Üksvärav	Raoul	
1457. Üprus	Helmi	AL, KK, Vol

14. IMELISI INIMESI

Lugedes Maja liikmete nimekirja võib sellest leida juba eespool esiletoodud aktiivsete asutajate, volinike, nõukogu ja revisjonikomisjoni liikmete kõrval kümneid ja kümneid inimesi, keda võib IMELISEKS nimetada.

Miks? Ühe sõnaga seda põhjendada on raske, ühe lausega võib juba midagi selguda: nad on võtnud endale ülesandeid ja on täitnud neid väsimatult, mõned koguni palju aastaid. Seejuures ei ole nad ennast ohverdanud – vastupidi – nad on ühitanud oma huviala ja pakkunud selle viljelemise kaudu teistelegi rõõmu.

Järgnevalt paarilt leheküljelt vaatavad mõned neist vastu.

Milvi Agur ja ***Viive Rosenberg***. Viimast tuntakse Riigikogus töötamise põhjal kindlasti laiemalt, kuid kahekesi koos tegevuses on nad püüdnud hoida meie kartulite tervist. Jah, just nii lihtne see tundubki. Ainult tundub. Meeletu töö: katsed, tulemuste läbitöötamine – ja nii aastaid. Kartuli osatähtsus meie toidulaual on kunagi olnud määratu, nüüd küll tähtsustatakse vähem, kuid „kartulipanga" loomine ja säilitamine, selle alusel terve kartuli kasvatamine pole tähtsust kaotanud. Need imelised daamid said aastate eest Teadlaste Maja tagasihoidliku teaduspreemia.

Niipalju nende austusväärsest põhitööst.

Alfred Kallisaar ja ***Vello Volt*** olid oma teadmiste, leidlikkuse ja optimismiga aastakümneid toeks kõikidele Maja finantskomisjoni esimeestele; üheskoos pidid nad võluma tasakaalu kujutletavate ja Majale vajalike rahavoogude ning tegeliku olukorra kuristiku vahel.

Tiiu Luks ja ***Laine Luup*** pühendasid Maja noortekomisjonile palju aega, sest aastati paisus sellega seotud noorteadlaste arv kaugelt üle paarisaja. Sellest nimistust võib täna leida meie ühiskonnas hästi tuntud teadlasi ja ühiskonnategelasi, mõnda üksikut esile tõsta oleks aga teiste tähelepanuta jätmine. Küllap kirjutatakse nendest ja kirjutavad nad ise raamatuid.

Saima Loik alati teravmeelne, loov, vaimukas seltsikaaslane, kes suure koormuse kõrval Kunstiülikooli õppejõuna nautis oma erialateadmiste ja -oskuste edastamist sellest erialast kaugel seisvatele Maja liikmetele.

Ants Vaimel on onud raudselt järjekindel sulgpallitreeningute korraldaja Majas mitu aastakümmet. Lausa imemees, kes on teeninud teisi tasu saamata. (Siis ei kehtinud veel turumajanduse mehhanismid).

Juta Lutsarist ja ***Jaan Timmuskist*** oli eespool juttu kui Maja Muinsuskaitse Klubi eestseisjatest, viimasest ka kui Maja poolt Eesti Kongressile valitud mehest.

Vello Pihelgas on jõudnud palju: mängida malet, korraldada kabemängu ja seda ise mängida, täita ka veel Maja voliniku ülesandeid.

Milvi Agur

Alfred Kallisaar

Aave Kerkel

Lembe Laanest

Saima Loik

Tiiu Luks

Juta Lutsar

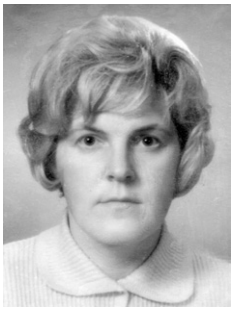
Laine Luup

Aavo Teigar on pühendanud arvukalt tunde, et orienteerumissport Majas omaseks saaks, jõukohane oleks ja naudingut pakuks. See tal ka õnnestus.

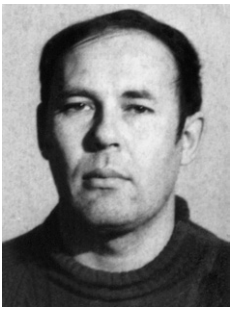
Jaan Vaitmaa pakkis sageli fotoaparaadi ja filmid reisikotti, et Maja liikmete väljasõitudel tegevusi ja momente tabada ning jäädvustada. Maja slaidikogu on suuresti tema loodud. Seega on ta teinud Maja ajalugu.

Ja muidugi imelised laulunaised: ***Aave Kerkel***, ***Lembe Laanes***t, ***Ello Maremäe***, (Tiia Mänd ja Helvi Uibopuu on fotodel eespool volinike seas). Lembe Laanest oligi naisansambli asutaja ja esimene juhendaja. Polnud kerge otsida repertuaari, muretseda noodid, leida proovikohti, lasta häälestada klaver jne. Nende kutsetöö ei olnud ega ole muusika, kuid nende töö viljad võluvad kuulajaid igasuguse allahindluseta.

Niipaljukest ainult mõnest Maja imelisest inimesest.

Ello Maremäe

Vello Pihelgas

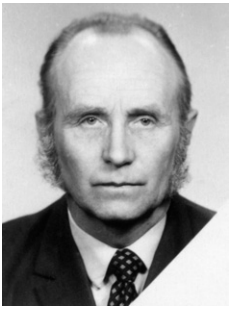
Viive Rosenberg

Aavo Teigar

Jaan Timmusk

Ants Vaimel

Jaan Vaitmaa

Vello Volt

Pidev ja viljakas huvialategevus viis Maja esindusi sageli rinda pistma teiste asutuste kolleegidega. Lauatennises korraldati ja peeti tihti tuliseid heitlusi. Korraldajate seast võib nimetada eelkõige ***Vello Karist*** ja ***Dimitri Kaljot*** (fotod on eespool volinike ja asutajaliikmete seas). Tõe kinnituseks ainult üks juhuslik protokoll.

Plaanikomitee – Teadlaste Maja
võistluste nimetus

LAUATENNISE võistkondade vaheliste võistluste protokoll nr. 1

22. APRILL IL 1975 a.

Plaanikomitee ja Teadlaste Maja
vastuvõtja võistkond — külalisvõistkond

Võistkondade koosseisud

Perekonnanimi ja initsiaalid	Spordijärk	Perekonnanimi ja initsiaalid	Spordijärk
Kittis		Rannik	
Gololjuk		Kaljo	
Hansen		Aumäe	
Rumm		Tallermo	
Hämarsoo		Reinold	
Aneljas		Jürima	

Võistluste algus kell 17 min. 35
Võistluste lõpp kell 22 min. 07

Kinnitan tagajärje
Peakohtunik: [signature]
22. IV 1975 a.

Tehnilised tagajärjed

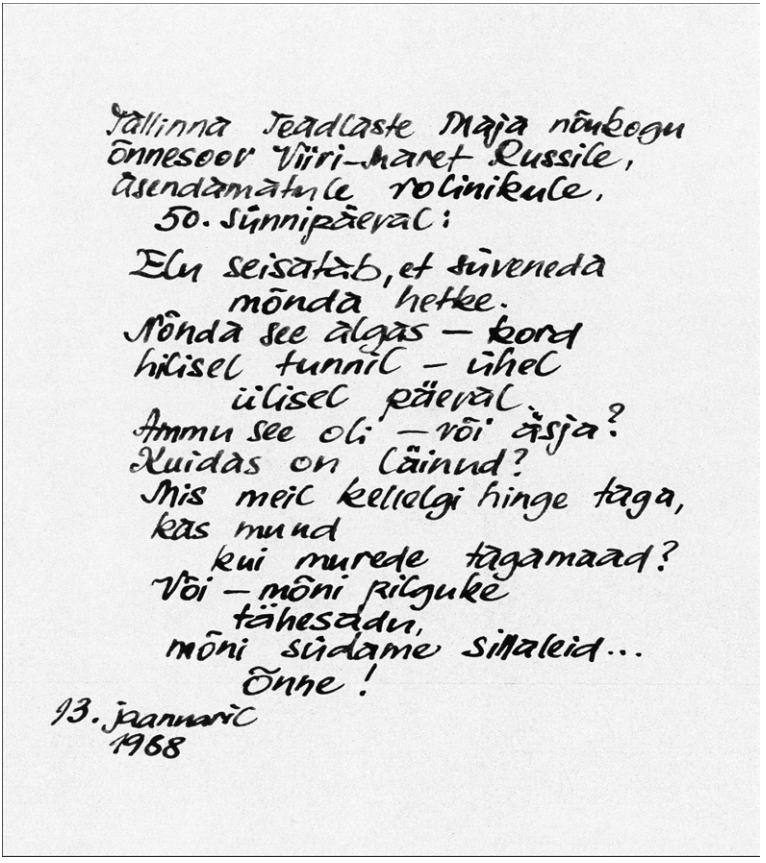
Kohtumise jrk. nr.	Võistkondade koosseisud: Plaanivõmtes / Võistlejate perekonnanimed	Teadlaste maja	Kohtumise tagajärg (märkida murruna)	Võitja nimi	Kohtumise punktid		Kohtuniku allkiri
1.	Kütt	Rannik	2:1	Kütt	1	0	
2.	Golaljuk	Kaljo	2:0	Golaljuk	1	0	
3.	Hansen	Ummäe	0:2	Ummäe	0	1	
4.	Golaljuk	Rannik	2:0	Golaljuk	1	0	
5.	Kütt	Ummäe	2:0	Kütt	1	0	
6.	Hansen	Kaljo	0:2	Kaljo	0	1	
7.	Golaljuk	Ummäe	2:0	Golaljuk	1	0	
8.	Hansen	Rannik	0:2	Rannik	0	1	
9.	Kütt	Kaljo	2:0	Kütt	1	0	
1.	Rumm	Jürima	2:1	Rumm	1	0	
2.	Hämarsoo	Tallermo	0:2	Tallermo	0	1	
3.	Aneljee	Reinold	0:2	Reinold	0	1	
4.	Hämarsoo	Jürima	2:0	Hämarsoo	1	0	
5.	Rumm	Reinold	0:2	Reinold	0	1	
6.	Aneljee	Tallermo	0:2	Tallermo	0	1	
7.	Hämarsoo	Reinold	2:0	Hämarsoo	1	0	
8.	Aneljee	Jürima	2:0	Aneljee	1	0	
9.	Rumm	Tallermo	0:2	Tallermo	0	1	
	Golaljuk	Ummäe	1:2	Ummäe	0	1	
p.	Hansen	Kaljo		Kaljo			
p.	Golaljuk	Kaljo	1:2	Kaljo	0	1	
	Hämarsoo	Tallermo		Tallermo			
vp.	Aneljee	Tallermo	0:2	Tallermo	0	1	
	Rumm	Reinold		Reinold			

Võistluse võitis Teadlaste maja võistkond tagajärjega 11:10

esindajad (võistkondade kaptenid) .....

«Kaevur» 74. 1833—2000

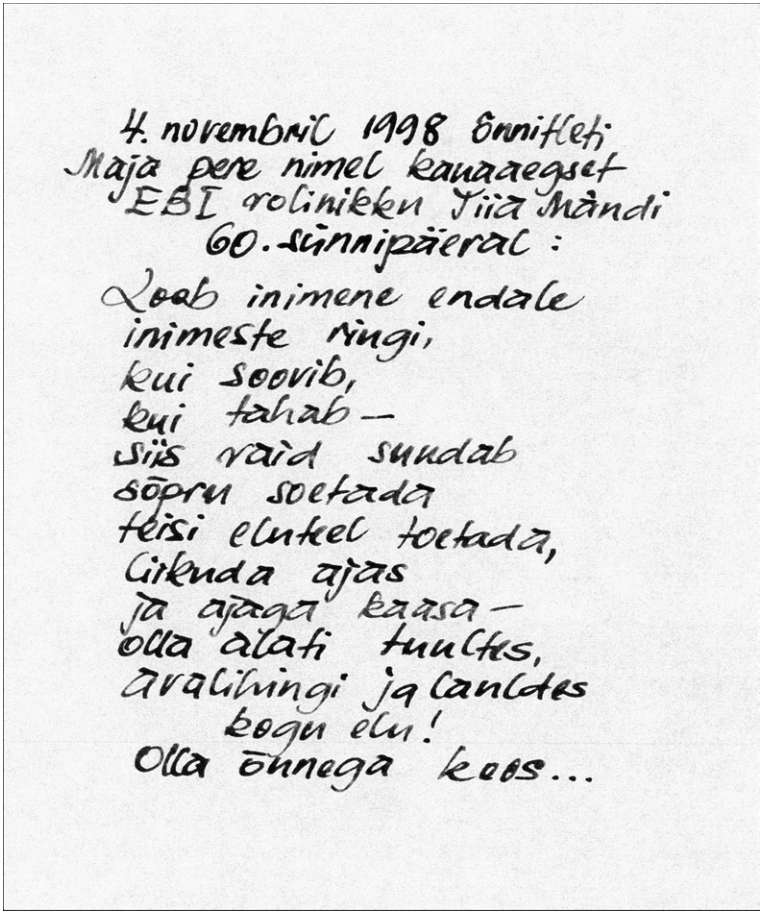
Majata Maja algus oli ammu neljakümne aasta eest. Pikaajaline tegevus on toimunud ainult tänu tema toimekatele inimestele, kellest nende kaante vahel ongi põgusalt juttu, kahjuks mitte kõigist. Majal pole nende jaoks muud, kui lihtsad tänusõnad suuremate tähtpäevade puhul. Nagu needki järgnevad read.

Tallinna Teadlaste Maja nõukogu
õnnesoov Viiri-Maret Russile,
asendamatule rolinikule,
50. sünnipäeval:

Elu seisatab, et suveneda
mõnda hetkee.
Mõnda see algas – kord
hiilisel tunnil – ühel
üllisel päeval.
Ammu see oli – või äsja?
Kuidas on läinud?
Mis meie kellelgi hinge taga,
kas muud
kui murede tagamaad?
Või – mõni pilguke
tähesadu,
mõni südame sillaleid...
Õnne!

13. jaanuar
1968

4. novembril 1998 õnnitleti
Maja pere nimel kauaaegset
EBI rolinikku Jüri Mändi
60. sünnipäeval:

Loob inimene endale
inimeste ringi,
kui soovib,
kui tahab –
siis vaid sundab
sõpru soetada
teisi elutee toetada,
elukunda ajas
ja ajaga kaasa –
olla alati tuultes,
aralikringi ja lainetes
kogu elu!
Olla õnnega koos...

15. LÕPETUSEKS – AJAHOIDJA

Mul on kodus pendliga seinakell. Vanavanemate ostetud Junghansu firma toode möödunud sajandi kolmekümnendatest, arvatavasti aastast 1932. See on sõjapõgenemiste käigus tugevasti kannatada saanud ja ka aeg on oma töö teinud – sihverplaat on kortsus, kumer originaalklaas on asendatud tavalise aknaklaasiga. Kellakast on kukkumisest mõranenud. Seda on paigatud ja üle värvitud sõjajärgse, mitte just kvaliteetse värviga. Kuid kell käib ja käib täpselt, eriti kui suvel pendlit natuke lühemaks ja talvel jälle pikemaks reguleerida, et kompenseerida suvist kõrgemat ja talvist madalamat keskmist temperatuuri. Ja kell lööb. Igal pooltunnil ühe paugu ja igal täistunnil niipalju, kui just vaja. Ja millise kindlustunde need rahustavad löögid loovad, andes mõista, et kõik siin ilmas liigub, kuid et see liikumine võib olla ka stabiilne, ilma suuremate vapustusteta. Ja kella vajadused on äärmiselt tagasihoidlikud – ainult üks kord nädalas üleskeeramist.

Algusest peale on Tallinna Teadlaste Majal olnud oma ajanäitaja – valitud nõukogu, kelle liikmed on üle elanud paremaid ja halvemaid aegu nii enda kui Maja elus. Nõukogu on juhtinud Maja tegevust sihikindlalt, täpselt koostatud igakuiste tööplaanide alusel, lähtudes Maja liikmete kultuuri-, poliitika- ja spordihuvist. Nõukogu on teinud seda sõbralikult, üksmeeles ja kindlast veendumuses, et Maja liikmed vajavad seda. Ja ta ei ole eksinud. Kuid nõukogu arvates vajavad Maja liikmed veel enamat – nad vajavad raamatut, kuhu on salvestatud nende möödunud aeg. Ja see raamat on nüüd olemas. Ajahoidja on oma töö teinud. Suur tänu kõikidele Maja liikmetele, kes on Maja huvides tegutsenud, sealhulgas nõukogu teadussekretärile Elsa Pajumaale !

Ülo Jaaksoo

Tallinna Teadlaste Maja nõukogu liige
23.07.2006

(nõukogu esimees 1997–2006)